De Vlaamsche vertelselschat. Deel 2

Victor de Meyere

bron
Victor de Meyere, *De Vlaamsche vertelselschat. Deel 2*. Met illustraties van Victor Stuyvaert. De Sikkel, Antwerpen / C.A. Mees, Santpoort 1927

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/meye015vlaa04_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

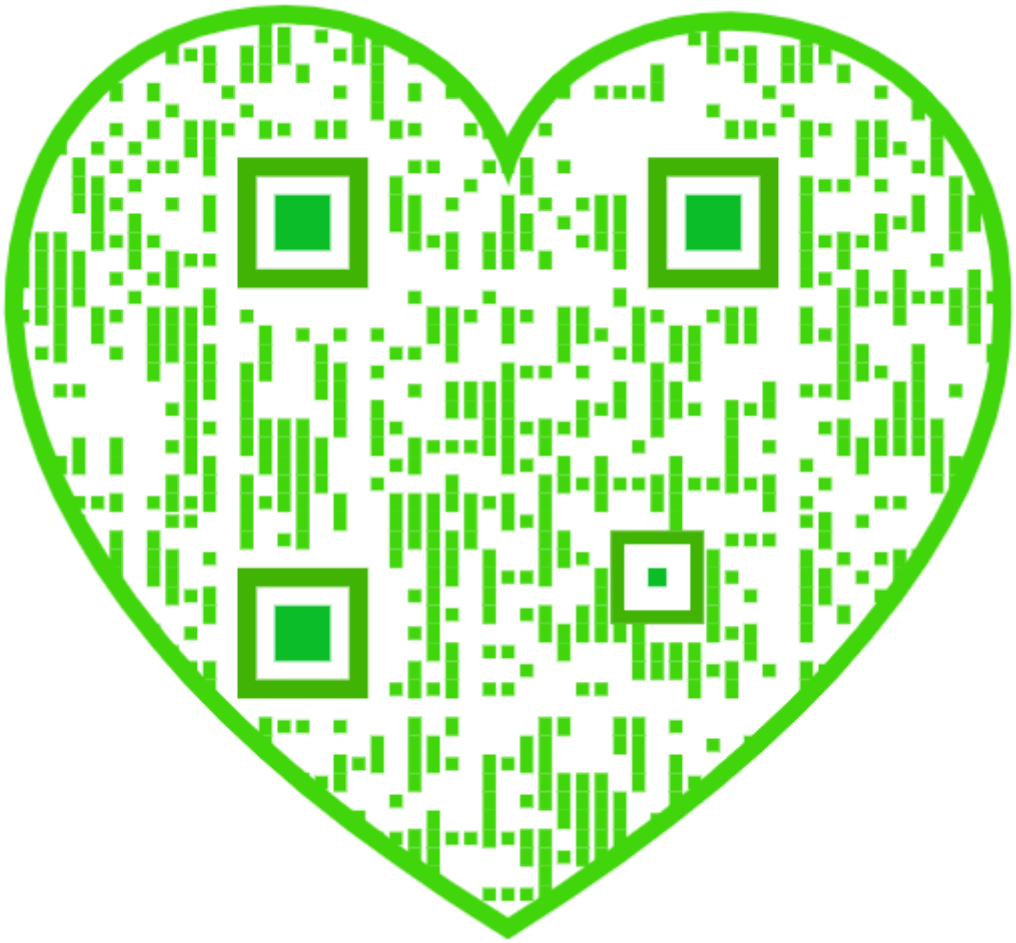

LI. Van den gouden vogel die spreken kon[aant.]

Er was eens een arme houthakker. Hij woonde alleen in het bosch met zijn vrouw en zijn kind, een meisje van vijf jaar oud. Met hard werken en hard slaven kwam hij nog niet aan den kost en hij besloot een eind aan zijn leven te stellen. Hij kuste zijn vrouw en zijn kind, bad God opdat Hij voor beiden zorgen zou en ging diep in 't bosch, waar hij zijn pistool laadde. Toen hij den haan overtrok en daarna den loop op zijn hart wilde zetten, hield een onzichtbare hand zijn hand tegen en een stem riep:

- Wat gaat gij doen?

De houthakker keek rond, maar zag niets of niemand. Eerst meende hij dat hij droomde. Maar wanneer hij dan nog altijd die hand voelde die zijn hand vasthield, toen begon hij te beven als een riet, want hij voelde dan wel, dat er met hem iets ongewoons gebeurde.

- Wie zijt gij, riep hij verschrikt, geest of duivel? Laat u zien en spreek.

En zie, dan liet de onzichtbare hand zijn hand los en een heer in 't zwart gekleed stond vlak vóór hem. Aan zijn bokkenpooten kon de houthakker zien, dat de duivel in persoon vóór hem stond.

- Wat zoudt gij een eind aan uw leven stellen, zegde de duivel, wanneer het leven zoo zoet is? Als ge rijk wilt zijn en al hebben wat uw hartje lust, kan ik u dat alles bezorgen. Alleen stel ik als voorwaarde, dat gij mij, op deze plaats, uwe dochter zult brengen, binnen zeven jaar, wanneer zij twaalf jaar zal geworden zijn. Als ge mij daarop uw woord geeft,

kunt ge naar huis gaan en ge zult op uw wensch al de genoegens bekomen die men op de wereld bekomen kan.

De houthakker dacht na. 't Was wel erg zijn eigen kind, zijn eigen vleesch en bloed aan den duivel te moeten brengen, maar, dacht hij dan weer, op zeven jaar kan dat nog wel verkeeren.

En de houthakker stemde toe.

Daarop verdween de duivel, nadat hij evenwel nog eens geroepen had:

- Tot binnen zeven jaar! Laat het u ondertusschen maar aan niets ontbreken!

En de houthakker ging naar huis en hij wenschte lekker eten, en het was er; en hij wenschte geld, en het was er; en hij wenschte paarden en koetsen, en ze waren er; en hij wenschte meiden en knechten, en ze waren er; en hij wenschte een prachtig kasteel, en het was er!!

Zóó leefde hij een leven schooner als dat van een kasteelheer! Maar met elken dag kwam hij al dichter bij den eindtermijn dien de duivel had gesteld om hem zijn eenige dochter af te leveren. Hoe meer hij daaraan dacht, hoe verdrietiger hij werd. Soms zat hij heelder dagen sprakeloos aan den haard te peinzen en gestadig aan kwamen er dan diepe zuchten uit zijn borst. Zijn vrouw en zijn dochterken, dat nu reeds elf jaren telde, hadden 't ook reeds opgemerkt.

- Maar man, waarop zit ge toch zoo te peinzen? vroeg de moeder.

- Maar vader, waarom zucht ge zoo? vroeg dan weer de dochter.

- Och, om niets, antwoordde de man maar altijd.

Eens toch, toen moeder en dochter weer hun vragen stelden, antwoordde hij aan zijn vrouw:

- Ik denk aan den duivel!

En aan de dochter zegde hij:

- Ik denk aan u, mijn kind.

Wat hij sinds jaren verborgen hield kwam er toen uit. Hij biechtte als een kind. De vrouw zag meteen geen eind aan 't verdriet, dat haar overviel.

't Meisje echter bleef kalm en glimlachte zacht.

- Vader, antwoordde zij, ge zegt mij geen nieuws. Sinds enkele weken weet ik alles. Toen ik u alle dagen zoo droef en ellendig zag, bad ik heelder nachten tot Onzen Lieven Heer, opdat Hij u en ons allen zou behouden van den duivel en zijn pomperijen. En toen kwam, op een nacht, een engel van God gezonden aan mijn bed en die heeft mij alles verteld; ook heeft hij mij het middel gegeven om aan den duivel te ontsnappen. Wees maar gerust, wij zullen door Gods hulp vooralsnog van den duivel gevrijwaard blijven.

Eindelijk kwam de dag waarop het meisje aan den duivel in het bosch moest geleverd worden. Zij ging 's morgens zelf tot haar vader en zegde:

- Vader, we moeten naar den duivel gaan. Het uur is gekomen.

En zij gingen naar het bosch, naar de plaats waar, zeven jaar vroeger, de duivel aan den houthakker was verschenen.

- Hier ben ik, riep de houthakker.

- En hier ben ik, riep een stem en de duivel stond voor hen. Ik ben blij dat ge zelf gekomen zijt, anderszins zou ik u, van avond, met al de duivels komen halen hebben. Kom, meisje, we gaan onzen weg.

En terwijl de vader al weenend naar huis liep, ging de duivel met het meisje dieper het woud in. Al wandelend maakte het meisje echter in stilte een kruis en begon een gebed te lezen, een gebed dat haar door den engel was aangeleerd geworden. En zie, van als zij dit gebed begon te lezen ging zij in een lichtkrans voort; en die lichtkrans vergrootte maar altijd. Maar ge hadt op dat oogenblik den duivel moeten

zijn gangen zien gaan. Hij sprong en vloekte en 't was of hij door onzichtbare krachten werd meegesleurd.

En hij riep nog met een stem, die als uit 't diepst der aarde scheen te komen:

- Uit mijn klauwen zijt ge, maar aan den dood ontsnapt ge niet. Ge zult dolen en dwalen en door menschenhanden omgebracht worden.

En daarmede was hij weg.

't Meisje wilde daarop naar haar vader wederkeeren. Ja, maar die was met geen oogen meer te zien. En wonder was het wel, 't scheen of zij nu in een vreemd land stond, te midden van boomen en planten die zij nog nooit had gezien. Zij ging maar door, tot zij, tegen den avond, aan een groot kasteel kwam.

- Hier zal ik wel een onderkomen vinden, dacht ze, en zij belde. Een oude vrouw kwam opendoen. Heel vriendelijk was deze vrouw met het meisje, dat op het kasteel mocht verblijven, zoolang ze maar wilde, alleen was het haar streng verboden in een der kamers te komen, eene enkele slechts, waar al de schatten van die oude vrouw verborgen lagen.

Nu, alle dagen als 't meisje naar haar slaapkamer ging, moest zij voorbij die schatkamer. Dan alleen dacht zij aan die kamer en aan de schatten die er verborgen lagen en zij dacht er des te meer aan, daar alle dagen de deur van de schatkamer op een kier stond.

Eens weerstond het meisje niet aan de verzuchting even binnen te kijken.

't Gelukte haar niet in de kamer te zien. De oude vrouw kwam voor haar gesprongen. 't Leek wel of deze uit den grond opsteeg.

- Welnu, riep de oude vrouw, daar gij ongehoorzaam zijt geweest, moet ge sterven.

Zij belde en twee knechten kwamen aangeloopen. Zij zegde dat zij beiden naar het bosch moesten gaan

om er het meisje te dooden. En de twee knechten beloofden zulks te doen en trokken op. Onderweg, wanneer zij begonnen te peinzen over de snoode moord die zij gingen doen, konden zij daartoe niet besluiten. Zij dachten beiden hetzelfde, maar spraken daar niet over. Zij dorsten er niet over spreken. Eindelijk toch zegde de eene tot den anderen:

- Weet ge wat? In plaats van haar te vermoorden zullen wij haar in het midden van het bosch verlaten. De wilde dieren zullen haar wel verslinden.

Zoo deden zij. De knechten lieten haar achter in het woud. Zoodra het meisje alleen was en van ver het gehuil van de wilde beesten hoorde, vluchtte zij van schrik in een nabijgelegen spelonk. Pas was zij daar, of een hert, een groot hert, kwam binnengevlucht, keerde zich tot het meisje, viel voor haar voeten op de knieën en besnuffelde haar en likte haar handen om zijn vriendschap te betuigen. 't Meisje voelde hier een vriend gevonden te hebben en dat was ook waar. Maar 't was nog niet al! Een paar uren later kwam een hond, een groote zwarte hond, ook de spelonk binnengeloopen. Hij liep recht naar het meisje, kwam even aan haar voeten snuffelen en liep dan weer weg. Maar nog geen halve uur later of die hond kwam weergeloopen met een groote homp brood, die hij voor haar voeten legde. En alle dagen kwam die hond terug, de eene maal met vleesch, dan weer met brood. Soms ook bracht hij allerhande lekkere beetjes mede en daaraan kon het meisje wel zien dat ze van een koningstafel kwamen. En dat was zoo ook, gelijk ik u vertellen zal.

Nu, om haren dorst te lesschen, ging het meisje altijd naar een beek, een weinig verder, en dan ging altijd het hert mede. Soms schreide 't beest precies lijk een mensch en trok haar dan terug naar de spe-

lonk. En dat gebeurde steeds wanneer de omtrek niet veilig was en er wilde dieren rondliepen.

Eens, toen zij weer naar de fontein was gegaan, kwam het hert rond haar gesprongen en tot tweedriemaal toe nam het haar kleeren in den muil, als om haar terug naar de spelonk te trekken. Maar er was als een stem van hooger die in het meisje sprak en zegde dat zij niet bang moest wezen, dat wat komen ging haar geluk zou brengen.

Zij volgde dan ook het hert niet, zooals zij meestal deed. Zij bleef maar wachten bij de fontein en zie, daar verscheen er een prins in het woud. 't Was als een zonnestraal in haar hart. Zij had dien prins maar gezien of zij beminde hem en zoo ook moet het gegaan zijn met den prins, want een tijdlang stond hij 't meisje aan te staren en sprak geen woord. Hij kon niet spreken, zoo zeer was hij aangedaan.

Hij zegde haar wie hij was: de zoon van den afgestorven koning. Binnen enkele weken, wanneer hij meerderjarig zou wezen, zou hij den koningstroon beklimmen.

En de prins vroeg aan 't meisje wie zij was.

En zij vertelde al haar tegenkomsten.

De prins had de tranen in de oogen bij al wat hij hoorde en zegde:

- Maar nu is uw miserie achter den rug. Gij gaat met mij mede naar mijn paleis en ik zal u als mijn bruid aan mijn moeder voorstellen. Wij zullen dan trouwen en als ik koning word beklimt gij met mij den troon als koningin.

En zóó gebeurde het. De moeder zag wel niet gaarne dat haar zoon met dat onbekende meisje trouwde. Zij was immers maar, gelijk ze zelf verklaarde, de dochter van een armen houthakker! Maar de moeder wilde haren zoon niet tegenwerken.

Verder gebeurde het dat het oorlog werd, juist

Zij had dien prins maar gezien of....

als de jonge koning nog maar enkele maanden getrouwd was, zoodat hij gaan vechten moest. Hij vertrok, nam afscheid van moeder en vrouw. Lang zou de oorlog duren. Bij zijn afwezigheid werden hem twee kinderen geboren, twee jongens. De moeder zegde tot haar schoondochter, dat zij van geen kinderen in huis wilde weten, dat zij die schreeuwers maar van kant zou maken. En zij nam ze alle twee mede en kleedde ze in 't rood en liet ze dan in een wijmen mandje op de rivier drijven.

Denzelfden dag nog schreef die booze vrouw aan haar zoon dat zijn twee kinderen gestorven waren.

Als de koning nu enkelen tijd later van den oorlog terugkwam, sprak hij, op het verlangen van zijn moeder, geen woord aan zijn vrouw over de gestorven kinderen. Maar nu moest hij, kort daarop, een tweede maal naar den oorlog.

Tijdens zijn afwezigheid, werden hem weer twee kinderen geboren.

De moeder deed zooals de eerste maal. Zij nam de kinderen mee, kleedde ze in 't rood en liet ze drij ven op de rivier in een wijmen mandje. Maar nu schreef zij aan haar zoon dat men had ontdekt dat zijn vrouw de twee pas-geboren kinderen had vermoord en men reden had te gelooven, dat zij de twee eerstgeborenen ook had gedood.

Woedend beval de koning toen zijn vrouw onmiddellijk te dooden. Hij wilde haar niet meer zien bij zijn terugkomst en haar tong moest men, ten teeken dat zijn opdracht was volbracht, boven de poort van het paleis spijkeren.

De moeder was blijde eindelijk haar wraak te kunnen volbrengen. Zij had er jaren lang op gewacht. Zij riep twee knechten, gaf hun elk een gouden beurs en zegde dat zij de jonge koningin naar het bosch moesten meesleuren en haar dooden. En, ten teeken

dat het feit volbracht was, moesten zij, vervolgens, haar de tong uit den mond snijden en boven de poort van het paleis spijkeren.

De twee knechten namen de koningin mede, maar deze weende zoo erbarmelijk onderweg, dat geen een van hun beiden het hart in 't lijf had om het arme schepsel te dooden. Zij lieten haar dan leven en vongen een vos waarvan zij de tong medebrachten en deze werd boven de poort genageld.

Als de koning eindelijk terug van den oorlog kwam, zag hij, bij zijn aankomst aan het paleis, de tong boven de poort hangen. Hij dacht niet anders of 't was de tong van zijn vrouw. En al vond hij dat deze een welverdiende straf voor haar schelmstuk had gekregen, toch had hij rust noch duur. Hij had geen oogenblik vrede meer. Altijd wandelde hij den omtrek af, gejaagd, alsof hem een geheim omringde. Eens nam hij een boot en moedeloos liet hij zich de rivier afdrijven. Hij dreef ver en wijd en zijn boot bleef ten slotte liggen aan een groot kasteel, waar vier kinderen in 't rood aan 't spelen waren. 't Waren twee tweelingen en de jongste waren ongeveer vier jaar oud en de oudste zes.

- Zoo oud zouden mijn kinderen nu ook zijn, indien zij in 't leven gebleven waren, dacht de koning.

Mistroostig stapte hij aan wal. Hij ging met die kinderen spelen. Er was iets dat hem tot de kinderen dreef. Wanneer hij ze op den arm nam, dan klopte zijn hart zoo geweldig dat hij er aardig van werd.

- Dat moesten nu eens mijn kinderen zijn, dacht hij.

En daar kwam hem een heer te gemoet met een gouden vogel die spreken kon. Die heer vroeg aan den koning even bij hem te willen binnenkomen. De koning deed zulks. Hij werd er zoo goed ontvangen, dat hij, wanneer hij vertrok, zich kenbaar maakte

en vroeg of die heer en de kinderen den volgenden Zondag niet eens naar het koninklijk paleis wilden komen. Zij zouden er heerlijk ontvangen worden.

- Dat willen wij wel doen, antwoordde de heer, maar op eene voorwaarde en die is dat ook mijn gouden vogel mag meekomen.

En natuurlijk, dat mocht van den koning! En den Zondag daarop was 't groot feest in het koninklijk paleis. De jonge koning had een allerkostelijkst maal doen gereedmaken en wanneer alleman aan tafel zat, zegde hij:

- Ik weet niet wat ik heb, maar als ik die kinderen zie, dan begint mijn hart te kloppen, te kloppen...

- 'k Geloof het wel, 't zijn uw eigen kinderen, zegde de vogel. Uw moeder heeft ze in een wijmen mand op de rivier gelegd en met den stroom laten meedrijven. En zij heeft u geschreven dat uw vrouw de moordenaarster van uwe kinderen was! Zij heeft u schandelijk bedrogen.

De moeder van den koning was, bij die woorden, bleek geworden als een lijk. Daaraan zag de koning onmiddellijk dat de vogel waarheid had gesproken. Hij liep naar de vier kinderen, omarmde ze en kuste ze, zoolang, zoolang, dat ik niet zeggen kan hoelang.

- Leefde nu mijn goede brave vrouw nog, dan zou ik weer kunnen gelukkig zijn op de wereld.

- Die leeft nog. Ginder, diep in 't bosch, bewoont zij de spelonk, dicht bij de bron waar gij haar eens gevonden hebt.

Bij die woorden zag de koning zijn grooten hond met een stuk vleesch uit de eetkamer wegvluchten. Hij achtervolgde het beest en ja, hij vond, zijn vrouw terug in dezelfde spelonk van vroeger.

De koning was nu weer gelukkig. En de koningin niet minder. En denzefden dag kwamen er twee oudjes aan de poort van het paleis bellen. Het waren de hout-

hakker en zijn vrouw, die eindelijk, na lange jaren van land tot land en van stad tot stad te hebben gereisd, hun dochter weervonden. De koning deed de klokken luiden op al de torens van het land. En zij bimbamden dagen aan een stuk. En er werd gefeest zonder einde. En de moeder van den koning werd gebannen op een eenzaam eiland, waar alleen wilde beesten woonden en wilde menschen. En of zij daar ook haar perten heeft gespeeld, dat weet alleen de Heer van hierboven.

LII. Vuil prijken[aant.]

Er was eens een koning en die koning had twee dochters. De oudste was schoon om te stelen en de jongste te leelijk om te helpen donderen. Die koning verachtte zijn jongste, leelijke dochter. Al het vuile werk moest door haar gedaan worden, zoodat zij er nog erger aan toe was dan de minste van zijn meiden of knechten.

De oudste, schoonste dochter werd daarentegen danig vertroeteld, bijna zoo erg als de ezel van den koning. Ja, die koning had een ezel waarvan hij wel het meest van al hield. Daar was ook reden toe. Die ezel legde goud, goud met heelder hoopen. Alle dagen had hij er wel een vollen trog van. Zoo werd die koning met elken dag al rijker en rijker en elke rijkere dag bracht meer geluk voor de oudste prinses en meer verdriet voor de jongste.

Dat moest veranderen gelijk alles in de wereld verandert. Wat nu op het toppunt staat, komt morgen op zijn laagste.

Eens was de prins van een naburig land jarig geworden en men dacht er ernstig aan hem in het huwelijk te doen treden. En de loopers van zijn moeder, de koningin, waren naar al de landen van de wereld vertrokken om dat nieuws aan de huwbare meisjes te verkondigen. Vreemd was het wel, dat de toekomstige vrouw van den prins geen prinses moest wezen, maar alleen het mooiste meisje dat er te vinden was.

De oudste, schoonste dochter van den koning legde er haar boontjes op te wijk om de bruid te worden van dien prins. Zij tooide zich al meer en meer op.

De hovelingen waren er allemaal mede gemoeid. 't Was heel den dag niets anders dan kiezen en passen.

De jongste dochter van den koning, zij die zoo leelijk was, zag zulks en zij smeekte en bad God om ook zoo schoon te mogen worden als haar zuster.

En toen gebeurde het, dat een oude tooverkol, die dikwijls op het kasteel geroepen werd om den koning de kaart te leggen, op een morgen de beide prinsessen in het park van het kasteel ontmoette, eerst de oudste, de heel schoone en dan de jongste, de heel leelijke.

De schoone prinses liep zeer vandaan wanneer zij de tooverheks zag aankomen en riep dan luid zoodat iedereen het hooren kon:

- Die oude heks, zij heeft weeral ne keer mijn dag vergald.

De tooverheks schoot in dolle gramschap en verwenschte de prinses met de volgende woorden:

- Uw leven zal vergald wezen van dezen stond af. Geen woord zult gij nog spreken of padden en adders zullen u mede uit den mond springen.

Nu kwam de leelijke prinses daar aangewandeld. Zij was onwetend van wat er met haar zuster was gebeurd en zij zegde vriendelijk tot het oudje:

- Goeden dag, moederken; daar ik zie dat gij zoo moeilijk te been zijt, wensch ik u de vlugheid en de lenigheid van uw twintig jaren.

- Ik dank u prinses en ik wensch op mijn beurt dat gij de schoonste onder de vrouwen zult worden en dat zal gebeuren ook. En daarop nam zij haar stokje, maakte drie dooreengeslingerde cirkels op den grond, teekende er drie driehoeken in, sprak drie tooverwoorden en maakte drie halve kruizen.

- Zoo zal het eens zijn, ging zij dan voort, luister maar, want al wat ik nu zeggen ga moet ge stipt volbrengen. Hier is een ring. Als gij hem aan den vinger draagt, zult ge de schoonste van allen zijn en telkens

dat ge spreekt zullen peerlen en diamanten u als dauwdroppen uit den mond vallen. Maar dat is nog niet al. Tot den prins, waaraan ge denkt, moet ge gaan met een muts op het hoofd, die gemaakt is uit het vel van den ezel die alle dagen goud legt. Uw vader moet daarom dat beest onmiddellijk slachten. En nog dit: uw schoonheid zal nu nog maar tijdelijk zijn en maar zoolang duren als gij den ring aan den vinger hebt, eens echter zal de prins u den bruidskus geven en dan zal uwe schoonheid eeuwig duren. Loop nu maar gauw naar uw spiegel en kijk hoe mooi ge zijt.

De leelijke prinses liep blij vandaan. Voor den spiegel stak zij den ring aan haar vinger en zij kon maar niet gelooven dat de beeldschoone prinses, die zij voor zich zag staan, haar eigen beeltenis was.

- Waak ik of droom ik? vroeg zij zichzelve af.

En zie bij die woorden vielen de peerlen en diamanten zoo maar uit haar mond en daaraan voelde zij dat zij wakker was. Dat ook had de tooverkol immers voorzegd?

Nu liep zij tot haar vader, zonder den ring van den vinger te doen en zij straalde van schoonheid lijk de maan in den nacht.

- Vader, zegde zij, zie eens hoe mooi ik ben. Zie eens met welke gave de heks mij bedeeld heeft.

En bij die woorden vielen haar de peerlen en de diamanten uit den mond.

- Nu vraag ik u ook een gunst, ging zij voort, nu moet gij het goudleggend ezeltje dooden. Uit zijn vel moet ik mij een muts vervaardigen om den prins tot gemaal te kunnen winnen.

De koning bezag haar niet eens en luisterde ook niet naar haar woorden. Zoo wist hij ook niet welke schatten haar bij elk woord uit den mond vielen. Maar de hovelingen en pages zagen dat wel, en het was met volle handen dat ze naar die kostbaarheden grabbelden.

- Slacht den ezel maar en maak van zijn vel al wat ge wilt! Wat kan mij goud en geld schelen als mijn liefste kind ongelukkig is.

De ezel werd dan ook geslacht en uit zijn vel liet zij zich door den besten werkman van de stad muts maken en met deze op het hoofden den ring aan een ijzeren ketting om den hals, begaf zij zich op weg naar het naburig land, waar de prins woonde.

Daar gekomen dierf zij het paleis van den koning niet binnentreden. Daar zij echter had hooren zeggen dat er op het koninklijk paleis een varkenshoedster werd gevraagd ging zij zich daarvoor aanbieden bij den opperknecht. Zij werd aangenomen en hoedde nu de varkens en sliep met de andere varkenshoedsters in de varkensstallen.

Iedereen lachte met haar. Men noemde haar Ezelsmuts, om de muts die zij droeg, ofwel Vuil Prijken, niet omdat zij onzindelijk was, maar alleen om haar onbarmhartige leelijkheid. Zij voelde zich zeer ongelukkig en weende voortdurend overvloedige tranen. Soms begon zij te gelooven dat zij door de heks was beetgenomen geworden, vooral daar zij nooit in de gelegenheid werd gesteld den koning noch den prins te zien. Eens toen zij alleen in den varkensstal was, wilde zij de kracht van den ring nog eens beproeven. Zij deed hem van den ijzeren ketting en stak hem aan den vinger en op hetzelfde oogenblik vielen haar al de lompen van het lijf en was zij gekleed in witte zijde en fluweel. Zij kon zich dan niet langer bedwingen en wilde nog eens met eigen oogen haar schoonheid aanschouwen. Daar er geen spiegel in den varkensstal was liep zij naar buiten om haar beeltenis te zien in den vijver.

Ja, zij was zoo schoon gelijk dien keer, toen zij zich te huis bij haar vader, in den spiegel had gezien.

- Zal de prins mij dan nooit zoo kunnen zien? zuchtte zij. Bij die woorden vielen de peerlen en de diamanten van uit haren mond in het water.

Toen zij zich oprichtte stond de prins aan den anderen kant van het water als in verrukking naar haar te kijken. Maar de prinses was den kluts kwijt. Snel liep zij terug naar de varkensstallen, deed den ring van haar vinger en daar stond zij weer in haar armzaligen rok van varkenshoedster met de ezelsmuts op het hoofd.

De prins was van zijn kant snel naar het paleis geloopen om aan zijn moeder, de koningin, te melden wat hij aan den vijver had gezien.

- Ik heb het schoonste meisje gezien, zegde hij, dat er op de aarde kan zijn. Zij spiegelde zich in den vijver en, bij mijne komst, is zij in de varkensstallen gevlucht. Kom, moeder, we gaan haar halen. Ik wil met haar trouwen!

Eenige oogenblikken later kwam de prins met zijn moeder in de varkensstallen, maar er was niemand anders te zien dan 't Vuil Prijken met haar ezelsmuts. De koningin joeg ze onmiddellijk weg.

- Naar uw werk, Vuil Prij, zegde zij.

De prins zocht te allen kant en vond geen spoor van die allerschoonste prinses. En dat deed hem veel pijn. Maar terwijl zijn oogen overal zochten, vielen zij op een blinkend voorwerp dat daar tusschen het stroo lag. Het was de ring van de prinses, dien zij in haar haast uit de hand had laten vallen, voor zij hem terug aan den ijzeren ketting om haar hals had kunnen vastmaken.

De prins raapte den ring op, bewonderde hem en zegde:

- Zie, moeder, dat moet de ring van die schoone prinses zijn. Zij zal hem in 't wegloopen verloren hebben. Indien 't gebeuren mocht dat ik haar niet kan weer-

vinden zal ik alleen trouwen met het meisje aan wie die ring zal passen.

En de loopers van de koningin vertrokken onmiddellijk om dat nieuws te verkondigen in de bekende en onbekende landen.

En prinsessen kwamen van overal, maar geen enkele kon den ring aandoen; zij hadden allemaal veel te ruwe en te dikke vingeren. Er werd dan een beroep gedaan op de dochters van de hovelingen, maar daar was het nog erger mee gesteld. Toen was men wel verplicht ook aan de meisjes van het volk te vragen, den ring te willen passen. En men begon met de vrouwelijke bedienden van het paleis. Ze kwamen allen een voor een, en de ring paste aan geen enkelen vinger.

- Ik heb de varkenshoedster met de ezelsmuts nog niet gezien, zegde de prins.

- Die Vuile Prij, riep de koningin, aan die zal hij wel het minst passen van al.

- Eerst probeeren en dan zien, antwoordde de prins.

De varkenshoedster kwam in haar werkkleedij met de ezelsmuts op het hoofd. Zij nam den ring en stak hem aan den vinger zoo gemakkelijk alsof hij voor haar op maat was gesmeed. En zie daar stond nu niet langer Vuil Prij met de ezelsmuts voor den prins, maar het schoonste prinsesje dat ge maar verdenken kunt.

- Zoo heb ik u gezien aan den vijver, riep de prins in verrukking. Gij wordt mijn bruid!

En de prins gaf de prinses een kus op haar twee wangen.

Van nu af werd haar schoonheid bestendig.

- Dat alles was mij voorspeld, zegde de prinses.

En zie, terwijl ze dat zegde, vielen de peerlen en de diamanten uit haar mond op den grond. Dat was wel het wonderlijkste van al! De koningin en de prins konden hun oogen niet gelooven.

Het trouwfeest werd zonder uitstel gevierd. Het

was het schoonste feest, dat er ooit gehouden is geweest, een feest voor de schoonste prinses, die er ooit bestaan heeft.

En eens getrouwd hadden zij veel kinderen,
Wel twintig, wel honderd!
En ze waren zoo schoon!
Heel de wereld stond er over verwonderd!

LIII. De wondervogel[aant.]

Er waren eens twee bezembinderszonen, die in hun onderhoud en in dien van hun zuster moesten voorzien. Zij moesten hard werken en met hard werken kwamen zij nog niet altijd aan den schralen kost.

Eens trokken die twee broeders door het bosch eu, zoo gelijk zij daar gingen, vloog er een gouden fezant voor hun voeten op. Zij gingen onmiddellijk naar den struik waar de vogel uit opgevlogen kwam en vonden er een fezantennest; en in dien nest lag nu een ei, maar een ei van louter goud. Zij namen het ei uit den nest en gingen er mee naar de stad, waar een goudsmid er veel geld voor gaf.

's Anderen daags trokken zij nu opnieuw naar het bosch en in den fezantennest lag een nieuw gouden ei, dat zij insgelijks meenamen en naar de stad tegen groot geld gingen verkoopen. De goudsmid zegde hen toen dat hij nog nooit zoo'n duurzaam goud had verwerkt.

En alle dagen trokken de twee gebroeders naar dezelfde plaats in het bosch en altijd lag er een nieuw ei in den nest van den fezant. In een luttel spanne tijd zaten de twee bezembinderszonen er dan ook goed in.

Blijven duren kon dat niet en dat wisten de twee gebroeders nu ook wel. Ook vonden zij op een morgen de goudfezant op zijn nest zitten en deze begon nu te spreken.

- Met dit ei, zegde hij, ben ik uitgelegd. Doodt mij en braadt mij en eet mij op.

En wie mijn harteken eten zal,
die wordt de koning van het land.
En die mijn lever eten zal,
die wordt de rijkste van het land.

En de twee bezembinderszonen deden zooals bevolen werd. Zij dooden den gouden fezant, braadden hem aan het spit en aten hem op. En de oudste broeder at het hart en de jongste broeder at de lever.

Nauwelijks hadden zij met smullen gedaan of er kwam daar een koets van goud en zilver aangereden en de oudste bezembinderszoon werd er mede naar het koninklijk paleis overgebracht.

De jongste broeder weende bittere tranen wanneer hij zijn broer vertrekken zag. Hij bleef daar nu alleen over met zijn zuster. Het was wel waar dat de gouden fezant ook gezegd had dat hij de rijkste man van het land zou worden, maar wat hij daarvoor doen moest had hij er niet bijgevoegd. Verdrietig ging hij slapen.

's Anderen daags, wanneer hij opstond, vond hij onder zijn hoofdkussen een beurs vol gouden dukaten. En alle dagen was het hetzelfde. Zoo was hij dan op het eind van het jaar rijker dan de zee diep is.

De jongste broer was zoo gelukkig dat het niet om zeggen is, wel het meest nog ter wille van zijn zuster. Die kon nu trouwen met wien zij begeerde, zooveel geld kreeg zij van haar broer. Dat zij het gedaan heeft is zoo goed als zeker. En als zij het niet gedaan heeft woont zij nog altijd bij haar jongsten broer, maar 'k zou er sterk aan twijfelen.

LIV. Het tooversabeltje.[aant.]

Er was eens een schoenmakersjongen en die woonde in bij zijn baas. Hij kreeg er echter veel meerslaag dan eten. Daarom besloot hij, op een goeden nacht, toen hij over zijn ongelukkig leven lag te dubben, er maar van onder te trekken, de wijde wereld in. On middellijk pakte hij zijn bullen saam, knoopte ze in een handdoek en weg was hij. Voor het morgen werd had hij al een heel eind weg afgelegd.

Als hij lang gegaan had kwam hij een vrouw tegen en deze zegde hem dat zij moedermensch alleen was in de wereld en nu zocht naar een post met kost en inwoon. En zij besloten daarop getween verder te trekken.

Toen het avond werd en zij nog altijd geen huis hadden ontwaard, kwamen zij overeen dat elk een tijdlang alleen zou op zoek gaan naar een onderkomen voor den nacht. De vrouw trok rechts af en Janneken links. Zij zouden beiden, wanneer een hunner iets gevonden liad, een weinig verder op de groote baan weer bijeenkomen.

Nauwelijks was Janneken alleen op gang of hij hoorde in 't getak een vogeltje zingen:

- Wat een schoon en blinkend sabeltje hangt daar in de boomen! 't Blinkt als zilver! Wie het bezit is onoverwinbaar! Men kan er duizenden mee verslaan! Wie zal het eens bezitten?

Toen Janneken die woorden hoorde, keek hij omhoog klom in den boom en onmiddellijk was hij met het sabeltje weer beneden. En hij las toen op de blinkende schee:

Geen man,
Geen honderdduizend mannen
Kunnen wat dit sabeltje kan!

Hij verborg het sabeltje zorgvuldig onder zijn jas en liep terug naar den weg, waar de vrouw reeds ongeduldig op hem stond te wachten.

- Hewel hebt gij iets gevonden? vroeg de vrouw.
- Neen, zegde Janneken.
- Ik ook niet, zegde de vrouw.

Zij gingen toen maar hun weg voort, en zie, daar op eens - want de avond was ondertusschen heel en al gevallen - zagen zij op korten afstand een hel verlicht kasteel liggen. Zij gingen er heen en zij lazen van buiten op den gevel met lichtende letters:

‘Hotel voor reizende passanten en wie hier binnentreedt komt er niet meer uit’.

De vrouw dierf er niet binnengaan.

- Ik ga eens zien of er aan geen eten te geraken is, zegde Janneken, en als dat het geval is kom ik er mee af, stukken of heel.

Janneken trad binnen. Al de plaatsen welke hij doorliep waren rijk bemeubeld. Altijd ging hij maar verder en nergens was er iemand te hooren of te zien. Eindelijk kwam hij in een eetkamer, waar een tafel stond opgediend met de fijnste gerechten die er maar te vinden waren.

Janneken viel onmiddellijk aan 't smullen en op een ik en een gij had hij zijn ‘getes’. Dan nam hij wat van 't beste dat er op de tafel uitgestald stond en spoedde zich terug naar buiten. Maar dat was wat anders! Op eens tikte er iemand op zijn schouders. Hij keek om en een gewapend man stond voor hem.

- Hebt ge niet gezien wat er op het kasteel staat?
- Jawel, torens.
- Ik bedoel wat er in vurige letters op te lezen staat?
- Hotel voor reizende passanten en wie hier bin-

nentreedt komt er niet meer uit. Maar dat is niet voor mij. Ik moet overal uit, antwoordde Janneken en hij trok zijnen sabel.

Toen kwamen er van alle kanten mannen toegeloopen die Janneken te lijf wilden. Janneken weerde zich dapper en zijn sabeltje deed wonderen. Op een oogwenk lagen al die kerels voor zijn voeten dood. Hij spoedde zich daarop zoo gauw mogelijk naar de vrouw, die daarbuiten vol ongeduld stond te wachten.

- Kom maar binnen riep hij, 't is hier goed en we blijven hier.

De vrouw trad met hem binnen en liet het zich goed smaken. Daarop trok elk naar zijn kamer, want Janneken was moe en 's anderen daags wilde hij vroeg de veeren uit zijn, om op jacht te gaan.

Zoo gebeurde het dat de vrouw den volgenden dag alleen op het kasteel bleef. En in eens stond daar een man voor haar. Zij verschrikte men kan niet meer. Hij stelde haar evenwel gerust en zegde dat zij niet moest benauwd zijn. Hij zou waken over haar als een goede vader, op voorwaarde dat zij ook iets doen zou voor hem.

En toen vroeg de onbekende wat hij weten wilde.

- Zeg mij eens waar die kleine man toch al die macht vandaan haalt. Gisteren heeft hij hier tweehonderd vijftig mannen verslagen en op een oogwenk allemaal gedood.

- Ik weet niet wat gij zeggen wilt.

- Wel, gisteren, toen hij het hotel verlaten wilde om u te gaan vinden, werd hij tegengehouden door tweehonderd vijftig mannen en hij heeft ze allemaal tot den laatsten man min een voor zijn voeten neergeveld. Ga maar eens zien daar beneden in den kelder, als ge mij niet gelooft. Hij heeft er al de lijken in den waterput geworpen. Zeg hem dat ge beneden zijt geweest om water te halen en dat ge al die lijken in den put hebt gevonden. Ge moogt van mij niet spreken, want ik

ben alleen van die mannen overgebleven on houd mij in den kelder verborgen. Tracht nu eens te weten waar hem die kracht zit.

- Ja, meneer, zegde de vrouw.

- Mijn naam is Alfred en ge moet mij ook zoo noemen. Als ge doet wat ik u vraag zal ik met u trouwen en dan zullen wij hier op het kasteel nog lang en gelukkig leven. Als ge mij voor 't een of 't ander noodig hebt, moet ge mij maar in den kelder komen vinden.

Als Janneken heel laat in den namiddag van de jacht weerkeerde, vroeg hem de vrouw:

- Maar, Janneken, hoe hebt gij gisteren al die mannen gedood, die daar beneden in den bornput liggen? Waar hebt gij toch die macht vandaan gehaald?

- Vrouw, zegde Janneken, indien gij met mij op goeden voet van vriendschap wilt blijven leven moogt ge mij daarover nooit spreken, of ik zal verplicht zijn u van kant te maken.

Janneken ging daarop slecht gezind aan tafel zitten, at en dronk en ging dan te bed, want 's anderen daags wilde hij weer vroeg ter jacht gaan.

Wanneer de vrouw den volgenden dag weer alleen op het kasteel was verscheen Alfred opnieuw.

- Och, Alfred, zegde de vrouw, ik heb het hem gevraagd en hij heeft me gezegd dat ik daarover nooit meer spreken mag of dat hij mij zal dooden.

- Als dat zoo met hem gesteld is zal ik u een anderen raad geven. Zie, hier is een fleschje met vergift; doe het in zijn eten en dan is het in eens met hem gedaan, anderszins gaat dat kereltje voor ons beiden nog een groot gevaar worden.

Daarop ging Alfred heen en de vrouw deed wat haar bevolen was. Zij mengde het vergift in het avondeten van Janneken, die daarop binnenkwam, vergezeld van een leeuw. De vrouw verschrikte er van,

maar Janneken zegde dat zij niets te vreezen had, dat die leeuw nooit een rechtvaardig mensch eenig kwaad zou doen. Daarop wilde zij den leeuw eens streelen, maar het beest begon zoo verschrikkelijk te brullen dat Janneken hem bedaren moest.

- Mensch, gij hebt iets op uw geweten, ik voel het aan mijn leeuw. Nu ik zal niet vragen wat. Ik zal er wel vanzelf achterkomen. Breng het eten maar op.

De vrouw bracht het eten op en de leeuw sprong nevens zijn meester op een stoel.

- Ha, ik begrijp u, gij zoudt gaarne een telloorken soep hebben, niet waar? vroeg Janneken.

En de leeuw knikte van ja...

De vrouw bracht dan de soep, waarin zij het vergift had gemengd, een telloorken voor Janneken en een telloorken voor den leeuw. Deze rook er eens even aan en schudde dan met den kop van neen, neen, neen.. En toen Janneken daarop den eersten lepel soep aan den mond wilde brengen, sloeg de leeuw hem den lepel uit de handen.

- Zoo niet, hoor, leeuwken, als gij niet moet eten ik wel, hoor.

Een tweede maal sloeg de leeuw hem den lepel uit de handen.

- Dat moet iets in hebben, zegde Janneken, als hij 't nu nog eens doet eet ik niet meer.

En de leeuw deed het nogmaals. Daarop gooide Janneken zijn telloor soep waar ze vliegen wilde en schrijling op den leeuw gezeten, trok hij vandaan.

Hij was nog niet de deur uit of de geheimzinnige Alfred kwam uit den kelder te voorschijn.

- Hoe zit het? vroeg hij.

- Maar Alfred, zwijg stil, zegde de vrouw. Nu is hij met een leeuw naar huis gekomen en die heeft nevens hem aan tafel gezeten en telkens hij een lepel

soep wilde proeven, sloeg dat verveerlijk beest hem den lepel uit de handen.

- Dan zullen wij wat anders moeten vinden, zegde Alfred daarop. Weet ge wat? Als hij morgen weer op jacht trekt, doe dan of ge ziek zijt en vraag hem dan hier verder, in dien grooten boomgaard van het oude klooster, enkele appelen te gaan plukken en dat die u wel zullen genezen.

Daarop was Alfred weer weg.

Als Janneken nu ' s anderen daags met zijn leeuw wilde optrekken, vond hij de vrouw ziek te bed liggen en zij zegde en vroeg hem wat Alfred haar gelast had te zeggen en te vragen.

Janneken ging naar den aangeduiden boomgaard, maar, om er in te geraken, moest hij door het oude klooster en daar stonden op den voorgevel dezelfde woorden geschreven die hij, enkele dagen te voren, op den gevel van het kasteel, dat hij nu met de vrouw bewoonde, in vurige letters had gelezen: ‘Hotel voor reizende passanten en wie hier binnentreedt komt er niet meer uit’.

- Wat is dat nu? meende Janneken. Zou die vrouw het soms op mijn leven gemunt hebben?

Toch ging hij met zijn leeuw binnen. Hij liep naar den boomgaard, plukte er van de schoonste appelen die er te vinden waren en wilde dan naar huis gaan. Een man tikte hem evenwel op de schouders en vroeg waar hij heenging.

- Gaat dat spel hier weer eens beginnen, zegde Janneken. Ik ga naar huis en wie er iets tegen in te brengen heeft, die kome er maar uit.

En er stonden daar meteen wel vijf honderd gewapende mannen die hem te lijf gingen. Janneken nam zijn sabeltje en begon tegen al die mannen te vechten en de leeuw hielp mee. In een oogwenk had hij ze allemaal dood voor zijn voeten liggen. Daarop

Janneken weerde zich dapper.

ging hij terug naar den uitgang van het oude klooster. Maar nu moest hij voorbij een verroeste ijzeren deur en het leek hem of er daar maar voortdurend zuchten uit opstegen. Hij klopte er even op en toen hoorde hij een vrouwenstem die klagend riep:

- Zijt ge daar weer, onmensch?

- Ik ben geen onmensch, riep Janneken zoo hard hij maar kon. Ik kom u verlossen.

Met zijn sabel sloeg Janneken in een ommezien de deur open en toen vond hij, in een onderaardsche gang, een beeldschoon meisje, dat zeker een prinses moest wezen. Zij was met ijzeren kettingen aan den muur vastgemaakt. De roovers die het kasteel bewoonden hadden haar gevangen genomen. Meer dan een jaar zat zij in die onderaardsche spelonk op water en brood.

Janneken hakte met den sabel de kettingen door en zegde:

- Nu staat gij op vrijen voet, schoone prinses en kunt gij onverhinderd naar uwen heer vader weerkeeren.

Ik zou zoo graag met u medetrekken, maar ik heb nog een dringend werk van menschlievendheid te vervullen. Deze appels moet ik brengen aan een zieke vrouw, die er met ongeduld op wacht. Maar morgen als het mij goed gaat kom ik u bezoeken in het paleis van uwen heer vader.

De prinses bedankte en drukte haar spijt uit dat hij haar niet onmiddellijk kon vergezellen om hem als haar redder aan haren vader te kunnen voorstellen.

- Maar hier, zegde zij, schenk ik u tot bewijs dat gij mij gered hebt, een kostelijk kleinood, een gouden ring, die nog van mijn moeder komt. Nooit heb ik hem een oogenblik van den vinger gehad.

De prinses ging daarop haar eigen weg en Janneken spoedde zich overgelukkig terug naar de zieke vrouw;

maar zijn verwondering was groot toen hij, te huis gekomen, de zieke vrouw in den hof zag wandelen, alsof zij nooit was ziek geweest.

- Ja, zegde zij, zoodra ik voelde dat gij de appels had afgeplukt, was ik genezen.

Janneken kreeg nu opeens wantrouwen in de vrouw en hij trok op wandel met zijn leeuw, vast besloten 's anderen daags naar het paleis te reizen van den vader van de prinses, die voorzeker wel de koning van het land moest zijn.

Zoodra hij weg was verscheen Alfred.

- Mensch lief toch, wat er nu met dien jongen allemaal gebeurt, weet ik niet. Nu is hij nog sterker dan te voren. De vijfhonderd man van het oude klooster heeft hij allemaal naar de andere wereld gezonden. Maar ik begin nu te gelooven dat zijn kracht steekt in een sabeltje dat hij altijd bij zich heeft. Het verlaat hem geen oogenblik en 's nachts hangt hij het boven zijn bed.

- We zullen hem daar knippen dezen nacht, zegde Alfred. Maak u gereed. Een uur na middernacht kom ik u halen.

Toen Janneken, dien avond, heel laat met zijn leeuw thuiskwam, zegde hij:

- Ik eet niet. Ik vraag alleen rust.

- Die zult ge vinden boven in uw bed, zegde de vrouw. Ga er maar heen, alles is in gereedheid.

En zoo deed Janneken en de leeuw volgde hem op zijn stappen.

Een weinig na middernacht kwam de vrouw op zijn kamer zien en toen zij bemerkte dat Janneken in diepen sluimer lag, liep zij naar beneden om Alfred te verwittigen. Met hun twee waren zij in een oogwenk terug. Alfred, gelijk hij de kamer binnenkwam, spoedde zich naar het sabeltje. Niet zoodra echter had hij het aangeraakt of Janneken werd wakker en

hij bad en smeekte den geheimzinnigen man hem toch dat sabeltje te willen weergeven.

- Dat nooit, riep Alfred. En nu naar beneden. Wij zullen er uw vonnis uitspreken.

Janneken moest mede naar beneden. Alfred en de vrouw overlegden wat zij met den jongen zouden aanvangen.

- Wij moeten hem dooden, meende de vrouw.

- Neen, zegde Alfred, wij zullen hem elk een oog uitsteken en hem dan overlaten aan zijn lot.

En zoo geschiedde het. Zij staken elk op beurt den sukkelaar een oog uit, eerst de vrouw en dan Alfred. Janneken brulde telkens van de pijn. Eindelijk toen hij iets of wat bekomen was, vroeg hij of hij nu met zijn leeuw mocht verder trekken. Die gunst werd hem toegestaan. Schrijlings ging hij op het beest zitten terwijl hij zich aan de manen vasthield.

En de leeuw liep plotseling weg in wilden rit. Hij liep recht naar een vijver en sprong er in. Janneken ging heel en al koppeken onder. Toen hij terug boven kwam kon de jongen opnieuw zien, maar wonder! de leeuw was spoorloos verdwenen. Janneken zwom zoo rap mogelijk aan kant en ging in zijn zak en zocht een zakdoek om zijn aangezicht af te vagen. Hij haalde den zakdoek te voorschijn, dien hij eens van de prinses gekregen had.

Hij las er het adres op waar zij woonde en ging er heen. Het was wel aan het paleis van den koning dat hij aanlandde, zooals hij had gedacht. Hij wilde binnengaan, maar daar er aldaar een groot feest werd gegeven, wilden de soldaten op faction hem geen toegang verleenen.

- Wees dan zoo goed dezen zakdoek af te geven aan de prinses, vroeg Janneken.

De soldaat ging den zakdoek afgeven aan de prinses

te midden van het feest. De koning vroeg wat zulks te beduiden had.

- Mijn heer en mijn vader, zegde de prinses, ik heb dien zakdoek destijds geschonken aan mijn verlosser en ik heb hem ook gezegd dat, wanneer hij in nood verkeeren mocht, hij zich er mede bij u moest aanbieden.

De koning gaf bevel Janneken onmiddellijk te laten binnenkomen. Janneken werd verwelkomd als de grootste der grooten. Hij moest nogmaals vertellen hoe hij de prinses had gered en hoe hij die vijfhonderd gewapende mannen had overwonnen.

Janneken vertelde ook hoe het hem verder vergaan was en hoe hij thans op den dool was geraakt. Hij vroeg, ten slotte, aan den koning hem een regiment soldaten te willen geven om zijn eigendom, het tooversabeltje, terug te bemachtigen.

- Zij zullen u morgen vroeg ten dienste staan, beloofde de koning.

En 's anderen daags vroeg, wanneer Janneken opstond, bevond het regiment soldaten zich vliegens gereed voor de poort van het paleis. Janneken zette er zich aan 't hoofd van en deed een aanspraak:

- Mannen, zegde hij, wij gaan groote dingen volbrengen. Wij trekken eerst naar een oud vervallen klooster. Ik denk dat daar nog geen gevaren dreigen. Ik zal er alleen binnengaan. Gij hoeft er op mijn wederkomst te wachten. Intusschen moogt gij er niemand in noch uitlaten, want dan zou het gevaarlijk kunnen worden. Gij moet zulks desnoods door de macht van de wapens beletten. Wat er u verder te doen blijft zal ik u ginder wel zeggen.

Daarmede trokken zij op en aan het oud vervallen klooster aangekomen, ging Janneken binnen en al zijn mannen hielden er rommedom de wacht. Daarbinnen schoot Janneken met de gauwte een kostuum

aan van een van de vijfhonderd mannen, die hij er had gedood vooraleer de prinses uit haren kerker te verlossen.

Met een groote suwero met pluimen kwam hij buiten. Daar die suwero diep in zijn aangezicht was getrokken, herkenden de soldaten hem schier niet en zij schoten op hem toe en hielden hem aan.

- Goed zoo, flink gewerkt, lachte Janneken, en hij duwde den pluimen hoed uit zijn gezicht.

Dan sprak hij weer tot zijn mannen:

- Komt, mannen, nu verder. Nu gaan we naar een oud kasteel. Ik zal er ook alleen binnentrekken. Misschien is het mogelijk dat ik alles alleen kan regelen Gelukt zulks echter niet dan zal ik op mijnen hoorn blazen en dan moet gij allen toeschieten. 't Zal dan een strijd worden op leven en dood. God moge het verhoeden!

Zij gingen en kwamen eindelijk aan het kasteel. Janneken ging alleen binnen en wond zich een doek om het gelaat, alsof hij ernstig gewond was. De vrouw, die hem zag binnenkomen, riep onmiddeUijk op Alfred, want zij dacht dat het een van zijn mannen was, daar hij hetzelfde kostuum droeg. Als Alfred verscheen kermde Janneken:

- Och Alfred, ik ben er nog van ontdaan! Wat was dat toch een sterk ventje, he? Wat een macht, wat een macht! Ik dacht dat we er allemaal aanmoesten. Hoe zijt gij toch kunnen ontkomen?

- En gij? vroeg Alfred.

- Ik ben naar boven geloopen en heb er mij in den duivenpiere verborgen. Maar gij, waar zijt gij gebleven?

- Ik ben in den kelder gekropen.

- Ook een goed gedacht, zegde Janneken weer, maar dat ventje, dat ventje! Als ik er nog aan denk rijzen mijn haren te berge!

- Ja, maar die tijd is nu voorbij! Wij hebben hem bemeesterd en zijn oogen uitgestoken. Wellicht is hij nu reeds dood. Zijn kracht stak in een tooversabeltje dat ik nu bezit. Maar kom, ik ga een goede flesch wijn bovenhalen. 't Zal u goed doen, want ge ziet er nog erg zwak uit.

Alfred ging in den kelder en niet zoodra was hij de deur uit of Janneken greep het sabeltje, dat hij aan den muur had zien hangen.

- Ha! daar is het sabeltje, zegde Janneken, en, met die woorden, had hij het tooverding reeds vast. 't Is prachtig, 't is prachtig. Ik ga het eens on middellijk probeeren.

- Maar mijn man wil niet hebben dat iemand het aanraakt, weerde zich meteen de vrouw, die hem het sabeltje wilde afnemen.

Janneken trok toen het doek van het aangezicht en riep:

- Nu is het mijn beurt om uw vonnis uit te spreken!

De vrouw begon van schrik te huilen en in een ommezien was Alfred uit den kelder terug. Maar die ook begon op zijn beenen te bibberen, wanneer hij Janneken daar staan zag met het tooversabeltje in de hand.

- En uw vonnis ligt ook gereed, riep Janneken, die op zijn soldaten floot. Deze kwamen van alle kanten toegeloopen. Zij pakten Alfred en de vrouw vast en sleurden ze beiden buiten, waar men ze allebei hun ooren afsneed.

- Komt, mannen, zegde Janneken toen, onze taak is hier volbracht.

Aan het hoofd van zijn regiment reed hij dan terug naar het paleis van den koning.

En daar was het feest. Janneken moest van al zijn wondere daden vertellen en de koning en de prinses

waren zoodanig aangedaan dat ze tranen met tuiten weenden. En Janneken trouwde met de schoone prinses en werd koning van het land.

En toen kwam er ne rosse kater,
En die sprong in 't water,
En hij sprong in de assche,
En de hond begon te bassen,
En 't vertelselken is uit.

LV. Jezus is eerlijk[aant.]

Ons Heer was een keer op wandel met Sinte Pieter en ze kwamen aan een akker. Een vrouw was bezig met den overschot van den oogst in te zamelen.

- Vrouwe, zei Sinte Pieter alzoo, is de oogst goed gelukt?

- Ja, mijnheer, zei de vrouwe en 't zal ons goed van pas komen voor onzen Flip, onzen eenigen zoon. We zijn van zin hem in de school te leggen en hem voor advokaat te laten studeeren, want met werken is er toch niets te verdienen.

- Daar is iets van, zei Sinte Pieter en ze wandelden voort.

Al met eens kwam er een groot ongeweerte. 't Waaide geweldig, 't donderde en 't hagelde en Sinte Pieter, die nog eens omkeek, zag dat heel die schoone oogst vernield was.

- Wel Heere, zei hij, wat hebt ge nu gedaan? De oogst van die brave vrouwe ginder zal geheel te niet zijn.

- Mijn hemelsche Vader, antwoordde Ons Heer, is rechtvaardig. Hij heeft in alles zijn inzichten.

En ze gingen verder en ze moesten over een groot water. Maar de veerman was daar niet en ze bleven lange, lange wachten. Eindelijk kwam hij toch en Sinte Pieter vroeg of hij hen niet zou overzetten.

- We zijn arme menschen, zei hij alzoo, maar we zullen voor u een gebed doen.

En de veerman zette hen over voor niets. Maar ons Heer, die zijn allaam bij had, boorde een gaatje van onder in 't schip. Zij sprongen er uit op den over-

kant en de schipper roeide terug. Maar daar kwam veel water in zijn bootje, en zijn bootje verzonk en de man ook.

Sinte Pieter, die alles gezien had, werd kwaad.

- Maar Heere, toch, zei hij, die mensch was zoo goed dat hij ons voor niets overzette en gij doorboort nu zijn schuit en doet hem verdrinken!

- Bedaar, Pieter, zei Ons Heer, alzoo, mijn hemelsche Vader is rechtvaardig: hij heeft in alles zijn inzichten.

Als ze lang gegaan hadden, kwamen ze in een bosch. Het duisterde reeds en ze wisten niet hoe ze den nacht zouden doorbrengen. Dan zagen ze tusschen de boomen een hutje staan. Ze trokken daar binnen en ze vonden een heiligen kluizenaar, die in zijn gebed verslonden was. De kluizenaar stond op, gaf aan zijn gasten eten en drinken, maakte voor hen een bed gereed van mos en bladeren, die hij in 't bosch had bijeengescharreld, wenschte hen den goeden nacht en ging ter ruste. Ons Heer en Sinte Pieter sliepen goed. 's Anderen daags stond de kluizenaar eerst op om het eten gereed te maken, wekte dan zijn gasten en diende de tafel op.

- Vriend, zei Sinte Pieter onder 't eten, alzoo, wat hebt gij daar toch een schoon potje op den hang staan!

- Ja ik, zei de kluizenaar, en 'k houd er aan als aan een stuk van mijn leven, want het is het eenigste dat ik uit mijn familie heb meegebracht en daarbij 't is oud en kostelijk porselein.

De kluizenaar wenschte hun de goede reis en, terwijl zij hun pakken aan 't maken waren, ging hij 't bosch in om te bidden. Ons Heer nam ook het schoon potje van den kluizenaar mee.

Een eind verder kloeg Sinte Pieter van den dorst

en Ons Heer gaf hem te drinken uit den kluizenaar zijn potje.

Sinte Pieter werd bleek van ontroering.

- Maar Heer, zei hij, hoe kunt gij toch alzoo bestaan? Die kluizenaar heeft ons eten en slapen gegeven en gij neemt dan nog het eenigste weg, waar hij prijs aan hecht.

- Wees daar niet in gestoord, Pieter, zei Ons Heer. Mijn hemelsche Vader is rechtveerdig. Hij heeft in alles zijn inzichten.

Als ze terug op den kalseiweg kwamen, vonden ze daar een zatlap liggen, die huilde en tierde en vloekte.

- Wat scheelt er u, man, zei Sinte Pieter.

- 'k Zal 't u vertellen, mijnheeren, zei de man. 't Gaat niet goed met mijn huishouden. Ik kan mijn brood niet meer verdienen voor mijn bende kinderen: er zijn er te veel en mijn vrouw heeft haar kwaad gemaakt, en ik ben gaan drinken van verdriet. Daar is geen uitkomst aan mijn ellende.

- Wel 't doet, vriend, zei Ons Heer, en hij gaf hem 't schoone potje van den kluizenaar, verkoop dees potje: ge zult er een schoon geld van maken, werk neerstig voor uw brood, leef in vrede met uw vrouw en alles zal beteren.

En terwijl ze voortgingen, zei Sinte Pieter:

- Heere, is dat nu niet mis? Aan al die ons goed deden deedt gij kwaad en aan dezen dronkaard, die vol zonde is, doet gij goed.

- Luister, Pieter, zei Ons Heer. Mijn hemelsche Vader is rechtveerdig en Hij heeft in alles zijn inzichten. Hij heeft dien oogst van die vrouw vernield omdat haar jongen anders een slechterik ging worden. Nu zal 't een boer worden en ze zullen samen werken en simpel en braaf zijn.

- Die veerman had altijd slecht geleefd. Nu echter was hij juist ter biechte geweest en is dus goed gestorven.

- Die kluizenaar was te veel aan zijn potje gehecht. Dat zou hem nog ten gronde geholpen hebben. Nu zal hij wat meer voor God leven en wat minder voor zijn potje.

- En de zatlap zal voortaan werken en in vrede leven.

Toen verstond Sinte Pieter en hij loech omdat Ons Heer tegen hem gelijk had.

LVI. Weer gelijk de menschen 't wenschen[aant.]

De menschen begonnen eens vandeeg te klagen over 't weer dat Onze Lieve Heer hen bezorgde, nu eens was het te warm, zoodat alles op het veld verschroeide, dan weer was het te nattig, zoodat alles er verrotte.

Sinte Pieter had de klachten van de menschen gehoord. Hij zegde tegen Onzen Lieven Heer:

- Meester, de menschen klagen met reden over 't weer,

- Pieter, Pieter, ge zult dan toch nooit beteren!

- Maar, Meester toch, wie weet nu 't best welk weer er op de aarde noodig is, gij hier in den Hemel of de menschen op de wereld.

- Welnu, ik zal de menschen van vandaag af meester laten over het weer, dan kunnen zij kiezen wat zij willen.

Sinte Pieter ging het goede nieuws aan de menschen melden. Er werd op de wereld een Commissie van het weer aangesteld, die onmiddellijk haar werk begon. Nu hadden de menschen dagelijks 't weerken dat zij meenden noodig te hebben: alle dagen heldere lucht en warme zon, met nu en dan een vlaagsken regen als 't noodig bleek. Alles stond heerlijk te groeien op de wereld. En de menschen waren blij!

Maar nu kwam de oogsttijd aan. Alles stond hoog en vlok opgeschoten: koren van twee meter hoog, aardappelen met loof overhoop; leege aren en kleine, miezerige knikkers van aardappelen.

En de Commissie kwam aan Onzen Lieven Heer haar beklag doen.

- 'k Had het lijk gedacht, zegde Onze Lieve Heer tot de menschen, aan dauw en wind hebt ge zeker niet gepeinsd?

- Neen, antwoordden de menschen.

- Hoe kunt ge dan goede vruchten hebben?

En tot Sinte Pieter zegde Onze Lieve Heer:

- Welnu, Pieter, zult ge nu eindelijk eens geleerd zijn en wat meer betrouwen in uw meester stellen?

LVII. Goe dagen en patientie[aant.]

Woen en Laai, twee afgoden van de aloude Vlamingen, gingen ne keer gaan wandelen achter 't land, en, als ze nu al een ende verre gegaan waren, zoo kwamen zij aanween taverne, of eene herberge, zoo men nu pleegt te zeggen.

Daar stond er een hoop zeer voorname Heeren voor de deure, onder malkaar bezig met kouten en lachen.

- Goe dagen! riepen zij Woen en Laai toe, als zij ze zagen voorbijgaan.

- Goe dagen zult gij hebben, zei Woen.

En al wat Woen zegt, dat gebeurt alzoo, gelijk gij weet; zoo de Heeren hebben, geheel hun leven, goe dagen gehad, sedertdien.

Wat verder kwamen Woen en Laai te gare voorbij een landherbergske, waarder voor de deure, in den valavond, een deel Boeren bezig waren, som met bollen, som met een koutje te slaan, over haver en boonen.

Nu, als die Boeren Woen en Laai zagen, ze schoven eerbiediglijk hun mutsen van hun hoofd:

- Goe dagen! zeiden ze tegen Woen en Laai, zoo men nu ter tijd zou zeggen: God vordere je!

- 'k Hebbe de goe dagen daar zoo seffens weggegeven menschen! zei Woen daarop.

- Patientie! antwoordden de Boeren.

- Gij zult dat hebben! zei Woen.

En sedertdien hebben de Boeren in Vlaanderen nog altijd goe patientie.

LVIII. Het hoentje met een poot[aant.]

Eens was Ons Heer met Sinte Pieter op reis. Zij hadden reeds een heelen morgen gegaan en, zoo gelijk het middag werd, stonden zij voor de wallen van Antwerpen. Zij hadden grooten honger en Sinte Pieter stelde voor in de stad een stuksken of wat te gaan eten.

- Dat niet, Pieter, zegde Ons Heer. De menschen zullen mij hier zeker erkennen en dan is er met die Sinjoren geen huis meer te houden. Ga maar liever iets koopen dat wij hier op ons duizend gemakken kunnen opeten. En ons Heer gaf een kroon aan Sinte Pieter.

Sinte Pieter ging en kocht een gebraden hoen, dik en vet en malsch als boter. Hij kreeg er 't water van in den mond en eindelijk kon hij niet langer meer aan de verzoeking weerstaan. Hij nam een heel klein stuksken van een der pootjes en proefde. Jandorie wat was dat lekker! En hij proefde nog ne keer en nog ne keer, tot hij, voor hij 't wist, den heelen poot had opgepeuzeld.

Nu was het gebraden hoen geschonden! Sinte Pieter zag het nu ook wel, maar het was te laat.

Wat nu gedaan? En Sinte Pieter peinsde en peinsde op wat hij zijn meester zou kunnen wijsmaken.

- 'k Heb het gevonden, juichte hij eindelijk en snel liep hij naar Onzen Lieven Heer terug.

- Zie eens hier, Meester, wat ik meebreng! riep hij reeds van verre, en stak het gebraden hoen in de hoogte.

- Ja, 't is de moeite waard! Maar wat zie ik?

Pieter, Pieter, wat zie ik? Het hoentje heeft maar een poot.

- Maar, Meester, de hoenderen hebben in dit land allemaal maar een poot.

- Is dat waar? vroeg Ons Heer, en ze zetten zich, zonder meer, aan 't smullen.

Wanneer ze nu hun buiksken hadden goed gedaan, trokken ze verder op. Tegen den avond landden ze aan op een groote boerderij, waar ze een onderkomen voor den nacht zouden vragen. Gelijk zij er de koer overtrokken, moesten ze voorbij de hoenderren en al de hoenderen zaten er op hun stokken dicht bijeen. Zij zaten er allemaal op één poot en hielden den anderen in hun veeren weggeborgen.

- Zie eens daar, naar de hoenders, meester, riep Sinte Pieter, zij hebben allemaal maar een poot. Had ik geen gelijk dezen middag?

- 't Is inderdaad zoo, antwoordde Ons Heer. Ik zou ik die hoenders met slechts een poot toch eens van dichtenbij willen zien. En ik zou ze vooral wel eens willen zien loopen.

En Ons Heer kwam wat dichter en deed:

- Pst... pst...

De hoenders schoten wakker, vlogen verschrikt van hun stokken en liepen op twee pooten voort.

- Nu zie ik het, Pieter, dat ge mij dezen middag bedrogen hebt.

- Bijlange niet, Meester, weerde zich Sinte Pieter, ge moest van middag ook maar eens pst, pst gedaan hebben en ons hoentje zou dan wel zijn tweede pootje uitgestoken hebben. ' k Heb er spijt genoeg van, wanneer ik bedenk hoe lekker 't mij gesmaakt heeft.

LIX. De slechtheid van de menschen[aant.]

Onze Lieve Heer sprak, al wandelend langs de wegen, met Sinte Pieter over de menschen en hun slechtheid.

- Daar hebt ge maar een flauw gedacht van, Pieter! Maar ik zal u, in het naaste dorp, er eens een staaltje van geven.

In het dorp waar zij aankwamen, gaf Onze Lieve Heer aan Sinte Pieter het bevel twee schatrijke mannen tot hem te roepen die sinds jaren met elkaar in vijandschap leefden.

Toen zij verschenen sprak Ons Heer hen toe met deze woorden:

- Ik heb u beiden tot mij geroepen om u beiden een groote gunst te bewijzen. Ik wil u bedeelen gelijk ik nog weinige menschen op de wereld bedeeld heb. Kies, zegde hij tot den eersten rijke, al wat ge wilt en onmiddellijk hebt gij het, maar meteen krijgt uw maat daar - en hij wees op den tweeden rijke - het dubbele van u.

En de eerste rijke, die kiezen moest, dacht na. Hij zou graag nog geld, nog veel geld gevraagd hebben, maar dan zou zijn grootste vijand het dubbel van hem ontvangen hebben en dat wilde hij niet. En dan, had hij geen geld genoeg om te leven? Hij moest iets vragen dat hem desnoods pijn zou doen, groote pijn, maar zijn vijand nog eens zooveel. Als eenoogige, al was het nog zoo erg, zou hij nog kunnen leven, maar dan was zijn vijand blind...

- Welnu, spreek! zegde Ons Heer.
- Een oog verliezen, Meester! zegde hij eindelijk.

LX. Janneken en Mieken en de tooverheks Peetje Loo[aant.]

Janneken en Mieken waren hout gaan rapen in het bosch. En in 't midden van dat bosch woonde er een tooverheks, Peetje Loo, die de macht bezat alle menschen, die in hare nabijheid kwamen, te betooveren. De mannen kon zij tijdelijk sprakeloos maken en als aan den grond genageld vastzetten; de vrouwen veranderde zij in allerhande vogels. Zij sloot deze op in kooitjes en alle dagen kwam zij zelf ze voederen met wit en zwart zaad.

Maar nu gebeurde het, dat Janneken en Mieken verloren liepen en daar opeens stonden in de nabijheid van het slot van de heks. Toen zij dat zagen verschoten zij zeer en wilden op den loop gaan, terug het bosch in, om uit het bereik te geraken van Peetje Loo.

Eilaas, het was te laat. Peetje Loo had de twee kinderen gezien en zij had ze reeds betooverd. Janneken stond daar bewegingloos aan den grond genageld en zijn mond kon geen geluid meer geven. En toen zag Janneken vóór zijn oogen dat Mieken in een vogel werd veranderd. En de tooverheks kwam dichter, stak den vogel in een muitje en droeg hem naar huis. Janneken stond daar onmachtig bij als een sukkelaar. Hij had evenwel goed belet dat de vogel in 't midden op zijn borst een wit plekje had en dat de heks hem in een blauw kooitje had opgesloten.

Tegen den avond kwam de heks terug en onttooverde Janneken, die onmiddellijk voor haar op de knieën viel en haar bad en smeekte zoo goed te willen

zijn hem zijn Mieken terug te geven. Maar niets hielp. De heks zegde hem, dat hij al blij mocht zijn dat zij hem uit haar domein wegjoeg zonder meer. Indien hij nog moest weerkeeren zou zij hem in een wilgenstronk veranderen, gelijk er daar zoovele stonden langs de beek. En Janneken keek op en hij zag inderdaad dat al die wilgenstronken daar, eens menschen waren geweest.

Janneken liep zeere vandaan en zwoer wraak te nemen.

Dag aan dag bleef hij dan ook in den omtrek van het slot ronddwalen zonder, natuurlijk, er al te dicht bij te komen. En eens, op een avond, vond hij er een ouden man, die klagend langs den weg liep. Toen Janneken hem hulp wilde bieden, deed hij teeken geen hulp meer te begeeren.

- Eens was ik jong als gij, sprak de oude man, en ik ging met mijn zuster ken wandelen in het bosch. Ik kwam al te dicht bij het slot van de heks en zij nagelde mij vast aan den grond en veranderde mijn zusterken in een vogel. Wanneer ik nu enkele uren daar gestaan had, zonder taal of teeken te kunnen geven, kwam de heks mij onttooveren. Ik zwoer toen, mij te wreken. Ik heb daarop de wereld rondgereisd, wel tienmaal achtereen, om toch maar een man te vinden, die de heks zou kunnen bemeesteren. Eindelijk vond ik dien man in het zwarte land van Afrika; 't was de grootste toovenaar van de wereld. Hij woonde wel honderd voet onder de aarde, waar de levende wezens geen lichaam meer hebben, maar enkel nog geesten zijn. Hij heeft mij gezegd dat ik een slangenei in een arendsnest moest doen uitbroeden. Met het vel van de slang, die er uit zou geboren worden en die gevoed zou worden met arendsjongen, moest ik hier weerkeeren. Met dit vel in handen zou ik het slot naderen. De kracht van de tooverheks is er

Hij haalde haar in en sloeg haar dan met het slangenvel op den kop.

niet tegen opgewassen; indien ik haar met dit vel kon aanraken zou zij geheel en al in mijn macht zijn. Maar ik ga sterven. Indien gij nu ook een slachtoffer van die heks zijt, schenk ik u dit vel. Gij zult er u mee wreken en er 't leven aan uw naastbestaanden en ook aan de mijne mee weergeven.

Daarop sloot de oude man de oogen voor eeuwig dicht.

Janneken nam het slangenvel en ging naar het slot.

Gelijk hij er binnentrad, had Peetje Loo hem gezien. Zij probeerde onmiddellijk haar toovermiddel, maar toen 't niet lukte, voelde zij dadelijk dat haar tooverkracht voor een sterkere kracht moest onderdoen. En zij vluchtte naar de kamer van haar kasteel, waar al de vogelkooitjes stonden.

Zij nam er een kooitje weg, een blauw, hetzelfde dat Janneken in haar handen had gezien, toen zij er Mieken in wegstak. Het vogeltje met het wit plekje op de borst herkende hij meteen: 't was Mieken. De heks wilde met het kooitje wegloopen, maar Janneken zette haar achterna. Hij haalde haar in en sloeg haar dan met het slangenvel op den kop. En zie, de heks lag daar machteloos voor zijn voeten, en ineens werden al die vogeltjes in de kooitjes weer levende meisjes.

Janneken vond zijn Mieken terug en zij keerden te zamen naar huis. En dat hun ouders blij waren hun kinderen levend weer te zien, hoef ik niet te zeggen.

LXI. Zwart Janneken en wit Mieken[aant.]

Janneken en Mieken kwamen van school en kregen thuis, van hun moeder, elk een groote wafel, waarmede zij onmiddellijk op straat liepen. En daar kwam een oude man op hen toe en die vroeg aan Janneken:

- Vriendje geef mij een stuk van uw wafel. Ik heb toch zoo'n grooten honger. Zes uren heb ik al afgelegd zonder eten en drinken en nog vier uren moet ik gaan, vooraleer ik thuis ben en eten en drinken zal hebben.

En Janneken weigerde een stuk van zijn wafel te geven. Daarop deed de oude man dezelfde vraag aan Mieken en deze gaf dadelijk een stuk van haar wafel.

- Braaf kind, zegde de oude man. God zal 't u loonen.

Wanneer hij zijn stuk wafel had opgegeten en op een boomstam wat gerust had, ging de oude man verder. Maar alvorens verder te gaan haalde hij uit zijn diepen zak een wit en een zwart bolleken en het wit bolleken gaf hij aan Mieken en 't zwart bolleken aan Janneken.

- Ziet kinderen, zegde de oude man, die bollekens moet ge nu op den grond gooien. Zij zullen beginnen te rollen en ge moet ze maar achternaloopen, alom waar ze bollen. Zij zullen stilhouden, 't wit bolleken aan een witte poort en 't zwart bolleken aan een zwarte poort. Daar moet ge maar aanbellen en er zal u beiden onmiddellijk opengedaan worden.

En zoo deden Janneken en Mieken. Janneken gooide zijn zwart bolleken op den grond en Mieken haar wit. 't Zwart bolleken begon te rollen te rollen en 't wit bolleken begon ook te rollen te rollen...

Janneken liep achter 't zwart bolleken en Mieken

liep achter 't wit bolleken. En als 't zwart bolleken liggen bleef stond Janneken vóór een zwarte poort. En als 't wit bolleken liggen bleef stond Mieken vóór een witte poort. En Janneken belde aan de zwarte poort. En Mieken belde aan de witte poort.

En toen vlogen die twee poorten open...

Uit de zwarte poort kwamen wel honderd duivelkens gevlogen en die pakten Janneken vast en sleurden hem mee in de hel. En uit de witte poort kwamen wel honderd engelkens gevlogen en die droegen Mieken in den hemel.

En er kwam een verken met een langen snuit en 't vertelselken is uit.

LXII. Janneken en Mieken of de zingende beenderen[aant.]

Janneken en Mieken gingen samen naar 't bosch. Mieken was zoo blij, omdat zij van haar vader en haar moeder een gouden kroontje had gekregen en Janneken, die niets gekregen had, was zeer afgunstig op haar. En hij vroeg maar altijd aan Mieken:

- Geef mij dat gouden kroontje.

Maar Mieken wilde niet.

Wanneer zij dan eindelijk in 't diepste van 't bosch gekomen waren, nam Janneken met geweld het gouden kroontje af en wierp Mieken in een put en begroef er haar levend in.

Als hij nu thuis kwam zei hij aan zijn moeder, dat Mieken niet had willen luisteren, haar kroontje had weggeworpen en dan altijd maar verder 't bosch was ingeloopen, zoodat zij heel waarschijnlijk door de wilde dieren was opgegeten.

Hij had haar nog een tijd achternageloopen, maar ten slotte had hij niet verder meer durven gaan, daar 't al zoo laat en zoo donker was.

De ouders van Mieken hadden danig verdriet. Zij gingen naar 't bosch, maar vonden of hoorden niets. Enkele dagen later ging de moeder alleen naar 't bosch, nog altijd op zoek naar haar ongelukkig kind. En toen zag zij een vergeet-mij-nietje staan, heel alleen te midden van de pas omgewoelde aarde.

En zij dacht aan haar Mieken en plok het vergeet-mij-nietje af, dat onmiddellijk begon te spreken:

O, moederken, lief moederken,
Wees niet op mij verstoord,

Al om dat gouden kroontje!
Janneken heeft het gestolen
En mij dan wreed vermoord.
Ik lig hier nu begraven
En toch ben ik niet dood!

De moeder verschoot zoodanig dat zij meende in den grond te zinken. Wanneer zij een weinig bekomen was spoedde zij zich naar huis en zeide alles aan haar man, die onmiddellijk naar 't bosch liep; Janneken moest mee.

En zie, op dezelfde plaats als daareven, stond weer een blauw vergeet-mij-nietje. De vader plukte het af. 't Begon te spreken. Het zei:

Mijn vaderken, lief vaderken,
Wees niet op mij verstoord,
Al om dat gouden kroontje!
Janneken heeft het gestolen
En mij dan wreed vermoord.
Hij stak mij onder de aarde
Maar toch ben ik niet dood!

En de vader verplichtte Janneken tot bij hem te komen. En zie, nauwelijks stond hij op 't graf van zijn zusterken, of daar klonk dezelfde stem:

O moordenaar! O moordenaar!
Gij hebt mij laf vermoord,
Al om dat gouden kroontje!
Gij hebt het mij ontstolen
En dan mij wreed vermoord.
Lig ik hier onder de aarde
Ik ben daarom niet dood.

Men begon onmiddellijk te graven, te graven en men vond Mieken nog levend in haar graf. En de ouders gingen gelukkig met hun dochterken naar huis. Maar Janneken werd gevangen gezet en kreeg zijn verdiende straf.

LXIII Janneken en Mieken (Een ophoopend vertelsel)[aant.]

Janneken en Mieken waren naar het bosch gegaan. Janneken had Mieken een spiegelken gegeven, opdat zij niet meer in 't water van den vijver zou moeten kijken om te zien hoe schoon ze was. En nu, zoodra zij in het bosch waren, liep Mieken haastig naar den vijver.

- Wat gaat ge daar nu doen? vroeg Janneken.
- Zien waarin ik 't mooiste ben, in den vijver of in 't spiegelken.

En Mieken boog zich over den vijver met het spiegelken in de hand, maar viel, al kijkend, voorover in het water en verdronk.

En nu begon Janneken te schreeuwen.

- Waarom schreeuwt ge? vroegen de meeskens op den boom.
- Ik schreeuw omdat Mieken met haar spiegelken in 't waterken gevallen en verdronken is.

En de meeskens begonnen te klawieteren.

En de gerzekens vroegen aan de meeskens:

- Waarom klawietert ge zoo?
- Wij klawieteren zoo, omdat Janneken schreeuwt omdat Mieken met haar spiegelken in 't waterken gevallen en verdronken is.

En de gerzekens weenden dikke tranen.

En de wilg vroeg aan de gerzekens:

- Gerzekens, waarom weent gij dikke tranen?
- Wij weenen dikke tranen, omdat de meeskens klawieteren, omdat Janneken schreeuwt omdat Mieken met haar spiegelken in 't waterken gevallen en verdronken is.

En de treurwilg liet daarop zijn takken naar beneden hangen.

En de wind vroeg aan den treurwilg:

- Waarom laat gij toch uw takken naar beneden hangen?

- Ik laat mijn takken naar beneden hangen, omdat de gerzekens dikke tranen weenen, omdat de meeskens klawieteren, omdat Janneken schreeuwt omdat Mieken met haar spiegelken in 't waterken gevallen en verdronken is.

En de wind begon te klagen door de boomenkruinen.

En de hond van Meetje, die zijn meesteres al voorop liep, vroeg aan den wind waarom hij zoo kloeg door de boomenkruinen.

- Ik klaag door de boomenkruinen, omdat de wilg zijn takken naar beneden laat hangen, omdat de gerzekens dikke tranen weenen, omdat de meeskens klawieteren, omdat Janneken schreeuwt omdat Mieken met haar spiegelken in 't waterken gevallen en verdronken is.

En de hond begon te bassen.

- Waarom bast ge toch? vroeg 't Meetje.

- Ik bas, zegde de hond, omdat de wind klaagt door de boomenkruinen, omdat de wilg zijn takken naar beneden laat hangen, omdat de gerzekens dikke tranen weenen, omdat de meeskens klawieteren, omdat Janneken schreeuwt omdat Mieken met haar spiegelken in 't waterken gevallen en verdronken is.

En 't Meetje verschoot en sloeg van 't verschieten haar aarden melkstoop kapot tegen den boom, omdat haar hond baste, omdat de wind klaagde door de boomenkruinen, omdat de wilg zijn takken naar beneden liet hangen, omdat de gerzekens dikke tranen weenden, omdat de meeskens klawieterden, omdat Janneken schreeuwde omdat Mieken met haar spiegelken in 't waterken gevallen en verdronken was.

LXIV. De man die zichzelf niet meer herkent[aant.]

Op 't dorp hadden eenige studenten besloten een zatlap een goede poets te bakken. Zij lieten hem drinken zooveel hij drinken kon en, eens goed gedaan, scheerden zij hem zijn grooten baard af, staken hem in vreemde kleeren en reden er het dorp mede rond. Eindelijk lieten zij hem ergens liggen waar hij wel zou ontnuchteren.

Toen de dronkaard heel en al nuchter was en zich in zoo'n vreemd kostuum gestoken zag, verschrok hij geweldig.

- Ben ik het, of ben ik het niet? vroeg hij zich af.

Hij nam zijn klak van 't hoofd. Neen, 't was de zijne niet. Hij wreef zich dan, ten einde raad, onder de kin en krabde...

- Neen, neen, ik ben het niet. Ik denk het toch!

Ik zal naar huis gaan, dacht hij verder, als mijn vrouw en mijn hond mij herkennen dan ben ik het. Herkennen zij mij echter niet, dan ben ik het uiet.

Hij deed zoo. En zie, zijn vrouw herkende hem niet en zijn hond, die zoo van hem hield en hem altijd al kwispelsteertend kwam toegeloopen, die vloog hem nu bassend toe.

- Ik ben het niet; ik ben het niet! zuchtte de man en hij trok weg. Naar waar hij toen getrokken is weet ik niet.

Maar een jaar nadien kwam hij echter op het dorp terug. Zijn baard was volgroeid. Toen hij voorbij zijn huis kwam, liep zijn hond hem kwispelsteertend te gemoet, evenals vroeger, en lei zich gestrekt en gerekt voor zijn voeten. Hij ging binnen en zie, ook zijn vrouw herkende hem.

- Ja, ja, nu ben ik het weer. Ik ben terug mijzelf geworden, zei hij toen.

LXV. De eeuwigheid[aant.]

't Was te Sint Bernard aan de Schelde, waar eens het klooster van de Dominikanen stond. Zooals ge weet, werden de paters er uit verjaagd in den Franschen tijd. Welnu, over honderd jaar kwam daar al biddend, van over de vliet, een pater aangewandeld. Ineens keerde hij zich om en keek verbaasd naar alle kanten uit. Al aarzelend ging hij dan voort langs den weg, die naar de kazerne leidde, waar eens het klooster stond. Die pater deed toch zoo vreemd! Iedereen keek hem na, want hij leek aan een die geen gewest meer weet. Eindelijk sprak hij de menschen aan:

- Ik weet niet wat er met mij gebeurt, zegde hij, over een uur ben ik naar 't bosch gewandeld en... Een uur zeg ik, misschien nog niet! Toen ik daar kwam hoorde ik een vogel zingen, vlak voor mij in een boom. Hij zong een hemelsch gezang. Een luttel stondeken heb ik er naar geluisterd. En nu kom ik terug gewandeld, terug naar het klooster.

En de menschen zegden toen aan den pater dat het klooster reeds lange jaren niet meer bestond, dat er nu een kazerne was ingericht. Meteen veranderden de trekken van den pater. Van jong gelijk hij daareven nog scheen, kreeg hij het uitzicht van een die wel zoo oud was als Mathusalem.

- Ik begrijp nu, zegde hij, 't is de hemelsche Vader die mij even verplaatst heeft in de eeuwigheid, om mij de hemelsche genoegens te laten smaken. En wat ik daareven maar een uur dacht, is in wezenlijkheid een gansche eeuw geweest.

Een oud man van het dorp wist toen ook te vertellen dat lang geleden, in den tijd van zijn over-over grootvader, lang voor de Fransche overheersching, een kloosterling op een achtermiddag naar het bosch was gewandeld om nooit meer weer te keeren. Spoorloos was hij verdwenen en nooit werd er van hem nog gehoord.

LXVI. De drie doodgeslagen bulten[aant.]

Er was eens een arme weduwe, die drie zonen had, drie bulten. Zij geleken op een haar aan elkander. Toen de oudste veertien jaar werd zegde hij tot zijn moeder:

- Ik wil smid worden.

Hij verhuurde zich als knecht bij den smid van 't dorp.

Dat deed ook de tweede bult, toen hij veertien jaar oud geworden was; en de derde deed hetzelfde een paar jaren later.

In de smidse van dien smid werkten nu die drie bulten. En eens gebeurde het dat een boer met kar en paard aan de smidse stilhield om zijn paard te laten beslaan. De smid was juist afwezig. Toen de boer die drie bulten daar aan den gang zag, schoot hij in een schaterlach.

- Kom eens hier, Bult-Karkas! riep hij tot den oudsten bult.

Maar deze werd razend kwaad. Hij nam zijn voorhamer en sloeg er den boer zoo ongelukkig mee op 't hoofd dat hij dood van zijn kar tuimelde.

De knecht van den boer schoot huilend op den loop en ging de wet halen. De burgemeester kwam met de gendarmen en, daar de knecht van den boer niet zeggen kon w ie zijn meester had doodgeslagen; werden de drie bulten aangehouden.

Voor de rechtbank was het eerst een herrie! De knecht getuigde dat het een bult was die zijn patroon had gedood, maar welken bult van de drie kon hij niet zeggen. En de drie bulten verklaarden, elk van

zijnen kant, dat hij het niet gedaan had. Daar er geen andere getuigen van het feit waren, werden de drie bulten op slot van rekening losgelaten.

Nu werkten de drie bulten opnieuw in de smidse en enkele maanden nadien stierf de smid. De jonge weduwe vond niets beter dan te trouwen met den oudsten bult, omdat hij zoo goed het werk verzorgde. De twee andere bulten zagen dat echter met leede oogen aan. Ook werkten zij zoo goed niet meer als vroeger en dikwijls gingen zij op de lappen. Wanneer zij ergens in een herberg op het dorp zonder geld zaten, ging een hunner bij hun broer of dezes vrouw aankloppen om wat geld te bemachtigen.

De oudste bult werd er kwaad om. Hij zegde aan zijn twee broers dat het moest eindigen, dat hij van dat gedurig geleen niet meer hooren wilde, dat zij maar moesten werken of zooniet zou hij ze allebei doorzenden. Ook verbood hij aan zijn vrouw hun nog een cent te leenen.

En eens, op een Zondagavond, toen de vrouw van den smid alleen thuis was, kwamen de tweede en de derde bult haar lastig vallen. Zij zouden niet heengaan zonder geld; 't moest, of er zouden ongelukken gebeuren.

- Neen, monfreers, zegde 't mensch, geld kan of mag ik niet geven. Mijn man heeft het streng verboden, maar wilt ge drank hebben dan kunt ge eens even naar beneden gaan. Ik heb een nieuw vaatje genever ingelegd.

De twee bulten gingen daarop in den kelder...

Zij waren weg en bleven weg. Eindelijk, in 't gedacht dat zij heel het vaatje gingen leegdrinken, trok de vrouw naar beneden en wat zag zij? De twee bulten lagen morsdood onder het genevervat. Zij hadden zich doodgedronken.

Wat nu gedaan?

Zij haalde een bult naar boven, zette hem in de keuken aan tafel en liep daarop buiten.

Daar kwam in den donkeren een schipper aangegaan.

- Man, wilt ge vijf frank verdienen, kom dan maar eens binnen.

- Zie, vervolgde zij dan, ge moest dien bult eens meenemen en hem in de rivier werpen. Als 't gedaan is kunt ge 't geld komen ontvangen.

En de schipper weg met den bult.

Maar de vrouw ging haastig naar den kelder en haalde het tweede lijk en zette het ook aan tafel, op dezelfde plaats waar de eerste bult had gezeten.

Nauwelijks zat hij daar, of de schipper was al terug en vroeg zijn geld.

- Uw geld man? Zie eens daar. Daar zit die bult opnieuw.

Toen de schipper dien bult zag, kon hij er geen kop aan krijgen.

- Wel nondemille, gij hier terug. We zullen u dat eens anders wijsmaken!

Hij laadde daarop den tweeden bult op zijn schouders en nam hem mee.

Niet lang daarna was de schipper terug.

- Nu is hij voor goed weg, zulle! Ge zult hem nu niet meer weerzien. En toch heb ik mij nog moeten weren! Ik had hem een grooten steen aan den nek gebonden en gooide hem zoo in de rivier. ‘Nu zal ik hem toch niet meer zien’, meende ik, en ging door. Toen ik een tijdlang gegaan had hoorde ik stappen achter mij. Een man naderde en 't leek waarachtig of de bult daar weer was.

- Zijt gij 't? roep ik.

- Ja 'k ben ik het! antwoordde de man en 't was, pardi, waar!

- En waar trekt gij heen?

- Terug naar huis, antwoordde hij.

- Maar dat zal niet waar zijn, zegde ik, en 'k gaf hem daar een pandoering! 'k Sloeg hem een paar malen tegen een boom, dat hij geen kik meer geven kon! Dan gooide ik hem 't water in.

Toen de vrouw dat hoorde, zakte zij ineen van aandoening, want zij begreep dat haar man niet weer zou komen. Zij gaf den schipper de beloofde fooi. En dat zij verplicht was dat te doen, en daarbij nog zwijgen moest, was wel het ergste dat haar overkomen kon.

LXVII. De taal van de dieren[aant.]

Er was eens een jongen die op school niet leeren wilde. Wat zijn ouders ook deden hij, wilde niet oppassen. Straf en slagen hielpen niet. Op zekeren morgen zei de vader:

- Wat zal er van u geworden in de wereld als gij niet leeren walt?

- Laat mij maar eens naar de school gaan waar men de taal der beesten leert en dan zult ge eens zien!

En waarlijk, als de jongen een jaar op die school was geweest, verstond hij wat de dieren ondereen vertelden. Hij verstond de taal van de beesten die op den grond liepen, van de vogels die in de lucht vlogen en van de visschen die in 't water zwommen. En teruggekomen sprak hij:

- Vader, nu ken ik de taal van al de dieren die God heeft geschapen. Laat mij nu ook boer worden en ge zult zien dat het mij voordeel zal brengen.

En de vader kocht voor hem een hoef met landerijen en de jongen boerde. Hij had koeien en hoenders en een kat en een hond en een os en een ezel. Eu geen dag ging voorbij of hij luisterde af wat die onder mekaar vertelden. Zoo wist hij al wat er omging op de hoeve, wat knechten en meiden misdeden, en zoodra hij dat wist nam hij maatregelen navenant. Niemand kon er zich aan verstaan, want het was of de duivel er mee gemoeid was.

En eens in den stal, waar os en ezel nevens mekaar stonden, hoorde hij hun gesprek.

- 't Is geen leven meer met dien knecht, zei de os. Alle dagen die God geeft, van 's morgens tot 's avonds daar ingespannen staan en trekken, altijd maar trekken dat er 't eind aan verloren is! Gij hebt een

heerenleven tegen mij, alleen van tijd tot tijd eens met den meester uitrijden!

- Maar waarom zijt gij zoo dom, antwoordde de ezel. Ware ik van u, dan hield ik mij ziek. Dan zou de knecht zelf moeten trekken.

- Goed om weten, zei de baas en hij trok op.

's Anderen daags volgde de os den raad van den ezel. Toen de knecht hem kwam halen, om met de ploeg naar 't land te trekken, wilde de os niet opstaan. De knecht ging 't zeggen aan den boer.

- Weet ge wat, zei de boer, neem den ezel mee.

De ezel moest mee en 's avonds heel laat kwam hij met den knecht terug van het werk.

- Welnu, kameraad? vroeg de os.

- Zwijg, zei de ezel, ik kan niet meer. Moe en stram ben ik in mijn vier pooten. Ik ben daarvoor niet opgewassen. Of ik 't lang zal volhouden, weet ik niet. Maar gij? Gaat gij uw werk niet haast hernemen?

- Ik denk er niet aan, zei de os.

Den volgenden dag, als de ezel 's avonds laat weerkeerde, vroeg de os weer hoe het hem ging.

- Nog slechter, zei de ezel. Maar toch nog liever zoo dan uw lot te moeten deelen. Ik heb den knecht hooren zeggen dat, als gij morgen niet genezen zijt, de baas u aan den beenhouwer zal verkoopen om u te slachten.

- Maar ik ben genezen, zei de os.

En de baas, die alles weer gehoord had, wist wat hem nu te doen stond en gaf de noodige bevelen aan zijn knecht. Ook, als deze den stal binnenkwam, stond de os recht, tot groot plezier van den ezel.

En nu verder. Op zekeren dag ontstond er ruzie in het huisgezin van den boer. De vrouw kopte en kopte zoodanig dat zij heelder dagen in 't bed bleef liggen en niets meer wilde doen voor haren man. Deze werd

niet meer verzorgd, had eten noch drank op tijd en zag tevens zijn doening achteruitgaan. Hij was er droevig om. Hij wist niet meer wat doen. Toen hoorde hij op een morgen het gesprek van de kat met den haan, in het ovenhuis.

- 't Gaat niet goed met den baas, zei de kat.

- Hoe kan het anders met die grillen van zijn vrouw, die hij maar laat voortduren. Hij moest eens haan zijn en een hoenderhok te regeeren hebben, dan zou hij gauw aan den arme zijn. Men moet orde kunnen houden onder 't vrouwvolk. In 't geval van den baas is een rammeling te gepasten tijde toegediend wel het eenige middel, dat hem helpen kan.

Toen de boer dat hoorde, dacht hij:

- Het is wel zoo!

Hij ging naar de stad en kocht er een splinternieuwe karwats. Als hij terug thuis gekomen was, ging hij naar 't bed van zijn vrouw en sprak:

- Hoe is 't vrouwtje? Nog niet beter? Neen? Ik kom van de stad en heb er een beroemd geneesheer gesproken; die heeft mij hier een onfeilbaar middel aan de hand gedaan voor uwe genezing.

Daarop begon hij zijn vrouw met de karwats af te slaan dat zij huilde van de pijn.

- Ik ben genezen, man! Ik ben genezen en gezond gelijk ik nog nimmer ben geweest! riep zij. Ik ben zoo gelukkig nu opnieuw de hoeve en de huizing te kunnen verzorgen. Sla mij niet meer! Ik ben genezen! Ik ben genezen!

En de jonge boer lachte in zijn vuist.

LXVIII. Het levenskaarsken[aant.]

Er was eens een boer die geen goede zaken deed. 't Ging hem al slechter en slechter, tot hij op 't laatst in zulke slechte papieren was geraakt, dat alles bij hem opgeschreven werd door de wet en alle dagen zijn inboedel naar de markt kon gevoerd worden om er openbaar verkocht te worden.

Hij wist niet wat aanvangen.

- Hier zou de duivel geen raad weten! kloeg hij.

En zie, zoo gelijk hij dat gezegd had, kwam daar een meneer binnen heel en al in 't zwart gekleed en hij zegde den man te helpen, al zijn schuld te betalen en hem dan nog geld genoeg te geven om een leven te leiden als God in Frankrijk.

- Maar, voegde hij er bij, daarvoor moet ge mij uw ziel verkoopen. Na verloop van zeven jaren kom ik u halen en dan moet ge mee naar de hel.

- Welnu ja, zegde de boer, die meteen dacht: zeven jaar is nog zoo lang en wat kan er op dien tijd al niet gebeuren?

's Anderen daags waren de schulden van den boer betaald en hij leefde nu een leven, dat de rijke menschen hem benijdden.

- Duren is een schoone stad, maar blijven duren toch nog een veel schoonere, zegden zij.

En 't bleef duren.

Toch, op een avond, trad de duivel binnen, juist toen de boer met de kaarsepan uit de schuur kwam en terug naar zijn huizing keerde.

- De zeven jaren zijn verloopen, zegde de duivel.

- Ja, ik ben gereed om u te volgen. Alleen heb

ik nog enkele zaken te regelen. Wil me nog gratie geven tot mijn kaarsken is opgebrand.

De duivel keek naar de kaarsepan. Er zat maar een heel klein stukje kaars meer in, iets dat het opbranden niet meer waard was.

- Welnu, 't kan mij niet schelen. Ik zal hier wat wachten tot ge gereed zijt.

De boer ging naar zijn woning en toen hij voorbij den bornput kwam, liet hij er 't brandend kaarsken met pan en al invallen.

De duivel, die dat zag, voelde meteen dat hij gefopt was, vloekte dat het kletterde en trok op.

LXIX. 't Boerken en de ezelseieren[aant.]

't Boerken was naar de stad geweest en voor de vitrien van een winkel had hij groote pronkappels zien liggen. Hij dacht dat het eieren waren en ging binnen.

- Wat voor eieren zijn dat, baas?

- Dat zijn ezelseieren. Als gij er u drie dagen op te broeden zet hebt gij jonge ezels.

't Boerken kocht er drie en haastte er zich mee naar huis. Daar zette hij zich onmiddellijk te broeden in 't hooi op den zolder, buiten den wete van zijn vrouw.

De vrouw, die haar man maar even gezien had, zoo gelijk hij van de stad terugkwam, ging achter hem op zoek, maar nergens was hij te vinden. Heel de buurt was er ten slotte mede gemoeid.

Eindelijk, den derden dag, toen haar jongen op zoek was naar een klokhen, zegde de moeder:

- Ga eens zien op den hooizolder, misschien zit ze daar te broeden.

De jongen deed zulks, maar in plaats van de klokhen vond hij zijn vader broedend op drie groote eieren. Snel als de blaren die waaien liep hij naar beneden, om het aan zijn moeder te zeggen. En de moeder liep tot bij de buren en vertelde:

- God! Wat mij overkomen moet! Ik dacht wel dat er bij hem iets niet in orde moest geweest zijn! Nu heeft ons Petrusken zijn vader gevonden broedend op drie groote eieren.

De geburen volgden de vrouw naar den hooizolder en zij vonden er inderdaad het boerken broedend in het hooi op drie groote eieren. Met geweld haalden zij hem beneden, hoe hij ook tegenspartelde. Zij ble-

ven hem met vieren vasthouden, want altijd aan wilde hij terug.

- Laat mij nog een dagsken broeden, riep hij aldoor en we hebben drie ezels!

LXX. Gelijk het zout[aant.]

Een koning had drie dochters die hij hartstochtelijk beminde. Eens vroeg hij hen:

- Maar zegt mij nu toch eens alle drie hoezeer gij mij bemint.
- Ik bemin u gelijk de aarde de zon bemint, zegde de eerste.
- En ik als het licht van mijn oogen, zegde de tweede.
- En ik als het zout, zegde de derde, die haar vader, den koning, wel het meest van al beminde.

De koning schoot in woede uit en verjoeg zijn jongste dochter, die hij tot dan toe wel het meest had liefgehad.

- 't Is ongehoord, riep hij uit, mij slechts beminnen als het zout!

Enkelen tijd nadien echter gaf de koning een groot feestmaal. 's Morgens kwam een jonge page in de keuken en die sprak tot de keukenmeid:

- Kent ge mij nog?
- Neen, zegde de keukenmeid.
- Ik ben de weggejaagde prinses!

En de keukenmeid, die altijd veel van die prinses had gehouden, vroeg wat zij voor het ongelukkig koningskind kon doen.

- Niets anders dan vandaag alle gerechten zonder zout gereedmaken.
- Maar wat zal mijn meester daarvan zeggen?...
- Dat zal ik wel regelen, wees maar niet benauwd.

De keukenmeid deed zoo. Al de gerechten werden zonder zout opgediend. De koning, gelijk gij wel begrijpen kunt, werd ten lange laatste zoo kwaad als

een huis en deed de keukenmeid roepen. In plaats van de meid kwam echter zijn jongste dochter binnen en die sprak:

- Ik ben de schuldige, vader, ik heb u het bewijs willen leveren dat ik u, over weken, wanneer gij mij gevraagd hebt hoe gaarne ik u zag, geen onzinnig antwoord heb gegeven. Het zout is dat wat gij in 't leven het minst van al zoudt kunnen missen, minder dan de zon en minder dan 't licht van uw oogen!

En de koning zag in hoe onmeedoogend hij voor zijn kind was geweest en dat hij haar groote liefde niet had begrepen.

Onmiddellijk nam hij haar in zijn armen en omhelsde haar innig.

- Deze dag, voegde hij er aan toe, is de gelukkigste dag van mijn leven!

LXXI. De drie verliefden op het kerkhof[aant.]

Een mooi meisje was zoo hooveerdig, dat zij niemand van haar dorp tot man begeerde. 't Moest een rijke van elders zijn dien zij eens tot man zou nemen. Ver van hier is altijd rijk!

Eens kwam een rijke boerenzoon haar ten huwelijk vragen. En zij zegde:

- Gaat dezen nacht om twaalf uur naar het kerkhof en verberg u in de kist, die in het doodenhuis staat.

Een tweede boerenzoon kwam haar vinden met hetzelfde doel. Zij zegde hem:

- Gaat van nacht om één uur in een engel verkleed naar het doodenhuis op het kerkhof. Daar zult gij een kist vinden en ge moet er driemaal met een hamer op kloppen.

Een derde boerenzoon kwam haar nog denzelfden dag vragen of zij zijn vrouw wilde worden.

Hij moest, verkleed in een duivel, op wacht gaan staan in het doodenhuisje, een weinig na een uur.

En zij deden alle drie wat hen bevolen werd want alle drie waren ze erg verliefd. De eerste kwam om twaalf uur stipt; hij kroop in de kist en lei het deksel dicht.

De tweede kwam om één uur, verkleed in een engel en klopte met een hamer driemaal op de kist. Als hij echter wilde wegtrekken kwam daar de derde boerenzoon aan, verkleed in een duivel. De duivel zag den engel en de engel den duivel. Beiden lieten een verschrikkelijken schreeuw en sloegen op de vlucht. En de eerste boerenzoon kroop daarop meer dood dan

levend de kist uit en liep de twee anderen achterna. Zij liepen zoo hard ze konden want ze waren alle drie bang als wezels. In het dorp gekomen herkenden zij echter elkaar en toen voelden zij meteen dat zij door het hooveerdige meisje waren beetgenomen. Zij besloten zich te wreken.

Eenige dagen daarop gingen zij naar de stad en zochten er den grootsten en vuilsten bedelaar op, die er te vinden was. Zij poetsten hem op en kleedden hem aan, staken hem ringen met briljanten aan de vingeren en zoo stuurden zij hem, op een morgen, in een calèche naar het dorp, waar hij moest het jawoord gaan vragen aan het hooveerdige meisje.

Deze was uiterst tevreden zoo'n rijken bruidegom te krijgen. 't Jawoord werd gegeven en onmiddellijk werd 't verlovingsfeest gevierd. Maar de drie afgewezen vrijers zorgden er voor dat er 's anderen daags een stroopop voor haar deur stond en er ook de kerstenbrief aanhing van dien schijnbaron, die feitelijk zoo arm was, dat hij geen hemd aan 't lijf had!

En 't meisje was zoo vernederd dat zij zich in lange weken niet meer vertoonen dierf.

LXXII. De drie veeren van Vogel Veen[aant.]

Een koning wandelde langs den oever van de rivier en zag er een wij men wiegje met een kindje er in, komen aangedreven. Zijn dienaars gingen op zijn bevel het kindje halen, dat naar het koninklijk paleis werd overgebracht. Daar het kindje een jongen was van pas eenige dagen oud, besloot de koning hem met zijn dochter, prinses Frawilde, die ook maar enkele dagen te voren geboren was, op te voeden. En de gevonden jongen kreeg den naam van Albaan.

Alles ging goed tot Albaan, groot geworden, zijn pleegzuster, de schoone prinses Frawilde, begon gaarne te zien. Van toen af haatte de koning den jongeling en besloot zich van hem, kost wat kost, te ontmaken. Hij zond hem met een schip naar een land van overzee, om er bij de wilde volkeren goud en zilver en kostelijke edelgesteenten te gaan zoeken. Hij dacht niet anders of de jonge Albaan zou nooit meer weerkeeren. En voor het jaar ten einde was, keerde de jongeling terug in het land met de grootste schatten, al goud en edelsteenen! Dan zond hij hem weer naar een groot en gevreesd woud, waar de reizigers gestadig door een wildeman werden aangevallen, geplunderd en gedood.

En Albaan gehoorzaamde aan dat bevel.

Op een twee weken tijds was het woud gezuiverd en hij bracht aan den koning het afgekapte hoofd van den gevreesden wildeman.

Toen vond de koning het noodzakelijk eens ernstig met zijn dochter te spreken, om haar over te halen zelf aan den jongen Albaan te verzaken.

- Mijn dochter, ge weet toch dat Albaan een vondeling is.

- Ik weet het, vader, en het is daarom wellicht dat ik hem zoo gaarne zie. Hij is schoon van lijf en leden, goed van hart en inborst. Door zijn aard is hij meer waard dan een koningskind. Ook zal ik nooit met een ander man trouwen.

- Goed, maar weet gij ook dat ik bij uwe geboorte beloofd heb u nooit ten huwelijk te geven dan aan hem, die, hij zij koning, prins of edelman, mij drie veeren zal bezorgen van Vogel Veen uit de voorgeborchten van de hel.

- Als ge dat gezworen hebt, mijn vader, moet gij uw eed houden. Ook ben ik overtuigd dat Albaan u deze drie veeren zal brengen.

De jonge Albaan, wanneer hij de beslissing van den koning had vernomen, begaf zich onmiddellijk op weg. Denzelfden avond bevond hij zich reeds in een donker woud, dat naar de voorgeborchten van de hel leidde. Hij had er nog geen twee honderd stappen gedaan of er viel een klaarte daar voor hem op den weg. 't Leek of er heele meukens licht uit den hemel vielen. Zijn paard wilde niet verder meer, alsof het stilgehouden werd door eene onzichtbare hand. Hij hoorde dan een hemelsche stem die sprak:

- Rijd door en als gij luistert naar den raad van de drie vogels op den uitersten rand van het woud, zult gij niets te vreezen hebben.

Daarmede verdween de lichtheid op den weg en zijn paard liep sneller voort, zonder dat hij met den toom moest snokken of het de sporen moest geven.

Als 't morgen werd was Albaan het woud uit. Hij hield er stil op den uitersten rand en zag daar voor hem een eeuwenouden eik staan waarop drie vogels zaten, een witte vogel, een zwarte vogel en een roode vogel. Hij sprong van zijn paard, ging onder den

boom staan en toen begonnen de drie vogels te spreken.

En de witte vogel sprak:

- Wie naar Vogel Veen wil gaan in de voorgeborchten der hel, ga recht door, tot over den stroom; daar ligt een slot waarvan de poort gesloten is. Dat is het slot van Vogel Veen en hier, onder de drie witte paddestoelen aan den voet van dezen boom, ligt de gouden sleutel die past op de poort.

Albaan groef op de aangewezen plaats en vond den gouden sleutel.

En de zwarte vogel sprak:

- Wie tot Vogel Veen wil gaan, moet zich onzichtbaar maken. En om zich onzichtbaar te kunnen maken moet hij de kruisduit gebruiken; die ligt begraven onder de drie bruine paddestoelen aan den voet van dezen boom.

En Albaan groef op de aangeduide plaats en vond de kruisduit.

En de roode vogel sprak:

- En wie tot Vogel Veen wil geraken moet ook in bezit zijn van den gouden ring, die hier onder de drie roode paddestoelen aan den voet van dezen boom begraven ligt. Als hij dezen ring zal toonen aan de bewaakster van het slot zal hij zijn doel bereiken. De bewaakster zal dan weten dat hij gezonden is door mij, den rooden vogel. Ik ben een betooverde prins en wanneer zij, die een betooverde prinses is, tot mij zal komen met dien ring aan den vinger zal ik weer verlost zijn en mijn maten, de witte en de zwarte vogel, eveneens.

En Albaan groef een derde maal in de aarde en onder de drie roode paddestoelen vond hij den gouden ring.

Albaan ging voort.

In de eerste stad waar hij kwam namen de soldaten van den koning hem gevangen en brachten hem vóór

hun meester. Deze vroeg hem wat hij deed en wat hij wist.

- Ik ben op zoek naar het slot van Vogel Veen en weet alles.

- Als ge alles weet, zeg me dan hoe ver het Oosten van het Westen ligt?

- Daarop breng ik 't antwoord, na verloop van drie dagen, wanneer ik van Vogel Veen weerkeer, zooniet moogt ge mij vogelvrij verklaren.

En de jonge Albaan ging verder. Zoo kwam hij nog in vier andere steden en overal werd hij door de soldaten vastgegrepen en voor hun meester gebracht. En telkens vroeg deze hem wat hij deed en wat hij wist. En elken keer antwoordde hij dat hij naar het slot van Vogel Veen ging en alles wist. En die koningen bevolen dan dat hij op een gestelde vraag ter algeheele voldoening moest antwoorden.

Albaan nam zulks aan en die vragen luidden, bij den tweeden koning:

- Hoe diep is de zee?

En bij den derden koning:

- Hoeveel ben ik wel waard?

En bij den vierden koning:

- Hoeveel sterren staan er in de lucht?

En bij den vijfden koning:

- Wanneer is de duivel zonder macht?

Telkens zegde Albaan:

- Wacht nog drie dagen en dan breng ik u het antwoord.

En hij ging voort.

Na nog een tijd gegaan te hebben, kwam hij aan den stroom, waar hij door den veerman werd overgezet. Deze was heel oud en stram in al zijn ledematen en klaagde dat hij 't werken beu was en wel zou willen weten hoe hij van het overzetten zou kunnen afgeraken.

Vogel Veen kon alle oogenblikken binnenkomen.

- Wacht nog drie dagen, vriend, ik ga naar het slot van Vogel Veen en breng u een afdoende antwoord op de vraag die ge mij stelt.

Eens overgezet trok Albaan er sneller van onder. Hij zag daar, op een boogscheut afstand, het slot van Vogel Veen liggen. De poort was gesloten, gelijk men hem had voorzegd, maar met den gouden sleutel ging hij binnen. Pas stond hij daar of een schoon en jong meisje kwam toegeloopen.

- Wat komt gij doen in dit slot? vroeg zij.

- Ik kom om Vogel Veen te spreken.

- Wees gelukkig dat hij niet thuis is, want hij zou u opeten met haar en huid.

Toen vroeg Albaan aan het jonge, schoone meisje of zij de bewaakster was van het slot en toen zij ja knikte, vervolgde hij:

- Dan heb ik ook iets voor u. Hier is een gouden ring, die mij voor u geschonken werd door een rooden vogel in het woud.

- Ik had het gedacht! Kom, laat ons maken dat wij wegkomen vóór Vogel Veen teruggekeerd is. Sinds vele jaren wacht ik op dezen stond.

- Neen, zei Albaan, dat is nog onmogelijk. Ik moet wachten op de komst van Vogel Veen, want ik moet drie veeren van hem bemachtigen en dan antwoord krijgen op zes vragen. Een vraag werd mij gesteld door den veerman van den stroom. Als ik het antwoord niet medebreng vaart hij mij niet over. De vijf andere vragen werden gesteld door de koningen van vijf steden die ik doorgetrokken ben. Breng ik de antwoorden niet dan laten zij mij niet meer door. En Albaan herhaalde de hem gestelde vragen aan het meisje, dat, tot haar spijt, nu zag niet onmiddellijk te kunnen ontvluchten.

- Maar waar ga ik u bergen? vroeg zij verschrikt. Vogel Veen kan alle oogenblikken binnenkomen.

- Vrees daar niet voor. Ik heb hier in mijn zak een kruisduit die mij onzichtbaar kan maken.

En boven het slot hoorden zij toen een zwaar geklepper van vleugels. 't Was Vogel Veen die neerstreek.

- Gauw u onzichtbaar gemaakt, zei het meisje.

Albaan maakte zich onzichtbaar en kroop heel diep in den haard.

't Was hoog tijd. De deur vloog open en Vogel Veen stapte binnen. 't Was een groote vuurroode vogel met sterken krommen snavel.

- Gauw eten en drinken, snauwde hij het meisje toe; ik ben moe, want veel heb ik gewerkt vandaag. Wat denkt ge, een heelen langen dag op toer met mijn kozijn den duivel! Maar wat ziet gij er vreemd uit. Is er iets gebeurd of is er hier iemand geweest?

- Er is niets gebeurd en er is hier niemand geweest. Wachtend op uw komst heb ik hier langen tijd bij 't vuur gezeten en van de warmte ben ik in sluimer gevallen. Ik heb dan gedroomd, vreemd gedroomd. Van den eenen droom ben ik in den anderen gevallen. Ik ben er gelijk ziek van. 't Was zoo wreed.

- Wat hebt ge dan toch gedroomd? vroeg Vogel Veen. Laat eens hooren, toe.

- Ik ging vijf steden door en telkens werd ik door de soldaten van den koning gevat en opgebracht voor hun meester, die mij verplichtte een vraag te beantwoorden. Nooit kon ik het, zoodat ik ter dood werd veroordeeld. Ik werd telkens wakker wanneer men op het punt stond mij den kop van 't lijf te slaan. Een laatste maal droomde ik, juist voor gij binnenkwaamt: ik was in de handen geraakt van den schipper van den hellestroom. Hij ook stelde mij een vraag die ik niet beantwoorden kon. Hij ging mij als straf met een zwaren steen aan den hals in 't water

werpen... Dan kwaamt gij aangevlogen en werd ik wakker.

- Allemaal onzin dat gedroom, meisje. Wat of wie kan u deren zoolang gij in de macht van Vogel Veen zijt? Welke duivel kan tegen mij op? Maar daar ik nog de alteratie op uw wezen lees, zou ik toch wel eens willen weten welke de vragen waren die gij niet hebt kunnen beantwoorden.

- Luister dan goed: de eerste vraag luidde: Hoe ver ligt het Oosten van het Westen?

Vogel Veen lachte en zei:

- Wel één dagreis van de zon, sukkel!

- En de tweede vraag luidde: Welke diepte heeft de zee?

- De diepte van een steenworp, niet meer.

- De derde vraag luidde: Hoeveel is een koning waard?

- Een koning? Hoeveel een koning waard is? schaterlachte Vogel Veen. 't Is goed gevonden! Een koning is niet meer waard dan 29 zilverlingen. Jezus werd slechts voor 30 zilverlingen verkocht.

- De vierde vraag luidde: Hoeveel sterren staan er in de lucht?

- Zooveel als er gerzekens op de aarde groeien. Wie het natelt zal het zien.

- De vijfde vraag luidde: Wanneer is de duivel zonder macht?

- Wat, zei Vogel Veen, heeft men u dat gevraagd? Goed dat zulks nu in de duivelwereld blijft, want het zou wat zijn als de menschen dat moesten weten. Maar dat gij daarop niet antwoorden kost, gij die hier in de duivelwereld verkeert, dat verwondert mij. Hebt gij nooit gezien dat wij ons nooit kunnen verwijderen tusschen middernacht en één uur? Dan is de kracht van het kwaad een doode letter. En is dat nu al?

- Neen, vervolgde het meisje, nu blijft er nog de vraag van den veerman: Hoe moet hij het aanvangen om iemand in zijn plaats te stellen?

- Wel, wel, wel! zei Vogel Veen en lachte heel lang en zeer luid. Wat een vraag, wat een vraag! Wel hij moet den eerste den beste, die vraagt om over te zetten, zijn plaats doen innemen, tot er weer een volgende komt. Zóó is hij er in eens van af!

Albaan stond daar, onzichtbaar in zijnen hoek, te luisteren met heel zijn lijf. Al wat hij weten moest om de hem gestelde vragen te beantwoorden, wist hij nu, maar wat hij moest meebrengen voor zijn eigen geluk, namelijk drie veeren van Vogel Veen, bezat hij nog niet. Vol angst en ongeduld stond hij daar nu te wachten, tot Vogel Veen gegeten had. Niet zoodra had deze alles binnengespeeld of hij ging in zijn slaapzetel zitten en bevool tot het meisje:

- Kam nu mijn vederen tot ik ingesluimerd ben. 't Is haast twaalf uur en ik ben dood-af.

't Meisje kamde de vederen van Vogel Veen en elke veer die in den kam bleef hangen hield zij zorgvuldig apaart. 't Duurde niet lang of Vogel Veen was ingeslapen en ronkte als een heel regiment soldaten. Als het middernacht sloeg hield het meisje met kammen op, nam de veeren die zij apaart gehouden had, - er waren er juist drie - en ging op haar teenen tot Albaan en zei:

- Hoort ge hoe hij ronkt? Wij moeten nu vluchten. Hier zijn de drie gevraagde veeren en het antwoord op de zes vragen kent ge thans zoo goed als ik. Zooals ge nu ook weet, heeft hij noch de duivel macht om ons op dit uur na te zetten. En vóór één uur hebben wij den hellestroom bereikt.

Albaan maakte zich weer zichtbaar door zijn kruisduit en beiden haastten zich weg en vandaan. Op

enkele oogenblikken waren zij aan den stroom. De veerman stond er reeds te wachten.

- Welnu, weet ge hoe ik van 't varen moet afgeraken? Als ge 't niet weet komt ge in mijn boot niet.

- Ja, ik weet het, zei Albaan, maar ik kan het u slechts bekend maken aan de overzij.

Aan den anderen oever gekomen, vertelde Albaan wat Vogel Veen gezegd had, dat hij den eerste den beste die vroeg om overgezet te worden, zijn plaats van veerman moest doen innemen tot de volgende kwam.

- Goed om weten, antwoordde de schipper, de eerste die nu komt is klaar voor zijn duiten.

En de eerste die kwam was Vogel Veen in eigen persoon, die de vluchtenden wilde nazetten. Die stond daar nu als veerman te schilderoogen!

Ondertusschen toog Albaan verder met het meisje, dat, zooals ge weet - de roode vogel uit het woud had het immers gezegd? - een echtige prinses was. Zij kwamen in de eerste stad en de koning stond er vol ongeduld te wachten.

- En het antwoord op mijn vraag, weet ge 't of weet ge 't niet? Als ge 't niet weet, zal ik met u kort spel maken; als ge 't weet, krijgt ge een regiment voetvolk ten geschenke.

- De duivel is zonder kracht elken nacht, tusschen twaalf en een uur. We hebben het daareven zelf ondervonden.

De koning was uiterst tevreden en hij schonk aan Albaan het beloofde regiment voetvolk. Aan het hoofd daarvan trok hij met de prinses verder.

In het tweede land waar zij nu kwamen, stond de koning ook al vol ongeduld te wachten:

- En het antwoord op mijn vraag? Weet ge 't of weet ge 't niet? Als ge 't niet weet zult gij op den

stond uw voorgeslacht vervoegen; weet gij het echter dan krijgt ge een regiment paardevolk ten geschenke.

- Er staan zooveel sterren in de lucht als er gerzekens op de aarde groeien. Wie ze tellen wil, zal zien dat het uitkomt.

En ook deze koning was tevreden over het antwoord en hij schonk Albaan een regiment paardevolk.

Zoo trok Albaan met de prinses dan verder aan het hoofd van de twee regimenten.

De derde koning stond ook al vol ongeduld te wachten op de wederkomst van Albaan.

- Zijt gij eindelijk daar, riep hij reeds van ver. En weet ge het antwoord op mijn vraag? Weet ge het dan is het goed, dan krijgt ge een regiment kanonniers met u mede. Ik zie dat ge die gebruiken kunt. Als ge 't niet weet dan maak ik van u een grondheer.

- Een koning is niet meer waard dan 29 zilverlingen. Jezus zelf is maar voor 30 zilverlingen verkocht geweest.

- 't Is jandorie waar, riep de koning, en hij schonk onmiddellijk een regiment kanonniers aan Albaan, die, verheugd, aan het hoofd van zijn troepen, met de prinses verder trok.

En de vierde koning stond weeral ongeduldig op de komst van Albaan te wachten.

- Weet ge 't of weet ge 't niet? riep hij reeds van ver. Pas op, want dood of leven wacht u.

- De zee is maar een steenworp diep!

- Inderdaad, 't is waar, zei de koning, maar men moet het weten!

En om Albaan te bedanken, schonk de koning hem een wagen met zilver.

Albaan trok nu verder met de prinses. De regimenten voetvolk, paardevolk en kanonniers volgden

hen op de hielen en daarachter reed de wagen met zilver.

Zoo kwam hij in de laatste stad. De koning stond vol ongeduld te wachten op zijn aankomst.

- En het antwoord op mijn vraag? riep hij reeds van ver.

- Tusschen het Oosten en het Westen ligt er een dagreis van de zon, zei Albaan.

Deze koning was nog wel de blijdste van allemaal! Rap schonk hij Albaan een wagen vol goud tot belooning, want hij zag wel dat de jongen op heete kolen stond en er op uit was zoo gauw mogelijk met de prinses, zijn troepen en zijn schatten verder te trekken.

En 't geschiedde zoo. Denzelfden avond geraakte hij aan den eiken boom in het woud. Daar zaten de drie vogels nog altijd: de witte, de zwarte en de roode.

Niet zoodra had de prinses ze gezien of vol vreugde liep zij voorop. De drie vogels vlogen haar te geïnoet en fladderden om haar heen. Toen nam zij den gouden ring, dien Albaan haar gebracht had, en stak hem aan den vinger. En zie, een wondere gedaanteverwisseling had plaats. De drie vogels veranderden, de roode in een prins: de bruidegom van de prinses, de twee andere in jonge pages.

Albaan was haast zoo gelukkig als de prinses zelf.

- Mocht ik morgen maar even gelukkig zijn! wenschte hij. Lang bleef hij dan ook niet bij de prinses en haar bruidegom, want die maakten ook aanstalten om zoo gauw mogelijk naar huis te trekken.

Hij nam afscheid en trok zijn eigen weg op. Den volgenden morgen stond hij met zijn leger en zijn schatten voor het paleis van den koning, waar hij was grootgebracht geworden. Hij haastte zich binnen,

liep naar de kamer van den koning, die niet weinig verschrok toen hij Albaan zag.

- Zie, heer koning, zei hij, ik volbracht wat gij bevolen hebt. Hier breng ik u de drie veeren van Vogel Veen uit de voorgeborchten van de hel. Ik heb nu de mij opgedragen taak volbracht. Ik hoop wel met uwe dochter, de prinses Frawilde, te mogen trouwen.

De koning kon zijn gramschap niet bedwingen en riep:

- Meent gij dan waarlijk dat ik mijn dochter in de armen van een vondeling zal werpen?

- Als gij het zoo opneemt, heer koning, dan zal ik laten zien wie ik ben, antwoordde Albaan. Hij ging buiten, deed zijn troepen oprukken en stelde ze slagvaardig. Daarop zond hij een zijner officieren om nog een laatste onderhoud met den koning te hebben.

De koning verscheen op het perron en verschrok nog meer toen hij die groote legermacht zag staan.

- Heer koning, een laatste woord, zei Albaan. Naar gelang uw antwoord luiden zal, breng ik u krijg of vrede. Ik vraag u of ik met prinses Frawilde trouwen mag. Daar staat mijn leger en ginder staan mijn schatten.

En de koning knikte ja, dat hij prinses Frawilde tot vrouw mocht nemen en Albaan gaf hem daarop de hand.

En prinses Frawilde kwam toegeloopen, huppelend en springend van geluk en vreugd. Zij wierp zich om den hals van Albaan en kuste hem wel duizendmaal.

En er werd trouwfeest gevierd en er waren twee gelukkige zielen meer op de wereld.

LXXIII. 't Manneken, 't vrouwken en 't boontje[aant.]

In een klein huizeken woonde eens een arm manneken met zijn vrouwken. 't Manneken had geen werk, zoodat zijn vrouwken geen eten vond in 't schapraaiken. 't Manneken had evenwel nog een wit boontje en hij stak dat boontje in zijn hof in den grond en 't vrouwken sprenkelde er wat wijwater op, opdat dat boontje maar groeien zou.

- Dan toch zullen we van honger niet sterven, dacht zij.

En 's anderen daags was het boontje zoo hoog gegroeid dat het tot aan den Hemel reikte.

- Nu kunnen we aan Sinte Pieter, die poortier van den Hemel is, onzen nood gaan klagen, zei het manneken.

- Ik zal ik dat eens seffens gaan doen, antwoordde 't vrouwken.

En ze klom langs het boontje naar boven tot aan de poort van den hemel.

- Kloppe, kloppe, klop!

Als Sinte Pieter hoorde dat het een arm vrouwken was die klopte, deed hij seffens open. En 't vrouwken klaagde haar nood en vroeg wat eten voor haar en voor haar man.

Sinte Pieter, die een goed hart had, ging even heen en kwam dadelijk terug met een klein tafeltje en zei tot de vrouw:

- Zie, vrouwken, hier is een tafeltje en als ge er tegen zegt ‘Tafeltje rek u, tafeltje dek u’, dan komt er zooveel eten en drank op als ge maar lust. Zoo zult ge van honger of dorst niet vergaan. En

zegt ge ‘Tafeltje maak u rein en klein’, dan zal meteen eten en drinken verdwijnen en het tafeltje zal weer worden lijk voor en na.

't Vrouwken bedankte Sinte Pieter hartelijk en daalde verheugd naar beneden.

Ge kunt denken hoe blij haar man was toen hij zulks vernam. Zij probeerden onmiddellijk te zamen het tafeltje en smullen dat ze deden, smullen dat het een aard was.

Zij werden zoo dik van 't danig smullen dat zij enkele dagen later uit hun kleeren waren gegroeid. Wat nu gedaan?

- 'k Zal ik aan Sinte Pieter nieuw kleeren vragen, zei 't vrouwken.

Op een, twee, drie, waren beiden den tuin in en 't vrouwken klom opnieuw 't boontje op, tot ze aan de poort van den hemel kwam.

- Kloppe, kloppe, klop!

Sinte Pieter moest danig lachen toen hij 't vrouwken daar staan zag, zoo dik als een ton, met opengebarste kleeren. Toen hij vernam wat 't vrouwken begeerde, zei die goede ziel van een Sinte Pieter:

- Neen, zoo kunt ge niet blijven loopen, ik zal nog eens voor u zorgen.

Hij ging heen en kwam onmiddellijk terug met een beurzeken.

- Zie, zei hij, hier hebt ge nu een beurzeken. Als ge nu zegt ‘beurzeken, beurzeken, vul u’, dan zal het zich onmiddellijk vullen met gouden geldstukken en altijd weer opnieuw. Nu moet ge niet meer bang zijn voor den dag van morgen. Ga, en leef in vrede en wees rechtvaardig.

't Vrouwken bedankte, daalde naar beneden en riep reeds van verre aan haar man:

- Nu zijn wij voor eeuwig gelukkig en we doen voortaan lijk rijke menschen.

En zoo deed 't manneken met zijn vrouwken. Zij bouwden op de plaats zelf een groot kasteel, hadden knechten en meiden, paarden, koetsen en een grooten tuin, waar 't boontje dat tot aan den hemel reikte op de eereplaats stond.

Nu dat zij rijk waren kwam ook de hoovaardigheid in hun hart wonen en die zou hun kwade parten spelen.

Eens reed het manneken met zijn vrouwken uit in een sjees naar de stad. Bij toe val kwamen zij er aan de hoofdkerk. 't Manneken deed zijn knecht stilhouden, stapte af en liep recht naar den koster, die blij was zoo'n rijk man te zien.

- Koster, zei 't manneken, ik zal zondag eens naar de hoogmis komen, maar ge moet luiden om mijn aankomst aan de menschen te melden.

- Dat zal ik niet, zei de koster.

En er was niets aan te doen, hoe 't manneken ook aandrong, de koster wilde niet luiden.

- Dat zullen we zien!

Met die woorden trok 't manneken terug naar zijn sjees en reed voort. Zoodra 't vrouwken nu 't gebeurde wist, zei het:

- Wees maar niet ongerust, ik zal morgen Sinte Pieter gaan vinden. Die moet ons helpen.

's Anderen daags klom 't vrouwken weer omhoog langs 't boontje en als zij geklopt had ‘Kloppe-kloppeklop’, was Sinte Pieter daar. Deze was niet weinig verbaasd daar zoo'n chikke mevrouw voor hem te zien en toen deze gezegd had wat ze begeerde, ging hij even binnen, want hij wilde Onzen Lieven Heer raadplegen over het geval.

Als hij eindelijk terugkwam, want ditmaal had het lang geduurd, bracht hij een klein belleken mee.

- Zie, zei hij, nu krijgt ge een klein belleken. Als ge nu Zondag naar de hoogmis rijdt, begin dan maar

te bellen zoodra ge de kerk naderkomt en de klokken zullen luiden, stukken of heel!

Zonder bedanken of iets daalde 't vrouwken naar beneden. 't Manneken stond haar ongeduldig af te wachten.

- Hewel, hebt ge iets gekregen?

- 'k Geloof het wel en blij dat hij 't geven kon!

En 't manneken en 't vrouwken reden den Zondag daarop op hun paaschbest naar de kerk. Toen ze er nog tien minuten rij dens van verwijderd waren begon 't vrouwken te bellen en zij belde en bleef bellen zoodat de paarden op den loop gingen er geen tegenhouden meer aan was. En de sjees vloog in eens in stukken. 't Paard liep voort en 't manneken en 't vrouwken kwamen in 't slijk terecht en bleven er liggen als voor dood. En toen zij beiden iet of wat bijkwamen zaten zij terug in hun klein huizeken, waar geen eten in 't schapraaiken was... En den volgenden morgen lagen ze er getweeën dood van den honger.

LXXIV. De slimme mannen van Kessel[aant.]

In dien tijd woonde er veel slim volk te Kessel en de slimste van 't dorp was de wever, dien men dan ook den filosoof noemde.

Toen ook waren daar heelder velden, die voortdurend verdestruweerd werden door de mollen. En toen gebeurde het dat een boer een levende mol ving. Al de boeren kwamen bijeen en ze beslisten dat hij sterven moest. Maar hoe zouden zij hem doen sterven? Zij gingen den filosoof spreken en deze zegde:

- Weet ge wat! hij heeft den grond verdestruweerd, hij moet in den grond sterven. Ge moet hem levend begraven.

En zoo deden de boeren van Kessel. Onder grooten toeloop van volk werd de mol levend begraven.

Enkelen tijd nadien vond een boer in de mager gronden van Kessel een pier, een echtigen, levenden pier. 't Was bij menschens gedenken niet gebeurd. En de filosoof moest beslissen wat men er mee aanvangen zou.

- Zet hem terug in den grond, maar bindt hem aan een sterken stronk vast met een ijzeren ketting, omdat hij er niet vandoor zou trekken.

En dat ook deden de boeren van Kessel.

Een anderen keer moest de koning een bezoek te Kessel brengen. Lange weken op voorhand was het bezoek aangekondigd. En nu gebeurde het dat een visscher een snoek ving van wel 50 kilos.

- Dat is nu iets voor het koningsmaal! zegden de boeren tot elkaar.

Maar zoolang kon de snoek niet bewaard worden. En de filosoof bezorgde raad.

- Doet hem een paar bellen aan en laat hem terug zwemmen. Dan hoort ge altijd waar hij zit en den dag voor dat de koning komt kunt ge hem gaan schieten.

En de Kesselaren deden alzoo. Toen de koning kwam gingen zij 's morgens op zoek naar den snoek. Zij vonden of hoorden niets. Eindelijk, tegen de brug, hoorden zij het getingeling van een bel.

- Ha!... En ze schoten... maar ze schoten het paard van den maalder dood.

Maar dienzelfden morgen nog vergaten zij den eerewijn van den koning. Zij gingen van huis tot huis en eindelijk vonden zij een flesch ouden wijn bij den brouwer. Toen de burgemeester den koning verwelkomde, zegde hij:

- Sire, wij schenken hier den eerewijn voor U en uw gevolg. Wij drinken niet mee, we drinken toch alle dagen wijn...

Er werd daarop geschonken en 't was wijnazijn!

Het ergste van al gebeurde den volgenden nacht, want de koning bleef slapen bij den burgemeester en in den hof van den burgemeester was een vijver en in dien vijver zaten vorschen en die vorschen kwaakten heel den nacht. De burgemeester wilde dat niet hebben en hij deed de boeren komen met hun geweer en bevool te schieten op al de vorschen die zouden durven kwaken.

't Ging er toe dien nacht, ge kunt dat denken! Telkens er een vorsch kwaakte werd er geschoten. En de koning had heel den nacht van 't danig geschut, geen oog kunnen toedoen.

LXXV-LXXXIII. Van die van Oolen en Hilleghem[aant.]

1. *De Pot van Oolen*

Daar was te Oolen een herberg waar men goed bier verkocht. Ook liet keizer Karel, wanneer hij jaarlijks ter jacht kwam, nooit na er een pot te pakken. Hij hield te paard voor de deur stil, bestelde en de vrouw kwam buiten met het schuimende gerstenat. Zij hield echter den pot bij het oor vast, zoodat Keizer Karel moeite had hem aan te nemen.

- Vrouwken, tegen aanstaande jaar moet ge een pot koopen met twee ooren, dat zal gemakkelijker zijn.

- Ja meneer, zei de vrouw.

't Volgend jaar hield Keizer Karel weer aan de herberg stil. De vrouw kwam nu met een pot met twee ooren af, maar zij hield de twee ooren in handen, zoodat Keizer Karel weeral moeite had hem aan te nemen.

- Zoo gaat het nog niet goed, vrouwken. Ge zult er tegen aanstaande jaar een moeten koopen met drie ooren. Dan zal 't wel beter gaan.

Het derde jaar, als Keizer Karel weer aan de herberg stilhield, kwam de vrouw met een pot af met drie ooren. Zij hield hem weer met twee ooren vast en wel zoodanig dat de derde oor naar haar borst was gekeerd.

- Ja, vrouwken, zei Keizer Karel, 't zou al even moeilijk gaan als verleden jaar, indien ik niet wist dat er een derde oor was.

Onder den pot door greep hij de derde oor vast.

- Zie, zoo is alles maar een weet, sprak hij.

En de herberg waar dit zooveel honderd jaar geleden gebeurd is bestaat nog altijd te Oolen. En de pot wordt er nog altijd bewaard. Gaat er maar eens heen en ge zult uit den pot van Keizer Karel mogen drinken, lijk ik er eens uit gedronken heb.

2. *Keizer Karel te Oolen*

Keizer Karel kwam veel te Oolen, dat is gekend. Hij kwam er gestadig in de ‘Zwaantjes’, waar twee nette meisjes woonden. En eens kwam de pastoor met den burgemeester bijeen om te beraadslagen of 't niet noodig was feest te houden wanneer de Keizer nog eens komen zou.

- We zullen rijstpap maken, dat kunnen we goed, daar zijn de boeren van Oolen voor gekend. En we dragen dien rijstpap te gaar naar de ‘Zwaantjes’ en dan is 't feest.

Zoo gezegd, zoo gedaan.

- Den volgenden Zondag was Keizer Karel weer in ‘de Zwaantjes’. Onmiddellijk werd het rondgezegd; de pastoor en de burgemeester en twintig der stijf-ingezeten boeren moesten rijstpap maken. De boeren moesten met hun borden rijstpap achteraan komen, achter den koster en den burgemeester en maar doen wat zij deze zagen doen.

Om twaalf uur kwamen ze allemaal af, ieder met twee tellooren. Eerst ging de pastoor, dan de burgemeester, dan de twintig boeren. Als hij juist ‘de Zwaantjes’ binnentrad, gleed de pastoor uit en viel met den rijstpap op den gond. De burgemeester struikelde en hij viel met zijn kop in de gestorte rijstpap.

De boeren, die zulks zagen, goten hun rijstpap op den grond en gingen er in staan op hun kop. Zij dachten dat het zoo moest gaan!

En Keizer Karel lachte gelijk hij van zijn leven nog niet gelachen had.

3. *Hoe die van Oolen hun Kerk verplaatsten*

Eens meenden de boeren van Oolen dat hun kerk te veel achteruitstond. Onmiddellijk kwamen ze bijeen, hielden vergadering en, na een lange bespreking, besloten zij hun kerk eenige meters vooruit te trekken.

's Anderen daags 's morgens begonnen zij er aan. Van alle kanten kwamen zij naar het dorp af gezakt, beladen met touwen en koorden. Zij speelden hun kielen en jassen uit, wonden de koorden een paar maal rond de kerk en, op een teeken van den burgemeester, begonnen zij allemaal te trekken dat hun beenderen ‘kraaktegen’ van het danig geweld dat ze deden. Maar de kerk bleef zoo pal staan als een rots.

- Ge zult er geen geweld genoeg bijgezet hebben, zegde de burgemeester en hij schoot zijnen paaschjas uit en legde hem enkele meters vóór het kerkportaal op den kasseiweg. Dan spuwde hij in zijn handen en trok mee.

En ze trokken nu allemaal zoo hard dat de touwen braken en al de Oolensche boeren met hun burgemeester er bij over de kasseien rolden gelijk ‘bollewijntjes’.

- Zoo zal het toch niet gaan, zegde de burgemeester dan weer. Trekken zal niet helpen, we moeten duwen.

De boeren waren het weeral eens. Ze liepen naar de achterzijde van de kerk, plaatsten zich als schoren tegen den kerkmuur en op bevel van den burgemeester begonnen ze te duwen met schouders, armen en voeten, als om al de domme kracht uit hun lompe lijven te duwen.

De kerk bleef maar altijd staan waar ze stond, maar dat zagen die lummels niet, want schielijk riep de burgemeester:

- Halt, mannen, ik ga eens zien langs den anderen kant of ze nog niet vooruitgekomen is.

Ondertusschen was er een bedelaar langs de kerk gegaan. Hij zag den jas van den burgemeester daar liggen raapte hem op en nam hem mee. En toen de burgemeester nu aan 't portaal zien kwam en zijn jas niet meer vond, sprong hij wel een meter hoog van plezier en hij riep zoo hard hij maar roepen kon:

- Mannen! 't is gelukt, zulle! De kerk is verschoven! Mijn jas ligt er al onder.

4. *De gestolen Ezel van den Boer van Hilleghem*

Jan Broeckx van Hilleghem kwam met zijn ezel van de stad. Onderweg stapte hij af om in ‘'t Huis ten halven’ een pint te pakken. Hij bleef er langer hangen dan gewoonlijk, want hij vermaakte zich buitenmate.

Op eens echter kwam de baas vol alteratie binnengeloopen:

- Jan, riep hij, z' hebben uwen ezel gestolen!

- Gelukkig dat ik er niet meer opzat. 'k Ware meegestolen geweest! antwoordde Jan Broeckx.

5. *De Vraag van den Maalder van Hilleghem*

Er waren te Hilleghem twee broeders, die op elkaar geleken als twee druppelen water.

Een van beiden werd ziek en stierf. Enkele dagen na de begrafenis kwam de maalder den nog levenden broer tegen en vroeg hem:

- Zeg mij ne keer, wie is er nu eigenlijk dood van uw beiden, gij of uw broer?

6. *'t Meisje in den Put te Hilleghem*

Een meisje viel te Hilleghem in een diepen bornput.

Haar vader had het gezien. Hij kwam onmiddellijk toegesneld en riep:

- Marie, blijf stillekens liggen, beweeg maar geen zier. Ik loop met de gauwte naar 't dorp een leer halen!

7. *De slimme Koster van Oolen*

De koster van Oolen moest in de kerk een beeld verplaatsen en daartoe had hij een ladder noodig. Maar met die ladder binnen geraken was een andere zaak!

Hoe de koster ook probeerde en probeerde 't ging maar altijd niet. 't Kwam omdat hij de ladder overdwars droeg, zoodat hij altijd met haar twee uiteinden tegen den kerkmuur sloeg.

Moe en tenden asem gaf de koster het eindelijk op. Hij lei de ladder neer en ging een paar meters verder in 't gras zitten. En toen hij daar zat, zag hij naar omhoog. En daarboven vloog een musch, die nest droeg, met een lang stroohalm een der galmgaten van den toren in. De musch hield het stroohalm overlangs, zooals het hoorde.

- Verdorie, 'k heb het gevonden! riep de koster. Overlangs moet ik de ladder dragen, dan zal 't wel gaan!

8. *Chocolade te Oolen*

Er kwamen soldaten op een boerderij te Oolen en zij eischten chocolade van den boer. De boer en de boerin wisten niet wat het was en de boer zei:

- 'k Zal eens naar 't dorp gaan. Daar zal men wel weten wat dat is, chocolade.

Hij liep, hij liep, zoo zeer hij kon, recht naar het dorp. Onderwegen ontmoette hij een officier en die vroeg hem:

- Waarheen zoo zeer, beste man?

- Wel, mijnheer de officier, zei hij, daar zijn soldaten bij mij gelogeerd en die moeten chocolade hebben. En nu loop ik naar 't dorp om te weten wat dat is.

- Wat, chocolade? zei de officier, kom eens met mij terug, ik zal ze eens chocolade geven.

Op de hoeve aangekomen, gaf de officier een rammeling van belang aan zijn mannen.

- Zie, dat is nu chocolade, zei hij.

Enkele dagen later werd de vrouw van den boer ziek. De geneesheer zei dat ze chocolade moest nemen en dat het dan wel beteren zou. Niet zoodra was de geneesheer de deur uit of de boer van Oolen gaf chocolade aan zijn vrouw, chocolade gelijk de soldaten er van den officier hadden gekregen!

9. *De Schouw van Oolen*

Op een winterdag zaten de boeren van Oolen te zamen rond den haard. 't Duurde niet lang of zij begonnen het te warm te krijgen. 't Werd er zelfs zoo heet dat hun kleederen verschroeiden en hun blokken begonnen te branden.

- Wat nu gedaan? zeiden ze.

En na lang wikken en wegen besloten zij den haard een halven meter naar achter te verplaatsen.

's Anderen daags reeds begonnen de dommerikken er mee! Zij braken den haard af en bouwden hem een halven meter achteruit.

LXXXIV-XCII. Van de Walen[aant.]

1. *Van toen O.L. Heer de Walen maakte*

Als Onze Lieve Heer al de landslieden had gemaakt, zegde hij:

- 'k Weet niet of ik den leem van deze laatste soort niet bij den overschot zou laten en naar 't stort voeren. Men zal niet veel plezier beleven aan dat raske van de Walen, dat ik er nog mee maken moet.

Eindelijk, na zich bedacht te hebben, besloot hij:

- Welnu, vooruit dan, de Walen nu.

Hij nam wat klei, kneedde en kneedde, gaf er vorm en lijn aan en blies er dan ziel en adem in.

- Sin te Pieter, jongen, gaat hem nu maar op de haag te drogen leggen.

Als de pas gemaakte Waal daar ongeveer een halve uur te drogen had gelegen, zegde Onze Lieve Heer, weer tot Sinte Pieter:

- Pieter, jongen, gaat den Waal eens omkeeren.

En Sinte Pieter weg. Op een wip was hij daar terug.

- Meester, wat is dat een koleerig ding. Ik had hem nog maar even vast of hij is me daar in een koleere geschoten en vloeken dat hij deed, vloeken, vloeken om al de duivels van de hel bijeen te vloeken.

2. *Waarom er geen Walen in den Hemel zijn*

Eens bemerkte Sinte Pieter dat er nog geen Walen in den hemel waren.

- 't Is wel vreemd, zegde hij tot Sint Xaverius, die door heel België had gereisd, dat wij hier alle soorten van landsmannen hebben tot Negers, Hottentotten en Roodhuiden toe, maar geen Walen.

- Wat mag daarvan de reden zijn?

- Wees daarvoor maar niet bedroefd. Ge weet niet wat geluk het is. Ik ken dat volkje. Ik heb ze in de wereld al genoeg aan gang gezien: ruziemakers, vechtersbazen anders zijn het niet. En dan, overal en altijd moeten zij baas zijn en de eerste viool spelen. En als dat niet pakt, beginnen ze te vloeken en te sakkeren dat hooren en zien er van vergaat.

3. *Van een Waal die per Ongeluk in den Hemel geraakte*

Per ongeluk was er eens een Waal in den hemel geraakt. Hoe dat zulks gekomen was kon niemand zeggen, maar hij zat er tot groot kretsel van Sinte Pieter, die hem graag naar den Oost had gewenscht. 't Was alle dagen ruzie overhoop. Hij was bij alles met zijn snater bij en er was nooit iets goed dat hij niet zelf geregeld had.

- Kon ik hem er maar uit krijgen, zuchtte Sinte Pieter.

En toen was er daar een Vlaming, die bij de soldaten had gediend, en die gaf Sinte Pieter goeden raad.

- Maak morgen soep gereed, Sinte Pieter, zegde hij, en zet de soeppot aan de deur van den hemel. En als hij daai staat, roep dan maar: ‘La soupe, la soupe.’ Ge zult dien Waal zien loopen.

't Gebeurde alzoo. 's Anderen daags had Sinte Pieter een groote marmiet soep gereed doen maken. Om twaalf uren stipt werd ze buiten aan de deur van den hemel gezet en toen begon Pieter te roepen:

- La soupe! La soupe!

En de Waal vloog naar buiten om er maar eerst aan te zitten. Maar hij is buiten gebleven ook. Sinte Pieter begeerde hem niet meer.

Zulk volkje kan ik altijd krijgen, zegde hij.

4. *Wat Sint Joris van 't Waalsch dacht*

't Was winterdag en vurig koud. Sinte Pieter had zooveel werk gehad met de hemelpoort open en toe te doen dat hij een valling had opgedaan en verplicht was de kamer te houden.

Hij moest zich doen vervangen en ging te dien einde Sint Joris vinden.

- 't Is mij gelijk, zegde Sint Joris, een oud-krijger, als ik ben, is niet bang van een valling, maar er is iets anders dat mij minder aanstaat. Ik heb zoowat overal gezeten in de wereld en heb dan ook alle talen geleerd en gesproken. Een taal heb ik echter nooit kunnen aanleeren, het waalsch. 't Is een echte brabbeltaal en ik ben er nooit wijs uit geworden.

- 't Waalsch, zei Sinte Pieter, maak u daar niet bang voor. Walen zult gij hier nooit ontvangen. Zoolang ik hier dienst doe, weet ik wel niet er ooit een ontvangen te hebben.

5. *Van drie groote Walen die Vlaamsch wilden leeren*

Drie groote Walen kwamen eens naar Vlaanderenland af gezakt, uitsluitend en alleen om Vlaamsch te leeren. Zij gingen en gingen en waren ten slotte aan een Vlaamsch dorp gekomen, waar zij een tijdlang zouden verblijven om hunne eerste lessen te nemen.

Wanneer zij voorbij een herberg kwamen hoorden zij in 't voorbijgaan door de menschen zeggen:

- Drie groote Walen.

- Drie groote Walen, zegde de eerste Waal. 't Is Vlaamsch meende hij en hij herhaalde de woorden nu en dan om ze goed te blijven onthouden.

Een weinig verder op de weide was een boerenmeid de koe aan 't melken; zij sloeg de koe op den bil om haar te doen draaien.

- Omme koe, zegde zij.

- Omme koe, zegde de tweede Waal, dat is Vlaamsch, en hij herhaalde die woorden, om ze maar goed te onthouden.

En zij gingen nog wat verder en bleven er staan bij een schrijnwerker, die juist voor zijn deur een plank aan 't schaven was; hij hief ze met twee handen op en loerde dan met een half gesloten oog, om te zien of alles gaaf en plein was.

- 't Is recht, zegde hij dan.

En de derde Waal herhaalde steeds:

- 't Is recht! 't Is recht. Hij ook kon al Vlaamsch.

En daarop gingen de drie groote Walen slapen naar een herberg, waar dienzelfden nacht een vreeselijke moord werd gepleegd. Een andere reiziger werd er vermoord op zijn kamer gevonden en al zijn geld was gestolen.

De burgemeester en de sjarapetter kwamen de zaak onderzoeken, en zij dachten onmiddellijk dat de drie groote Walen de misdaad hadden bedreven.

Wie heeft die misdaad begaan? vroeg hen de Burgemeester.

- Drie groote Walen, zegde de eerste Waal, blij eens te laten zien dat hij Vlaamsch kon.

- Ha, ge bekent, zegde de burgemeester. En waarom hebt ge dat schelmstuk begaan?

- Omme koe, zegde de tweede Waal, even fier als de eerste eens Vlaamsch te kunnen spreken.

- Weet ge wel dat ge daarvoor ter dood zult veroordeeld worden.

- 't Is recht! besloot de derde Waal, nog fierder dan de twee andere.

En ze werden daarop geboeid naar 't gevang geleid.

Sindsdien zijn de Walen bang Vlaamsch te leeren.

6. *De Waal op het Dorp*

Er woonde eens een Waal op een Vlaamsch dorp en die vond niets goed van al wat er leefde en roerde en omging. Het ergste van al was dat hij iedereen voor domkop uitschold. Eens toch vond hij zijn baas aan den maalder, die hem met zijn ezel een paar zakken meel bracht.

De Waal stond aan zijn deur, toen de maalder er met zijn wagen stilhield, en zei:

- Wat komen die twee ezels hier doen?
- Zij brengen meel voor den derden, maar grootsten ezel, antwoordde de maalder.

7. *Van een Walensmidje*

Jean Marteau was een walensmidje uit het Doorniksche, dicht bij de Vlaamsche grens. Eens moest hij een bestelling gaan afleveren op een Vlaamsch dorp. Met den voerman, ook een Waal, reed hij er heen. Toen zij aan de Groote Markt kwamen, stelde de walensmid voor eens even af te stappen om een pint te pakken. De voerman was het seffens eens.

Zij dronken een pint en rookten een pijp en dan zegde het smidje:

- Voerman, we trekken nu verder: tijd van komen en tijd van gaan.
- Dat is zoo, zegde de voerman.

Beiden trokken op, al pratende en al lachende, kar en paard en bestelling waren zij er bij vergeten. Zij waren al lang op hun dorp terug toen zij er aan dachten.

- En mijn bestelling? zegde het walensmidje?
- En mijn kar en mijn paard? zegde de voerman!

Daar moest ge nu ook Walekoppen voor hebben.

8. *Hoe een Waal te Wacken kwam*

Een Waal moest naar Wacken. Hij en kon geen Vlaamsch, tenzij hier en daar een krom en scheef woord, maar bijkans niet genoeg om eenen boterham te schooien als hij honger kreeg. Met zijn Waalsche memorie had hij allichte vergeten waar hij naartoe moest. En kwaad gelijk een Waal kan kwaad zijn ging hij al grollen voort langs een weg waar hij geen mensch en vond die hem kon wijs maken wat hij zelf niet en wiste. Hij kwam eindelijk langs een breeden wal die groene stond van puidenrek en al met een keer hoort hij gedurig in een vreemde tale razelen:

- Wak, wak, wak!

- 't Is alzoo, zei de Waal in zijne tale, ik moet naar Wak. Gij zijt braaf mensk, ' k zal u daarvoor betaal.

En hij ging in zijn giletbeurze en haalde er een blamuize uit en gooide ze in den wal. Maar de raaspuiden, van dat geruchte vervaard, verdubbelden hun Wak Wak!

- Dat zijn te minst civiliseerd mensk, zei de Waal geheel serieus al zijn arms openslaan, ze zeg bedank en ze schreeuw meer luid omdak nie zou vergeet.

En alzoo kwam de Waal te Wacken aan.

9. *Waarom de Walen geen 'tièce carrée' hebben*

Men weet het, het eerste woord dat de Walen tegen de Vlamingen roepen, in de kazerne en op het werk is 'tièce carrée'. En dat is waar. De Vlamingen hebben vierkanten koppen, koppen heel en gaaf. Maar de Walen die hebben geen fatsoenlijke koppen meer omdat de 'beestjes' er de kanten van afgegeten hebben.

XCIII. Van Woen en Thor[aant.]

Woên en Thor waren weer eens op wandel langs de wereldsche wegen. En daar op eens zagen zij een biezwerm hangen aan een tak van een wilgenstronk, die langs den weg stond.

- Wat is dat voor een dol gegons, meester Woên? vroeg Thor.
- Dat? Dat zijn bietjes, antwoordde Woên.
- Ik ga er eens een handsvol pakken, zei Thor.
- Doe maar op, antwoordde Woên weer. Tracht er goede te pakken.

En Thor deed zoo, maar deed hij het slecht, of was er een kwaadaardig bietje bij, ofwel deed hij een van de beestjes pijn, hij begon meteen te roepen:

- Ei, ei, ei, er bijt er een in mijnen duim! En zeere dat het doet, zeere, ik kan niet zeggen hoe zeere?
- Wel nijp het dan maar dood, zei Woên.

En Thor deed zóó. Hij neep zijn vuist dicht, zoo hard hij maar kon. Al de bietjes waren dood, maar hun angels hadden deerlijk Thor's hand gehavend en hij huilde van de pijn.

- Ja, ja, zoo gaat het altijd in de wereld, besloot Woên, de goeden moeten het met de kwaden bekoopen, en dat brengt de grootste onheilen over de menschen.

XCIV. De twee leugenaars[aant.]

Nol en Tist waren de twee grootste leugenaars van het dorp. Overal waar ze zaten en kwamen logen ze dat menschen, beesten en dingen er van omvielen. Maar Nol was toch de baas in 't liegen, gelijk ge zult zien.

Zoo stond Tist eens op een morgen naar het haantje van den toren te kijken, toen Nol daar kwam aangewandeld.

- Wat hebt ge in 't oog? vroeg Nol.

- Wel, die mug ginder, die op 't haantje van den toren zit.

- 't Is verdekke waar, antwoordde Nol, zie ze kruipt nu wat hooger; nu krabt ze met haren poot.

Eenige dagen later vertelde Tist in den ‘Zoeten Inval’:

- Toen ik nog in Frankrijk den oogst deed, heb ik daar eens een Fransch brood gezien, zoo groot, zoo groot dat ik 't niet zeggen kan. Denk maar eens: zeven bakkers hadden het gebakken en, bij het kneeden van den deeg, stonden zij zoover vaneen, dat ze malkander niet eens zagen.

- Wel in dien tijd woonde ik ook in Frankrijk, antwoordde Nol. Ik kwam in een dorp en daar waren ze een oven aan 't metselen, ik kan niet zeggen hoe groot hij was. Ja, dat was nen oven! Zeven metsers moesten hem maken en onder 't metselen stonden zij zoover vaneen dat zij malkanders truweelen op de steenen niet meer hoorden klinken.

Tist gaf zich echter nog niet ten onder. Hij wilde Nol afvangen en de lachers aan zijn kant krijgen.

- En waarom moest die oven dienen? vroeg hij.

- Wel om uw Fransch brood in te bakken!

Een anderen keer zaten ze weer tegen een op te liegen.

Tist vertelde:

- Eens werkte ik in den Polder, daar te Santvliet, bij de Hollandsche grens. Daar was nog ne jonge onderpastoor en zingen dat die kon, zingen! Eens zong hij zoo hard dat hij al de keersen met de kandelaars erbij van het altaar zong. En 'k moet het zeggen, 't was maar een kleine dienst.

- En in 't Walenland dan, bofte Nol. Ik lag daar eens in een klein dorp en ging er naar de Hoogmis. De oude pastoor zong zoo hard dat hij den Heiligen Jozef uit zijn nis zong, zoo dat deze zijn nek ‘kraaktege’!

Een ander maal was Nol weer de baas.

- Te Brussel is er een kerk die zoo groot is, zegde Tist, dat men een uur noodig heeft om van de kerkdeur naar het altaar te gaan.

- Wat is dat vergeleken met de kathedraal van Parijs! Jongen, jongen, daar moest ge geweest zijn! Een kind wordt er gedoopt, he, en eer men er mede buiten de kerk is geraakt, heeft het reeds zijn eerste communie gedaan!

XCV. 't Zijn allemaal leugens[aant.]

Jan Krabzocht kwam terug van de soldaten. 't Soldatenleven had hem niet rijker gemaakt en eens de laatste centjes op die hij had meegebracht, zocht hij een ander bedrijf om wat aarde aan den dijk te krijgen.

- Eens komt toch alles terecht, meende hij, en intusschentijd leefde hij zooals 't ging, van den dag van heden tot den dag van morgen.

Op een keer ging hij met den baron uit jagen en deze, die graag met Jan Krabzocht gekte, gaf hem een oud verroest geweer mee.

Als zij terugkwamen had de baron al zijn poer verschoten, maar hij had niets geschoten. Toen sprong er daar iets voor hun voeten weg en, jandorie, 't was nen haas, maar men zou heimelijk gezworen hebben een leeuw die wegsprong, zoo groot was hij.

- En geen kardoezen meer, zei de baron.

- Dat is niets, antwoordde Jan Krabzocht, en hij nam zijn geweer en stak er een verroesten nagel op. Zoo schoot hij en de haas lag er.

- Wel, verdekke! zei de baron, dat is nog nooit gebeurd!

Een anderen keer, toen hij weer met den baron meeging, kwam daar een klad patrijzen aangevlogen. Ja, de baron had weer, zooals altijd, al zijn poer verschoten, maar Jan had nog een pijlken van den vogelpik op zak en hij wierp het zoo geweldig naar de patrijzen, dat zij er alle zeven bleven aanhangen.

Maar 't ergste bedrijf van Jan Krabzocht was nu wel dit:

Er zat eens een wolf in het bosch, die soms naar het

dorp afzakte en dan ook de menschen aandeed. De burgemeester deed een beroep op Jan:

- Gij moet ons redden, zei hij.

- Ik zal 't doen, mijnheer de burgemeester, antwoordde Jan Krabzocht.

Hij vatte daarop zijn sabel en trok er mee naar 't bosch, naar den weg waarlangs de wolf altijd liep. Hij stak er den sabel met het handvest in den grond en 's anderen daags lag de wolf wat verder dood. Hij was heel en al in twee gesplitst, van het tippeken van zijn snuit tot 't puntje van zijn staart. In de volle vlucht hadden die twee helften nog een tijdje voortgeloopen, tot zij gansch uitgebloed waren...

XCVI. Van een die met liegen een prinses won[aant.]

Als Jan van Mannekensveer voor 't laatst op avonturen uittrok, kwam die in een vreemd land dat hij nog niet kende. Het eerste wat hij zag in de eerste stad waar hij aankwam, was een groote plakbrief. In dichte rijen stond het volk er rond.

- Wat mag dat zijn? dacht hij bij zichzelf en hij er heen.

En op die plakkaat stond gedrukt, zwart op wit in groote letters, dat wie zoo hard liegen kon dat de prinses 't zou gelooven, met haar zou mogen trouwen.

- 't Is geen klein bierken, zeiden de burgers, ons prinses met een leugen afvangen. Zij is zóó slim dat er voor haar geen stadhuiswoorden te groot zijn.

Jan trok toch naar het koninklijk paleis. Als hij aan den koning had gemeld waarom hij kwam, werd onmiddellijk de prinses geroepen en die mocht met hem een uurken gaan wandelen door de stad. Op dat uurken moest hij haar, al liegende, beetnemen.

Zij gingen en gingen en spraken aldoor met elkaar.

Jan begon:

- Ik kwam eens in een land waar al de menschen vlogen.

- Ik heb daar nog over gelezen, zei de prinses, en 't scheen dat ze niet alleen over huizen en boomen vlogen, maar dwars door de muren en huizen, zelfs door elkander door en door...

- Ja, maar, dat is 't bijzonderste niet van wat ik u daareven wilde vertellen. In dat land woonden er

vreemde vogels en die zaten den heelen dag met hun bek in het zand en zij floten met hun achterste.

- Ja, 'k weet het, zei de prinses, en als zij moe van 't fluiten waren, dan speelden zij op allerlei vieze en drollige instrumenten en ze vormden maatschappijen met vlaggen en vanen, en liepen zóó langs de straten.

- Ja maar, dat is niet 't bijzonderste, ging Jan weer voort. Eens was er zoo'n festival van een van die maatschappijen en vreemde, wondere vogels waren gekomen van heinde en ver. En er werden kiosken opgericht en daar gingen zij op spelen. En als zij lang gespeeld hadden werden er vliegtochten gemaakt om prijs. Wie 't hoogst vloog was gewonnen. En er kwamen twee van die vogels naar mij toe en zij zeiden:

- Vlieg met ons mee, wij vliegen 't verst van al! En ik vloog mee en ik vloog zóó hoog, zóó hoog, zóó hoog...

- Och, ge moet het me niet zeggen hoe hoog, ik ben daar immers ook geweest en ik ben gevlogen tot in de zon.

- Maar ik, ik, ik vloog tot het uiterste puntje van de eeuwigheid. En weet ge wat ik daar zag?

- Neen!

- Ik kon daar natuurlijk over heel de wereld kijken, over alle landen en alle steden. En ik zag al wat was en nog zijn zal. En ik zag uw vader geboren worden in een arme krocht. Zijn vader was een dief en zijn moeder een bedelaarster. En ik zag ook dat hij binnen tien jaar zal aangehouden en terechtgesteld worden voor bankroetier.

- Daar liegt gij aan, riep de prinses in uiterste woede. Ik zal dat aan mijn vader eens gaan zeggen en die zal u onmiddellijk doen aanhouden en terechtstellen!

Daar liegt gij aan, riep de prinses.

- Gij zijt er aan, kind, ge zijt de mijn! riep Jan.

En daar was niets aan te doen. Jan van Mannekensveer kreeg gelijk van den koning en de prinses moest met hem trouwen.

XCVII. Liegen maar aan[aant.]

Er was eens een man die heel de wereld had doorgereisd, veel wist en veel kende, want hij had veel gezien. En hij vertelde, op ons dorp, van zijn avonturen in de vreemde landen. Ik vertel hier wat ik persoonlijk uit zijnen mond heb gehoord:

- Ik kwam eens op een eiland waar veel hazen en patrijzen zaten, zei hij, maar ik had geen poeder meer, zoodat er aan schieten niet te denken viel. En toch moest ik met wild afkomen, want het was schamele keuken op het schip.

Daarom nam ik maar mijn geweer mee en mijn twee makkers, twee matrozen lijk ik. Men kon nooit weten waar het goed voor was.

Op eens kwamen daar zeven patrijzen aangevlogen. Ik nam met de gauwte mijn wandelstok, stak hem in den loop van mijn geweer en 'k schoot. En zie, bij toeval was er een kogel op blijven zitten en die kogel joeg den stok weg en de zeven patrijzen hingen er aan lijk aan een braadspit.

Verder gingen wij! Een jacht die zoo begon zou nog beter eindigen! En zie, we waren nog maar een eindje verder of daar kwam een haas aangeloopen.

- Die heeft geluk, zei ik, dat we geen tweeden kogel meer hebben. Zooals ik dat zei zag ik een klomp pek, die aan mijn broek plekte. Ik trok hem er af en wierp hem naar den haas en hij bleef verdorie op zijn ster plekken, zoodat hij er mee vandoor liep! Maar wat verder vonden wij nu twee hazen die met hun koppen aaneen waren geplakt en noch voor noch achteruit konden. De haas van daareven was bots

op een anderen haas geloopen en deze hing daar nu vastgeklist in den pek.

Wij namen de hazen mee en gingen verder. We kwamen aan een rivier waar we over moesten langs een smal bruggetje. Hoe het kwam weet ik niet, maar altijd viel een van mijn twee kameraden in 't water. Ik sprong hem achterna en haalde hem boven. Hoe het gegaan was kon de man niet vertellen, maar als ik hem bovenhaalde hield hij een snoek in zijn armen vastgeklemd, een snoek die wel dertig kilos woog.

Maar dat was nog niet al! Wij wilden met onzen buit terug naar het schip keeren en daar zagen wij op het veld een bende groote, zwarte vogels zitten.

- 't Zijn kraaien, zei ik.

En ja, 't waren kraaien.

- We gaan ze vangen! riep ik.

- Kraaien vangen, antwoordde een van de matrozen, wat is er nu aan een kraai.

- Watte, zei ik, 't is 't beste eten dat er is als ge 't maar gereed weet te maken.

En daar ik wist dat de kraaien verlekkerd zijn op genever, waarvan ze duizelig worden, alsof ze in een mallemolen rijden, maakte ik al gauw met de boterhammen, die we meegenomen hadden, enkele bollekens, mengde er genever in en wierp ze op het land. Onmiddellijk waren de kraaien er bij. Ze speelden de bollekens binnen, en zie, ze werden stapelzat! We vingen ze met het grootste gemak van de wereld en bonden ze allemaal een koordeken aan hunnen poot; en al die koordekens bonden we aan een touwken; en dat touwken stropten we vast om 't lijf van een van de matrozen.

Zoo gingen we terug naar het schip, een matroos met de kraaien, de andere met de twee hazen en de zeven patrijzen, ik met den grooten snoek van dertig kilos.

En zie, toen wij bijna aan ons schip waren geraakt, ontnuchterden de kraaien, zonder dat wij 't bemerkt hadden. Plotseling vlogen ze omhoog en de matroos ging mede de lucht in. Goed dat daar een wilde aankwam, die boog en pijlen had. 't Was ook een schutter van belang. Hij kon een paar kraaien dooden, zoodat de overblijvenden geen kracht genoeg meer hadden om verder te vliegen. Zoo kwam de matroos terug op den grond neer, zonder schok of stoot.

't Is waarachtig zóó gebeurd! Ik heb 't wel tienmaal hooren vertellen door den ouden man, die 't allemaal had meegemaakt.

XCVIII. Nog een leugenvertelselken[aant.]

't Is lang geleden. Toen was er een man op ons dorp die regelmatig op jacht ging. Alle dagen die God verleende was hij met zijn geweer op de baan, jachttijd of geen jachttijd.

Eens toch - 't was in Augustus - gebeurde hem iets vreemds. Hij liep door een beetveld en daar meteen stond er een haas voor hem en die zei:

- Spring maar op mijnen rug, dat ik met u wegrij!

't Was zoo vreemd en zoo raar, dat de man niet wist waar hij het had. Verbauwereerd, gelijk hij was, sprong hij schrijlings en als te paard op den haas.

Maar nu begon het spel!

De haas liep, liep, als zat de duivel hem op de hielen; ook riep hij maar altijd onder het loopen:

- En we zullen er zijn! En we zullen er zijn!

De man zijn hart was geen boontje groot meer, ge kunt dat denken. Toen ze zoo heel lang gereden hadden, dreef daar een luchtbal heel laag over de aarde en de man, bang nog verder met den haas in dolle vaart voort te rijden, sprong aan de mand van len ballon.

Nu was hij van den haas af, maar op hetzelfde oogenblik ging de ballon terug de lucht in en steeg hooger en hooger,

En de man werd nog meer benauwd. Hij had 'k weet niet hoeveel willen geven om nog op den rug van den haas te zitten. Ten slotte kon hij het niet meer houden en het de mand los. Hij viel neer op den grond en schoot er diep in, zoo diep dat hij naar huis moest loopen om een schup en dan nog wel drie dagen heeft moeten werken om er zijn eigen zichzelf uit te halen.

XCIX. Merci[aant.]

Een boerken ging zijn pacht betalen naar de stad. Hij lag niet goed in den zak met zijn eigenaar, zoodat deze laatste niet al te veel omslag met hem maakte, 't geld natelde en ‘merci’ zegde, zonder meer.

Het boerken verstond dat Fransch woord niet en in het heengaan bleef hij er op dubben.

- Maar wat zou dat toch willen zeggen? dacht hij aldoor, Merci? Merci?

Hij kwam een vriend van het dorp tegen en vertelde dezen onmiddellijk hoe hij door zijn eigenaar ontvangen was geworden.

- Merci, Merci, heeft hij u dat waarlijk achternageroepen? vroeg zijn vriend, 'k had zulks van dien man nooit durven denken.

- Maar wat wil dat dan toch zeggen?

- Vraag het mij liever niet als g' het niet weet, zegde zijn vriend. 't Is beter zóó.

- 'k Wil het weten en 'k zal het weten...

- Als g' het dan toch weten wil, welnu: Merci dat wil zooveel zeggen als vierkante ezel.

- Zoo, zoo, riep het boerken, nu razend kwaad, dan zal hij 't zijn eens gaan krijgen.

Het boerken liep als een bezetene naar zijnen eigenaar terug, sloeg er met de twee vuisten op tafel en riep:

- Watte? Ik Merci? Neen, gij Merci en heel uw familie Merci! Ge zijt nooit anders geweest dan Merci en zult heel uw leven Merci blijven.

C. Onze Lieve Heer wist het beter[aant.]

Onze Lieve Heer en Sinte Pieter waren nog eens op wandel. Ineens werden zij door de duisternis overvallen. Zij vroegen dan ook slapen voor den nacht op een kleine hoeve langs den weg.

- Goed, zegde de vrouw, maar 't is hier niet van 's morgens in de veeren te blijven luierikken, ik ben ik op met de zon. En als ik opsta moet ge er ook uit, of de duivel houdt de kaars.

- Pieter, zegde Onze Lieve Heer, we zullen het hier niet gemakkelijk hebben. We zijn hier bij een kwaad wijf gevallen.

Onze Lieve Heer en Sinte Pieter gingen daarop te bed. Ons Heer zocht een plaatsken van achter en Sinte Pieter lag van voor.

's Morgens, toen de vrouw opstond, stak ze eens even den kop op de kamer van de gasten en riep:

- Mannen, 't is tijd zulle. En niet te lang gewacht of ge zult met mij afrekenen.

Als de vrouw wegging vroeg Sinte Pieter:

- Meester, wat zullen we doen?

- Blijven liggen, Pieter.

En ze bleven liggen. Maar vijf minuten daarna kwam de vrouw als een furie de kamer opgeloopen en riep:

- Zoo niet, hoor, ik heb u verwittigd! En zij greep den eerste den beste dien zij vastgrijpen kon - en 't was natuurlijk Sinte Pieter die van voor lag - en gaf hem een rammeling van belang, zoodat hij huilde als een bezetene.

- Maakt dat ge er uit zijt of ik kom weerom.

- Wat zullen we doen, Meester? vroeg Sinte Pieter weer.

- Blijven liggen, zegde Ons Heer.

- Ja, maar gij hebt goed spreken, gij ligt van achter en ik, hier van voor, krijg de slaag!

- Ik zal van voor liggen, antwoordde Ons Heer daarop, en hij verwisselde van plaats met Sinte Pieter.

De vijf minuten duurden niet lang en 't wijf stond daar onmiddellijk weerom.

- Ik zal u wel leeren opstaan!

Weer schoot zij als een furie naar het bed en toen zij Ons Heer wilde vastgrijpen weerhield ze zich.

- Neen, nu gij die daar van achter te lachen ligt, deze hier van voor heeft zijn paart al gehad.

En 't wijf scharrelde opnieuw Sinte Pieter vast en sloeg en sloeg, dat haar hand er van tintelde.

- Nu zullen we zien of ge nog langer zult blijven liggen, riep ze nog en trok weer op.

- Niet opstaan, Pieter, blijven liggen, zegde Ons Heer weerom.

- Blijf gij maar liggen, antwoordde Sinte Pieter. Ik sta op.

CI. Wat de kruiwagen riep[aant.]

Een dief trok 's avonds in den maneschijn naar een afgelegen veld, om rapen te stelen.

De kruiwagen was ‘in langes’ niet gesmeerd geworden en het wiel piepte maar aldoor.

En het leek wel of de kruiwagen riep:

Ze zullen u zien
In de maneschijn...
Ze zullen u zien
In de maneschijn...

De dief stoorde er zich niet aan en reed maar door. Op het afgelegen veld begon hij maar meteen rapen te trekken en zijn kruiwagen vol te laden. Maar de boer, die met zijn volk op wacht stond, kwam toegeloopen.

En de dief er vandoor met zijn kruiwagen, zoo zeere hij maar kon, achtervolgd door den boer en zijn knechten. En de kruiwagen piepte nu van:

tsjiepe-tsjiep
tsjiepe-tsjiep

En 't was nu permentelijk of de kruiwagen riep:

'k heb 't gezeid
'k heb 't gezeid.

CII. Het arm Marieken[aant.]

Er ging eens een arm Marieken langs het land. Het had geen kleederen om 't lijf en 't wist niet waar het 's avonds zijn hoofdeken zou te rusten leggen. Zijn vader en zijn moeder waren allebei dood en als eenigen rijkdom in de wereld bezat het nog een centje en een korstje brood.

Zoo gelijk het daar ging langs het land kwam het een ander kindeken tegen, dat nog ongelukkiger was, want het kloeg van verschrikkelijken honger. Sinds twee dagen had het geen grummelken eten over de lippen gehad. Het arm Marieken had er toch zoo'n meelij mee en 't gaf aan het sukkeleerken zijn centje en zijn korstje brood.

- Wat zijn er toch ongelukkige kinderen in de wereld, dacht het en stapte gelukkig voort.

Een weinig verder kwam het arm Marieken een nog ongelukkiger kindje tegen. Het huilde van de kou want het had geen kleedje om het lijf.

Het arm Marieken schoot zijn eigen kleedje uit en schonk het aan dat kindeken en in zijn hemdeken trok het verder.

't Was nu avond geworden en 't arm Marieken wist niet waarheen. Het had evenwel betrouwen in God en het trok het naastgelegen bosch in, hopende er schutting en onderkomen te vinden. Maar daar, voor zijn voeten, hoorde het plotseling kreunen en zuchten en het vond er een pasgeboren wichtje, heel en al naakt. Het arm Marieken aarzelde niet. Het deed zijn hemdeken uit, wikkelde het naakte wichtje er in en hield het dicht bij zijn hart om het te verwarmen.

En ondertusschen was 't nacht geworden; de sterren stonden met miljoenen aan den Hemel te glinsteren.

Marieken keek omhoog naar al die gouden sterren en zie, die gouden sterren vielen naar beneden, maar toen ze op de aarde te recht kwamen waren het allemaal gouden geldstukken, die tot voor zijn voeten rolden. Het arm Marieken raapte ze op en was rijk voor zijn leven. En ook stond het, op dien eigensten oogenblik, als bij tooverslag, warm ingeduffeld in een warm kleed en een pelsen mantelken, gelijk alleen de rijke kinderkens er dragen.

CIII. Van een jongen met een sterk geheugen[aant.]

Er was eens een rijke heer. Hoe hij heette ben ik vergeten en waar hij woonde heb ik nooit geweten. Maar iets weet ik, die man kon geen knechten houden. Hij stuurde ze allemaal heen na een paar dagen, omdat zij niet konden onthouden.

Op zekeren dag kwam een jonge boer zich bij hem verhuren als knecht.

- Zijt ge goed van onthouden? vroeg de heer.

- Goed van onthouden, antwoordde de jonge boer, daarin juist ben ik een meester.

- Als dat waar is zal 't wel gaan, ging de heer voort, maar ge moet weten dat alle dingen bij mij vreemde namen dragen en ik niet wil dat zij hier in mijn huis anders genaamd worden. Ik wil niet weten van namen waarmede de dingen door God en alleman genoemd worden. Zoo heet mijn jas *tabbaard*, mijn studeerkamer *hokkegetsjok*, de trap *overgezwem*, mijn hond *jonker Barrabas* en mijn kat *jufvrouw Taterbos*. Welnu wat zegt ge daarvan? Zal het gaan?

De jongen rammelde met de gauwte al die namen achtereen binnensmond af en 't geleek hem wel of hij een schietgebedeken opzegde.

- Dat gaat, meneer, dat gaat, meneer, zegde hij dan.

- Onthoud die namen dan maar goed want ik wil er geen andere meer hooren. En dat is nog niet al! De stoof heet bij mij *de Gloria in excelsis*, het raam de *kijkuit* en de schuur daarbuiten de *koerinne*.

De jongen zegde al die vreemde namen op zijn eentje na en gaf toen aan den heer de verzekering dat hij er mede weg was.

We zullen er voor vandaag maar uitscheiden, vervolgde toen de heer. Morgen komen weer nieuwe woorden aan de beurt en daartegen zal ik al vastgesteld hebben of gij uw plan weet te trekken.

's Anderen daags 's morgens stond de jongen al vroeg op.

- 'k Zal maar gauw op de Gloria in excelsis den koffie voor onzen meneer maken, dacht hij, en hem langs het overgezwem op zijn hokkegetsjok brengen.

En zoo gelijk hij daarmede bezig was begonnen jonker Barrabas en jufvrouw Taterbos te vechten. Zij vochten dat de haren in de geburen vlogen. En meteen wierp jonker Barrabas jufvrouw Taterbos in de Gloria in excelsis en als een vuurbol sprong jufvrouw Taterbos daarop door den kijkuit en liep recht naar de koerinne, die in een oogenblik in laaie vlammen stond.

Als hij dat zag, stormde de knecht de gang in en riep zoo luid hij maar kon en in eenen asem:

- Meneer trek aan uwen tabbaard aan en kom van uw hokkegetsjok langs uw overgezwem want jonker Barrabas heeft jufvrouw Taterbos in de Gloria in excelsis gesmeten en zij is dan van de kijkuit in de koerinne gevlucht en deze brandt zoowel van binnen als van buiten.

CIV. Onze Lieve Heer en de afgunstige vrouw[aant.]

Dit is gebeurd al heel lang geleen.

Onze Lieve Heer en Sinte Pieter zochten een onderkomen voor den nacht. Zij klopten aan bij een arme weduwe, die moedermensch alleen in haar huizeken woonde. Het brave mensch stond onmiddellijk aan de twee vermoeide reizigers haar eigen bed af.

's Anderen daags bedankten Onze Lieve Heer en Sinte Pieter deze goede ziel. Onze Lieve Heer voegde er aan toe:

- Nu, vrouwken, omdat ge zoo barmhartig zijt geweest, zult ge heel den dag doen wat ge na ons vertrek zult beginnen te doen. 't Moge u voordeel brengen!

Zoo gelijk de twee vreemdelingen de deur uit waren dacht het vrouwken na op het geld dat haar nog overbleef, want zij moest nu voor 't middageten zorgen. En zij telde haar geld na...

En zie, zij telde en bleef tellen. Zij telde dat haar vingeren er paarsch en blauw van zagen. Het eene geldstuk kwam na het andere uit haar geldbeurs te voorschijn, hoewel zij maar een paar zilveren geldstukken in eigendom bezat. Op het einde van den dag had zij zooveel zilveren geldstukken bijeen dat zij rijk was en voortaan niet meer werken moest.

Haar gebuurvrouw vernam zulks en, uiterst jaloersch van aard lijk ze was, peinsde zij:

- Wacht maar, als die vreemdelingen nog ne keer op het dorp komen, zal ik het zoo aan boord leggen dat ze bij mij zullen vernachten. Ik zal wel slimmer zijn.

Enkele dagen later waren Onze Lieve Heer en Sinte Pieter op de terugreis. Zij moesten weer op het dorp vernachten. De gebuurvrouw, die op loer zat, zag ze beiden reeds van ver aankomen. Ze liep naar hen toe en vroeg of ze thans niet in haar woning wilden vernachten. Onze Lieve Heer stemde daarin toe.

's Anderen daags 's morgens echter, wanneer zij beiden wilden verdertrekken, vroeg de vrouw hun op den man af, zelfs zonder goeden morgen te wenschen:

- En wat zal mijn belooning zijn, beste Heeren?

Onze Lieve Heer was daarover zeer ontstemd en antwoordde, terwijl hij een veelbeduidend teeken deed tot Sinte Pieter:

- Het werk waarmede gij vandaag den dag zult inzetten zult gij tot den avond blijven voortdoen.

Danig blij was de vrouw toen zij dat hoorde. Niet zoodra waren Onze Lieve Heer en Sinte Pieter haar huis uit, of ze liep recht naar haar beste kast om er haar beurs met gouden geld te halen. Zij wilde heel den dag gouden geld tellen, om zoo rijk te worden als het water diep is. In haar gejaagdheid echter liep zij een teil van de tafel en die viel in gruizelementen op den grond. En dat eerste werk van dien dag bleef zij voortdoen. Zij gooide er de andere borden en potten en pannen bij, en al wat er in 't bereik van haar handen viel. Als 't avond werd lag alles wat er in haar huis liggend en roerend was in stukken vaneen op den grond.

CV. 't Strootje, 't erwtje, 't kooltjevier en 't boontje[aant.]

'k Zal eens iets vertellen, maar lang 'leen is 't gebeurd, toen menschen, beesten, planten en dingen nog spraken met mekaar en mekaar verstonden gelijk gij en ik. Toen, in dien tijd dus, gingen Strootje, Erwtje, Kooltjevier en Boontje eens te zamen en arm aan arm uit wandelen, want zulke dingen gebeurden toen dagelijks. Als ze lang gewandeld hadden, stonden ze daar meteen onverwachts voor een diepe gracht.

- Hoe daar nu overgeraakt, zegden ze alle vier als uit eenen mond.

- Niets is gemakkelijker, zegde Strootje, ik laat mij platdarms over de beek vallen, net als een brug voor ullie drie. Ge kunt dan een voor een over mijn lijf naar den overkant rollen.

Het Strootje deed alzoo. Op een ommezien rolde het Erwtje over 't Strootje en eer het het zelf wist, stond het aan den overkant en wachtte op zijn kameraden.

- Nu aan mij, zegde Kooltjevier, en 't liet zich over Strootje rollen, maar, te midden van de beek, brandde Kooltjevier een gaatje door Strootje en viel in het water.

Boontje, dat op zijn toer wachtte, moest er zoo om lachen, zoo luid en zoo hard, dat zijn buiksken, daa' heel en al van onder, er van openscheurde.

En Boontje haastte zich dan en liep beschaamd naar den kleermaker, die er een zwart lapje op naaide.

En dat het waarachtig zoo is gebeurd kunt ge den dag van vandaag nog aan de boontjes zien.

CVI. Dronken Peer[aant.]

Peer was een dronkaard gelijk er geen meer waren. Men kon hem schier nooit nuchter ontmoeten. Hij was gelijk een tonneken dat 's morgens vroeg leeg naar de herberg ging, er zich heel den dag met bierken Het volloopen, en, tegen den avond, goed gevuld en dik en rond, naar huis bolde. En elken avond moest hij dan, langsheen het kerkhof, de kerk voorbij, waar Onze Lieve Heer aan het kruis hing. Daar bleef hij telkens een paar seconden staan, nam zijn klak van het hoofd en frazelde eenige woorden.

De koster wilde eens weten wat de man daar toch alle dagen te vertellen had en verborg zich achter het kruisbeeld.

Peer bleef daar zwijmelend staan, nam zijn klak af en zei:

'k Wensch U goeden avond, Lieve Heer!

De koster antwoordde onmiddellijk:

'k Begeer geen wenschen
Van zatte Menschen!

Peer ontnuchterde schier, meende nog slecht verstaan te hebben en herhaalde:

'k Wensch U goeden avond Lieve, Goede Heer!

En weer antwoordde de koster:

Ik ben niet goed en 'k ben niet lief
Voor eenen zatten dief.

Zatte Peer ontnuchterde nu heel en al, spoedde zich naar huis en nooit of van zijn leven heeft hij nog een pint te veel gedronken.

CVII. Janneken in de maan[aant.]

Janneken moest van zijn moeder hout gaan rapen. Hij moest het gaan rapen in de vrije bosschen, waar iedereen mocht sprokkelen, maar Janneken vond dat veel te ver! Wat deed hij toen? Hij trok de verboden bosschen in, - wat hij vooreerst niet doen mocht - brak er groene takken uit heesters en boomen, maakte er een grooten bussel van en spoedde er zich dan mee naar huis.

Onderweg ontmoette hij een ouden man en die zegde:

- Blijf eens staan, kereltje, ik zie dat gij daar iets gedaan hebt dat ten strengste verboden is. Gij zijt, vooreerst, in de verboden bosschen gaan sprokkelen en dan hebt gij nog groen hout afgetrokken.

- Ik ben niet in de verboden bosschen geweest en heb nog minder groen hout afgetrokken, antwoordde Janneken, stout en hebbig.

- Nu liegt ge nog daarbij!

- 'k Mag naar de maan vliegen als ik lieg.

- Vlieg er dan maar onmiddellijk heen, sprak de man, die niemand anders was dan Onze Lieve Heer in eigen persoon, en blijf er ten eeuwigen dage staan in 't zicht van God en alleman.

En Janneken vloog naar de maan met den houtbussel op zijn rug; en hij is er blijven staan tot op den dag van heden... Zie zelf maar ne keer... Ziet ge hem? Welnu, hij zal er blijven staan tot het eind van de wereld.

CVIII. De twee dooven[aant.]

Doove Trees komt van de rui, waar ze ne nieuwe koffiepot heeft gekocht. Zij loopt op haar vriendin Charlot, die haastig schijnt en daarbij zoo doof is als Doove Trees.

- Dag Trees, hoe is 't met uwen vent, kind?
- Ik heb er daar ne nieuwen gekocht, gelijk ge ziet. Mijn andere is ver om zeep.
- Ja, z' hebben mij gezegd dat hem berecht is.
- Daarom moest ik er een nieuwen hebben. Hij kost vijftien frank.
- Beterschap, beterschap, mensch, zegt Charlot en trekt al verder.
- Ja, roept Doove Trees haar nog achterna, maar als hem niet beter is dan den ouwe of als er iets aan mankeert dan draag ik hem terug, zulle!

CIX. Als God neemt[aant.]

Dit gebeurde te Gheel. De bazin had melk opgezet en Jan de knecht, die ze alle vijf niet had, moest er op letten.

Wanneer de melk kookte en tot boven den rand opschuimde, riep zotte Jan:

- 't Is kolossaal! Als God geeft, geeft hij overhoop: van een enkele pint een heelen pot! En hij het maar overkoken.

Wanneer de melk zakte en bijna uitgekookt was, zei Zotte Jan:

- 't Is kolossaal! Als God neemt, neemt hij alles!

CX. De gierige pastoor[aant.]

Eens woonde er op een Vlaamsche parochie een gierige pastoor. Zoovele jaren achtereen reeds hadden de boeren aan hem gedacht wanneer zij hun varken slachtten. Zij hadden hem dan telkens een braai gebracht van 't beste van 't varken. Maar nu gebeurde het dat de pastoor ook een varken hield. Toen November aankwam en 't dik en vet was, dacht de pastoor er ernstig aan 't beest te slachten.

- Maar ik denk er op, zegde hij tot den koster, ik kan toch geen braai zenden aan al die goede parochianen, die mij jaarlijks gedenken wanneer zij penskenskermis vieren.

- Neen, dat kan niet, inderdaad, antwoordde de koster, maar weet ge wat? Zeg Zondag van op den preekstoel dat gij uw varken Woensdag slachten zult en dat ge 't 's nachts in uwen hof zult laten uitvriezen. Maar 's nachts haalt gij het zelf binnen en gij zegt dan 's anderen daags, met een bedrukt gezicht, dat men het, in den afgeloopen nacht, gestolen heeft. Daarmee is de zaak geregeld. Iedereen zal u gelooven en u bovendien nog beklagen.

En de pastoor deed alzoo. Tegen den avond werd het varken in den grooten appelaar gehangen. Maar de koster was er bij. Hij kwam naar de pastorij met zijn twee oudste zonen, twee beren van jongens. En wijl hun vader den pastoor op de pastorij bezig hield over een zielemis voor 's anderen daags 's morgens, drongen zij den tuin in en zij trokken met het varken naar huis.

De pastoor werd een paar uren later den diefstal gewaar en onmiddellijk liep hij naar den koster.

- Koster, koster, zegde hij, ze zijn met 't varken weg! Wanneer ik het daareven wilde binnenbrengen hing het er niet meer. Gestolen is 't!

- Goed, goed, pastoor, zóó moet ge 't nu maar zeggen.

- Ja maar 't is zóó, koster, 't is waarachtig zóó!

- Nog beter, pastoor, nu zal er niemand meer aan twijfelen.

Er was niets aan te doen. De koster scheen maar niet te gelooven dat het varken gestolen was en dat deed den pastoor nog wel 't meeste pijn.

De pastoor berichtte 's anderen daags de parochianen hoe hij schandelijk bestolen was geworden en zij allen met hem, want nu kon hij hen allen den beloofden braai niet geven.

Maar nu gebeurde het dat de pastoor den volgenden avond, langs een eenzamen weg, het jongste dochterken van den koster ontmoette en deze, die den pastoor niet had opgemerkt, sprong en zong:

Kaliete, kalout,
Pastoors varken ligt bij ons in 't zout.

- Kindje, zegde de pastoor, als ik aanstaanden Zondag in de kerk op den preekstoel sta, zal ik u vragen dat liedeken nog eens te zingen. En als gij dat dan doet, moogt ge bij mij om een schoon beeldeken komen.

De pastoor daarop naar de pastorij en 't meisje naar huis.

De pastoor vertelde 't gebeurde aan zijn meid en 's kosters dochterken aan haar vader en deze lachte en zegde:

- Neen, kindje, dat liedeken zou ik maar niet zingen. Ik zal er u, voor Zondag, een ander aanleeren.

En den Zondag daarop, wanneer de pastoor op den preekstoel stond, zegde hij:

- Beminde parochianen. Gij weet dat men mijn varken heeft gestolen. Ik zal u eens 't bewijs leveren wie de dief is. Kosters Wiezeken zing gij dat liedeken nog eens dat gij mij van de week hebt gezongen.

En Wiezeken zong:

Kaliete, kalout,
De Pastoor kust de meisjes jong en oud.

CXI. De koopman en zijn drie dochters[aant.]

Er was eens een koopman en die was zoo rijk als 't water diep is. Hij had drie dochters; de twee oudste waren fier en hoovaardig en de jongste was de nederigheid zelf. Waar de twee oudste voortdurend naar bals en feestelijkheden gingen, hield de jongste zich uitsluitend bezig met werken van barmhartigheid.

Eens moest de koopman een lange reis ondernemen. Vóór hij vertrok vroeg hij aan zijn drie kinderen wat hij voor hen allen van de reis moest medebrengen.

De twee oudste dochters vroegen, de eerste een gouden kroontje, de tweede een diamanten armband.

- En gij? vroeg de koopman aan zijn derde dochter.

- Voor mij moet ge geen kosten maken, vader, zei het meisje. Als ge toch iets meebrengen wilt, trek dan, bij uwe terugkomst, een schoone roode roos af langs den weg. Wanneer ge mij die meebrengt zal ik overgelukkig zijn.

- Dat zal ik doen.

En de koopman vertrok.

Lang duurde de reis. In plaats van op enkele weken zijn zaken in den vreemde te kunnen regelen, bleef hij drie lange maanden weg. Het deed hem groot hartzeer zoolang van zijn kinderen verwijderd te moeten blijven. Eindelijk toch brak de terugtocht aan. Hij reisde van stad tot stad, van dorp tot dorp, zonder ergens langer te verblijven dan den strikt noodigen tijd om te eten en te vernachten. In de laatste stad, die hij aandeed, kocht hij het gouden kroontje en den diamanten armband, die zijn twee oudste dochters hadden gevraagd. De roos, die zijn jongste kind gekozen had, zou hij wel ergens in een

tuin langs den weg kunnen plukken. Maar zie, eens op weg, zag hij nergens rozen groeien.

't Was nu den voorlaatsten avond van zijn reis. 's Anderen daags zou hij voor de schemering terug in zijn familiekring zijn. Stiller reed hij nu. Hij deed zelfs een omweg om maar gelegenheid te vinden een roos te plukken. Zoo werd hij door den nacht overvallen en, ongerust, gaf hij zijn paard de sporen en reed sneller voort. Schielijk brak er een onweer los. Hij bekende zich niet meer op den weg. Nergens een dorp, een woning of een schuilplaats. Sneller reed hij, om het onweer vóór te blijven. En daar, vóór hem in den nacht, verrees er een helverlicht kasteel. Hij reed er heen, recht op recht. 't Kasteel bleek verder te liggen dan hij 't op eerste zicht had gedacht. Eindelijk geraakte hij er toch. Gelijk hij aanschelde ging de deur vanzelf open. Zijn paard werd als door een onzichtbaren knecht ontzadeld en naar den stal geleid. Overal waar hij ging schenen de kamers voor hem in gereedheid gebracht. In de eetzaal stond een lekker avondmaal. De koopman at smakelijk en ging dan naar een der slaapkamers, waar een bed gedekt stond.

- Ik zal hier morgen in den tuin wel een roos vinden, dacht de koopman, en daarop lei hij zich te rust en sliep weldra als een das.

's Anderen daags, heel vroeg in de morgen, wandelde de koopman in den tuin van het kasteel. Opeens zag hij daar een grooten struik roode rozen staan. Hij trok er een af, de schoonste naar hij dacht, en ziet, vóór zijn voeten scheurde toen de grond open en een leelijk beest sprong recht voor hem.

- Ondankbare, zei het beest met een holle stem. Ik heb u vannacht hier een onderkomen gegeven in mijn kasteel. Ik wist dat gij op weg waart en wilde u van donder, bliksem en andere gevaren redden. Ik gaf u eten en drinken en nu trekt ge mijn schoonste

roos af, al mijn liefde op deze wereld. Daarom moet ge sterven.

De koopman verontschuldigde zich.

- Ik weet niet wat ik u heb misdaan. Ik wilde u geenszins leed of pijn doen door het plukken van die roode roos. Ik ben maanden lang in den vreemde op reis geweest en een mijner dochters had mij gevraagd voor haar een schoone roode roos mee te brengen. Ik heb die bloem afgetrokken, zonder kwaad inzicht. En als ik toch moet sterven, laat mij dan, ik bid u, voor enkele weken naar huis weerkeeren om mijn zaken te regelen.

- Ik sta u dat toe, maar uw jongste dochter zal dan in uw plaats mijn gevangene zijn. Doe die onmiddellijk komen. Ik zal nog drie maanden wachten, na hare komst. Dan zult gij beiden beslissen wie sterven moet, uw dochter of gij.

De koopman gaf zijn woord van eerlijk man en vertrok. Ge kunt denken hoe droef hij was! Hij reed zoo snel voort als hij maar kon en voor den avond was hij thuis. Hij kuste zijn kinderen, gaf aan de oudste dochter het gouden kroontje, aan de tweede den diamanten armband, en aan de jongste de afgetrokken roos.

- Ja, meisje, die roos zal mij het leven kosten, zei hij.

Daarop vertelde hij wat hem overkomen was.

- Morgen moet gij naar het beest op het kasteel om voorloopig mijn plaats in te nemen. En voor er drie maanden verloopen zijn zal ik u komen aflossen om te sterven.

De twee oudste dochters vielen nu als klappeien tegen hun jongste zuster uit:

- Die moet ook altijd iets doen wat een ander niet doet, of iets hebben waaraan een ander niet eens

denkt. En om aan een van haar grillen te hebben voldaan, moet onze vader nu sterven.

- Neen, zei de jongste dochter bitsig, vader zal niet sterven. Morgen ga ik naar het beest en ik zal voor vader vergiffenis vragen. Ik ben zeker dat ik ze bekomen zal. En bekom ik ze niet, dan sterf ik in zijn plaats.

De vader wilde daar niet van hooren. Hij zei dat hij de oudste was en dat zijn jongste kind moest blijven leven. Dat was de wil van de natuur.

's Anderen daags, in de vroegte, vertrok de jongste dochter. De vader vergezelde haar. Van ver zagen zij het kasteel weer liggen. Zij reden er heen. Onzichtbare handen kwamen er opendoen. Ai de kamers waren er voor hunne komst in gereedheid gebracht. Vader en dochter namen plaats in de eetzaal en aten en dronken wat er door onzichtbare handen werd aangebracht: gerechten en wijnen, die alleen op koningstafels voorkomen. Wanneer zij gedaan hadden met eten hoorden zij, in de gang, een vreemd geruisch. 't Beest kwam er aangekropen.

Wanneer het de eetzaal binnenwaggelde, verschrok het meisje hevig en zij dacht in onmacht te vallen. Maar toen zij zich met zachte woorden hoorde toespreken, werd zij meer op haar gemak. Het beest verwelkomde haar en vroeg of zij waarlijk uit eigen beweging gekomen was en of haar vader haar daartoe niet verplicht had. Toen zij bevestigde dat zij alleen haar eigen wil had gevolgd, zei het beest dat zulks van een edele inborst getuigde en dat het daarvan wel rekenschap zou houden.

- Ik kan eerst beslissen binnen drie maand, wanneer de uitstel, dien ik aan uw vader verleende om zijn zaken te regelen, zal verstreken zijn. En op drie maand loopt er wat water naar de zee...

Bij die woorden voelde het meisje zich meer op

Een leelijk beest sprong recht voor hem.

haar gemak. Zij toonde zich sterker dan haar vader, die zuchtend nevens haar aan tafel bleef zitten. Eindelijk werd het, voor dezen, tijd om af te reizen. Het afscheid was droevig. De dochter toonde nogmaals meer hart en moed te hebben dan haar vader.

- Het beest ziet er zoo kwaad niet uit, meende zij.

Het monster bleef denzelfden avond nog een heelen tijd het meisje gezelschap houden. Het sprak haar over allerhande dingen en zaken; een welopgevoed man zou het niet beter kunnen gedaan hebben. Dat bevreemdde 't meisje zeer. Eindelijk zei haar het beest, dat zij niet langer opblijven mocht, dat het meer dan tijd was haar kamer te vervoegen. En daar, op die kamer, trof haar weer wat anders: op de deur stond haar naam geschilderd en er hing voor haar bed een groote spiegel, waarin zij heel den handel en wandel in haar vadershuis kon volgen. Zij zag er haar twee zusters in en voelde hoe deze op haar slechtgezind waren, haar verachtten en verfoeiden. En ook haar vader zag zij aankomen en die vertelde hoe hij haar bij het beest verlaten had.

Alle dagen nu, 's morgens, 's middags en 's avonds, kwam het beest haar na het eten gezelschap houden. Het sprak telkens even vriendelijk en zacht als de eerste maal, vriendelijker en zachter nog, naar zij dacht, en met een meer menschelijke stem. Eens zelfs had het gevraagd of het meisje geen lust had te trouwen. 't Zou dan aan haar vader haar hand vragen. En eens, om het leven van haar vader te redden, beloofde zij zelfs zijn vrouw te worden.

Maar denzelfden avond, toen zij die belofte had gedaan, zag zij in den spiegel dat haar vader ernstig ziek was. Het meisje werd daarop uiterst bedroefd. Zij vroeg of zij enkele dagen naar huis mocht weerkeeren, om haar vader te verzorgen.

- Ga slapen en ik zal u van nacht naar de woning

van uw vader doen overbrengen. Ge zult er morgen ontwaken. Maar na acht dagen moet ge weergekeerd zijn of ik overleef het niet.

't Meisje beloofde zulks.

Als zij nu den dag daarop in haar eigen huis ontwaakte, liep zij naar haar vader die, wanneer hij haar zag, zich reeds half genezen gevoelde. En wanneer zij nu dag aan dag vertelde hoe het beest voor haar zorgde, haar vertroetelde, zijn rijkdom te haren dienst stelde, werd de vader al geruster en geruster. Wel verschrok hij nog even wanneer zij, verder vertellend, zei dat zij beloofd had met het beest te trouwen.

- Wees maar niet bang, ik ben verzekerd dat er mij geen kwaad zal overkomen. 't Beest is zoo goed, dat de beste prins niet beter voor mij zou kunnen zijn. En 't beest is zoo rijk, dat een koningszoon niet rijker kan zijn.

De vader was nu wel niet erg in zijn schik met dat huwelijk van zijn jongste, schoonste dochter. Hij zei evenwel niets. Nu hij vernomen had dat zij goed verzorgd werd, kreeg hij ook zekerheid dat zij niet zou gedood worden. Toch dacht hij met angst aan het aanstaande uur van de scheiding. De dagen vlogen voorbij, 't was of zij maar open- en toegingen.

Eindelijk was de achtste dag aangebroken. 't Uur van 't vertrek was daar. Toen kwamen de twee andere zusters aangeloopen en ze drongen aan opdat hun zuster nog een dag langer blijven zou.

- Het beest dat zoo goed is voor u en waarmede gij eens trouwen zult, zal daarvan niets zeggen; en zie onze vader, hij heeft door uwe aanwezigheid zooveel beterschap bekomen, dat hij, indien gij nog een dag langer blijft, heel en al zal genezen zijn.

't Meisje liet zich gezeggen en bleef nog een dag langer.

's Anderen daags, van 's morgens af, werd zij echter

zoodanig ongerust, dat zij wel zou kunnen weenen hebben. Zij voelde dat er iets vreeselijks met het beest gebeurd moest zijn. Zij wilde onmiddellijk weg, terug naar het kasteel.

Haar twee zusters kwamen weer aandringen om nog te blijven.

't Meisje wilde daarin niet toestemmen. Zij vertrok en de vader, die nu heel en al hersteld was, ging met haar mee. 't Was al nacht toen zij aan het kasteel kwamen. Nergens zagen zij een verlicht venster. Daardoor verschrokken zij zeer. Dat was nog nooit gebeurd! Zij hepen getweeën het kasteel op en af en riepen op het beest zoo hard zij maar konden. Niemand antwoordde. 't Was of de onzichtbare knechten en meiden ook niet meer op het kasteel waren. Eindelijk hepen ze alle twee den hof in en daar vonden zij, op de plaats waar de koopman eens de roos had afgetrokken, het beest als een doode massa op den grond liggen. In zijn muil hield het een roos, zooals de koopman er eens een van den naasten struik had afgetrokken.

't Meisje weende overvloedig en schreeuwde zoo pijnlijk dat het door hart en ziel snokte. En er ging toen een lange rilling door het lijf van 't beest, dat den kop even oprichtte en met gebroken stem sprak:

- Waarom zijt ge zoolang weggebleven? Nu moet ik sterven. Alleen een kus van u kan mij nog redden.

't Meisje wierp zich meteen aan den hals van het beest en kuste het keer op keer.

- Nu ben ik gered van den dood en ook verlost! riep het beest. Het sprong daarop recht gelijk een leeuw en het een gil...

En zie, daar stond nu een schoone prins, die 't meisje om den hals vloog en riep met tranen in de oogen:

- Mijn verlosseres! Mijn bruid! Het was mij voorspeld, bij mijn vervloeking, dat ik onder de gedaante van een beest zou blijven leven tot een meisje, dat mijn bruid wilde worden, mij den liefdekus zou schenken.

De knechten en de meiden, die nu ineens weer zichtbaar geworden waren, kwamen van alle kanten toegeloopen. Zij leidden den verrezen prins, de koopmansdochter en den koopman naar 't paleis en er werd gefeest en gefeest en nog gefeest. En op den trouwdag, enkele weken later, wat er dan allemaal gebeurd is zal ik maar niet zeggen. 't Is te lang om te vertellen, een heel jaar en nog langer... En dan zoudt ge er het tiende paart nog niet van weten. Daarom punctum en uit, want hier is 't varken met zijn langen snuit.

CXII. De hoovaardige prinses[aant.]

Er was eens een prinses en die was de schoonste van heel het land, maar ook de hoovaardigste.

Omdat zij zoo schoon was hadden al vele prinsen uit het land, en zelfs uit vreemde landen, haar ten huwelijk gevraagd. Maar uit hoovaardigheid begeerde zij ze niet. Zij moest een prins tot man hebben, een prins gelijk er geen meer waren, zoo schoon, zoo rijk, zoo heerlijk uitgedost van kop tot teen.

En eens bood zich weer een prins aan, schoon van lijf en leden, rijk men kan niet meer en gekleed in rood fluweel en rood brokaat.

- Een fluweelen prins, zei de prinses, ik wil hem niet, hij moge nog zóó schóón en zóó rijk zijn.

En 's anderen daags kwam een nieuwe prins haar de hand vragen. Hij was schoon van wezen, flink op zijn lappen en rijk - o, zóó rijk dat het niet te zeggen is - en hij was gekleed in zilver, heel en al in zilver.

- Een zilveren prins? Ik begeer hem ook al niet!

En den volgenden dag bood zich een prins van goud aan. Hij was schoon en flink te been als de anderen, maar rijk, rijk, dat er geen rijker waren, aangezien hij kleederen droeg van goud en al wat hij in zijn huis bezat van goud was, van puur goud.

En de prinses trouwde onmiddellijk met den gouden prins. En er kwam een gouden koets aangereden met paarden van goud om den prins en de prinses te voeren naar een onderaardsch paleis, honderd uren onder de zee. En als de prinses daar kwam, keek zij haar oogen uit den kop, zoo schoon en prachtig was daar alles van 't zuiverste goud. Zij had maar werk er al de zalen te doorloopen en te bewonderen. Van

't vele zien en bewonderen had zij honger en dorst gekregen en zij zei dat aan haar man, die onmiddellijk aan zijn knechten bevelen gaf om de noodige spijzen en dranken te brengen. En 't was eten van goud en drinken van goud dat men haar voorzette. Zij kon niet eten, niet drinken, en daar zij uit het onderaardsch paleis niet ontvluchten kon, werd zij gedoemd, als rechtvaardige straf voor haar hoovaardigheid, van honger en dorst om te komen.

CXIII. Lang leven en vroege dood[aant.]

Er was eens een man die altijd aan ruzie had met zijn vrouw. Deze was ook een fenijnige feeks. Alle dagen maakte zij voor hem botermelksche pap met roggebrood. De man begon dat danig beu te worden en zou gaarne wat anders gekregen hebben. Op een avond, toen hij thuis kwam en zij hem weer botermelksche pap met roggebrood had voorgeschoteld, zei hij, terwijl hij zich in de handen wreef:

Botermelk met roggebrood,
is mijn lang leven,
maar zoetemelk met koekebrood
is mijn vroege dood.

Maar de vrouw, die dat gehoord had, dacht bij zichzelf:

- 't Is goed om weten, ik zal dat morgen eens anders regelen.

Van dien dag af kreeg de man regelmatig zoetemelksche pap met koekebrood. Hij was er nog al eens blij om, maar toch kloeg hij, telkens hem zijn eten werd voorgezet:

Weeral zoetemelk met koekebrood!
't Is mijn vroege dood!

CXIV. Waarom de vrouwen klappeien zijn en waarom zij iets duivelachtigs hebben[aant.]

Niet zoodra had Onze Lieve Heer de vrouw gemaakt uit een rib van Adam, of deze was er met dat schoon schepsel van onder getrokken, nog voor zij de spraak had gekregen. 's Anderen daags was hij er echter mede terug, en hij zegde tot Onzen Lieven Heer:

- Neen, dat is al te verdrietig! Ik kan met mijn vrouw niet eens spreken. Op al wat ik haar vraag kan zij niet antwoorden.

- 'k Geloof het wel, zegde Ons Heer, ge waart ook zoo haastig om er mee van door te trekken. Ik had ze nog de spraak niet gegeven. Maar ginds zie, in 't aardsch paradijs, staat een boom, de boom van de spraak. Trek er een blad af en leg het haar op de tong. Zij zal onmiddellijk spreken.

Adam ging er heen en, om zeker te zijn van zijn stuk, trok hij twee bladeren af en legde ze alle twee op de tong van Eva en deze sprak nu voor twee.

Eens, dit gebeurde nog in 't aardsch paradijs, was Eva aan 't slag met den duivel. 't Was een woedig gevecht. Onze Lieve Heer, die 't zag, stuurde algauw Sinte Pieter om beiden te scheiden. Deze er heen, maar al gaf hij vele goede woorden, hij gelukte er niet in; hij nam dan zijn toevlucht tot een uiterste middel: met zijn zwaard sloeg hij ze alle twee den kop af.

- Dat hebt gij niet goed gedaan, zegde Onze Lieve Heer toen Sinte Pieter was weergekeerd, die straf verdiende Eva niet. Ga terug en herstel uw fout.

Sinte Pieter ging terug. Maar weer deed hij het verkeerd: hij zette den vrouwenkop op 't lijf van den duivel en den duivelskop op 't lijf van de vrouw!

CXV. Joosken's half franksken[aant.]

Joosken; de koeier, had eens een zende naar den baron gebracht en hij had van de baronnes een zilveren halffranksken gekregen. Dat was nu een buitenkanske voor de kermis, maar daar deze eerst op het eind van September plaats greep, juist als de appels rijp waren, moest Joosken zijn zilverlingsken ergens wegbergen.

Waar zou hij het bergen?

Hij kroop in den appelboom, koos een grooten, gezonden appel en stak er zijn half franksken in. Daar zou't wel niemand vinden!

En alle dagen ging Joosken zien of de appel nog altijd aan den boom hing. En ja, hij bleef er hangen tot den dag van kermis. Toen klom Joosken 's morgens heel vroeg den boom in, trok den appel af en sneed hem door. Maar wie nu verwonderd stond te kijken was Joosken. Denk eens, het half franksken was met den appel meegegroeid en zoo groot geworden als een zilveren vijf-frank-stuk, maar toch stond er nog altijd op te lezen: ½ frank.

CXVI. Ieder manneken heeft een ‘wolventanneken’ en ieder vrouwken heeft een ‘kattenklauwken’[aant.]

't Oud grootmoederken van de werf, dat al lang dood is, vertelde altijd dat ieder manneken een ‘wolventanneken’ heeft en ieder vrouwken een ‘kattenklauwken’.

- Ja! zei ze, ieder manneken heeft een ‘wolventanneken’, maar vóór ze getrouwd zijn, zit het heel van achter in hun mond, zoodat niemand het gewaar wordt. Eens getrouwd echter, staat het in eens van voor in den mond en altijd is het bijtens gereed.

- Met de vrouwen, voegde zij er bij, is het niet beter gesteld: zij hebben een kattenklauwken en soms wel twee. Voor den trouw wordt men 't niet gewaar. Dan zijn 't poezelige pollekens, die ze laten zien, zacht en donzig lijk van zijde en fluweel. Maar eens getrouwd dan komen eerst de nagels er door en klauwen dat ze dan doen, bij 't eerste slechtgeplaatste woord. Ik zeg u maar dat!

CXVII-CXVIII. - Twee vertelselkens van Domme Lijn.[aant.]

1.

Domme Lijn was pas getrouwd en verstond maar geen zier van het huishouden. Hoe zou het anders gekund hebben met Domme Lijn? Haar man moest dagelijks zeggen wat zij voor 's middags moest gereedmaken en haar dan ook wijzen hoe zij het doen moest.

Eens, toen hij 's morgens naar zijn werk trok, zegde hij haar, dat zij tegen 's middags soep moest maken.

- Goed en wel, maar wat moet ik er in doen?
- Wel doet er maar peterselie in, zegde de man en daarmee was hij weg.
- Peterselie, zegde de vrouw en ze schoot in een ‘grijs’.

Ge moet nu weten dat Domme Lijn een hondje had en dat dat hondje Peterselie heette.

Toen zij lang gegrezen had, besloot ze eindelijk maar te doen wat haar man had bevolen. En toen deze 's middags thuis kwam vond hij den hond in den pot.

2.

Een andere maal zegde de man tot Domme Lijn, wanneer hij 's morgens naar zijn werk trok:

- Maak de rookoolen klaar tegen middag; ge moet er maar goed boter op doen.
- 'k Zal er voor zorgen, antwoordde Domme Lijn.

Nauw was Jan 't gat van den timmerman uit, of Lijn dacht:

- Ik zal er niet mee wachten. Hoe eerder 't werk gedaan, hoe eerder ligt het achter den rug.

En ze ging den kelder in, pakte den boterpot en trok er mee in den hof. Dààr, aan 't bed der rookoolen, smeerde zij ze allemaal in, tot de boterpot leeg was.

Ge kunt denken hoe haar man stond te kijken, dien middag, toen hij thuiskwam!

CXIX. - Manneken Timpeltee[aant.]

Manneken Timpeltee was een visscher, zoo arm dat hij met zijn vrouw in een aarden waterpot op het strand aan de zee moest wonen. Dagelijks ging Manneken Timpeltee visschen en van wat hij 's avonds meebracht moesten zij leven.

Nu gebeurde het dat Manneken Timpeltee, op een avond laat, een klein vischken boventrok. En dat vischken begon te spreken en zegde:

- Een eigenlijk vischken ben ik niet. Ik ben nogal wat meer! Daarom moet ge me laten leven en terug in de zee werpen. En als ge dat doet kan ik al uw wenschen vervullen, voor zoover dat het aardsche wenschen zijn. Ge hebt me maar even te roepen en ik verschijn aan de oppervlakte van de zee en 'k geef u wat ge verlangt.

't Manneken ging naar huis en vertelde 't aan zijn vrouw.

- Wel vraag dan een steenen huis met eenen hof er aan, dan wonen we niet langer meer in dezen aarden waterpot.

't Manneken Timpeltee trok naar de zee en riep het vischken op:

Vischken, vischken uit de zee!

Het vischken was daar onmiddellijk en antwoordde:

Manneken, Manneken Timpeltee!

- Mijn vrouw zou graag in een steenen huis wonen met een grooten hof er aan.
- Ga naar huis, Manneken, ze heeft het al.

En het manneken ging naar huis en 't was gelijk het vischken had gezegd. Zijn vrouw woonde nu in een prachtig steenen huis met een grooten hof.

Vischken, vischken uit de zee!
Manneken, Manneken Timpeltee!

Manneken Timpeltee was gelukkig.

- Wat kan ik nog meer verlangen? dacht hij.

De vrouw echter was het niet. 't Leek wel of er haar nog wat ontbrak. Ook enkele dagen later zegde zij tot Manneken Timpeltee.

- Een huis met een hof is toch alles niet. We zouden nog moeten hebben wat er bij dergelijke huizing behoort: koeien, ossen, paarden, landerijen. Ga terug naar het vischken en vraag dat alles.

Manneken Timpeltee dierf niet. Door het danig pramen van zijn vrouw trok hij eindelijk toch zijn stoute schoenen aan en begaf zich naar de zee en riep:

Vischken, vischken uit de zee!
Manneken, Manneken Timpeltee!
antwoordde het vischken.
Mijn vrouwken heeft een eigen wil
En wil niet wat ik wil.

- Wat wil ze dan?

- Ze wil landen en koeien en ossen en paarden en al wat er bij een huizing als de onze behoort.

- Trek maar terug naar huis, ze heeft het al.

Als Manneken Timpeltee te huis kwam scheen de vrouw nog niet tevreden met al wat zij daar pas gekregen had. Zij moest weeral meer hebben. En zij praamde haar man weer te keeren naar 't vischken, om een kasteel te vragen met knechten en meiden en al wat er verder bij behoorde.

Manneken Timpeltee wilde niet.

- Ik ben tevreden met mijn lot, zegde hij. Wie tevreden is met zijn lot is gelukkig.

- Ik ben niet tevreden en ik ben niet gelukkig, antwoordde de vrouw. Daarbij, ge ziet wel dat het vischken alles kan. Het heeft ons alles gegeven wat we gevraagd hebben, waarom zou het zulks in de toekomst niet meer doen?

Manneken Timpeltee trok dan ook weer op en vroeg

wat zijn vrouw begeerde: een kasteel met knechten en meiden en al wat verder bij een kasteel behoort.

- Ga naar huis, ze heeft het al, zegde het vischken.

't Manneken kwam gelukkig thuis, maar zijn vrouw was niet gelukkig. Zij wilde meer, altijd meer hebben.

- 't Vischken heeft ons al zooveel gegeven, het zal ons dat ook wel geven! zegde zij.

Met die woorden joeg zij haar man terug naar de zee, om aan het vischken meer en meer te vragen. En 't manneken ging en hij vroeg om zijn vrouw Koning te maken, en dan Keizer en dan Paus.

En toen zij paus was wilde zij nog meer worden, ja, meer nog dan Paus... Zij wilde God worden...

- Gauw terug naar de zee en vraag het aan het vischken en ge zult zien dat ik God zal worden.

En Manneken Timpeltee was ten slotte verplicht aan 't vischken te vragen wat zijn vrouw begeerde. Hij stond weer aan de zee en riep:

Vischken, vischken uit de zee!
Manneken, manneken Timpeltee!
antwoordde het vischken.
Het manneken weer:
Mijn vrouwken met haar eigen wil,
En wil niet wat ik wil!

- Wat wil ze dan?

- Ze wil God worden.

En schrikkelijk daarop donderde de stem van het vischken over de zee:

Als ze wil zijn gelijk aan God,
Ze kruipe terug in haren waterpot!

Als 't Manneken Timpeltee thuiskwam, zat zijn vrouw terug onder haren aarden waterpot.

CXX. Van drie gebroeders en acht wondere mannen[aant.]

In dien tijd waren er rond Antwerpen nog houten scheepstimmerwerven, die zich langsheen de Schelde uitstrekten zoo ver men zien kon.

Op een van die werven werkten toen drie gebroeders, die zoo behendig waren in hunnen stiel dat er geen andere scheepstimmerlieden aan konden. Ook waren zij wijd en zijd beroemd.

En in dien tijd was er, daar ergens boven Holland, een koning, dien men den oorlog had verklaard. Zijn vijanden woonden op een eiland en hadden oorlogsschepen. Hij had er geen en was genoodzaakt er overal in andere landen te laten maken. Daar hij van de drie gebroeders van de ‘zaat’ van Antwerpen had gehoord, gaf hij hun opdracht een oorlogsschip te maken, op drie dagen tijd, en het dan onmiddellijk naar zijn land over te brengen.

De drie gebroeders namen dat aan. Zij hadden er echter maar amper mee begonnen of zij hadden er al spijt van. Zij zagen in dat het niet zoo gemakkelijk ging als zij eerst gedacht hadden. En den avond van dien eersten dag, toen zij, na het werk, hun avondmaal namen, zaten zij daar al zuchtend naast elkaar aan tafel.

- Wat wij toch aangevangen hebben! kloegen ze.

Maar zie, daar kwam een oud vrouwken binnen. 't Vroeg om mee te mogen eten, wat haar natuurlijk werd toegestaan, want de drie gebroeders hadden een goed hart. Toen zij met eten gedaan had, zei het oud vrouwken:

- Welnu, om u te beloonen, zal ik vannacht uw schip heelemaal aftimmeren, zoodat het morgen kant en klaar zal staan en gij er onmiddellijk mee vertrekken kunt. Maar iets moet gij beloven: van heel den nacht zult gij niet komen zien hoe ik dat aan boord leg, want dan zullen de grootste onheilen over uw huis komen.

Dat beloofden de drie gebroeders en dat deden zij ook. Toch bleven zij wakker liggen en 't leek of er wel honderd mannen aan 't werk waren op de werf. 's Anderen daags 's morgens lag het schip kant en klaar om te vertrekken. De gebroeders namen het op sleeptouw met hun eigen schip, dat heel de wereld door bekend was, omdat men er mee over land vaarde zoowel als over 't water.

Vóór zij heenvaarden zei het oud vrouwken:

- Een ding moet ik u ook zeggen: al wie gij onderweg ontmoet, moet meevaren! 't Zal voor uw goed zijn!

Dat ook beloofden de drie gebroeders en zij deden 't ook, gelijk ge zien zult.

Toen zij een eind de rivier waren afgevaren zagen zij op den oever een reus, die bezig was een boom te plooien, net als een stoksken. Zij vroegen hem waarom hij dat deed.

- Wel, zei de reus, ik wil een reep maken.

- Dat is een sterke kerel, zei een van de gebroeders en alle drie vroegen hem daarop met hen mee te trekken.

- Ge krijgt zestien en halven per dag en den kost.

De reus nam het aan en met vieren vaarden ze voort.

Een eind verder zagen zij weer op den oever van de rivier een man zitten, die een kanonkogel aan elken voet vastmaakte.

- Waarom doet ge dat? vroegen ze.

- Anders loop ik veel te snel. Ik loop dan zoo

hard, dat ik in enkele minuten het verste doel voorbijloop.

- Kom met ons mee, ge krijgt zestien en halven per dag en den kost.

Nu waren ze met vijven en ze vaarden verder.

Wanneer ze weer een tijdlang gevaren hadden, lag daar op den oever een man met zijn oor tegen den grond.

- Wat doet gij daar? vroegen de gebroeders.

- Ik luister naar wat men in Parijs zooal verteld.

- Kunt gij dat hooren?

- Of ik dat hooren kan! Ik kan de dooden afluisteren in hun graf en verneem dan ook wat zij van de levenden vertellen.

- Vaar dan met ons mee, zeiden zij. Ge krijgt zestien en halven per dag en den kost.

- Aangenomen.

En met zessen vaarden ze verder.

Nu zagen zij een jager, die met een geweer naar den top van een kerktoren schoot. Na elk schot raapte hij iets op van den grond en stak het in zijn zak.

- Wat richt gij allemaal uit? vroegen de drie gebroeders!

- Ik ben scherpschutter, zei de man. Nu schiet ik naar de muggen, die in groot getal om den kerktoren vliegen. Zij zijn niet dood, maar eenvoudig bedwelmd. Zij vallen naar beneden en ik steek ze dan in den zak. Ik houd ze bij, omdat ik weet dat ze mij eens van pas zullen komen.

De gebroeders namen hem ook mee, aan zestien en halven per dag en den kost.

Nu waren ze met zevenen en ze vaarden maar voort, tot ze weer een man ontmoetten. Ditmaal was het een dikke vent, die uit een groote pijp rookte, maar nooit eenigen rook uitblies. Zij vroegen hem hoe dat kwam.

- Ik rook den ganschen dag, vertelde de man, maar

in plaats van den rook uit te blazen, haal ik hem in. Mijn buik zit al vol rook; ik bewaar dien allemaal, daar hij mij wel eens van pas zal komen.

- Kom maar met ons mee, zeiden de drie gebroeders, ge krijgt zestien en halven per dag en den kost.

De rooker nam zulks aan, zoodat ze nu met achten verder vaarden.

't Duurde weer niet lang, of zij zagen op den oever een man die bij een groot vuur zat te bibberen van de kou. Men vaarde er heen en vroeg:

- Wat zit gij daar te doen?

- Ik ben nu dertig jaar en al de winters, die ik, heb doorgemaakt, heb ik in mijn zak gestoken. Ik heb hier nu dertig winters bij; ik bewaar ze allemaal tot ik ze eens noodig heb.

De drie gebroeders vroegen daarop weer of hij hen wou vergezellen voor zestien en halven en den kost. De vriezeman nam het aan en met negenen trokken zij verder.

Nu vaarden ze langsheen een hoogen berg en daar stond een man te blazen met twee handen om den mond. De mannen van het schip trokken er heen, want zij wilden weten wat er te doen was. Bovengekomen vroegen zij:

- Waartoe dient al dat geblaas?

- Waartoe? Ziet ge dan niet dat ik al die windmolens daar beneden mij in gang moet houden? Er is geen wind vandaag en als ik even ophoud met blazen, staan ze stil. Ziet maar eens.

En waarlijk in een oogwenk hielden al de windmolens, die zij daar heinde en ver zagen staan, op met draaien.

- Die ook moet met ons mee! zeiden de drie gebroeders.

Zij boden den blazer zestien en halven per dag en

den kost en de man liet het blazersstieltje staan en trok mee. Nu waren ze getienen en vaarden verder.

Vóór zij aan het land van den koning van het Noorden kwamen, zagen zij aan een groot meer een man met zijn mond in het water liggen. Hij was bezig heel het meer leeg te drinken.

- Wat doet gij nu? vroegen de drie gebroeders.

- Ik drink het meer uit. Ik heb altijd-aan zoo'n geweldigen dorst, dat ik kan drinken wat ik wil: zeeën, stroomen, rivieren! In een wip is 't allemaal leeg. Nooit is mijn dorst gelescht.

- Die moet ook met ons mee! zeiden de gebroeders.

De drinker ook was tevreden met zestien en halven per dag en den kost, zoodat ze met elven verder vaarden.

Nu landden onze drie mannen met hun helpers aan bij den koning die het schip had besteld. Deze koning was zeer rijk, maar ook zeer gierig. Hij zon op een middel om den overeengekomen prijs niet te moeten betalen. Hij beproefde eerst de drie gebroeders met weinig tevreden te stellen, maar dat ging niet. De gebroeders eischten het beloofde goud: zooveel een hunner dragen kon.

De koning, die inzag dat er niets anders opzat dan te betalen, zei:

- Welnu, ja, ik zal u het gevraagde geven, op voorwaarde dat een uwer mijnen hardlooper overwint. Daartoe was nog niemand in staat. Als een uwer erin gelukt, krijgt ge zooveel goud als de sterkste onder u maar dragen kan.

De drie broeders waren 't daarmee eens.

- 't Is iets voor u, zeiden zij aan den man met de kanonballen aan de voeten.

De hardlooper van den koning en de man met de kanonballen werden daarop nevenseen gezet. Zij moes-

ten, op een gegeven teeken, een zekeren afstand afleggen, om eindelijk op dezelfde plaats weer te komen.

Men telde één, twee, drie. Op het woord drie, was de man met de kanonballen aan de voeten reeds aan den omdraai van den weg verdwenen, terwijl de hardlooper van den koning nog maar pas in gang schoot. Een tijdlang nadien zag men, heel in de verte, den hardlooper van den koning komen aangedraafd, terwijl de man van de gebroeders maar altijd niet te zien was.

- Waar mag onze looper toch blijven? vroegen zich de drie gebroeders af. Er moet iets bijzonders voorgevallen zijn. Anders kan 't niet.

- Wacht een beetje, zei de man met zijn scherp gehoor, die kon afluisteren wat men te Parijs en te Londen vertelde, ik zal gauw weten waar hij zit.

Hij lei zich met zijn oor tegen den grond.

- Hij ligt ginder achter 't bosch te slapen, zei hij.

- Dan zal ik hem eens wakker maken, zei de reus, en hij rukte een grooten eikenboom uit en sloeg er mede op den grond, dat de aarde er van schudde en beefde.

De ingeslapen looper sprong wakker van het daverend gerucht. Hij herinnerde zich daarop wat hij te doen had en begon te loopen, zoo hard en zoo snel hij maar kon, zoodat hij nog, vóór den harddraver van den koning, op de aangewezen plaats aankwam.

De koning was nu wel verplicht zijn belofte te volbrengen. Hij beval dan ook het goud in zakken aan te brengen. De eerste zak, dien men bracht, plaatste de reus op zijn hoofd.

- En nog, zei hij.

De koning stond deerlijk te zien, want hij meende er met één zak van af te zijn.

De reus lei de twee nieuw-aangebrachte zakken op zijn schouders.

- En nog, zei hij weer.

Twee nieuw-aangevoerde zakken nam de reus onder de armen.

- En nu nog twee, een aan elke hand; dan heb ik er zeven.

En deze werden weer gebracht.

De drie gebroeders vertrokken daarop met hun gezellen al lachend en juichend naar hun schip.

Maar de koning wist nu met zijn kwaadheid geen blijf meer. Nauwelijks was het schip van de gebroeders vertrokken of hij riep zijn generaal en beval hem met heel het leger de mannen te achtervolgen, om hun het goud af te nemen.

En de generaal trok met het leger op. Aan de rivier gekomen werden de soldaten in booten ingescheept, zoodat de drie gebroeders en de acht wondere mannen bijna werden ingehaald.

- Vreest maar niets, zeiden de drie gebroeders tot hun acht helpers, als gij allemaal uw ‘devoiren’ doet, zal straks ons schip de rest wel doen.

De drinker kwam aan het roer van het schip staan en dronk achter zich al het water van de rivier leeg, zoodat de schepen van den koning er beneden op den bodem vielen. Maar de soldaten kwamen overal uitgekropen en klauterden naar den oever.

Dan kwam de blazer aan het roer staan en hij blies al de soldaten als pluimkens terug naar beneden.

En daarna kwam de jager met zijn muggen. Hij opende al zijn zakken en joeg de muggen naar de soldaten. Deze kregen het dan zoo kwaad dat het niet om zeggen is. Overal werden ze gebeten, op de handen, in den hals en in het aangezicht. In een oogwenk waren zij als door den duivel bezeten en ze vloekten en tierden, dat het eind er aan verloren was.

- 'k Zal het hun nog wat aangenamer maken, zei daarop de rooker, en hij blies zijn voorraad rook naar

de soldaten, zoodat deze geen steek meer zagen, door den dikken mist die om hen heen hing.

- En opdat zij 't heel en al plezierig zouden hebben, zal ik mijn dertig winters maar op hen afsturen, besloot de vriezeman, die ook zijn zakken wagewijd openzette.

Nu stuurden de drie gebroeders hun schip over land, recht naar huis. Zonder verdere voorvallen kwamen zij te Antwerpen aan, waar zij hun acht aangeworven wondere mannen rijkelijk beloonden. Geen een die tijdens zijn levensjaren nog aan werken moest denken.

De drie gebroeders bleven dan nog zoo rijk als de zee diep is. Zij leefden lang en gelukkig en als ze niet dood zijn, leven ze nog...

CXXI. Ons Heer en de schoenmaker.[aant.]

Ons Heer was weer eens op de aarde gekomen en als een arme rakker liep hij langs de wegen. Hij kwam een schoenmaker tegen.

- Wat zoekt gij? vroeg de schoenmaker.
- Ik zoek werk, antwoordde Ons Heer.
- Ik ook. Ik ben schoenmaker.
- Ik roep de dooden op.
- Willen we dan te zamen voorttrekken. Ieder doet wat hij kan en 's avonds deelen we.

Ze waren het rap eens. Zij maakten éénen spaarpot van hun geld en togen verder.

Zij gingen heel den dag, maar vonden geen werk. Geen schoenen te lappen! Geen doode menschen op te roepen!

Tegen den avond hadden zij honger.

- Wat zullen we eten? vroeg de schoenmaker.
- Laat ons een hoentje koopen, zei Ons Heer.
- Ja, ik zal het gaan halen, antwoordde de schoenmaker.
- Goed, zei Ons Heer daarop, maar er onderweg niet aanzitten hoor, of 't loopt mis.

De schoenmaker ging en kwam met een gebraden haantje af. Onderweg had hij niet kunnen weerstaan er eens aan te proeven. Ons Heer begon te deelen.

- Ieder zijn paart van alles, zei hij, één vleugeltje, één vleugeltje, één pootje, één pootje en van de rest ieder de helft. We zullen beginnen met het hartje. Maar wat zie ik, schoenmaker, het hartje, mijn beste brokje is weg!
- Dan zal het haantje geen hartje gehad hebben, zei de schoenmaker.

Ons Heer antwoordde niet.

Beiden peuzelden het haantje op en togen in stilte verder.

Nu kwamen zij in een dorp, waar de vrouw van den burgemeester gestorven was. De schoenmaker die zulks vernomen had kwam het zeggen aan Ons Heer.

- Kameraad, dat is een breintje voor u.

- 'k Meen het ook, zei Ons Heer, en hij trok naar het huis van den burgemeester en schelde.

Men dacht dat het twee bedelaars waren die belden en de meid kwam zeggen dat men niet gaf vandaag, daar de mevrouw gestorven was.

- Ik kom niet bedelen. Ik kom om te geven. Ik geef het leven aan de dooden, antwoordde ons Heer.

De burgemeester, die deze woorden had gehoord, haastte zich beneden en liet Ons Heer en den schoenmaker bij de doode.

Ons Heer vroeg een tafel, een vuur, een ketel, een mes, een lepel en drie uur tijd. Daarop begon hij zijn werk. Hij sneed het lijk in stukken, deed deze den ketel in en liet al de beenderen goed afkoken. Dan nam hij de beenderen er uit met den lepel, lei ze het een op het andere, die van beneden, beneden, die van 't midden, in 't midden, en die van boven, van boven, goot er met den lepel den inhoud van den ketel over en blies er den adem in. 't Mensch herleefde.

- 't Is tien stuivers, zei Ons Heer tot den burgemeester.

De schoenmaker was slecht gezind.

- Is dat nu een prijs! meende hij.

Hij vroeg meer voor een paar zolen met achterlappen. Ook besloot hij niet langer bij zoo'n stielbederver te blijven. En daar hij dat oproepen van doode menschen nu van dichtbij had gezien, zou hij dat ook wel kunnen. Hij zou dat stieltje eens voor eigen rekening

gaan uitoefenen. 't Zou dan wel opbrengen, dubbel en dik.

In 't eerste dorp, waar de schoenmaker nu aankwam, was de barones gestorven. Hij toog er onmiddellijk naar den baron en deed het voorstel de barones terug in 't leven te roepen, voor een mansvracht goud.

De baron zou 't met plezier geven. Hij kreeg onverwijld zijn gerief en deed zooals hij het Ons Heer had zien doen. Hij sneed het lijk in stukken, lei de stukken in den ketel, haalde de beenderen er dan uit en zette ze bijeen, die van beneden eerst, dan de middelste, dan die van boven. Daarna nam hij den lepel weer en goot het gesmolten vet over de beenderen. Als dit gedaan was begon hij te blazen, te blazen, maar 't hielp geen zier, er kwam geen leven in. Daar zat het hem juist en de schoenmaker begreep het nu ook wel. Ten einde raad moest hij bekennen dat het hem niet gelukt was de barones in 't leven te roepen. De baron was zoo kwaad dat hij den schoenmaker in 't gevang deed zetten.

Toen hij daar nu een tijdje zat, kwam Ons Heer voorbij. De schoenmaker riep op hem en vertelde zijn wedervaren.

- Ik zal u voor eenmaal nog eens helpen, zei Ons Heer. Hij ging daarop naar den baron, vroeg den gevangen schoenmaker op vrije voeten te zetten en deed zelf het mirakel.

- Aan wie moet ik nu betalen, vroeg de baron, en hoeveel?

- Geef aan mijn kameraad wat hij gevraagd heeft. Het is de gewone prijs.

De baron gaf de mansvracht goud, zooals afgesproken. De schoenmaker trok er mee vandoor. Hij had moeite om Ons Heer te volgen. Wanneer hij nu een

tijdlang gegaan had, hijgend en zweetend, kon hij niet meer.

- We zullen deelen, schoenmaker. 't Is maar eerlijk Wij hebben te zamen er voor gewerkt. Ge moet gij niet meer dragen dan u toekomt.

Ons Heer deelde. Hij maakte drie gelijke hoopjes van het goud.

- Een voor u, een voor mij...
- En voor wie is 't derde hoopje? vroeg de schoenmaker.
- Die het hartje van den haan heeft binnengespeeld krijgt het.
- Dan is 't voor mij, want ik heb dat gedaan! riep de schoenmaker.
- Ziet ge wel, dat ge een bedrieger zijt, zei Ons Heer daarop. Trek weg van hier en dat ik u nooit meer ontmoete!

CXXII. De varkens en de koeien.[aant.]

Jan kwam zich bij een boer als werkman verhuren.

- Goed, zei de baas, ik neem u aan voor veertig stuivers per dag en den kost en verder onder voorwaarde dat geen van ons zich ooit mag kwaad maken. Wie zich kwaad maakt verliest er een oor bij.

- Dat is aangenomen, zei de knecht, en 's anderendaags 's morgens was hij aan 't werk.

Hij moest een akker omploegen en als het 's middags etenstijd zou worden zou de boer hem doen roepen. 't Werd twaalf uur, halver een en geen boer te zien. Jan trok dan maar zelf naar de boerderij.

- 't Is nog te vroeg, Jan, binnen een half uur is 't eten eerst gereed, riep de boer. Ik zal u komen roepen.

Een half uur later was er nog altijd geen boer te zien. Jan trok weer naar de boerderij maar al het eten was toen opgegeten.

- Nu komt ge te laat, zei de boer.

Jan was slecht gezind.

- Zijde kwaad, man? vroeg de boer.

Jan, die op de condities dacht, antwoordde:

- Kwaad, kwaad! Kwaad wel niet, maar 't zijn toch geen dingen!

's Anderen daags en de volgende dagen was het weer hetzelfde. Toen schoot Jan in een Fransche coleire.

- Jongen, ge zijt kwaad, zei de boer, ons condities, ons condities!

En Jan was een oor kwijt.

Daarop besloot Jan zich te wreken en den boer zijn twee ooren af te snijden.

Ziehier hoe hij het aan boord lei.

Den volgenden dag, in plaats van te gaan werken naar den akker, dreef hij de koeien naar de wei. Onderwegen verkocht hij al de beesten aan een beenhouwer, op voorwaarde dat hij ze, ter plaats, on-

Hij trok alleen de steertjes boven.

middellijk zou slachten en dat hij de huiden zou achterlaten.

En zoo geschiedde het. Niet zoo gauw was de beenhouwer weg of Jan vulde al de huiden op met hooi en hing ze in de boomkruinen. Hij liep daarop naar de boerderij en riep:

- Baas, kom nu eens zien. Al de beesten zijn gaan vliegen en ze zitten in de takken van de boomen en hoe ik ook roep en blijf roepen, ze willen niet naar beneden komen.

De boer liep naar zijn beesten en toen hij zag wat er gebeurd was, en begreep wat verlies hij had geleden, schoot hij in een felle coleire en wou Jan te lijf gaan.

- Halt, zei Jan, ge zijt kwaad baas! Een oor zijt ge al zeker kwijt!

En zoo geschiedde het.

- Dat is er een, dacht Jan, morgen de andere.

En 's anderen daags trok Jan, in plaats van naar den akker te gaan, met de varkens op, recht naar den varkensslachter. Hij verkocht al de varkens, maar de steertjes moesten aan hem blijven. Daarmede keerde hij terug naar de boerderij en stak ze nevens een in den grond.

Daarop liep hij naar den boer.

- Baas, baas, kom nu eens zien in den tuin! Al de varkens zijn in den grond gekropen. Met hun staartjes steken ze nog boven.

De boer haastte zich de deur uit en liep den tuin in. Een voor een trok hij aan de steertjes en zie, hij trok alleen de steertjes boven.

- Ge trekt te hard, baas, veel te hard!

Toen was het er bovenarms op. De boer begon te vloeken, te vloeken dat er geen eind aan kwam.

- Ons akkoord, baas, ons akkoord, riep Jan meteen. Nu zijt gij ook uw ander oor kwijt!

En Jan was gewroken.

CXXIII. De doorgedanste schoenen van de prinses.[aant.]

Er was eens een prinses waarvan men alle morgenden de schoenen doorgedanst op haar kamer onder het bed vond staan, zoodat er elken dag een schoenmaker komen moest om haar de maat te nemen voor een nieuw paar schoenen. Men had reeds van alles gedaan om te ontdekken hoe zulks kwam. Haar twee zusters, die op haar kamer sliepen, hadden nooit iets verdachts gehoord of gezien, zoodat zij niets zeggen konden.

Daarop besloot de koning:

- Wie daarvan de oorzaak kan achterhalen zal met haar trouwen.

Vele jonkers hadden reeds beproefd het geheim te ontdekken. Zij moesten te dien einde op de kamer van de prinsessen slapen, drie nachten achtereen, maar indien zij den derden nacht het geheim niet ontdekt hadden moesten zij sterven. Een en twintig man hadden er reeds hun leven bij ingeschoten, toen een jonge soldaat van het ander uiteinde van het land kwam om het geheim te ontsluieren.

Als hij nog een paar uur gaans van het paleis verwijderd was, ontmoette hij twee duivels, die aan 't ruziemaken waren voor een paar botten van zeven mijlen en een manteltje dat onzichtbaar maakte.

- Komt eens hier, ik zal ik dat eens regelen, zegde de soldaat.

- Dat is goed, antwoordde een van de duivels, ik heb nog hooren zeggen dat er menschen zijn die verstand te koop hebben.

- Loopt om ter hardst van hier naar het einde van de baan, wie eerst terug is krijgt alles.

En de duivels aan 't loopen. Maar de soldaat trok de laarzen van zeven mijlen aan, maakte zich onzichtbaar door het manteltje en weg was hij. De duivels, als zij terugkwamen, wisten niet eens waar hij gebleven was.

De soldaat spoedde zich daarop naar het paleis van den koning en meldde zich bij dezen aan. Dienzelfden nacht nog moest hij op de kamer van de prinsessen doorbrengen en de twee volgende nachten ook. Indien hij den derden nacht het geheim niet ontsluierd had, zou hij het met den dood bekoopen.

En zie, dien eersten nacht, vooraleer men slapen ging, kwam de jongste prinses met een flesch wijn en schonk een glas uit voor haar zusters en voor den soldaat. Zoo deed zij alle avonden, maar zij mengde telkens een slaapdrank in den uitgeschonken wijn. Wanneer men gedronken had ging iedereen te bed en in een oogwenk lagen de oudste prinsessen en den soldaat in diepen sluimer.

Als 't morgen werd kwam de koning persoonlijk vernemen of 't geheim opgeklaard was. De soldaat had echter niets gezien en de schoentjes van de jongste prinses stonden weer doorgedanst onder 't bed.

- Als ge 't zoo blijft aan boord leggen, zegde de koning, zult ge morgen aan de koord bengelen.

De soldaat was woedend op zichzelf. Zooiets was hem nog nooit overkomen. Hij dacht dan ook dat er tooverij mee gemoeid was.

- Vannacht zal 't niet meer gebeuren, peinsde hij.

Maar de nacht die kwam geschiedde alles gelijk den vorigen nacht. Weer kwam de jongste prinses met een glas wijn voor alleman, waarop zich iedereen te ruste legde. Wel wilde de soldaat wakker blijven,

maar willen was niet genoeg. Zijn oogen vielen dicht, als werden er looden schelen overgeschoven.

En zoo kwam de tweede morgen weer. De schoentjes van de prinses waren opnieuw doorgedanst en de soldaat kon niet zeggen hoe zulks gekomen was.

De koning kwam eens even zien, bekeek den soldaat van onder tot boven en spoedde zich al grommelend vandaan.

De soldaat had gelukkiglijk argwaan gekregen in de jongste prinses. Hij dacht dat het de wijn was, die hem, evenals de twee andere prinsessen, telkens in diepen slaap deed vallen en hij nam maatregelen. Hij stak een groote spons heel van boven onder zijn vest en toen, den volgenden nacht, de prinses hem weer een glas wijn aanbood, deed hij alsof hij het uitdronk, maar hij goot den wijn van boven in zijn vest.

Dan bleef hij in zijn bed wakker liggen, als een muisje in 't meel. Hij hoorde hoe de twee oudste prinsessen reeds in zalige rust lagen en deed daarop ook alsof hij sliep en ronkte nog erger dan zeven reuzen. En hij hoorde de jongste prinses uit haar bed komen. Voorzichtig, op haar teenen, boog zij zich over hem en toen zij zag dat hij sliep als een gelukzalige, mompelde zij:

- De sukkelaar! Morgen is hij er niet meer!

Daarna verschoof zij haar bed, opende een onderaardsche val en verdween. Zoodra de soldaat zulks zag, schoot hij in zijn botten van zeven mijlen en trok zijn manteltje aan, zoodat hij onzichtbaar werd en in een oogwenk zijn kon waar hij wilde. Zoo volgde hij de prinses op de hielen. Na heel lang een diepe wenteltrap te hebben afgedaald, kwamen zij aan de kust van de zee. Daar lag een schip gereed om te vertrekken. De prinses stapte aan boord en de soldaat haar achterna. 't Schip zeilde weg. 'T vloog nog sneller dan de wind voort en landde aan een eiland. De

prinses stapte van boord en de soldaat eveneens. Gelijk de prinses den eersten voet aan wal zette, werd zij begroet door een groot en leelijk monster, dat haar kuste en haar aan den arm meenam naar een overgrooten tuin. Alles was daar van zilver, de planten, de bloemen, de boomen. De soldaat volgde 't monster en de prinses op de hielen. Opeens begonnen beiden te dansen op de tonen van een onzichtbaar muziek en toen zij lang gedanst hadden, zegde het monster tot de prinses:

- Kom, nu gaan we naar den gouden tuin.

En de soldaat, die hen aldoor op de hielen volgde, brak met de gauwte een zilveren tak van een boom.

- Wie breekt daar een tak af? vroeg het monster.

Zij keerden zich beiden om. Daar zij niemand zagen, ontgaven zij het zich en stapten voort.

In den gouden tuin was het nog veel schooner dan in den zilveren. Alles, planten, bloemen en boomen, was er van zuiver goud. Toen zij er langen tijd hadden gedanst, zegde het monster:

- Kom, nu naar den diamanten tuin.

Weer brak de soldaat een tak van een plant en nam hem mee.

Het monster, dat het gekraak weer duidelijk had gehoord, draaide zich om en bleef staan.

- Er is iemand in den tuin, iemand die ons op de hielen volgt. Weer heeft hij een tak afgebroken.

Zij keken langs alle kanten maar zagen niemand.

- Goed en wel, zegde het monster wijl het verder ging, maar ik ben niet gerust. Hier gebeurt iets ongewoons. Wij moeten een oog in 't zeil houden.

In den diamanten tuin, waar zij nu kwamen, was het overheerlijk. Duizend onzichtbare muzikanten speelden er de schoonste liedjes en 't monster danste met de prinses een wilden dans; draaiend, zoo snel,

Gelijk de prinses den eersten voet aan wal zette, werd zij begroet door een groot en leelijk monster.

zoo snel, dat de soldaat er draailoos van werd en 't niet langer kon aanzien.

Eindelijk, wanneer de eerste klaarte in de lucht hing, scheidden zij met dansen uit en 't monster sprak:

- Nu, liefste, gauw terug naar de boot.

Zij gingen getweeën den tuin uit, opgevolgd door den onzichtbaren soldaat, die nu ook een diamanten tak af plukte en in zijn onzichtbaar-makend vestje wegborg bij de gouden en zilveren takken.

't Monster had het weer gehoord.

- Er gebeurt iets zonderling om ons. Ik ben zoo bevreesd en mijn hart klopt zoo geweldig! Er is in mij een gevoel dat sterker is dan mijzelf en dat zegt dat ik u voor 't laatst zal gezien hebben. Vaarwel, mijn liefste.

- Tot morgen, machtig monster, antwoordde de prinses.

- Tot morgen! Was het maar waar!

Toen waren zij aan de boot gekomen. De prinses sprong aan boord en de onzichtbare soldaat eveneens. Onmiddellijk vertrok de boot en 't monster bleef weenend achter.

Sneller dan snel vaarde de boot. Eer men 't wist lag zij aan den steenen trap van het koninklijk paleis. Terwijl de prinses er nog een tijdje staan bleef en bevelen gaf aan de bemanning, liep de soldaat de trap op recht naar zijn kamer en legde zich onmiddellijk te bed. Enkele stonden later kwam ook de prinses de kamer binnen. Hij deed of hij sliep en begon te ronken lijk een stoommachien.

- Sukkelaar, mompelde de prinses opnieuw, wanneer zij den soldaat daar rustig zag liggen, die moest hier ook den moedigen Jan komen uithangen. Morgen zullen de kraaien op zijn lijk azen. En daarop ging zij slapen.

's Anderen daags al heel vroeg kwam de koning met zijn gevolg op de slaapkamer.

- Welnu, man, vroeg hij aan den soldaat, wat hebt gij ontdekt? Niets zeker, gelijk de vorige dagen?

- Sire, ik weet alles.

Ge kunt denken hoe de prinses verschoot, wanneer zij die woorden hoorde. Als de soldaat toen alles begon te vertellen wat hij gezien en gehoord had, van het naaldeken tot den draad, werd zij bleek als een lijk, want zij begreep dat hij het was, die achter haar en het monster ging in de drie tuinen en die er telkens een tak had afgebroken.

Wanneer de soldaat dan die takken als bewijs liet zien, viel er niet meer te ontkennen. En de prinses moest van den koning trouwen met den soldaat, die later zelf koning is geworden.

CXXIV. Doctor Haat en Nijd.[aant.]

Op een morgen bracht de boer het dertiende kerstekind bij een houthakker.

- Alles is onrechtvaardig in de wereld, dacht de houthakker. Zoovele menschen zijn schatrijk en hebben geen kinderen, hoewel zij er graag zouden hebben. Andere, gelijk ik, krijgen er meer dan zij voeden kunnen! Indien ik dien boreling maar kon schenken aan een rechtvaardig man, die geen kinderen heeft! 't Zou zijn geluk en mijn geluk zijn en 't geluk van 't kind er bij.

Zoo gelijk hij dien wensch had uitgesproken klonk er een hollen klop op de deur en de Dood trad binnen.

- Ik heb gehoord wat ge daareven hebt gezeid. Ik ben de Dood, ik ben rechtvaardig. Voor mij is iedereen gelijk. Ik ken geen voorrechten. Iedereen op toer en op zijn tijd.

- Dat is waar, zei de houthakker.

- Ik heb geen kinderen en zou een kind willen aannemen. Geef mij dien jongen mee; hij zal het goed hebben bij mij. Ik zal hem laten studeeren en er een geneesheer van maken.

Het akkoord werd gesloten en Pietje de Dood trok er van onder met het pasgeboren kind.

De jongen, die door de Dood ‘Haat en Nijd’ werd genaamd, groeide op gelijk een veulen. Op twintig jaar had hij al de grootste scholen van de wereld bezocht en ging hij te Parijs wonen, waar hij onmiddellijk als den grootsten doctor van de wereld was gekend. En dat kwam nu door het feit dat hij altijd onmiddellijk zeggen kon of de zieke zou genezen of

niet. Zulks geschiedde, door een afspraak met zijn aangenomen vader, de Dood. Wanneer deze verscheen aan 't voeteneind van den zieke was er geen hoop op beterschap. Dan was de zieke geschalmd. Stond hij echter aan 't hoofdeind, dan zou de zieke weer herstellen.

En zoo kwam het dat ‘Haat en Nijd’ zijn gelijken niet had onder de geneesheeren van Parijs.

Eens was de koning ziek en een onschatbare fortuin werd beloofd aan wie hem redden zou. Natuurlijk werd ook ‘Haat en Nijd’ als geneesheer geroepen en wel de eerste van al. En toen hij kwam zag hij zijn pleegvader aan 't voeteneind van den koning staan. Dat viel tegen, daar ‘Haat en Nijd’ die onschatbare fortuin wilde bemachtigen. Toch beloofde hij de genezing van den koning en deed hem onmiddellijk verleggen in het bed, zoodat hij nu lag met den kop aan 't voeteneind en de voeten aan 't hoofdeind.

Pietje de Dood was razend. Hij liep onmiddellijk naar zijn paleis en liet zijn zoon ‘Haat en Nijd’ ontbieden.

- Ik heb ander maatregelen getroffen, zei hij. Ik verlang dat ge niet meer op de aarde zoudt terugkeeren. Ten andere, uw dagen zijn geteld. Ik heb daareven uw levenslicht gezien en er is maar voor enkele weken olie meer in. Gij kunt u hier op den dood voorbereiden.

- Wat, zei ‘Haat en Nijd’, ik ben nog zoo jong, nauwelijks dertig jaar, en mijn levenslicht je zou reeds opgebrand zijn. Ik zou mijn lichtje wel eens willen zien.

- Kom dan maar mee, zei de Dood.

‘Haat en Nijd’ volgde zijn pleegvader in de kamer van de levenslichtjes. Alom stonden er vetpottekens van dezelfde grootte met een vlammend wiekje erin. Vele stonden er nog heel en al gevuld, andere met nog een half maatje olie, andere weer waren aan 't uit-

flappen, omdat de olie was opgebrand. En er werden altijd-aan maar nieuwe pottekens aangebracht en ontstoken; 't waren nieuw-geboren kinderen, die pas het leven zagen. Ook de uitgedoofde lichtjes werden voortdurend weggehaald.

De Dood toonde het lichtje van ‘Haat en Nijd’. 't Brandde al pinkend, want de olie was schier opgebrand.

Dat lichtje bemachtigen en er zoo snel mogelijk mee naar de aarde loopen, was de gedachte die in ‘Haat en Nijd’ opkwam. Daar, op de wereld, zou hij het onmiddellijk van goede versche olie voorzien en er altijd-aan nieuwe olie bij gieten, zoodat hij het eeuwige leven zou winnen.

Dat deed ‘Haat en Nijd’, zoo gelijk de Dood zich eens even omkeerde. Hij liep met zijn levenslicht je naar de aarde zoo hard hij maar kon.

Zoo komt het dat ‘Haat en Nijd’, sindsdien op de wereld is blijven wonen. Ik wed dat hij er zal wonen zoolang de wereld zal bestaan.

CXXV. De koopmanszoon van Antwerpen.[aant.]

De zoon van een koopman van Antwerpen had zijn vader in zijn handel opgevolgd en dreef nu zaken voor eigen rekening. Eens kocht hij allerhande waren, aangebracht met een boot van de verre eilanden. Onder deze waren bevond zich een kist en niemand kon zeggen wat er in was. Hij deed ze naar zijn magazijn over brengen en brak ze daar onmiddellijk open. Er zat een jong en schoon meisje in. Daarnevens lag een verzegeld omslag waarop geschreven stond, dat men het alleen mocht openbreken wanneer het meisje zou meerderjarig zijn.

De koopmanszoon, die reeds veel geld won, liet het meisje grootbrengen en, wanneer het achttien jaar oud was, trouwde hij er mede. Daarover was zijn vader zoo verstoord, dat hij zijn zoon verloochende en onterfde.

Deze zette zijn zaken voort, won nog veel meer geld en was gelukkig. Toen zijn vrouw evenwel meerderjarig geworden was, brak hij het verzegeld omslag open en bevond toen dat de vader van zijn vrouw koning was in een land ver over de zee gelegen, veel verder dan Frankrijk en Duitschland en Holland. Zijn vrouw had nu geen rust meer. Zij wilde naar haar vader gaan en bepraatte haar man zoo goed dat hij eindelijk toegaf.

Hij verkocht al wat hij bezat, huurde een schip en vertrok naar het land van zijn schoonvader.

Lang moesten ze varen, weken en maanden. Eindelijk kwamen zij aan. De koning was gelukkig zijn dochter weer te zien. Het bleek toen dat het meisje

op het paleis was gestolen geworden en dan door de dieven in een kist naar de stad Antwerpen verzonden.

Als de koopmanszoon daar een tijdlang verbleven had werd hem een kindeken met gouden lokken geboren. Hij was zoo gelukkig, dat het niet om zeggen is. Ook brandde hij van verlangen om dat goede nieuws aan zijn vader te brengen.

Daarom vertrok hij. Toen hij te Antwerpen weerkwam, na lange maanden gevaren te hebben, was zijn vader vertrokken. Niemand kon hem zeggen waarheen. Tegen den avond echter kwam hij aan het Scheld drie vrouwen tegen. Hij sprak die vrouwen aan en vroeg hun of zij geen nieuws van zijn vader wisten. En de eerste, die drie jaren had gereisd in alle landen van de wereld, zegde dat zij nooit van zijn vader had gehoord.

En de tweede, die zeven jaren had gereisd in al de landen van de wereld, kon ook niets zeggen. De derde vrouw, die dertien jaren op zee was geweest, zegde:

- Ik weet waar uw vader is! Gij moet eerst drie zeeën oversteken, de Roode Zee, de Gele Zee en de Zwarte Zee. Als ge dan recht door gaat, zult ge komen aan een vijver van kristal, waarin een koningsdochter zich baden komt. Ge moet haar kousenband aandoen en daardoor zult ge de kracht krijgen om tot aan den oever van een andere zee te gaan, waar een boot zal te wachten liggen om u naar uw vader te brengen.

De koopmanszoon deed zoo. Hij vertrok naar de Roode Zee en vaarde er over. Dan ging hij naar de Gele Zee en vaarde er over. Toen, na weer lang gegaan te hebben, kwam hij aan de Zwarte Zee en vaarde er onmiddellijk over. Eindelijk, na weer lang gegaan te hebben, kwam hij aan den vijver van kristal. Hier bleef hij nu dagen en dagen ronddwalen en hij ontwaardde er maar altijd geen koningsdochter. Alleen

op 't laatst bemerkte hij dat er alle dagen een zwaan in den vijver kwam zwemmen. Altijd kwam zij van dezelfde plaats uit het bosch. Hij begon dat vreemd te vinden en meende dat er daar een geheim achter verscholen zat. En zie, 't was gelijk hij meende. 's Anderen daags legde hij zich in het bosch op den loer en daar kwam toen een schoone prinses aangewandeld, die de koningsdochter zijn moest. Zij kleedde zich uit en, wanneer zij gansch uitgekleed was, veranderde zij zich in een overgroote, blanke zwaan, die naar den kristallen vijver trok en er bleef rondzwemmen. Zoodra de zwaan aan 't zwemmen was, kwam de koopmanszoon uit zijn schuilplaats te voorschijn, nam een van haar kousenbanden, deed hem aan en trok er uit.

Nu kon hij gaan en blijven gaan. Er was geen houden meer aan. Op enkele oogenblikken stond hij aan den oever van de zee, waar de boot gereed lag om te vertrekken.

En hij vertrok. Maar nu gebeurde er weer wat anders. De kapitein van de boot was een oude kennis van den koopmanszoon, want hij had destijds nog voor zijn kantoor gevaren.

Die kapitein was ook erg verliefd geweest op de vrouw van den koopman, in den tijd toen zij nog een jong meisje was. Hij vroeg natuurlijk nieuws over haar, hoe zij het stelde en waar zij nu vertoefde. En toen die kapitein vernam dat zij de dochter van een koning was en nu bij haar vader op een eiland verbleef, besloot hij den koopmanszoon te dooden en naar dien koning te varen. Hij zou haar zeggen dat haar man overleden was, om zelf met haar te kunnen trouwen. Dienzelfden avond werd de koopmanszoon in een zak genaaid en in 't water gesmeten.

Zoo gelijk die zak in zee viel kwam daar een wange-

drocht aangezwommen, dat den koopmanszoon redde en op zijn rug liet zitten. Dat monster sprak:

- Ik zal u behouden aan wal brengen in het land waar uw vader thans verblijft, maar iets moet gij mij beloven: dat ik met uw dochter mag trouwen, wanneer zij een en twintig jaar oud zal zijn.

De koopmanszoon beloofde zulks en geraakte in 't land van zijn vader. Hij ging recht naar het huis waar deze wonen moest. Hij verbleef er echter niet meer. Sedert enkele dagen was hij vertrokken en niemand wist waarheen.

Nu werd de koopmanszoon radeloos. Hopeloos trok hij de groote baan op. En zie, pas was hij daar of hij hoorde een vogeltje zingen en 't zong dat hij hier zijn vader zou vinden in de gedaante van een zwarte raaf, die hem krassend volgen zou, springend van boom tot boom. Een heks had hem in een raaf betooverd. Hij moest die raaf doodschieten en zijn vader zou dan zijn menschelijke gedaante weerkrijgen.

Gelijk de koopmanszoon verder ging zag hij een raaf, die al krassend van boom tot boom sprong. Hij nam zijn geweer, mikte en schoot ze dood. En wat er toen gebeurde wist hij zelf niet. Hij stond daar in een wolk van stof en rook. 't Leek wel of hij uren ver werd weggedragen door een wervelwind. Meteen stond hij aan de werf te Antwerpen en zijn vader stond nevens hem en weende als een kind. Van de raaf was er geen spoor overgebleven!

- Gij hebt mij gered, mijn zoon, zegde de vader. Sinds jaren ben ik de speelbal van een boosaardige heks, die, hier te Antwerpen, in mijn huis woont en al mijn schatten heeft bemachtigd. Zij heeft mij verlokt om op reis te gaan, onder voorwendsel u weer te vinden. Zij heeft mij naar dat vreemd land gebracht en mij daar in een raaf veranderd.

En zij gingen nu te zamen naar het huis waar de

heks woonde en waar eens de koopman zelf had gewoond. De zoon trad eerst binnen en doodde de heks. Toen kwam de vader.

Na enkele dagen, toen zijn vader weer al zijn schatten had bemachtigd, trokken beiden naar het land van overzee, waar de koopmanszoon zijn vrouw en zijn kind, het meisje met de gouden lokken, verlaten had. De zeekapitein had er aan den koning den dood van zijn schoonzoon gemeld. Het koninklijke hof was in rouw en de kapitein had het reeds zoover gebracht dat de koning hem zijn dochter tot vrouw ging schenken. De koningsdochter was blij haar man, dien zij dood waande, terug te zien. Maar de kapitein, die ellendige bedrieger, verschoot niet weinig! Hij wist wat hem te wachten stond. Ook werd hij gevangen genomen en in een afgrond geworpen.

Allen waren nu gelukkig. Lange jaren nadien echter verscheen er een monster op de kamer van den koopmanszoon. Deze was nu zelf koning van het land van overzee geworden. Dat monster herinnerde hem aan de belofte, die hij eens had gedaan, wanneer hij door den kapitein in zee werd geworpen. Hij kon niet anders dan zijn woord houden.

- 't Is goed, dat ge zoo spreekt, zegde 't monster, anders zou het uw dood hebben gekost.

De koopmanszoon deed daarop zijn dochter halen en wilde haar heel voorzichtig aan het monster voorstellen, maar zóó gelijk zij binnenkwam was het monster geen monster meer, maar een schoone prins, waarop het meisje met de gouden lokken onmiddellijk verliefde.

En ze trouwden - ge kunt zulks wel denken - en 't was feest in 't land en heel de wereld wist er van en nu nog zal het kleinste kind van Antwerpen u dit vertelselken vertellen.

CXXVI. Het toovergeweer.[aant.]

Er was eens een jager en die had een toovergeweer, waarmee hij menschen en dieren op verren afstand kon omverblazen. Met zoo'n geweer moest hij niet bang zijn om de wereld in te trekken; ook ging hij dapper zijn weg. Niemand was tegen hem opgewassen en niemand kon tegen hem aan.

Zoo kwam hij eens in een land waar alle dagen pogingen gedaan werden om de prinses te rooven. Ook werd zij duchtig bewaakt door drie kameniersters, die in de kamers rondom haar kamer sliepen en door soldaten die heel het kasteel bezet hielden. En zie, telkens het avond werd, werd het kasteel belegerd door drie mannen, sterk als boomen, reuzen gelijk er nu niet meer op de wereld zijn. En de jager, die zulks vernomen had, ging op loer zitten in het bosch.

Daaropeens hoorde hij het gekraak van takken, die vertrappeld werden. 't Waren de reuzen. Eensklaps bleven deze staan. Een reus wilde zijn pijp ontsteken, maar de jager schoot ze uit zijn mond. En de tweede wilde ook zijn pijp ontsteken en hij kreeg van hetzelfde laken een broek. En met den derden reus ging het evenzoo. Nu begonnen de reuzen te razen en te roepen, dat het klonk door heel het bosch. En zij riepen dat die man met dat wondergeweer sito, sito bij hen moest komen, dat zij hem geen kwaad zouden doen en dat zij hem vannacht noodig hadden om een stoute daad te ondernemen.

- Dat is om de prinses te rooven, dacht de jager, daar ben ik bij!

En hij ging naar de reuzen en werd door hen als een broer ontvangen. En zij zegden hem, dat hij van

En de eerste stak er zijn kop door.

avond mee naar het paleis van den koning moest. Hij zou voorop gaan, al de mannen die hij ontmoette naar de andere wereld helpen, tot er niemand meer overbleef. En dan zouden zij zien.

Te middernacht trokken zij gevieren op, de jager vooraan. Zoodra zij aan 't kasteel gekomen waren begon de jager zijn werk: de soldaten vielen lijk paljassen, de eene na den anderen. Op een stond schoot er geen een meer over.

- Nu vooruit, het kasteel binnen!

En de reuzen hieven den jager op, die het kasteel binnen moest langs een klein vensterken, waar de reuzen niet door konden. Hij moest dan de groote deur openen en de reuzen binnenlaten. Maar de jager verzon er wat op. Hij riep dat de deur op driedubbel slot was en dat hij ze niet kon opendoen. Hij zegde verder dat zij een gat in het deurpaneel moesten zagen en langs daar binnenkruipen. En dat deden de reuzen dan. En de eerste stak er zijn kop door en de jager was er bij. Met zijn toovergeweer doodde hij den reus en trok hem dan verder naar binnen. De twee andere reuzen dachten niet anders of hun makker was reeds op weg naar de kamer van de prinses en zij spoedden zich om er ook bij te zijn. De tweede stak zijn kop door 't paneel en onderging hetzelfde lot; de derde eveneens.

En nu was de jager alleen meester! Hij ging naar boven. In de eerste kamer sliep een oude kamenierster. Hij ging maar door. In de tweede kamer vond hij nog een oudere kamenierster en die lag ook in diepen slaap. En hij ging door. In de derde kamer vond hij een heel oude kamenierster die ook sliep dat ze ronkte. Hij ging weer voorbij. En in de kamer, waar hij nu kwam, vond hij de prinses op haar bed te slapen liggen. 't Was al zijde en satijn waarop zij te rusten lag. Hij gaf de prinses een kus, schreef haar een brief

waarin hij zegde, dat hij haar redder was, dat hij de reuzen, die haar rooven wilden, had gedood en nu verder ging om zijn wandel door de wereld te doen. Hij zou evenwel terugkeeren en zich dan kenbaar maken.

Als teeken en bewijs dat hij bij haar was geweest, nam hij haar met goud geborduurden zakdoek mede, een gouden ring en een briljanten borstspeld.

's Anderen daags was het een herrie op het kasteel! Men was er natuurlijk blij omdat de reuzen gedood waren, maar nu wilde men den man kennen, die zulks had gedaan. Na veel en lang gezocht te hebben kwam eindelijk een stalknecht zeggen, dat hij het was die de reuzen had gedood. Eerst was hij zinnens geweest zich niet te doen kennen, beweerde hij. Nu echter zag hij in dat hij die daad niet langer meer mocht verzwijgen.

De koning wilde dat zijn dochter met dien stalknecht zou trouwen. Maar de prinses wilde niet en zij ontvluchtte nog denzelfden nacht het kasteel. Zij doolde dagen en dagen en maanden en maanden, tot zij eindelijk in een bosch kwam, waar haar vader haar niet zou vinden. Zij besloot er te blijven wonen in een verlaten huis, waar iedereen bij nacht en ontij een onderkomen vinden zou, indien hij zijn levensgeschiedenis wilde vertellen.

Hier logeert men voor niet
Als men zijn levensgeschiedenis verhaalt.

Die woorden liet zij schilderen op den gevel van dat huis.

Na drie lange jaren, kwam de jager met zijn toovergeweer er aankloppen. Hij bleef er vernachten en vertelde zijn leven. De prinses voelde haar hart geweldig kloppen bij elk woord dat hij zegde. Zij voelde dat haar redder vóór haar stond. En toen de

jager verhaalde hoe hij op de kamer van de prinses kwam, den brief schreef en de drie voorwerpen meenam tot teeken van de waarheid, riep zij:

- Ik, jager, ik ben die prinses. Ik ben het paleis van mijn vader ontvlucht omdat een stalknecht zich valschelijk als mijn redder deed doorgaan. Ik voelde wel dat het niet waar was, maar mijn vader geloofde hem en gebood mij met hem te trouwen. Ik ben hier komen wonen, in dit verlaten huis, omdat ik het voorgevoel had er eens mijn waren redder te vinden.

Beiden begaven zich daarop, gelukkig als kinderen, hand in hand, naar het koninklijk paleis, waar de terugkomst van de prinses en haar redder met groote vreugde werd gevierd.

En daar kwam dan een kater gesprongen uit 't water en daarna een varken met een langen snuit en mijn vertelselken is uit.

CXXVII. Het zwanenmeisje van den glazen berg.[aant.]

Er was eens een jongen en die ging jagen in het bosch. Een heele dag had hij reeds gejaagd en niets had hij geschoten, geen haasje, geen konijntje, geen patrijsje. Laat in den namiddag legde hij zich moe en verdrietig neer tusschen het struikgewas, langsheen een vijver in het midden van dat bosch. Af en toe loerde hij naar den vijver, om te zien of er geen waterwild rondvloog. En zie, daar kwamen drie zwanen neergescheerd en zij vielen er op den oever neer. De jongen greep reeds naar zijn geweer, maar toen zag hij dat die zwanen hun pluimen net als mantels uitschoten en op het gras neerlegden.

En meteen waren het geen zwanen meer, maar drie jonge meisjes, die een bad gingen nemen in den vijver.

De jongen kroop op handen en voeten naar de plaats waar de drie zwanen waren neergestreken en nam een van de mantels weg, waarmede hij dan naar huis liep om hem in zijn moeders beste kast weg te bergen. Daarna keerde hij onmiddellijk naar den vijver terug. Twee van de meisjes waren met hun zwanenveeren weggevlogen en het derde zat op den oever te weenen als een kind. De jongen schoot alras zijn kiel uit en legde hem als een mantel over het naakte meisje, dat daarop met hem naar zijn moeders huis trok. Daar werd het zwanenmeisje, zooals men haar heette, als een kind van den huize vertroeteld. Het duurde echter niet lang of de jongen begon het zwanenmeisje gaarne te zien en eens vroeg hij haar of zij zijn vrouw wilde worden.

- Dat kan alleen gebeuren wanneer ik weet waar mijn zwanenveeren zijn gebleven.

En de jongen zegde haar daarop waar haar zwanenveeren zich bevonden. Zij beloofde hem dan eens zijn vrouw te worden. Na verloop van drie dagen zou zij hem zeggen wat hij daarvoor doen moest.

Drie dagen later had het meisje de zwanenveeren gevonden. Zij trok ze aan, vloog de lucht in en riep tot den jongen, die juist van het bosch naar huis keerde:

- Als ge mijn man wilt worden, moet ge mij op den glazen berg komen halen.

En weg vloog zij.

De jongen keerde triestig naar huis. Hij wist niet hoe hij aan den glazen berg kon geraken en nog minder hoe hij er den top van bereiken zou. De nacht bracht evenwel raad. Hij ging een tooveraar vinden, die hem voor al het geld dat hij bezat een arend leende om naar den glazen berg te vliegen. Maar zie, die arend, in plaats van hem heel en al op den top van den berg neer te zetten, zette hem een paar meters te vroeg af en vloog dan zoo rap mogelijk weg.

De jongen wilde nu op handen en voeten hooger kruipen. Dat ging maar niet. Hoe hij ook klefferde, hij geraakte maar niet omhoog en in eens viel hij op zijn achterste en rees den berg af zoo hard hij maar rijzen kon. In een oogwenk lag hij aan den voet van den glazen berg. Wat nu gedaan? Daar hoorde hij een vervaarlijk gerucht in de onmiddellijke nabijheid. Hij ging zien wat er gaande was. Twee reuzen waren er aan 't vechten om een hoed die onzichtbaar kon maken en om een vliegservetje, waarmede men in een oogwenk kon vliegen waarheen men begeerde.

- Dat zou nu eens mijn zaak zijn, dacht de jongen. Wat deed hij toen? Terwijl de reuzen zich geweldig te lijf gingen, kroop hij ongezien tot den hoed, die

het dichtst lag, en zette hem op het hoofd. Zoo was hij reeds half gered. De reuzen konden hem meteen niet meer zien en ongedeerd kon hij verder gaan, tot de plaats waar het vliegservetje lag.

Hij schoot het aan en vloog op zijn wensch recht naar het toppunt van den glazen berg. Hij trok dan verder naar het kasteel, waar drie blanke zwanen in den vijver rondzwommen. De jongen zag wel dat het de drie zwanenmeisjes waren. Een dezer kwam hem onverwijld tegemoet geloopen.

- Mijn moeder is woedend op u en zij zal, zoodra zij weet dat gij tot hier gekomen zijt, u met de onmogelijkste dingen gelasten. Als gij ze niet uitvoeren kunt zal zij u dooden. Maar vrees niets, ik zal u 's nachts hulp bezorgen, zoodat zij zich in de onmogelijkheid zal bevinden u kwaad te doen.

Zoo geschiedde het inderdaad. Wanneer de jongen het zwanenmeisje aan de moeder ten huwelijk vroeg, zegde deze dat zij daartoe niet besluiten kon. Eerst moest hij, op één nacht, een groot bosch uitkappen, den volgenden nacht er den grond omploegen en, den derden nacht, er een kasteel bouwen en een park aanleggen.

De jongen zegde dat hij dat alles kon. Hij betrouwde op de woorden van het zwanenmeisje. Ook dacht hij bij zichzelf:

- En dan, als het niet gaat, heb ik nog altijd mijn hoed en mijn servetje, om mij in zekerheid te brengen.

Denzelfden avond begon de jongen zijn werk. Duizenden kabouters kwamen hem helpen. 't Werk ging zóó vooruit dat hij zijn oogen niet gelooven kon. Als 't morgen werd was heel het bosch uitgeroeid. En den tweeden nacht kwamen de kabouters opnieuw, zoodat tegen de morgen heel die uitgestrektheid lag omgeploegd.

Den derden avond waren de kabouters weer op

post en zij bouwden het kasteel en legden het park aan.

Alles ging naar wensch, maar toen de morgen daar was en de kabouters wilden vertrekken, kwam de moeder van het zwanenmeisje wat vroeger zien dan naar gewoonte, en zij zag subiet wat uur er geslagen was en dat de jongen alleen door toedoen van haar dochter die werken had kunnen uitvoeren. Zij schoot in felle gramschap en zegde dat hij, in die voorwaarde, haar dochter niet kreeg en dat zij eens rijpelijk zou nadenken over wat zij met hem zou aanvangen.

- Als ik uw dochter niet krijg zal ik er terug mee naar de menschen vliegen, zegde de jongen, die daarop zijn servetje nam en het op den grond uitspreidde.

- Kom, zegde hij tot het zwanenmeisje, dat onmiddellijk haar zwanenveeren uitschoot en nevens hem op het servetje kwam staan. Daarop vlogen zij allebei vandaan.

De moeder, die leelijke tooveres, stuurde onmiddellijk een der twee andere zwanenmeisjes achter hen in de gedaante van een valk. Maar de vluchtenden, die zich achterhaald zagen, veranderden zich in een kapelleken langs den weg, waar een arm vrouwken te bidden zat. Het zwanenmeisje keerde dan ook onverrichter zake terug en de vluchtenden vervolgden hun weg.

De moeder stuurde daarop het tweede zwanenmeisje uit in de gedaante van een gier. Deze ook ontwaardde de vluchtenden niet, die zich ditmaal veranderd hadden in een rozenstruik waarop een roos bloeide.

Bij haar terugkomst schoot de tooveres van den glazen berg in een heftige woede:

- Ik zal zelf gaan, zegde zij, en ik zal ik ze wel achterhalen, al waren zij in de hel gevlucht.

Maar de vluchtenden zagen haar ook afkomen in de

gedaante van een arend, en zij veranderden zich in een vijver waarop een hagelblanke zwaan aan 't zwemmen was.

Maar het booze wijf had zulks gezien en zij vloog naar den vijver en begon er het water uit te drinken, en hoe meer zij dronk, hoe meer water er maar aldoor bijkwam. Maar zij dronk maar altijd voort, tot zij, ten slotte, schrikkelijk opzwol en in duizend stukken berstte.

CXXVIII. Waarom er geen wevers in de hel komen.[aant.]

Er zitten geen wevers in de hel, 't is gekend en alzoo gekomen:

Over een groote eeuw was er een wever, die geen werk had, en geen werk voor een wever is geen brood in de schapraai.

- 'k Wilde te eeuwigen dage voor den duivel weven, zegde hij, als ik meteen werk kreeg.

Die woorden waren nog niet koud of daar trad een in 't zwart gekleede heer binnen, die heelder pakken gesponnen draad bij had.

- Ik ben de duivel en breng u werk, eeuwig werk gelijk ge gevraagd hebt. Maar uw ziel komt dan ook aan mij na uw dood.

De wever was 't seffens eens. Hij verkocht zijn ziel aan den duivel en hij had werk overhoop; ook kwam er geen nood meer in zijn huishouden.

Eindelijk brak voor hem het stervensuur aan en de duivel kwam hem halen.

- Goed, goed, zegde de wever, ons akkoord is ten eeuwigen dage weven voor den duivel, ook in de hel moet ik kunnen weven.

Lucifer in eigen persoon moest komen en gaf toe dat de wever gelijk had.

- Hij mag zijn weefgetouw meebrengen, besloot hij.

En de wever deed zulks.

Nu zat hij in de hel en weven dat hij deed, weven, altijd maar weven. 't Ging er van tikke-takke, tikke-takke, dat hooren en zien er van vergingen. Daarbij zong de wever voortdurend zoo hard en zoo luid dat de ooren er van tuitten.

Lucifer kon ten slotte al dat lawijd niet langer uitstaan en hij gooide den wever met zijn getouw de straat op, met de woorden:

- Hij ligt buiten en hier nu nooit geen wevers meer binnen.

CXXIX. Het wondere tondeldoosje.[aant.]

Er was eens een afgedankte soldaat, die zeer slecht gezind was over zijn afdanking. Tot driemaal toe schreef hij aan den koning en driemaal kreeg hij geen antwoord. Toen besloot hij maar op te trekken met den zestien en halven die hem nog overbleef.

Denzelfden dag nog landde hij in een bosch aan. Na lang zoeken vond hij er een hut waarin een kluizenaar woonde. Hij klopte op de deur en deze werd opengedaan.

De afgedankte soldaat vertelde aan den kluizenaar van de heldendaden die hij bedreven had.

De kluizenaar zegde:

- Indien gij dan toch zoo'n onverschrokken kerel zijt, neem dan uw pistool en uw sabel. Ik heb iets voor u. Als gij het aandurft, zijt ge schatrijk.

De kluizenaar ging met hem naar eenen put en zegde:

- Zie, daal hier in. Beneden komt gij in een onderaardsche gang, die naar een kamer loopt. Die kamer is bewaakt door een hond. Als gij dien hond doodt is al wat in de kamer ligt uw eigendom. En 't zijn allemaal koffers met zilveren geld die gij er vinden zult.

- Als 't maar dat is, zegde de soldaat.

- Ja, maar, eens begonnen moet ge verder, vervolgde de kluizenaar, of 't is al verloren moeite. Van de eerste kamer gaat ge naar de tweede kamer, die vol gouden geld ligt. Zij wordt bewaakt door eenen wolf. Eens die wolf dood, is al het goud uw eigendom.

- 't Is kinderwerk! antwoordde de soldaat.

- Welnu, dan zal 't wel gaan, maar gedaan is 't evenwel nog niet. Als ge 't daarbij moest laten

steken, werdt ge onmiddellijk de prooi van de slang, die de derde kamer bewaakt. Ge moet de slang te lijf gaan en ze dooden. Dan alleen is 't goud en 't zilver uw eigendom. En omdat ik u dat geheim verwezen heb, moet ge voor mij ook iets doen. In een ijzeren koffer ligt in die derde kamer een klein koperen doosje. Dat moet ge nemen en meebrengen voor mij; 't is 't eenige dat ik vraag van al de schatten. Gelijk ge ziet, het is niet veel.

De soldaat het zich onmiddellijk met een ijzeren ketting in den put neerdalen. Hij ging de gang door en daar meteen kwam een groote hond, die de eerste kamer bewaakte, al bassend op hem af. De soldaat liet zich niet afschrikken, trok zijn sabel en sloeg hem met één slag morsdood.

Hij ging daarop de kamer binnen en zag er langs alle kanten zilveren geld liggen in tonnen opgestapeld. Maar zoo gelijk hij daar in 't zilveren geld aan 't rommelen was, vloog de deur van de tweede kamer open en een verschrikkelijke wolf kwam op hem af gesprongen. Dit was nu een moeilijke strijd. Reeds twee à drie slagen had de soldaat met zijn sabel aan den wolf toegebracht, maar 't beest, ofschoon erg gekwetst, besprong hem immer weer met meerdere woede.

- Hier moeten radikale middelen gezocht, peinsde de soldaat daarop, en, na den wolf nog eens met den sabel in den hoek van de kamer te hebben gejaagd, nam hij zijn pistool en met een enkelen kogel lag 't beest dood aan zijn voeten.

De soldaat was nu slimmer geworden en hij liet zich niet meer verleiden door het gouden geld.

- Als het van mij moet worden, zal ik het wel krijgen, meende hij, en als ik het heb blijft er mij tijd genoeg om het op mijn gemak te tellen en te betasten. Nu moet ik op de slang denken, die elken minuut kan binnenschieten.

Hij liep dan ook naar de deur van de derde kamer en zie, ze werd juist opengeduwd. De slang kwam binnengekropen. De soldaat sloeg de deur dicht uit al zijn macht, zoodat de kop van de slang er tusschen geklemd bleef zitten en vlam en vuur spuwde.

- Ik zal korte metten met u maken, zegde de soldaat, en hij kapte ze met den sabel den kop af. Daarop opende hij de deur en 't slangenlijf begon nu andere kuren te spelen. Het wilde den soldaat te lijf en trachtte hem heel en al te omwinden. Maar dat lukte niet. Hij nam weer zijn sabel en kapte zoo dikwijls dat het slangenlijf daar op een stond in honderden stukskens te sterven lag.

Het eerste wat de soldaat dan deed, was naar het goud gaan kijken. Dat was nu een schat! Als hij er een tijdlang in gerommeld had, ging hij ook eens in de derde kamer zien. Hij vond daar niets dan een ouden, ijzeren koffer en, toen hij dien open trok, zag hij er inderdaad een koperen doosje liggen.

- Wat is dat, zegde hij, een tondeldoos? Als ik dien man daarmee plezier kan doen, waarom niet.

Mede kreeg hij in 't gedacht een pijpke te rooken. Hij stopte er eentje, sloeg vuur en zie, de vlam van de zwam was van een schitterende helheid. Te gelijker tijd rees daar een manneken van ijzer en staal uit den grond en zegde:

- Wat begeert gij van mij?

- Wat ik begeer! Wel een zak goud! antwoordde hij al lachende. En daar stond, op den vliegenden minuut, een zak goud vóór zijn voeten.

- 'k Geloof het wel, zegde de soldaat, dat die heremijt van hierboven niet anders begeert dan dit doosje. Ik ook moet dat goud of zilver niet meer hebben, als het met dit doosje zoo gemakkelijk om krijgen is.

Hij trok naar boven, waar de kluizenaar aan den put op hem zat te wachten.

- Welnu, hebt ge 't koperen doozeken?

- Niets gevonden, man. Maar 't geeft niets. We zullen te zamen 't goud en 't zilver deelen dat zich in de twee eerste kamers bevindt. Nu moet ik spoedig heen. Deze week echter kom ik met kar en paard weerom om mijn paart te halen.

En daarop was de soldaat de gaten uit.

Ge kunt wel denken dat hij, onderweg, nu en dan de tondeldoos probeerde en ja, 't manneken was altijd present.

- Kunt gij vechten? vroeg hij hem eens.

- Lijk honderd duizend man.

- Goed, antwoordde de soldaat, want deze herinnerde zich dat hij nog een zaakje met den koning te vereffenen had.

- Bouwt mij dan eerst met de gauwte een huis langs den weg en zorg dat ik eten heb.

Alles geschiedde naar zijn wensch. Het huis stond er, groot en schoon, met meiden en knechten en alles navenant. Nauwelijks had hij goed gegeten en gedronken of hij riep weer met de tondeldoos het ijzeren manneken op en zegde:

- Haal me nu eens oogenblikkelijk den koning hier.

En de koning werd enkele minuten daarna door het ijzeren manneken binnengebracht. Hij had hem van voor de koningstafel weggehaald en hoe hij riep en schreeuwde, er was niets aan te doen, mee moest hij. Hij stond hier nu gelijk een ongelukkige sukkelaar die niet weet wat er met hem geschiedde.

- Welnu, koning, zegde de soldaat, herkent ge mij nog? Ik ben ik die soldaat die uwe generaals na tien jaar trouwen dienst met zestien en halven hebben opgestuurd. Maar de tijden zijn veranderd. Kuisch mijn schoenen eens.

De koning wilde eerst niet, maar toen hij den ijzeren greep van het ijzeren manneken had gevoeld, begon hij te kuischen dat het zweet van zijn aangezicht droop.

- En nu wat anders. Luister maar eens goed: Morgen kom ik naar uw paleis om de hand van uw dochter te vragen. Als ge daarin toestemt, dan zal ik zorgen dat ge nog een tijdlang koning kunt blijven. Anders beklim ik zelf den troon. Trek nu maar op!

De koning begaf zich daarop naar het koninklijk paleis. 't Was meer loopen dan gaan. En hij bedacht onderweg hoe hij het aan boord zou leggen om 's anderen daags den soldaat te vangen en te doen terechtstellen.

Zoodra hij thuis was, verzamelde hij al de troepen op de Groote Markt om ze den volgenden morgen op het eerste uur te doen optrekken. Maar de soldaat was uitgeslapen. Toen hij 't leger van den koning van ver zag afkomen, ging hij vastberaden door. Op eens echter nam hij zijn tondeldoos, sloeg de helle, schitterende vlam en tot het ijzeren manneken, dat verscheen, riep hij:

- Vooruit en versla God en alleman, uitgenomen den koning; dien moet ge geboeid aan handen en voeten bij mij brengen.

En de soldaat ging met zijn baardbranderke langs de baan zitten, den uitslag van 't gevecht afwachtend, 't Ging er geweldig toe. Het ijzeren manneken weerde zich als honderdduizend man. De soldaten van den koning vielen in een omzien, de eene na den anderen en 't leger verzwond gelijk de sneeuw voor de zon. Wat er ten slotte nog overbleef aan weerbare mannen ging op de vlucht. 't Had alles nog geen vijf minuten geduurd!

En de koning werd daarop geboeid vóór den soldaat gebracht.

- Welnu, krijg ik uwe dochter tot bruid?

- Ja, zegde de koning snel.

- Ha, zoo is 't goed, nu zullen wij nog vrienden worden.

Daarop gingen ze samen naar het koninklijk paleis, 't IJzeren manneken had er onverwijld voor gezorgd dat de soldaat in een flink pak zat en er mooier uitzag dan een prins. De prinses was er nog al hoog in als zij zag dat ze zoo'n fijnen bruidegom kreeg. En de koning begon ook al zin te krijgen in den soldaat. Hij had spijt dat hij den jongen vroeger zoo slecht bejegend had.

- Misschien is het de wil van God geweest, meende hij, en moest alles zóó gaan.

Eenige dagen later, toen de soldaat met zijn dochter trouwde, was het feest door heel het land. Het ijzeren manneken het daarbij nog eens zijn kunsten zien en bouwde een kasteel voor de jonggehuwden en een nog grooter voor den koning en de koningin.

En wat er verder is geschied
Weet de ‘vertelder’ niet.

CXXX. De slimme matrozen.[aant.]

Toen ik nog vaarde, gebeurde het eens dat wij van Hollandsch Indië kwamen. 't Was nog een oude zeilboot waar wij op vaarden. Te midden van den Oceaan gekomen, werd het stil en zacht weer. Geen windje woei en dagen aan een stuk leek het of wij op dezelfde plaats bleven voortzwalpen. Reeds twee maanden duurde het en er was geen beterschap in 't zicht. De eetvoorraad begon duchtig te verminderen en de kapitein verkleinde alle dagen ons ‘ration’. Dat kon zóó niet langer blijven duren. 't Moest veranderen! Maar hoe?

Toen vonden wij een list uit. Wij wisten dat de kapitein danig bijgeloovig was. Als wij het over spoken hadden was hij er bij en gelooven deed hij er aan, zulle!

Een van ons zou spoken en 's nachts, als hij van dienst was, vóór den kapitein op den achtersteven van 't schip verschijnen, in een wit laken.

Zoo gezeid, zoo gedaan.

- Wie zijt gij, geest of duivel? riep de kapitein, toen de witte gedaante zich voor hem ophief.
- De afgezant van den zeegod, antwoordde het spook.
- Wat moet gij hebben?
- De God wil, dat gij uw manschappen beter eten zoudt geven.

Daarmee was het spook weg.

's Anderen daags verbeterde het eten aan boord. De lading werd aangesproken. Eerst kwamen de droge erwten aan de beurt. Alle dagen kregen we erwtensoep, 's morgens, 's middags en 's avonds. En zie, we

werden dik en vet. Als we malkander ontmoetten, dan moesten we met malkander lachen, zulke stroelmuilen hadden we gekregen. En dat verergerde maar altijd aan! 't Duurde tot we in Antwerpen aankwamen. Als de kapitein dan afrekende op de reederij en zegde, dat hij, bij gemis aan voedsel, de lading erwten had moeten aanspreken, toen wist hij meteen waarom we koppen als pompoenen en neuzen lijk trompetten hadden gekregen. De erwten, die we aan boord hadden, waren van een speciale soort en moesten dienen om de ‘Revalenta Arabica’ te maken.[1]

(1) Soort van voedsel dat rond de jaren '70 zeer in de mode was en vooral aan borstlijders werd gegeven.

CXXXI. De schoone droom[aant.]

Er was eens een klein boerken op 't dorp en die had van den graaf een klokhen gekregen.

- Dat is goed, dacht het boerken, nu gaan we eieren onder die klokhen leggen en ze laten uitbroeden.

Zoo gezegd, zoo gedaan. Hij kocht dertien eieren en, om zeker van zijn stuk te zijn, zette hij de klokhen aan 't voeteneind van zijn bed. Ook alle avonden, wanneer hij zich te bed legde, sprak hij met zijn vrouw over de klokhen.

Eens, op den tienden broeddag, zegde de man:

- We zullen zeker en vast dertien kiekentjes hebben, misschien wel veertien. Dat is nog gebeurd.

- Wat gaan we daarmee doen? vroeg de vrouw.

- Als ze groot zijn, zullen wij ze verkoopen, en we koopen dan een geitje met het geld.

- En dan?

- We laten de geit lammeren. Zij zal zeker twee geitjes hebben. Zoo hebben wij na een tijd drie geiten.

- En met die geiten?

- We ruilen er twee voor een kalf. En dat kalf wordt een koe. Dan hebben we melk en boter en, als ze op haar beurt kalft, hebben we een koe meer!

't Waren zoo'n schoone droomen die ze maakten allebei. En ze waren zóó blij, zóó danig blij! En in haar blijdschap stootte de vrouw met haar been tegen 't broednest van de klokhen. 't Broednest viel met klokhen en eieren op den grond.

En daar lagen de eieren in stukken en de klokhen liep al klokkend vandaan.

CXXXII. De koppige vrouw[aant.]

Een man en een vrouw maakten eens ruzie. De vrouw wilde een dikke koord oversnijden met de schaar. De man zei dat zij daarvoor een mes moest gebruiken.

- Neen, een schaar is beter! zei de vrouw.
- Neen, een mes is beter, antwoordde de man.

Daarop verergerde de ruzie. En van ruzie geraakte men aan 't vechten. Ze vochten zoo erg dat ze de deur uitgevochten kwamen. En daar lag een put voor het huis en de man werd zóó kwaad op zijn koppige vrouw, dat hij haar in 't water gooide.

- Dat koud bad zal haar wel van die koppigheid genezen, dacht de man.

De vrouw kwam echter, na een oogenblik, boven en begon te roepen zoo hard ze maar kon:

- Een schaar! Een schaar!
- Dat loopt nu toch de spuigaten uit, meende de man. Hij nam een langen boonstaak en stak er zijn vrouw mee koppeken onder. Maar nu hief zij haar hand boven water en zoo, met haar twee vingers, gebaarde zij nog met een schaar te snijden.

CXXXIII. De schoone prinses in den wondertuin[aant.]

Er waren eens drie gebroeders, die de wereld introkken. Zij waren er zeker van rijk en machtig terug te keeren.

Na vele landen te hebben doorgereisd kwamen zij, op een morgen, aan een overschoonen tuin waar bloemen groeiden gelijk zij er nog nooit hadden gezien. Al de schoonste bloemen van de wereld waren er verzameld. En aan den inkom van dien tuin hing een groot uithangbord waarop te lezen stond: ‘Hier kan men zijn geluk al radende vinden’.

En de drie gebroeders, die dat lazen, besloten binnen te gaan. Zij werden er ontvangen door een oude vrouw. Zij zegde tot de drie gebroeders dat zij hen in het kasteel en den tuin zou rondleiden en dat zij maar goed uit hun oogen moesten zien en nagaan wat er het schoonst was.

Zij gingen den tuin rond en bewonderden er al de bloemen en planten, die de eene al schooner waren dan de andere. 't Was alsof zij al dieper en dieper het aartsparadijs binnengingen, zoo schoon was het daar!

- Ziet maar goed rond en let op het schoonste dat hier is, want de prinses zal 't u straks vragen, zegde de oude vrouw.

En na den tuin te hebben doorloopen gingen zij de zalen van het kasteel binnen. Alles was er om ter prachtigst: zalen van eik en mahoniehout, van rozenhout en ebbenhout, van goud en zilver, rijk bemeubeld en nog rijker versierd. Ten slotte kwamen zij in een

zaal waar alles glinsterde van diamant en edelgesteenten, en daar zat de prinses op een troon van puur kristal.

De drie broeders bogen, vol eerbied, diep het hoofd.

- Jongens, zegde daarop de prinses, ge weet het niet waar, wie hier binnenkomt, komt er niet meer uit? Hij wordt mijn slaaf, als hij het juiste antwoord op mijn vraag niet geeft. Geeft hij echter het juiste antwoord dan wordt hij mijn man. Welnu, raadt, raadt wat er het schoonste is in mijn tuin en mijn kasteel?

En de oudste broer mocht eerst raden.

- Het schoonste dat ik vind in tuin en kasteel is de rozenstruik met zilveren bladen en vergulde rozen, die op het voorplein staat, zegde hij.

- Stommerik, antwoordde de prinses en hij werd vastgegrepen en als slaaf weggevoerd.

Nu kwam de tweede broer aan 't woord, en hij zegde:

- Ik, prinses, ik vind het schoonste van al wat ik zag, daar die diamanten en edelgesteenten.

- Dat is nog dommer dan dom, antwoordde de prinses weer. Weg met hem! En de knechten kwamen en voerden hem ook weg, als slaaf.

Nu was het de beurt aan den jongsten broer.

- En ik, prinses, zegde hij met bevende stem, het schoonste dat ik hier gevonden heb zijt gij.

En de prinses was zoo blij dat zij van haren troon sprong en den jongen om den hals vloog. En er werd bruiloft gevierd en de jongen werd heer en meester van de prinses, van het kasteel, van den tuin en van al de slaven er bij. Maar dat hij aan zijn broers de vrijheid schonk, dat spreekt vanzelf.

CXXXIV. Driemaal doodgeslagen[aant.]

Er was eens een molenaar, die een schoonen moestuin bezat, doch deze werd regelmatig door een dief bezocht. De molenaar werd het moede zijn schoonste koolen te zien stelen en legde zich zekeren avond op loer.

Weldra zag hij den dief langs de haag sluipen. De molenaar had zijn geweer meegebracht, en pas had de dief een kool in zijn zak of paf, hij schoot den dief morsdood. Zijne vrouw had het schot gehoord en kwam eens zien wat er gebeurd was. Toen ze beiden het lijk van den dief gingen bekijken, kregen zij schrik voor de politie en zij besloten het lijk in een zak te steken en naar het bosch te dragen. Maar in het bosch zaten roovers, die juist een varken hadden gestolen. Ze hadden het afgemaakt en in een zak gestoken. Toen ze nu gerucht hoorden, lieten zij hun varken in den steek en kozen het hazenpad.

De molenaar en zijn vrouw namen den zak met het varken en heten den zak met het lijk liggen. Toen ze weg waren kwamen de roovers terug en waren niet weinig blij den zak, dien zij den hunnen meenden, terug te vinden. Ze droegen hem naar een beenhouwer, die, zonder te zien wat erin zat, hen betaalde. Toen deze wat later den zak opendeed, zag hij dat hij het lijk van een man gekocht had; hij kreeg schrik en wist eerst niet wat te doen. Daar hij zich van het lijk wou ontdoen, liep hij ermee naar een smidse, stelde den doode voor de deur en maakte wat gerucht. De smid, dit hoorende, dacht dat er een inbreker bezig was. Hij nam een stuk ijzer, sprong naar de deur en rukte deze open.

Plof, daar viel een man hem tegen het lijf. De smid, meenende dat de inbreker hem wou verwurgen, gaf den doode een zoo harden slag op het hoofd, dat het ijzer er van krom stond. Zoo werd de koolendief voor de tweede maal doodgeslagen!

Maar nu kreeg de smid ook een vreeselijken schrik en dacht dat hij een moord bedreven had. Zonder dralen pakte hij het lijk beet en ging het opstellen voor de deur van een schoenmaker, met wien hij in slechte termen was. Hij belde daarop zoo hard als hij kon. De schoenmaker, uit zijn slaap opgeschrikt, nam zijn schoenhamer en ging kijken wie dat kon zijn. Hij riep: 'Wie daar?' Daar hij geen antwoord kreeg, dacht hij met een bandiet te doen te hebben, trok de deur open en sloeg met zijn hamer den onbekende den kop in.

Zoo werd de koolendief een derde maal doodgeslagen

De schoenmaker ging aan zijne vrouw vertellen wat er gebeurd was. Deze raadde haren man aan met het lijk naar den pastoor te trekken. De schoenmaker deed zulks, belde aan bij den pastoor, maar daar de pastoor zoo moe was, het hij door de meid zeggen dat hij niemand kon ontvangen.

De schoenmaker trok het zich niet verder aan en Het het lijk liggen.

Toen des anderen daags de meid de deur opendeed, ging zij verschrikt den pastoor roepen. Daar de pastoor meende dat het door zijne schuld was dat de man zonder biecht was gestorven, liet hij den koster roepen, en samen gingen ze het lijk begraven.

Alzoo eindigt de geschiedenis van den man die driemaal werd doodgeslagen en maar éénmaal begraven.

CXXXV. Van een tooverheks die over hagen en heggen vloog[aant.]

Er was eens een jongen, die elken avond wat buurten ging in een naastgelegen huis, waar een wonderschoon meisje woonde. De moeder van dat meisje was een tooverheks, maar dat wist niemand en de jongen zeker niet, want die kwam alleen voor het mooie meisje, waarvan hij danig veel hield.

Op een avond moest de tooverheks naar den dans van de heksen op de heide. Zij had gaarne haar dochter meegenomen. 't Meisje was nu groot en oud genoeg geworden om mede te gaan naar den heksendans, dacht de moeder.

Ze zei dan ook aan den jongen dat hij van avond niet langer blijven mocht, want dat zij en haar dochter nog een dringende boodschap te doen hadden.

De jongen vond dat wel vreemd. Hij dacht:

- Ik zou eens willen weten waar die twee naartoe moeten op dit avondschof! 't Is hier zoo wijd van 't dorp en van de menschen.

En wat deed hij?

Hij luisterde aan het venster en keek langs een spleet naar binnen.

- Ge zijt nu groot genoeg om naar den heksendans te gaan, hoorde hij de moeder zeggen. De dochter stribbelde tegen, maar de moeder antwoordde:

- Het moet en daarmee gedaan. Ik heb het al lang aan den duivel beloofd dat ik u zou meebrengen. Spoed u nu maar of hij komt u halen in eigen persoon.

En wat zag de jongen toen verder?

De moeder en haar dochter kleedden zich uit en, wanneer zij naakt stonden, namen zij beiden een grooten pot met zalf. Daarmede besmeerden zij zich, het lichaam. Dan namen ze elk een bezemsteel en sprongen er schrijlings op.

En de moeder sprak:

- Dat ik vliege *over* hagen en heggen.

En zoo ook deed het meisje.

Beiden vlogen daarop door de schouw het huis uit en verder hoog de lucht in.

En de jongen dacht:

- Neen, zóó gaat dat niet afloopen. Ik wil zien wat die ginder uitsteken. Daarop drong hij het huis van de heks binnen, wreef zich het bloote lijf met dezelfde zalf in, nam een bezemsteel, ging er schrijlings opzitten en riep:

- Dat ik vliege *door* hagen en heggen!

De jongen had nu ongelukkiglijk verstaan dat de heks zei: dat ik vliege *door* hagen en heggen. Op hetzelfde oogenblik, dat hij die woorden kwam uit te spreken, vloog hij door de schouw, maar, eens de lucht in, daalde hij weer naar de aarde en vloog er voort door heesters, hagen en heggen, zoodat hij gansch geschramd en bebloed op den heksendans aankwam.

De heksen vlogen uiteen met den duivel vooraan, wanneer die vreemdeling aangevlogen kwam.

Iedereen was weg in een oogwenk. Alleen de moeder met haar dochter bleven en schenen iets te zoeken. 't Was het meisje, die haar bezemsteel verloren had, en nu niet meer langs denzelfden weg terug kon. En niet zoodra had de jongen ze beiden ontwaard of hij liep naar hen toe:

- Wat doet gij hier? vroeg hij.
- En gij, zei de heks, hoe zijt gij hier gekomen?
- Ik heb u beiden afgespied en dan ook van uw zalf gebezigd om u te achterhalen.
- Dat zal ik u betaald zetten, zei de heks, en zij veranderde den jongen in een kalf.
- Zie, zei ze tot haar dochter, gaat gij maar op dat beest zitten en zeg mij maar na.

- Dat ik terugkeere langs denzelfden weg, over hagen en heggen.

De heks vloog op. 't Meisje nam schrijlings op het kalf plaats en riep eveneens:

- Dat ik weerkeere langs denzelfden weg, over hagen en heggen.

En 't kalf vloog over hagen en heggen de heks achterna.

Te huis gekomen dacht de heks een oogenblik na.

- Wat ga ik met hem doen? vroeg ze zich af. Als hij terug mensch wordt gaat hij mij aanklagen en dan zal men mij levend verbranden.

En daarop veranderde zij het kalf in den ezel van den maalder, die heelder dagen op en af den molenberg moest klauteren met zware graan- en bloemvrachten op den rug. En bovendien kreeg hij dan nog voortdurend stampen, ja, meer stampen dan eten.

't Meisje had nu medelijden met den ezel van den maalder en zij vroeg meermalen aan haar moeder of zij den jongen terug zijn menschelijke gedaante zou willen weergeven. Ja, het meisje, dat een eerlijk en braaf hart in 't lijf droeg, weende dag en nacht om het ongeluk dat den jongen had getroffen, tot eindelijk haar moeder zei:

- Wel ja, ik zal hem onttooveren, maar dan moet hij gewijde palm eten, palm die op den laatsten palmenzondag is gewijd geworden. 't Meisje ging onmiddellijk op zoek en zij bracht armvollen gewijde palm mede. Zoodra de ezel er van gegeten had, veranderde hij terug in een mensch.

En hij trouwde dan met de dochter van de heks. Beiden gingen enkele dagen later den pastoor spreken, die de moeder haar wangeloof deed afzweren. Zoo is die heks, op 't laatst van haar leven, nog een ordentelijke vrouw geworden.

Niemand in het dorp heeft ooit geweten dat zij eens op de heide aan den heksendans had deelgenomen.

CXXXVI. Het rood kasteel[aant.]

Eens stond er, onderwegen Brussel en Parijs, een oud slot, waarin een schatrijke graaf woonde. Men noemde hem in de wandeling den zwarten ridder, want zwart was hij van opzicht, zwart van haar en altijd in 't zwart gekleed. Zijn kasteel was heel en al in rooden baksteen gebouwd en deuren en vensters waren in 't rood geschilderd. Zoo kwam het dat men dat kasteel het *Rood kasteel* heette. Vele knechten en meiden had die zwarte ridder en er was een meid, oud en vuil, die de menschen het zwart wijveken van het Rood kasteel noemden. Iedereen was er bang van, want men dacht dat het een tooverheks was.

Dat er daar op het Rood kasteel vreeselijke dingen moesten gebeuren daarvan was iedereen overtuigd. Men dierf zulks niet luid-op zeggen, maar iedereen dacht het toch en men fluisterde er dan ook de ergste dingen over zóó van *oor tot oor*. Men beweerde dat de zwarte ridder al dikwijls getrouwd was geweest en dat hij altijd met jonge schoone meisjes trouwde, die hij naar zijn kasteel bracht, om ze dan, den tweeden dag na hun huwelijk, te vermoorden.

Eens, op een avond, wanneer hij naar zijn kasteel terug kwam gereden, zat er weer een jonge bruid bij hem in het zadel. Lang hadden zij gereden. En daar onderweg was er iets wonders gebeurd. Dat meisje had de gewoonte in haar vaders huis te eten te geven aan de vogeltjes, die bij winterdag in den tuin nestelden. En in volle vaart, gelijk de ridder daar langs den weg reed, was het meisje erkend geworden door een koppel pimpelmeesjes en die riepen tot elkaar:

- Zie, daar rijdt het prinsesje uit de stad, dat ons in den Winter alle morgens te eten gaf. En zij zit in het zadel van den zwarten ridder van het Rood kasteel. Zij rijdt recht naar haar dood.

- Ge moet haar verwittigen, haar zeggen dat zij haar dood te gemoet rijdt.

En een der vogeltjes vloog toen den zwarten ridder met zijn bruid achterna en zong voortdurend:

Bruidje, wees toch niet zoo blij,
Want gij zijt uw dood nabij!
De doodenrijder weet het wel
En daarom rijdt hij nog zóó snel.

En wanneer het schoone meisje maar altijd dat deuntje hoorde, werd zij schielijk door angst bevangen. En zij vroeg aan den zwarten ridder waarheen hij haar voerde.

- Naar mijn kasteel, zegde hij. Ginder tusschen de boomen kunt gij het reeds zien liggen. Gij zult er de meesteres zijn. Al wat ge maar droomen kunt zult gij er vinden.

- God, mijn hart klopt toch zoo geweldig!

- 't Is om het geluk dat gij daar vinden zult.

En sneller, sneller reed, met die woorden, de ruiter voort.

Toen zij beiden afstapten en het meisje het Rood kasteel van dichtbij zag, dacht zij opnieuw aan wat het vogeltje daar onderweg gezongen had en zij zegde:

- Neen, neen, ik zal het hier nooit gewennen... Ik wil weerkeeren naar het huis van mijn vader...

- Wie hier komt, keert niet meer weer, zegde de ridder. Ik begrijp evenwel uw onrust en daarom zal ik nog een paar dagen op reis gaan. Intusschen zult gij op mij wachten. Ik geef u al mijn sleutels. Al wat gij hier ziet is uw eigendom en gij kunt er vrijelijk van genieten. Alleen in één kamer is het u verboden binnen te treden. Zij heeft een gouden deur, daaraan zult gij ze herkennen en dit gouden sleuteltje past er op het slot. Indien gij er mocht binnentreden zou

het uwen dood kosten. Maar waarom zoudt gij in die ééne verboden kamer gaan, wanneer er hier honderden zijn vol schatten en ontelbare dingen, die u allemaal toebehooren.

Daarop maakte de ridder linksommekeer, gaf zijn paard de sporen en verdween langswaar hij gekomen was.

't Meisje werd door de knechten en meiden als een vorstin ontvangen. Al wat zij rond haar te zien kreeg was zóo heerlijk en van zulke pracht, dat zij er na enkele minuten haar angst bij vergat.

Zij sliep dien nacht rustig als een roos. Als zij 's morgens opstond werd zij door meiden uit het bed gedragen, gewasschen, gekamd en gekleed. Een koningin kon het niet beter hebben! Wanneer zij dan haar morgenontbijt had genomen, ging zij een toertje doen door de kamers van het paleis. 't Was overal nog veel schooner dan zij had gepeinsd. 't Blonk er alom van goud en zilver. Zij dacht niet meer aan wat het vogeltje gezongen had! Zulke naarheden bestonden er niet en konden ook niet bestaan waar zooveel pracht was uitgestald.

Eindelijk kwam zij aan de gouden deur, waarvan haar man, de zwarte ridder, had gesproken. En nu herinnerde zij zich weer, dat de inkom er van verboden was. Zij nam eens even het gouden sleuteltje in handen en als zij dacht op al de kostbaarheden die daar voorzeker moesten opgestapeld liggen, begon haar hart als van benieuwdheid te popelen.

- Indien ik er maar eens binnentrad. Wie zal 't ooit weten? Mijn man, de zwarte lidder, is ver van hier en meiden of knechten zijn er aan of omtrent.

Een oogenblik bleef zij besluitloos staan. Dan stak zij den sleutel op 't slot, draaide het open en duwde aan de deur. En wat zag zij? Het zwart wijveken zat er aan een withouten tafel en schrapte darmen.

- Vrouwken, vroeg het bruidje, wat zijt ge daar aan 't doen?

- Ik schrap de darmen van 't voorlaatste bruidje van den zwarten ridder. Morgen zal ik de uwe schrappen. Waarom zijt gij hier binnengetreden? Aan de tien vrouwen, die de zwarte ridder hier op een avond binnenbracht, heeft hij eens dezelfde aanbeveling gedaan en geen enkele heeft haar benieuwdheid kunnen bedwingen. Allen zijn hier binnengedrongen en allen hebben het met den dood beboet. Zie, achter de deur hangen hun haartressen.

Indien gij den dood wilt ontkomen, spring dan ras door 't venster, verberg u in dien wagen met vlas, die binnen enkele stonden zal wegrijden. Spoed u, het is 't eenige middel om u te redden.

't Meisje deed wat het zwart wijveken haar aangeraden had. Nauwelijks zat zij onder 't vlas verborgen of de wagen reed weg, het kasteel af. Een paar uren verder hield hij even stil aan het paleis van den koning. 't Meisje wipte zich ongezien het vlas uit en liep het koninklijk paleis binnen en vertelde er wat haar overkomen was. En de koning sprak:

- Ik zal onmiddellijk dien snoodaard straffen.

Ondertusschen was de zwarte ridder op het Rood kasteel weergekeerd. Toen hij zijn jonge vrouw niet meer vond, spoedde hij zich naar de verboden kamer.

- Waar is mijn vrouw? vroeg hij aan het zwart wijveken. Ik zie dat zij in de verboden kamer is geweest. Ik moet haar dooden.

- Ja, zij is hier inderdaad geweest. Gisteren is zij hier geweest. Ik had juist met schrappen gedaan en daarom, aangezien zij toch sterven moest, heb ik ze maar onmiddellijk gedood. Zoo had ik meteen weer werk. Nu schrap ik haar darmen en haar haartres hangt achter de deur; het bloed is boven in het bad

en haar lichaam heb ik aan de honden laten verscheuren, zooals gij altijd doet.

En de zwarte ridder zag achter de deur; er hing een nieuwe haartres, maar 't was vlas dat het zwart wijveken daar zoo pas gesponnen had. En hij ging naar de badkamer en 't bad was gevuld met bloed. Het oud wijveke had buiten den wete van de andere dienstboden een lam geslacht en 't bloed er van in 't bad vergaard. En de zwarte ridder ging naar het hondenkot en daar lagen zoovele beenderen dat hij niet anders dacht of die van zijn laatste bruid lagen er bij.

Denzelfden dag echter werd de zwarte ridder uitgenoodigd op een feest dat 's anderen daags moest plaats hebben op het koninklijk paleis. Hij ging er natuurlijk heen, des te meer daar al de ridders van het land er zouden tegenwoordig zijn. Toen het feest ten einde liep, nam de koning het woord:

- Ridders, zegde hij, er bevindt zich voor het oogenblik op het paleis eene vreemde prinses. Ik zal haar roepen en haar vragen of zij de misdaden wil verhalen van een ridder, die hier aan mijn tafel zit. Gij zelf zult dan zijn straf uitspreken.

't Meisje verscheen. Zoodra de zwarte ridder haar gezien had, werd hij bleek van schrik. Het angstzweet brak hem uit. Hij wist dat zijn laatste uur was geslagen.

Toen de ridders het verhaal van de ongelukkige bruid hadden aangehoord, sprongen zij allen recht en riepen:

- De doodstraf, de doodstraf voor dien snooden moordenaar. Hij moet sterven in de zwaarste pijnen. En zoo geschiedde het ook.

Het schoone bruidje werd daarop ten huwelijk gevraagd door den zoon van den koning. En dan kwam er een varken met een langen snuit en 't vertelselken is uit.

CXXXVII. De drie talen[aant.]

Er was eens een jongen, zoo dom, zoo dom, dat zijn vader niet wist wat bij er mee aanvangen moest. Hij zond hem naar een kostschool in den vreemde. Als de jongen er van weerkeerde vroeg hem zijn vader wat hij zooal kon.

- Wel, ik ken al de taal van de honden.

- De taal van de honden! zegde de vader. Ge moogt er goed mee varen!

Wanneer de jongen de tweede maal van de kostschool weerkeerde, kende hij de taal van de kikvorschen. En als hij het derde jaar terugkwam, kende hij de taal van de vogels.

- Welnu, trek dan maar op, de wereld in, zegde de vader. Ik heb hier geen werk voor u en zoo een geleerde baas als gij zal ergens wel Jan boven Jan worden.

Jan trok er uit...

Den eersten dag van zijn reis kwam hij aan een groot kasteel en, daar hij moe was, vroeg hij er een onderkomen voor den nacht.

- Als ge niet bang zijt dat de honden u zullen verscheuren, dan kunt ge daarachter in den toren slapen, zegde de kasteelheer; 't is de eenige plaats die wij beschikbaar hebben.

- De honden zijn mijn beste vrienden, antwoordde Jan.

- Dan zal het u ook wel goed gaan, besloot de kasteelheer, maar hij dacht heel wat anders. Hij meende namelijk dat men 's anderen daags niet veel meer vinden zou van dien reizenden passant. 't Was tot

dan toe altijd zóó gegaan met de vreemdelingen die er kwamen vernachten.

Nu viel het anders uit! 's Anderen daags was de jongen al heel vroeg den kasteelheer aan 't opbellen.

- 'k Weet nu waarom ge last hebt van die honden zulle, zegde hij, er ligt daar een schat verborgen in dien toren, en de honden moeten dien bewaren zoolang hij niet door menschenhanden wordt ontdekt. Ik weet waar hij ligt, de honden hebben 't mij gezegd en 'k zal hem helpen ontgraven.

De kasteelheer stond niet weinig verbaasd! Eerst geloofde hij 't niet, maar dan begon hij te twijfelen en toen, na twee dagen gravens, de schat werd bovengehaald, toen kon hij den jongen niet genoeg bedanken. Hij wilde hem zijn dochter ten huwelijk geven, maar de jongen weigerde.

- Trouwen is houwen, zegde hij en hij trok voort.

Toch had hij een deel van den schat gekregen, zooveel dat hij nooit van zijn leven meer werken moest.

Toen hij weer lange dagen gegaan had, kwam hij voorbij een moeras.

- Die gaat naar Rome, kwaakten de vorschen.

- 't Is jandorie waar, zegde de jongen, hoe weten die dat.

- Paus worden, paus worden, kwaakten de vorschen weer.

En Jan ging zeere door, want Jan verstond niet alleen de taal van de puiten, hij geloofde ook aan wat zij vertelden.

En als hij in Rome aankwam was de oude paus juist gestorven en de prelaten waren vereenigd om een nieuwen paus te kiezen.

- Ik ga toch maar eens zien, dacht de jongen, vooral daar hij had hooren zeggen dat de prelaten het maar niet eens konden worden.

Niet zoodra was hij de zaal binnen of er kwamen

twee duiven op zijn schouders gevlogen. De prelaten meenden dat zulks een hemelsch teeken was om den opvolger van den afgestorven paus aan te duiden en zij kozen den jongen tot paus van Rome. 't Was onmiddellijk geklonken.

De jongen werd naar de pauselijke kerk geleid en moest er zonder uitstel de mis lezen.

En toen werd hij benauwd! Hij kende immers geen Latijn? Maar zie, het ging lijk een klets! De duiven, die op zijn schouders zaten, zegden hem wat hij doen moest en fluisterden hem al de Latijnsche woorden in 't oor, die hij zeggen moest.

CXXXVIII. De waarzegger[aant.]

Er was eens een rijke boer op 't dorp. Die boer had een eenige dochter. Zij was zóó schoon dat er geen schooner meisje te vinden was, maar zóó hoovaardig dat het niet om zeggen is! Ja, haar hoovaardigheid riep om wraak bij God. Vele van de begoede boerenzonen hadden haar reeds ten huwelijk gevraagd, maar zij wilde van hen niet weten.

- Wat een boer! zei ze steeds met minachting! 'k Zou wel weten! Een edelman moet ik hebben!

- Welnu, we zullen haar een edelman geven! zeiden de boeren en ze begonnen te peinzen, te peinzen hoe zij 't meisje 't best aan een edelman zouden helpen. Eindelijk hadden zij 't gevonden.

Er kwam daar op het dorp van tijd tot tijd een walen-bedelaar, van uit 't Luiksche, een die te lui was om te werken en niets anders kon dan zijn handen uitsteken en leven van den krijg. De jongens riepen hem op een vergadering, gaven hem geld, veel geld en verkleedden hem in een edelman met geruite broek, slipjas, lijnwaden boord en das en een hoogen hoed. Zoo moest hij het hoo vaardige meisje, dat geen boer van 't dorp tot man begeerde, de hand gaan vragen. Verder moest hij doen wat hem opgelegd werd.

- Suis moi baron Van Caeneghem, zoo begon hij, et c'est moi demander la main de votre fille pour me marier avec. Suis bonne familie moi, riche, beaucoup terres et beaucoup châteaux.

Ge kunt niet gelooven hoe blij 't meisje was! Die baron werd seffens binnengelaten en wijn en koekskens werden opgebracht.

Maar toen al die aanstalten gemaakt waren, kwamen de dorpelingen af en ze sloegen om ter hardst op de deur en wilden onmiddellijk binnengelaten worden.

- C'est moi avoir peur! zei de baron, vite dans la cave, moi. En zooals 't afgesproken was vluchtte hij den kelder in.

Daarop werd de deur geopend en de jongens van 't dorp stonden er voor en een hield er een zak vast waaruit een luid gegons opging.

- Boer, wij komen u waarschuwen dat er hier een groote kale, wale beest in huis is en dat hij de hand van uw dochter komt te vragen. Onze waarzegger heeft het ons gezegd.

- Uw waarzegger? vroeg de boer.

- Ja, onze waarzegger, dien wij in dezen zak hebben zitten. 't Is een geest die er opgesloten zit. Hij weet alles en ziet alles en zegt de waarheid aan iedereen.

- En wat meer is, gingen zij dan voort, die walebeest geeft zich uit voor baron en zegt dat hij veel geld en goed bezit, en hij is zoo rijk als Jokke den scharesliep en die heeft niets. En hij denkt ons te ontkomen met in den kelder te vluchten, maar 't zal niet waar zijn.

Boer en dochter stonden niet weinig versteld als zij zagen dat de waarzegger van die mannen alles wist van 't naaldje tot den draad, vooral wanneer de walenbaron uit den kelder kwam gekropen en op de vlucht ging, zooals het ook afgesproken was.

De rijke boer wilde nu, op aandringen van zijn dochter, dien waarzegger koopen. De mannen vroegen er echter veel geld voor, wel duizend frank. De boer had er evenwel die groote som voor over en kocht hem.

Niet zoodra waren de mannen weg of de boer wilde den waarzegger probeeren. En hij vroeg hem of hij zeggen kon waar de zoogenaamde baron wel heen-

gevlucht was, om hem door de politie te doen achterhalen. Hij schudde met de beurs zoo gelijk hij het de mannen had zien doen. Er kwam echter geen antwoord uit den zak. Hij hoorde niets dan een gegons. Ten einde raad deed hij den zak open en er kwamen honderden bieën uitgevlogen, die den boer en zijn dochter zoo duchtig staken, dat zij huilden van de pijn.

- God! nu begreep de boer dat hij bedonderd was geworden. Hij liep naar den stal, sprong op zijn vurigsten hengst en reed de kerels achterna.

- Ik zal ze wel inhalen, meende hij.

Maar de mannen hadden hem gehoord op de baan. Zij teenden vandaan. Een echter moest op de baan blijven zitten, om den boer het spoor bijster te maken. Deze lei zijn klak op den weg, boven iets dat er een koe had laten vallen en hield ze met twee handen vast.

- Hebt gij geen zeven man zien voorbijtrekken? vroeg hem de boer.

- Ja, die heb ik, en ik weet waar zij zijn ook. Ik zal ze u brengen als ge hier ondertusschen mijn klak blijft vasthouden. Maar niet opheffen, hoor! 't Is voor een wedding! Er zit een merel onder.

De boer kwam de klak vasthouden en de andere sprong te paard en reed weg in vliegende vaart.

De boer bleef zitten met zijn handen aan de klak. Daar hij niemand hoorde of zag afkomen, begon hij ten slotte achterdocht te krijgen. Hij lichtte de klak op en dacht:

- Ik zal hem wel pakken, dien merel. Maar hij hoorde of zag niemendal.

- Nog wat hooger, zei hij toen, en hij hief wat hooger op. Toen dacht hij gelijk dat hij daar iets liggen zag. Klauw,... maar hij had nu wat anders vast dan een merel.

CXXXIX. De levende St. Rochus[aant.]

Eens was het beeld van Sint Rochus danig vermolmd geworden en toen men het, voor de jaarlijksche processie, uit zijn nis haalde, viel het heel en al in stukken. Wat nu gedaan?

Ja, de oude deken wist geen raad.

Eindelijk had de koster het gevonden.

- Weet ge wat, deken, zegde hij, we zullen wij Cies den stoelbinder vragen van St-Rochus te verbeelden. Wij zullen hem gansch in 't nieuw zetten, en zijn bloote beenen en zijn aangezicht zullen we instrijken met stroop. Hij zal hij daar wel voor te vinden zijn, als wij hem vijf frank geven. En niemand, ge zult het zien, zal het bemerken.

Zoo gezegd, zoo gedaan. De processie ging uit en Cies de stoelbinder stond op zijn troon. Niemand bemerkte dat het ditmaal een levende Sint Rochus was die rondgedragen werd. Wanneer de processie aan den Veerdam bleef staan, dreigde het een oogenblik met Cies te misloopen. Daar kwamen de vliegen, gelokt door den stroop, op het aangezicht van Cies gevlogen en deze blies en pufte en trok vieze muilen, om die beestjes te verjagen.

Cies dacht er een oogenblik aan te midden van 't volk te springen en 't op een loopen te zetten. Maar de processie ging gelukkiglijk voort vooraleer nog iemand de grimassen van den levenden St. Rochus had opgemerkt.

Eindelijk geraakte men aan de kerk terug. Al de heiligen werden op het koor gebracht en de geloovigen gingen achter 't Allerheiligste de kerk binnen, waar de deken nog een sermoen deed.

Toen echter werd Cies ongeduldig. En wanneer daar meteen een groote wesp op hem af kwam, kon hij 't schier niet meer uithouden. Ze kwam altijd terug. En daar het sermoen van den deken al maar duren bleef, sprong Cies van zijn schabelleken.

- Neen, zoo niet, meneer de deken, zoo niet, riep hij luid. Gij hebt mij gehuurd om in de processie te gaan, maar niet om hier nog een uur te staan schilderen.

CXXXX. De eenoogige en de bult[aant.]

Een bult ging voorbij het huis van den eenoogige. Deze stond in zijn deur een pijp te rooken en hij wilde den bult voor den gek houden.

- Ge trekt zoo vroeg naar den maalder met uwen bakzak op den rug.

- Vroeg, vroeg, zei de bult; voor wie maar half uitgeslapen is gelijk gij, ja, en nog maar een venster in zijnen gevel heeft openstaan!

CXXXXI. 't Paart van den duivel[aant.]

Een kleermaker werd bij een klient geroepen om een kostuum te maken. Hij nam de maat en de schaar want hij moest de stof ter plaatse snijden.

De kleermaker aan 't snijden!

- Dat is de voorkant rechts, zeide hij; dat is de voorkant links; dat is de rug en dat zijn de mouwen.

Ten slotte sneed hij er nog een stuk af, dat hij door 't venster wierp.

- En dat is 't paart van den duivel!

- Wat zijn dat nu voor streken! kloeg de klient en liep de straat op, om het stuk te gaan halen.

En ondertusschen haastte zich de kleermaker om er nog een stuk voor hem zelf af te snijden... een overschotje!

CXXXXII. De gefopte koster[aant.]

Een boerenknecht wilde op een Zondag naar de kermis gaan, maar hij had geen geld. Hij besloot na de Hoogmis een paar frank aan Sint Antonius te vragen.

Maar de koster vond het raar dat die jongen, na de Hoogmis, aan het beeld van Sint Antonius bidden kwam. Hij wilde weten wat er met hem gaande was, want hij vermoedde wel dat het een gunst was die hij er bedelen kwam.

- Sint Antonius geef mij eens twee frank om naar de kermis te gaan. 'k Zal op 't einde van de maand u 't dubbele weergeven. Vier franken, goed en degelijk zilver.

De koster dacht meteen een goed zaakje te doen en wierp met de gaauwte twee franken naar den jongen, die bedankte en optrok.

Op het eind van de maand zag de koster niets komen. Dagelijks ging hij naar het beeld van Sint Antonius, maar altijd niets, niets. Eindelijk besloot hij den jongen eens aan te spreken.

- Flup, zegde hij, ik moet u een commissie doen van Sint Antonius. Hij had u op 't eind van de maand al eens verwacht, om de vier frank te brengen in de plaats van de twee die hij u geleend heeft.

- Heeft die babbelaar dat verteld, riep Flup! Welnu, nu krijgt hij niets meer! Dat zal hem leeren.

CXXXXIII. 't Slim boerke[aant.]

Een boerke wilde een tak afhakken van den notenboom die nevens zijn woning stond, daar hij heel en al op het dak rustte en er, door den wind, al eens schade aan toebracht.

Op een morgen klom hij de kruin van den notenboom in en, gezeten op den af te houwen tak, begon hij er met zijn bijl in te slaan. De splinters vlogen te allen kant. Het duurde zoolang tot de tak brak en 't boerke met tak en al naar beneden donderde.

Daarvan hadden hem enkele voorbijgangers op voorhand verwittigd. Zij hadden er nog bijgevoegd:

- Als ge met tak en al naar beneden valt, zijt ge dood, morsdood.

't Boerke dacht dat hij nu morsdood was, bleef liggen en verroerde geen vin.

Maar daar kwam nu de veldwachter aan.

- Wat is hier gebeurd, zegde deze, leeft die man nog of is hij dood?

't Boerke rekte even den kop omhoog en riep:

- Veldwachter, ik viel uit den boom met den tak dien ik afhakte. De mannen ginder op de baan hadden er mij op voorhand van verwittigd. Zooals zij het voorzegd hebben, is het gegaan. En zij voegden er nog bij: En als ge valt zijt ge dood, morsdood. Welnu, ik ben morsdood!

CXXXXIV-CLXIII. Twintig kwelvertelsels[aant.]

1

'k Weet een vertelselken
   Van Pierlapelselken;
Wil je 't weten
'k Zal 't u zeggen:
Der kwam daar ne patere
En hij viel in 't watere,
En der kwam daar ne puit
En hij triek hem der uit.
En daar: 't vertelselken is uit.

2

Daar kwam een vrouw met een kind,
Mijn vertelselken begint.
Toen kwam haar man met een kalf,
Mijn vertelselken is half.
Toen kwam een varken met een langen snuit,
Mijn vertelselken is uit.

3

Ik zal u iets vertellen
Van Ciesen en Peternelle,
Die...
   Zulde gij 't zwijgen?
(de kinderen zeggen hier meestal ja)
Dan zal ik het ook maar zwijgen.

4

Mijn vader heeft lijnwaad,
't Is niet metelijk.
Mijn moeder heeft geld,
't Is niet teilelijk.
Mijn zuster heeft een peer
Ze is niet schellelijk.
En mijn vertelsel is uit
Is niet zeggelijk!

5

Een maalder, een meulen,
Een paard en een veulen,
Een vrouw en een kind,
't Vertelsel begint.

Een man en een pater,
Een vischken in 't water,
Een koe en een kalf,
't Vertelsel is half.

Zij gingen aan 't spelen,
Op trompen en veelen,
Op trommel en fluit,
't Vertelsel is uit!

6

Ik wil u iets vertellen:
Een rosse kater
Sprong in 't water.
Hij sprong in de assche,
De hond begon te bassen.
Hij kroop er weer uit
En 't vertelselken is uit.

7

'k Vertel een vertelsel,
Pier-la-Pelsel!
De kat zat op het huis
En er kwam een flieremuis.
De kat die deed ne sprong,
Haar staartje aan 't gootje hong,
Ze sprong nog eens zoo wijd
En was haar staartje kwijt.

8

Ik zal u iets vertellen
Van Pieter en Pieternelle.
Pieter schoot nen haas
En Pieternelle
Moest 't beestje vellen (villen).

9

Pieter Pater
Viel in 't water.
Pieter Puit
Had het gezien van op zijn schuit
En haalde Pieter Pater 't water uit!

10

Sa hoor eens wat:
Machiel, de guit,
Zat op een schuit
En wou gaan leeren pompen.
De pomp die brak,
Machiel op zijn gat
En was zoo naar[1] verdronken.
Wat plezierig vertelsel is dat!

(1) bijna

11

Drie meisjes gingen langs de baan,
Daar kwamen drie meneerkens aan.
Die heerkens vroegen ‘gade gij mee?’
Maar geen een van die meisjes, die 't dee.
En staat 't vertselsel u niet aan,
'k Begin dan weer van eerst af aan!

12

Floeren Jantje,
Zoo zwart als roet
Ging eens wandelen
Zonder hoed.
En het zonneken
Scheen op zijn bolleken
En hij droeg een parasolleken.

13

Drie meisjes gingen langs de baan,
Daar kwamen drie meneerkens aan;
De heerkens zeiden goeden dag.
De meisjes schoten in een lach.
En 't varken met zijn langen snuit
Die lachte ze wel 't meeste uit.

14

Er zat een aapeken
Al op een bloksken,
Veur zijn moeders keukendeur;
En der was een holleken
Al in zijn roksken,
Daar stak dat schelmken
Zijn pootje deur.

15

Er was een vrouwken
Het zat in 't schouwken.
Haar ‘venken’[1] zocht met veel gedruisch,
Trap op, trap af, door heel het huis.
- Ach, waar zit nu toch mijn vrouwken?
- Ik, ik zit hier in het schouwken
- En wat doet mijn vrouwken daar?
- Ik, ik kam en krol mijn haar.

16

Er zat een begijntje in 't koren
Met haar komkommerken bloot.
En er kwam nen hanne gevlogen,
Die krabde met zijnen poot.
O, mijn hondje,
Krab aan mijn kontje,
Mijn kontje, mijn kontje is tarwebrood.

17

Lippen Tippen
Zat in 't koren,
Met een driegdraad om zijn ooren.
Vóór zijn voeten sprong ne puit,
Lippen Tippen
't Koren uit.

18

Ik zal u iets vertellen
Van katten en poesjenellen...
Zulde gij zwijgen...

(1) ventje.

De luisterende kinderen zeggen hier volmondig ja, waarop de verteller besluit:

Dan zal ik ook maar zwijgen.

19

Daar was een begijntje,
Dat ging zoo fijntjes
Al op moeders klonken.
Het liet een keek
Viel in de beek,
En was bijkans verdronken.

20

Luister nu hier:
Peken en Meken
Zaten te gaar
Op een melkkar.
Oei! zei het Meken.
Wat is 't? zei Peken.
Gij moet uw voeten
Bij mij niet steken.

CLXIV. Van een dief en een pastoor[aant.]

Op een avond brak er een dief in de kerk. Ge moet weten dat er 's anderen daags een groote zielmis was met uitdeeling van brood aan de armen. En de bakker had zoo meteen de partij brood in groote manden aangebracht.

Toen hij aan 't inbreken was, kwam er een andere dief op 't kerkhof gegaan.

- Wat doet gij hier? vroeg hij.

- Ik breek binnen om 't brood te stelen dat de bakker gebracht geeft voor de zielmis van morgen.

- Ik trek naar den boer daarover om er 't kalf te stelen.

- Welnu, ik zal hier binnen wachten op uw komst.

Maar nu gebeurde het dat de koster de kerk binnenkwam. Hij wilde ook enkele brooden knippen. Pas had hij de deur geopend of hij zag den dief, die een keers ontstoken had en het brood in een zak stopte. Hij liep als een bremscheer den pastoor halen en deze kwam onmiddellijk mee. De dief, gerucht hoorende, dacht dat het zijn maat was die met het kalf kwam.

- Hewel! riep hij, hebt gij 't kalf bij? We zullen het onmiddellijk maar vierendeelen.

En de pastoor dacht waarachtig dat men over hem sprak en stoof als een wervelwind buiten. Hij loopt misschien nog.

CLXV. De meid van den pastoor moet donderen[aant.]

Er heerschte al lang een slechte geest op 't dorp. De menschen gedroegen zich slecht en de pastoor had al schoon te preken en nog te preken, het beterde niet, verre van daar!

De pastoor besloot alsdan een radikaal middel te gebruiken om eens voor goed den schrik in de harten van alleman te jagen.

Op een Zondag, na gepreekt te hebben over de slecht gedrag van de parochianen en over de gramschap dat zulks bij Onzen Lieven Heer had verwekt, smeekte hij God in den Hemel zijn stem te laten hooren. En waarlijk, op hetzelfde oogenblik ging een ratelende donder door de kerk. 't Was de meid van den pastoor die, daarboven op den zolder, donderen moest.

- Hoort ge 't? zei de pastoor, 't is de stem van God. Zijn gramschap is groot.

Al de parochianen keken naar boven, vol angst en ontzetting.

Eensklaps echter hield het donderen op. En daarboven kwam de meid met haar twee beenen door de zoldering gedonderd.

- Kijkt nu niet langer meer naar boven, riep de pastoor daarop. Slaat uw oogen neer, 't is de heilige geest die nu nederdaalt.

CLXVI. De duiveltjes[aant.]

Er was eens een koopman in de groote koophandelstad van Antwerpen die slechts één zoon had. De man had veel geleden in de wereld en was afkeerig geworden van menschen en dingen. Daarom ging hij met zijn zoon naar de Kempen wonen, ver van de stad en ver van de menschen.

Toen de zoon achttien jaar oud was geworden, kende hij niets van de wereld. En toen gebeurde het eens dat de vader en zijn zoon naar de stad moesten.

Daar keek de jongen nu zijn oogen uit den kop! 't Waren allemaal zoo'n vreemde dingen die hij er zag. Ook hield hij niet op er allerhanden uitleg over te vragen. 't Meest van al was hij getroffen door de jonge, mooi-opgedirkte meisjes, die hij overal ontmoette. En hij vroeg aan zijn vader wat voor wezens dat wel waren.

- 't Zijn duiveltjes, zei de vader, en hij maakte een kruis.

Toen zij thuis gekomen waren vroeg de vader aan zijn zoon, wat hem in de stad het meest getroffen had.

- Wel, die kleine, aardige duiveltjes, zei de jongen. Daarmee zou 't wel plezierig zijn te leven.

CLXVII. Waarom er geen maalders in de hel komen[aant.]

't Ging slecht bij de maalders, te dien tijde, zóó slecht dat er eens een was die, om 't zeven jaar goed te hebben, zijn ziel aan den duivel verkocht.

En hij had het goed, ja, hij at en dronk en deed wat hij wilde, maar de zeven jaar vlogen voorbij lijk een droom. Ook op een morgen was de duivel daar.

- Zijt ge klaar man?

- Ja, zei de maalder, 't moet en 't kan niet anders.

De duivel laadde den maalder in een zak en was er mee weg.

Als de duivel nu een eind geloopen had, kwam hij voorbij een herberg en daarbinnen hoorde hij een schrikkelijk gesakker en gevloek.

- Hier moet ik binnen, dacht de duivel.

Hij zette zijn zak met den maalder er in tegen den gevel van de herberg en trok er binnen. Intusschen zat de maalder in zijn zak te kreunen en te kermen.

Maar nu kwam daar een herder aan. Op het geklaag en gekuch dat uit den zak opging, kwam hij nader en, toen hij de stem van den maalder herkende, sneed hij den zak open en de maalder kwam er uit gekropen.

- Maar wat beteekent dat, maalder? vroeg de herder.

En de maalder vertelde in enkele woorden wat er met hem voorgevallen was.

Maar de maalder was bang dat de duivel zou buiten komen en hem terug in den zak zou steken.

- Steek uw hond in den zak, zei hij tot den herder, en laat ons maken dat we wegkomen.

Ze staken den hond in den zak en ‘speelden schampavie’.

Enkele minuten later kwam de duivel uit de herberg, laadde den zak op den rug en zette zijn weg voort, recht naar de hel.

Maar daar nu was het een herrie, toen de duivel den zak opende! De hond kwam er uitgesprongen, baste en klauwde en hapte zoodanig dat al de duivelkens en duivelinnen op de vlucht sloegen. De opperduivel haastte zich den hond aan de deur te smijten en riep:

- Opgepast, dat ge met geen maalders meer binnenkomt!

CLXVIII. De pastoor die geen Latijn kende[aant.]

't Lag op het dorp in den mond van iedereen dat de pastoor geen Latijn kende. En de meid zegde het op een morgen aan haar meester.

- Wat! zeggen ze dat? vroeg de pastoor. Ik zal aanstaanden Zondag Latijn spreken, Latijn om ze allemaal van hun stoel te doen vallen.

Als de pastoor den volgenden Zondag den preekstoel beklom, dacht hij er niet meer aan dat hij beloofd had Latijn te spreken tot zijn parochianen.

Van op den spreekstoel kon hij echter in zijn tuin zien en wat zag hij daar op dien morgen? Er zaten dieven in zijn appelboom en ze plokken er al zijn appelen af. Wat nu gedaan? Meteen schoot het hem te binnen dat hij beloofd had Latijn te spreken in zijn sermoen. En hij keerde zich naar zijn meid, die op de eerste rij onder den preekstoel zat, en begon:

- ‘Mium dievum zittum in onzum appelarum. Spoedu naar huizum of al ons appalas zijn gestolum!’

Mie de meid begreep den pastoor en haastte zich naar huis.

En de parochianen waren allemaal nog zoo blij, omdat de pastoor nu Latijn had gesproken.

CLXIX. De drie luiaarden[aant.]

Op het dorp woonden drie luiaarden. Zij waren zóó lui dat zij een ware beroemdheid verworven hadden, niet alleen op het dorp zelf en in den omtrek, maar in het heele land. De koning zelf had van die luiaarden al hooren spreken en, op een schoonen dag, besloot hij naar dat dorp te reizen om die luiaarden van dichtbij te zien.

Toen de koning op het dorp aankwam bracht men hem onmiddellijk naar een groote wei, waar de drie luieriken in de zon lagen. Ze lagen er alsof ze er eeuwig moesten blij ven liggen, zonder roeren en zonder opzien. Ze waren nog te lui om maar even hun mond open te trekken om te gapen.

En de koning sprak:

- Ik ben tot hier gekomen om te zien wie van u drieën de grootste luierik is. Voor hem heb ik honderd kronen meegebracht.

- Ik ben het luist zegde de eerste luiaard en hij stak even de hand uit.

- Neen, ik, zegde de tweede en hij bewoog eens even met het hoofd.

Maar de derde luiaard zei geen woord, bewoog geen vin en bleef liggen beweegloos lijk hij lag. En deze won het en kreeg de honderd kronen van den koning.

CLXX. De drie lui gebroeders[aant.]

Een vader lag op sterven. Hij liet zijn drie zonen bij hem komen en zegde dat hij zijn fortuin zou nalaten aan de luiste van de drie.

- Die zal mijn geld wel 't meeste noodig hebben, voegde hij er nog bij.

- Vader, zegde daarop de oudste zoon, dan komt heel uw fortuin mij toe. Ik ben zoo lui dat ik 's avonds, wanneer ik slapen ga, niet eens mijn oogen kan toeknijpen van puur luiaardij.

- Neen, uw fortuin zal voor mij zijn, vader, zegde daarop de tweede zoon. Ik ben zoo lui dat ik, wanneer ik 's avonds aan 't vuur ben gezeten, liever mijn voeten laat verbranden dan ze iet of wat terug te trekken.

- Ik weet maar dit, zegde daarop de derde zoon: moest ik met de koord aan den hals onder de galg staan, en moest men mij dan een mes in de hand geven om de koord over te snijden, en kon ik dan verder mij al loopende redden, welnu, ik zou te lui zijn het mes aan te nemen, te lui om de koord over te snijden, en te lui om te gaan loopen. Liever liet ik mij ophangen.

- Gij zijt de baas in de luiaardij, besloot de stervende vader, aan u is mijn geheel vermogen. Gij zult het ook wel het meest van al noodig hebben.

CLXXI. De koe die likkebaardde[aant.]

Onder de hoogzaal van de kerk te Ruysbroeck schoot het gras weelderig op. Men wist er geen raad mee en allerlei voorstellen werden gedaan. Het gras uittrekken was onmogelijk en het af maaien ging ook niet. De koster had, ten slotte, een gedachte die aangenomen werd. Men haalde er een koe bij, deed haar een zeel om den hals en hijschte haar op.

- Die zal 't wel afgrazen, besloot de koster, toen het beest naar boven werd getrokken.

En toen schielijk werd de koe half versmacht; zij spartelde met de achterpooten en de tong viel haar uit den muil.

- Zie, wedervoer de koster, ze likkebaardt al!

CLXXII. Smidje-Smee[aant.]

Eens was Onze Lieve Heer weer op reis met Sinte Pieter. Zij waren reeds door vele landen getrokken, hadden vele steden bezichtigd en dan, toen zij in een klein Kempisch dorp aankwamen, verloor de ezel van Onzen Lieven Heer een hoefijzer. Gelukkig woonde er een hoefsmid op dat dorp en Onze Lieve Heer ging er met Sinte Pieter aankloppen. Op een, twee, drie had de smid den ezel met een nieuw zilveren hoefijzer beslagen en, daar hij dacht met twee arme duivels van kermisreizigers te doen te hebben, wilde hij geen geld voor zijn werk. Onze Lieve Heer, die de goedhartigheid van den smid op prijs stelde, wilde hem dan ook onverwijld beloonen en sprak:

- Beste man, daar gij tegenover ons zoo goed van hart zijt geweest, wil ik voor u ook iets doen. Gij moogt drie wenschen uitbrengen en ik verzeker u dat ik ze onverwijld zal verwezenlijken. Wensch nu maar wat ge wilt.

De smid dacht even na en toen hij wilde spreken viel Sinte Pieter hem in de rede.

- Kies den Hemel, zegde deze.

- Alsof ik niet verzekerd was recht naar den Hemel te gaan! Neen, mijn eerste wensch is, dat al wie zich in mijn zetel zou neerzetten, er niet meer uitgerake.

- 't Zal zoo wezen, zegde Onze Lieve Heer.

- En mijn tweede wensch is...

- Kies nu den Hemel, onderbrak Sinte Pieter.

- Wie zou mij daar niet toelaten? antwoordde de smid; neen, mijn tweede wensch is dat al wie nog

in mijn appelboom kruipe er blijve aanplakken lijk de vliegen aan de teerroede.

- Dat ook zal van dezen stond af zóo wezen, zegde Onze Lieve Heer. En nu laat uw derden en laatsten wensch eens hooren.

- Mijn derde wensch is...

- Wensch den Hemel, domkop, viel Sinte Pieter weer bitsig in.

- Hoor eens hier en onthoud het voor altijd, 't zullen sterke kerels zijn die er mij aan de deur zullen zetten. Neen, mijn laatste wensch is dat wat in dit beurzeken zit er nooit meer uitgerake.

- Die wensch wordt insgelijks vervuld, zegde Onze Lieven Heer, en daarop trok hij verder met Sinte Pieter, die niet weinig duivelde op den moedwilligen smid.

Lange jaren later zat Smidje Smee op een schoonen achtermiddag droevig en alleen in zijn smidse voor het raam te kijken. 't Was slechte tijd in heel het land en daar er geen slag werk kwam stond ook de armoede voor hem aan de deur. En terwijl hij zoo te dubben zat op de ellende die hen te wachten stond, verscheen daar op eens een bruinroode, leelijke kerel met rechtstaande, gespitste ooren en een langen staart. Het was de duivel in eigen persoon.

- Ha, Smidje Smee, zegde hij, ge ziet er ongelukkig uit.

- Ja, 't gaat niet al te best: geen werk, geen geld, geen eten, geen vreugd.

- Wel, verkoop mij uw ziel... Binnen zeven jaar kom ik u halen en gaat gij met mij naar de hel.

- En hoeveel zult ge mij daar wel voor geven?

- Wel, altijd uw smidse vol ijzer en kolen en een beurs gouden geld.

- Aangenomen, zegde 't smidje.

En de duivel wierp onmiddellijk 't Smidje de beurs

gouden geld toe en was weg. En de smidse zat bovendien kroppens toe gevuld met ijzer en kolen.

En nu brak er een leventje aan voor het smidje, werk overhoop en daarbij geld, geld, geld, zooveel dat hij er geen blijf mee wist.

Maar zeven jaren zijn vlug vervlogen als alles met den wind gaat. Gauwer dan 't Smidje het wilde was de termijn voorbij en alle dagen kon de duivel om zijn pand komen. Ook Smidje Smee verwachtte de gast en 't was hem dan ook geen verrassing toen hij op een vroegen morgen op de deur hoorde kloppen. De deur vloog open en daar stond de duivel.

- Smidje, uw tijd is gekomen. Maak u gereed om te vertrekken.

't Smidje wist het ook. Hij wist daarbij ook dat hij over jaren eens drie van zijn wenschen vervuld zag en hij zou er nu eens mee voor de pinnen komen.

- Op een ommezien ben ik klaar, meester, zegde hij, de tijd om mij even wat aan te kleeden. Blijf intusschen maar wat in mijn zetel rusten.

De duivel liet zich in den zetel vallen en Smidje Smee lachte. De duivel begon daarop verveerlijk te vloeken want hij had het op dat hij er niet meer uit en kon.

- Als ge wilt kunt ge er onmiddelijk uit, zegde het Smidje. Ge hebt mijn kontrak maar te verlengen voor zeven jaar en een nieuwe som geld te betalen en alles is weeral geloopen.

Er schoot den duivel ook niets anders over. Hij verlengde 't kontrakt, wierp een beurs gouden geld op tafel en 't Smidje liet hem al gauw de deur uitloopen.

't Smidje stond nu voor een nieuwen kerf, maar de zeven streepkens stonden er gauwer ingegriffeld dan hij dacht, en op een warmen zomermorgen stond de duivel, aan de smidse, vergezeld van een heele bende

kleine roode duiveltjes. Hij betrouwde het spel alleen niet meer.

- Nu valt er niet meer te gekken, Smidje, u gespoed en vooruit.

- Ja, nu is 't voor goed, man, ik weet het. Ik ga me kleeden en ben mede op de baan. 't Is stikkend warm vandaag en ge zweet gij allen van de reis. Ziet daar mijn appeltjes eens staan, rood als blozende kriekskens en sappig, sappig, sappig. Plukt er maar af zooveel het u allen lust. Voor wie hoeven ze hier nog te blijven? In den top staan de rijpste. En in een oogwenk zaten de roode langstaarten in den boom. En smullen dat ze deden, smullen. Maar toen ze er af wilden komen was het wat anders. Toen was het een gehuil en geschreeuw zonder end. En Smidje Smee, in plaats van zich te gaan kleeden, had een grooten haak gloeiend gemaakt in zijn smidse en kwam er mee aangeloopen en hij deed de pooten en de staarten van de duivels kissen. 't Was een gehuil en gekerm dat hooren en zien er bij vergingen.

't Smidje deed weer zeven jaar bij beloven. Met volle monden gaven al de duivels hun akkoord.

Wanneer 't Smidje zijn geld beet had, liet hij ze allemaal beneden komen en in een ommezien waren ze verdwenen.

Maar ook die derde zeven jaren waren geen eeuwigheid. En toen op een morgen verscheen in de smidse de hoofdduivel in hoogsteigen persoon met een macht van duivels en duivelinnen, in een woord, met al wat er in de hel op dien dag aan duivelsgoed kon gemist worden.

- Zijt ge eindelijk klaar om te vertrekken vroeg de opperduivel, me dunkt dat het nu al te lang met u heeft geduurd.

- Ja, Lucifer, zegde 't Smidje, met u wil ik meegaan. Gij zijt ne vent waarvoor ik eerbied heb. Wat

men mij van u verteld heeft is bewonderenswaardig, buiten een ding en dat is gelogen. En 't is spijtig dat men zulke dingen vertelt van een bewonderenswaardig man...

- En wat is dat? vroeg Lucifer.

- Dat gij en uw duivels u zoo klein kunt maken dat gij allen in dit beurzeken kruipen kunt.

- Wat dat niet kunnen, zegde Lucifer. Ge zult dat eens gaan zien. En bij pakte het beurzeken uit de handen van den Smid, lei het open op het aambeeld en hij met al zijn duivels maakten zich zoo klein als muggen en vlogen het beurzeken in. 't Smidje was niet lui gevallen, stropte algauw het beurzeken dicht en begon er toen met den voorhamer op te bonken dat al de duivels pen en inkt riepen.

- Laat ons gaan, riep Lucifer maar altijd, laat ons gaan, 't kontrakt is verbroken. Ge krijgt uw perkament terug.

- Daar wachtte ik op, zegde Smidje Smee, die zoodra hij zijn papier terug in hand had, de beurs aan de deur uitschudde, zoodat het duivelsgebroed er van onder kon trekken.

Nu leefde Smidje Smee nog lange jaren alleen en gelukkig op deze wereld. Maar aan alles komt een end. Eindelijk, stram en oud geworden, was hij gestorven en trok hij op weg naar den Hemel. Ik heb den Hemel verdiend meende hij. Als hij evenwel er aanklopte en Sinte Pieter hem zag sloeg deze met de gauwte de deur toe en riep:

- Neen, moedwilligen komen hier niet binnen.

Sinte Pieter had den man herkend.

Er schoot 't Smidje niets anders over dan naar de Hel te trekken. Daar ook werd hij onmiddellijk herkend.

- Er uit! Gij hebt ons pooten en staarten ver-

brand. Gij hebt ons met den voorhamer op 't lijf gezeten. Wij willen u hier niet.

Aan het vagevuur zelfs belde hij te vergeefs. Men ging eens zien op de registers en, daar hij er niet aangemeld was, het men hem ook niet binnen.

Weer trok Smidje Smee de hemelbaan op. Hij klopte nu heel voorzichtig aan de poort van den Hemel.

- Zijde gij 't weer, moedwillige smid? riep Sinte Pieter. Gij moogt niet binnen en ge weet het.

Sinte Pieter sloeg daarop met geweld de hemelpoort dicht, maar Smidje Smee stak zijn voet er tusschen.

't Smidje huilde van de pijn - hij deed er natuurlijk wat bij - zoodat Sinte Pieter de deur weer wat verder opentrok... De smid maakte er gebruik van om er heel zijnen kop tusschen te steken.

- Sla niet toe, Sinte Pieter, sla niet toe, Sinte Pieter, mijn hoofd steekt er tusschen.

En Sinte Pieter deed als voorzichtige portier de deur wat wijder open... en wip... de smid sprong den hemel binnen, wierp zijn schort op den grond en ging er op zitten.

- Neen, neen, gij moogt hier niet blijven, gij moet buiten; er is hier geen plaats voor u.

- Ik zit hier op 't mijn en blijf er op zitten, zegde de smid. En dat deed hij werkelijk ook. Ten einde raad ging Sinte Pieter Onzen Lieven Heer halen en zegde dat er daar eenen was die met geweld den Hemel was binnengedrongen en nu niet wilde heengaan. Onze Lieve Heer kwam af en toen hij Smidje Smee zag, herkende hij hem onmiddellijk.

- O 't is de smid, zegde Onze Lieve Heer. Die mag blijven, Pieter. Hij was op de aarde een barmhartige ziel. Hij heeft den Hemel verdiend. Geef hem maar onmiddellijk een telloor rijstpap.

CLXXIII. De rijken in den hemel[aant.]

Op de wereld ronddoolende, kwam Sinte Pieter eens bij een arm vrouwken en hij sprak haar van den Hemel.

- Ja, ja, zei 't arm vrouwken, wat hier is zal ginder in den Hemel ook wel zijn. De rijken zullen er 't best end vasthouden.

- Geloof dat maar niet, antwoordde Sinte Pieter, de rijken hebben er geen enkel voorrecht! En dan, de armen hebben er overal de eerste plaats.

- Enfin, we zullen zien, zei 't vrouwken.

Toen 't mensch eindelijk in den Hemel kwam, gebeurde het juist dat er ook een gekende rijke zijn intrede maakte. Deze werd door de engelen met muziek ingehaald.

't Vrouwken naar Sinte Pieter, die haar meteen herkende:

- Welnu, wat heb ik u overlang gezeid? Hebben de rijken hier nu voorrecht, ja of neen?

- Voor die inhaling? Wel, mensch, er komen hier zoo weinig rijke menschen in den Hemel, dat 't muziek uitgaat elken keer dat er een binnenkomt.

CLXXIV. Sinte Pieter en zijn vrouw[aant.]

Sinte Pieter wilde getrouwd zijn en trouwde ook, ofschoon Ons Heer het hem afraadde. Toen Sinte Pieter nu zoo wat een drietal weken in zijn huishouden was, ging Ons Heer eens bij toéval voorbij zijn huis. Sinte Pieter stond aan de deur, ofschoon het regende dat het plaste.

- Pieter, wat doet ge? zei Ons Heer. 't Is toch zoo plezierig niet hier in den regen te staan.

- 't Rookt daarbinnen zoo hard, Meester, antwoordde Sinte Pieter.

Uit curieusheid stak Ons Heer den kop eens even binnen en wat zag hij? De vrouw van Sinte Pieter stond er met een bezem achter de deur, slagens gereed!

- Of het er rookt! zei Ons Heer, en ging verder.

CLXXV. Sinte Pieter en de arme vrouw[aant.]

Sinte Pieter was weer ne keer op wandel in Vlaanderen aan den Leiekant. Tegen den avond trok hij er een arm huizeken binnen, waar een arm vrouwken woonde en vroeg een onderkomen.

- 'k Hebbe maar een bedde en maar een paar lakens, maar kom toch maar binnen. Ik zal den komenden nacht maar op mijn stoelken slapen, dicht bij 't stoveken.

Sinte Pieter was blij lijk een zomervogel en sliep lijk een daske. 's Morgens, voor hij verder toog, dacht hij:

- Ik moet dat vrouwken toch een ‘presenteken’ doen, omdat zij zoo lief is geweest mij haar beddeken af te staan. Maar wat zal ik haar geven? Daar ze zoo arm is dat ze maar een paar lakens heeft zal ik haar veel lakens geven.

Daarop bedankte Sinte Pieter en zonder meer trok hij op.

Zoodra de man weg was ging 't vrouwken haar beddeken aftrekken. En toen ze de lakens vast had en trok, bleef zij trekken. Zij trok en 't was altijd maar fijn en deugdelijk lijnwaad en zij bleef trekken, zooveel en zoolang, dat 't arm menscheken met al dat lijnwaad geen blijf meer wist.

CLXXVI. Het kasteel met de zeven gouden torens.[aant.]

Een koning woonde op een groot kasteel met zeven gouden torens. Van heinde en ver kon men die torens zien blinken in de zon.

- Zij blinken over heel de wereld, dacht de koning.

Die koning was zeer ongelukkig, daar zijn vrouw, de koningin, zeer jaloersch was. Deze wilde niet dat haar man ergens ging buiten haar wete. Wat meer was, toen haar man al eens op reis trok, wilde zij hem overal met de oogen volgen. Daarom had zij, van een tooverheks, een tooverspiegel gekocht en daarin kon zij haar man zien en hooren, tot zelfs in de verste landen.

- Kon ik maar haar tooverkracht te niet doen, zuchtte de koning eens, toen hij weer op reis was.

En zie, gelijk die wensch op zijn lippen kwam, lag er daar, voor hem op den grond, een gouden ring die met briljanten was afgezet. Nog nooit had hij zoo'n schoonen ring gezien. Hij raapte hem op en op dien ring las hij:

> Wie dezen ring vindt
> trekt door de wereld, ongezien maar onbemind.

- 't Is of 't er voor gedaan is, dacht de koning, stak den ring aan zijn vinger en trok voort. En waarachtig, aan de menschen die hij voortdurend aan den weg voorbijtrok, kon hij opmaken dat niemand hem ontwaren kon. En om er zekerheid van te hebben, liep hij bots op een oud wijveken, dat, niet wetende wat er gebeurde, begon te huilen en te schreeuwen alsof het door den duivel bezeten was.

De koning maakte dat hij voortkwam en ging door,

altijd maar door, gelukkig en blij niet langer door de koningin afgespied te worden.

Deze laatste echter, wanneer zij weer voor haar tooverspiegel ging zitten en haar man niet meer vinden kon, werd verdrietig, want zij dacht niet anders dan dat deze gestorven was. En zij deed knechten te paard naar alle windstreken trekken om den koning dood of levend weer te vinden.

Enkele maanden nadien keerden allen evenwel onverrichter zake terug.

Ondertusschen had de koning al de landen van de wereld doorloopen, van het Noorden naar het Zuiden, van het Oosten naar het Westen, zoodat hij ten slotte het heimwee kreeg en terug naar zijn huis verlangde weer te keeren. Daarop nam hij den ring van den vinger, zoodat hij opnieuw zichtbaar werd. Aan den eersten man, dien hij ontmoette, vroeg hij den weg naar zijn land en naar het kasteel met de zeven gouden torens.

- Het kasteel met de zeven gouden torens, ant woordde die mensch, daarvan heb ik nog nooit gehoord Niemand kon hem inlichtingen geven noch op den rechten weg brengen.

Nu had de koning groot spijt over wat hij gedaan had. Als een arme sukkelaar dwaalde hij van het eene land naar het andere, en daar al zijn geld sinds lang verteerd was, zag hij zich verplicht uit bedelen te gaan.

Eens, toen hij al dwalende langs een bosch ging en er ernstig over nadacht een eind aan zijn leven te stellen, hoorde hij daar, op een boogscheut afstand, een verschrikkelijk gehuil. De koning ging zien en er zat daar een leeuw gansch alleen te midden van het bosch. Hij likte voortdurend aan zijn poot en bijwijlen huilde hij verveerlijk van de pijn. 't Was zoo eendelijk dat gehuil, dat al de beesten van schrik in

hun holen en nesten ineenkropen en zich niet meer dierven laten zien.

- Wat is er gaande, koning Leeuw?

- Een scherpe doorn zit mij in den poot en ik ben niet bij machte hem er uit te trekken.

- Mag ik u helpen?

De koning hielp den leeuw. In een oogwenk was de doom uit zijn poot getrokken. 't Beest was danig blij en zei:

- Als ik u ook een dienst kan bewijzen zal ik het gaarne doen.

De koning vroeg hem daarop den weg naar het kasteel met de zeven gouden torens.

- Het kasteel met de zeven gouden torens, daar heb ik nog nooit van gehoord. Maar ik zal den vos eens roepen, die weet gewoonlijk alles.

En de vos werd geroepen.

- Het kasteel met de zeven gouden torens? Daar heb ik nog nooit van gehoord, zei de vos. Maar 't serpent, de koning van de kruipende dieren, zal zulks wel weten.

- Dan zal ik u een brief meegeven voor mijn kozijn het serpent, koning van de kruipende dieren, zei de leeuw. En hij schreef een brief en gaf hem aan den koning mee.

Deze trok op naar een verder gelegen bosch, waar 't serpent zijn paleis had. Onmiddellijk werd hij er door twee hagedissen binnengebracht en hij overhandigde den koning der kruipdieren den brief.

- Wel vereerd, zei 't serpent, een vriend van mijn kozijn den leeuw te ontvangen. Wat is er van uw beliefte?

- Ik zou graag den weg weten naar het kasteel met de zeven gouden torens.

- Daar heb ik nooit van gehoord, zei 't serpent, maar ik zal de schildpad eens ontbieden. Die weet alles wat er bij de kruipende dieren geweten is.

En de schildpad kwam maar kon geen inlichtingen bezorgen.

- Iemand zou het kunnen weten, zei ze, de koning van het vliegend gedierte, de arend.

- Dan zal ik u een brief meegeven voor mijn kozijn den arend, besloot het Serpent.

En de koning nu naar het paleis van den koning van het vliegend gedierte, dat in het nabijgelegen bosch stond. Door twee struisvogels werd hij binnengeleid.

De arend las den brief en ontving den koning even goed als 't serpent en vroeg wat er van zijn dienst was.

- Heer koning, ik kom u den weg vragen naar het kasteel met de zeven gouden torens.

- Het kasteel met de zeven gouden torens, zei de arend verwonderd, nooit hooren vernoemen. Ik zal de papegaai eens roepen, de slimste onder de slimmen.

De papegaai kwam, maar deze had insgelijks nog nooit hooren spreken van het kasteel met de zeven gouden torens. En niemand onder de vogels, die daarop in vergadering bijeengeroepen werden, wist er iets van. Toen vroeg een oude watersnep het woord.

- Heer koning, zei ze, ik geloof dat de ooievaar daarvan wel iets weten zal. Eens, over twee jaren, was ik op reis met hem en me dunkt dat hij toen gezegd heeft dat hij elken zomer zijn nest maakte op het kasteel met de zeven gouden torens. Ja, ja, zoo heette 't wel, ik herinner het me nu.

- Waar is de ooievaar? vroeg de koning.

Ja, de ooievaar was op de vergadering niet.

- Men roepe hem op en blaze 't alarm naar de vier windstreken, zei de arend.

En 't alarm werd geblazen maar niemand verscheen. En 't alarm werd een tweede maal geblazen en er verscheen nog altijd niemand. Eindelijk besloot de koning een allerlaatste maal een noodalarm te zenden,

zoo hard en zoo luid dat het over heel de wereld zou klinken.

Kort daarop kwam men melden dat de ooievaar in aantocht moest zijn, want dat men in het westen een klein vlekje op den horizont ontwaarde, en dat het voorzeker de ooievaar moest zijn die in vliegende vaart naderde. En zoo bleek het ook, want enkele oogenblikken later kwam de ooievaar binnengevlogen.

En op de vraag van den arend of hij het kasteel met de zeven gouden torens kende, antwoordde de ooievaar:

- Zeker, koning, drie jaar achtereen heb ik er op een der gouden torens mijn nest gebouwd. Over drie jaar, wanneer ik er voor het eerst nestte, verdween plotseling de koning die in het kasteel woonde. De koningin was er troosteloos om. Toen, na eenige maanden, de koning onvindbaar bleef en de koningin een klein kindje had gekocht, een jongen, die den opvolger van den troon moest worden, werd er een komplot gesmeed door den eersten raadsman van de koningin. Men ging den jongen prins dooden en de koningin in een der kerkers van 't paleis gevangen zetten. Ik hoorde zulks van daarboven op het dak en onmiddellijk heb ik het kindje gestolen en in mijn nest verborgen. En daar leeft het nu sinds drie volle jaren. Ik wacht op de terugkomst van den koning, want dat hij nog leeft is zeker, ik heb het gehoord aan wat de raadsman over enkele dagen zei tegen zijn vrouw.

- De oude koning leeft nog, vrouw, zei hij. Hij is in een ver land en aan de menschen vraagt hij den weg naar huis. Gelukkig dat niemand ons kasteel kent.

- Welnu, hier is die koning, sprak de arend.

En de koning trad vooruit en de ooievaar vertelde daarop in 't lang en in 't breed wat er allemaal voor-

gevallen was, dat zijn vrouw ook nog leefde, maar heelder dagen niets deed dan snikken en weenen.

- 't Is hoog tijd dat ge weerkeert, zei de ooievaar, om den snoodaard te straffen, uw vrouw uit den kerker te redden en uw zoon te zien, die, terwijl ik nu hier geroepen ben, onder de bewaking van mijn vrouw in ons nest ligt te slapen.

De koning antwoordde, weenend van aandoening, dat hij besloten was onmiddellijk te vertrekken. Koning Arend gaf hem een van zijn zonen mee en die droeg hem, den volgenden nacht, op zijn sterke vleugels naar zijn land terug.

Daar stond die koning nu terug in zijn eigen land, maar heel alleen. Alras vernam hij dat al zijn onder-, danen ongelukkig waren door de schuld van den tiran die regeerde. 't Volk was echter op zijn hand en overal werd hij met luid gejuich ontvangen. 't Paleis werd ingenomen, de raadsman gevangen en de koningin verlost. Toen kwamen de twee ooievaars van een der gouden torens naar beneden gevlogen en ze legden den jongen prins voor de voeten van zijn ouders. Of die gelukkig waren! En iedereen met hen. Er werd gezongen en gefeest. De kanonnen bulderden, 't muziek speelde, de vetpottekens brandden en de vlaggen wapperden overal.

De raadsman werd op de Groote Markt opgehangen en de raven konden nu hun aas opdoen, tot groote vreugd van Jan en alleman!

En dat had zóó blijven duren tot het eind van de wereld, indien Hanneken-uit niet gekomen was met een bel en die riep:

> ‘'t Leven is niet altijd-aan feestvieren,
> Daarom: Gedaan en amen en uit!’

CLXXVIV. Duimelingsken en de wolf[aant.]

Een moeder woonde met haar zoontje Duimelingsken, een rostekop van een jongen, die maar een duim hoog was, in een klein huizeken diep in 't bosch.

De moeder, die dagelijks uit werken ging, was danig bezorgd voor Duimelingsken, omdat hij een pertenmaker was van belang en ook omdat de wolf voortdurend op hem loerde en altijd-aan in huis brak om 't kind te knappen. Daarom verborg zij haar zoontje altijd-aan in een kast of een schuif, waar de wolf hem niet vinden kon. En wat deed Duimelingsken toen? Om den wolf te treiteren riep hij maar altijd van uit zijn schuilplaats:

- Hei, de wolf kan mij niet vinden, hij is veel te lomp met zijn stomme oogen en zijn lompe pooten.

Op een morgen ging de moeder weer uit werken.

- Waar zal ik u vandaag steken Duimelingsken? vroeg zij.
- Steek mij maar in de tafellade.

De moeder deed zulks en ging heen.

Nauwelijks was de moeder weg of de wolf kwam langs 't zoldervenster binnengeslopen en liep recht naar beneden. Duimelingsken hoorde hem snuffelen en zoeken langs alle kanten.

- Daar is hij weer, met zijn stomme oogen en zijn lompe pooten! Hij kan mij toch niet vinden! riep Duimelingsken.

Ge kunt denken hoe kwaad de wolf was. En naarmate Duimelingsken riep, werd hij al kwader en kwader.

- Kon ik u maar onder mijn klauwen krijgen! zei hij maar altijd.

Maar dat gelukte hem niet. Hij moest maken dat hij weg was vóór de moeder thuiskwam.

's Anderen daags, vóór de moeder vertrok, vroeg zij weer:

- Waar ga ik u wegsteken, Duimelingsken?

- Steek mij in den pot van de stoof.

En dat deed de moeder en trok op. Niet zoodra was zij de deur uit, of de wolf was weer langs het dakvenster in huis gedrongen en kwam van den zolder geloopen. Overal snuffelend liep hij rond en Duimelingsken riep aldoor:

- Ziet hem zoeken met zijn stomme oogen en zijn lompe pooten. Hij kan mij toch niet vinden!

En waarlijk, weer moest de wolf optrekken zooals hij gekomen was.

Den volgenden dag, toen de moeder aan Duimelingsken vroeg waar zij hem moest verbergen, zei hij:

- Steek mij daarboven in den paander die aan den kapstok hangt, daar vindt hij mij zeker niet!

De moeder deed zulks en trok op. Nauwelijks was zij weg of de wolf stond weer in huis.

- Hei, de leelijkaard, met zijn stomme oogen en zijn lompe pooten. Hij kan mij toch niet vinden.

De wolf keek rond en zie, daar staken de rosse haren van Duimelingsken uit den paander.

- Ha, nu heb ik u, schavuit, riep de wolf, en met een sprong had hij Duimelingsken in zijn klauwen en at hem heelhuids op.

De wolf wilde nu vandaan loopen maar hij had geweldigen vaak gekregen.

- Ik zal hier eerst nog een goed slaapken doen, dacht hij, ik heb er best den tijd toe.

En de wolf lei zich neer onder de stoof en in een oogwenk sliep hij dat hij ronkte.

En zie, toen kwam de moeder van Duimelingsken binnen. Niet zoodra had zij den wolf gezien of zij

wist wat uur er geslagen was. Zij nam een bijl van achter de deur en sloeg het leelijke beest morsdood. En toen pakte zij een schaar en sneed den buik van den wolf open en Duimelingsken kwam er uitgekropen.

CLXXVIII. Van de wolken en de oude manen.[aant.]

Er was eens een jongen op het dorp, die niet van de slimste was. Heelder dagen en heelder avonden zat hij naar den hemel te kijken en zei maar geen woord.

Eens - 't was in den dag - vroeg men hem naar wat hij daar toch te kijken zat.

- Wel, ik kijk naar de wolken! Al een heelen grondigen dag drijven zij voorbij en er komen er maar altijd bij! Waar zouden die toch mogen blijven?

- Wel, onnoozelaard, antwoordde er een, weet ge dat niet? Ginder ver staat een muur en daartegen vliegen ze allemaal in stukken vaneen, zoodat ze in gruizelementen naar beneden vallen.

Een anderen keer, zat die jongen, - tijdens de volle maan, - weer naar den hemel te kijken. Men deed hem dezelfde vraag.

- Wel ik zie naar de volle maan en vraag me af wat ze toch met al die oude manen mogen doen wanneer de nieuwe manen komen.

- Wel, sukkelaar, weet ge dat niet? Die snijden ze allemaal in stukken vaneen om ze als sterren aan den hemel te hangen.

CLXXIX. 't Geld van den duivel[aant.]

Jan van moeie Maartens was op reis geweest. Wanneer hij eindelijk, na lange weken, wederkeerde, hunkerde hij zóó naar zijn huis, dat hij besloot den laatsten nacht maar op de baan te blijven.

- Dan ben ik morgen vroeg thuis en anderszins moet ik nog een nacht in een vreemd bed slapen, peinsde hij.

Zoo gezeid, zoo gedaan. Hij ging in een rek door tot het middernacht sloeg. Toen hoorde hij dat er, daar langs de baan, in een herberg muziek werd gemaakt en gedanst.

- Hier ga 'k binnen, zei Jan van moeie Maartens.

't Was er schoon en prachtig verlicht in die danszaal. Allemaal rijke heeren en damen waren er aan den dans en men noodigde Jan uit eens mee zijn beenen uit te slaan.

- Een mensch is wel geenen vorsch, zei Jan, maar hij springt ook al eens gaarne.

En hij danste mee, gewonnen verloren.

Jan amuseerde zich kostelijk, zoo kostelijk dat hij uur en tijd er bij vergat en't morgen was eer hij 't wist.

Toen nam de dans een einde. De heeren en damen trokken er uit en een hunner nam Jan van moeie Maartens de hand en bedankte hem, omdat hij zoo flink had meegedanst.

- Zie, dat is uw belooning, zei hij.

Hij gaf Jan daarop een zijden geldbeurs, die kroppendevol met gouden dukaten was gevuld.

Jan bedankte, maar de man was al weg.

Jan van moeie Maartens spoedde zich nu vliegens naar huis, maar door zijn oponthoud in de herberg

had hij nu nog een heelen dag te gaan vooraleer thuis te geraken. Eindelijk toch was hij er en hij vloog binnen. Zijn eerste werk was de zijden geldbeurs op tafel uit te schudden.

- Ziet eens hier, riep hij verheugd.

Maar in plaats van gouden dukaten waren het gloeiende kolen die hij op tafel schudde.

Toen eerst begreep Jan van moeie Maartens dat hij dien nacht met duivels en duivelinnen had gedanst.

CLXXX. Sneeuwwitje[aant.]

Er was eens een koningin en die was danig schoon, zóó schoon dat het niet om zeggen was. Maar zij was daarbij heel hoovaardig, zóó hoovaardig als ze schoon was, en dat is niet weinig gezeid. Zoo duldde zij geen vrouw in 't land die schooner was dan zij zelf. Te dien einde had zij van een tooverheks een tooverspiegeltje gekocht, dat, wanneer zij het in handen hield en ondervroeg, haar al de vrouwen kenbaar maakte die schooner waren dan zij en ook zoo meteen hun beeltenis liet zien. Was er een schooner geworden dan zij, ja, dan stuurde zij er onverwijld knechten op af en die schoone vrouw werd gevangen genomen, weggeleid en onmeedoogend vermoord.

't Was nu al lang geleden dat er nog schoonere vrouwen dan zij zelf in 't land waren geweest. Maar eens, op een morgen, nam zij weer haar tooverspiegeltje vast en vroeg:

Spiegeltje in mijn hand,
Wie is er de schoonste vrouw van heel het land?

Het spiegeltje antwoordde:

Gij immer nog de krone spant
Als de schoonste vrouw van 't land.
Maar wees niet al te blij
Want Sneeuwwitje is bijna schooner dan gij!

't Beeld van Sneeuwwitje verscheen daarop in den spiegel en de koningin zag wel dat die uitspraak waar was.

Sneeuwwitje was de stiefdochter van de koningin. Deze had het kind nooit kunnen lijden en nu, wanneer

zij het orakel van den spiegel hoorde, werd zij er eerst voor goed boos en nijdig op.

- We zullen wachten, zei de koningin. Ik ben toch nog de schoonste!

Maar ondertusschen kon zij het schoone Sneeuwwitje voor haar oogen niet meer zien. 't Kon niets goeds meer doen en altijd-aan werd het met scheldwoorden overladen.

Op een morgen echter, toen zij weer haar tooverspiegeltje in handen had genomen en het ondervroeg:

Spiegeltje in mijn hand
Wie is er de schoonste vrouw van heel het land?

werd haar geantwoord:

Gij, koningin, niet meer de krone spant.
De schoonste vrouw van heel het land
Is Sneeuwwitje rein,
Zoo teer en fijn.
Zij is duizendmaal schooner dan gij!

En 't beeld van Sneeuwwitje verscheen in den spiegel en waar was 't!

Nu kon de hoovaardige koningin geen blijf meer met haar boosheid. Zij riep haar knechten en bevool hen Sneeuwwitje naar het bosch te voeren en zonder meer te dooden.

De knechten namen Sneeuwwitje mee, maar, in het bosch gekomen, konden zij er niet toe besluiten dat onnoozel schaap te dooden. Zij verlieten 't kind in 't diepste van 't woud, waar de gevaarlijkste wilde beesten rondliepen, en dachten bij zichzelven:

- 't Zal niet lang duren of de wilde dieren zullen haar verslonden hebben.

Toen zij terug in het koninklijk paleis gekomen waren, zeiden zij, zonder meer, dat het bevel volbracht was. De koningin was tevreden en blij omdat zij nu weer de schoonste vrouw van heel het land was.

En Sneeuwwitje?

Ja, Sneeuwwitje, toen zij alleen in 't woud stond en alom 't gehuil van de wilde beesten hoorde, begon te weenen en om hulp te roepen. Zij keerde zich naar alle winden, maar niets of niemand gaf antwoord aan de ongelukkige sukkel. Eindelijk, ten einde raad, liep zij recht door, zoo snel zij maar loopen kon. En als zij lang had geloopen, kwam zij aan een klein huizeken. Zij deed het deurken open en trad in een kamer waar een tafel voor het avondmaal stond gedekt met zeven telloorkens pap. Naast elk telloorken lag een tarweboterham. Rondom het tafelken stonden zeven stoelkens.

Daar Sneeuwwitje moe was van 't loopen ging zij op een stoelken zitten. Toen zij wat uitgerust was, voelde zij dat zij grooten honger had gekregen en, daar zij op de tafel allemaal die goede tarweboterhammen grijpens gereed zag liggen, kon zij aan den lust niet weerstaan er eens even in een te bijten. En dat deed zij; 't was slechts een beet... En dan kreeg zij lust eens even van die zoetemelksche pap te proeven, eens even maar, en ze deed het ook.

Daarop kon zij zich niet meer houden van den grooten vaak. Zij ging een tweede kamer binnen. 't Was de slaapkamer en zeven opgemaakte beddekens stonden er op een rij. Sneeuwwitje liet zich op een der beddekens neervallen en sliep in als een roos.

Nauwelijks was Sneeuwwitje ingeslapen of zeven kleine kabouters met baarden zoo lang dat ze bijna tot op den grond vielen, kwamen het huizeken binnen. Zij woonden daar alle zeven en, nu hun werk gedaan was, zouden zij gezamenlijk eten en dan gaan slapen. Nauwelijks waren zij binnen of een van de kabouters riep:

- Wie heeft er op mijn stoelken gezeten?

En een andere weer:

- En wie heeft er van mijn boterham gebeten?

En nog een andere:

- En wie heeft er van mijn papken geproefd?

Daar niemand zeggen kon wie dat gedaan had, begonnen zij maar te eten, zonder meer. Toen zij eindelijk in hun slaapkamer traden, riep weer een ander kabouter:

- En welk mooi meisje slaapt er in mijn beddeken?

Al de kabouters stonden in een oogwenk rond het beddeken. Toen zij 't mooi Sneeuwwitje zagen, bleven zij langen tijd in stille bewondering staan. Geen een kon of dierf spreken van aangedaanheid. Zij dierven zich haast niet veroeren, uit schrik het mooie kindje wakker te maken.

Als ten slotte Sneeuwwitje van zelf wakker werd en die goede kaboutergezichtjes zag, die haar lachend aankeken, stelde zij zich gerust en vertelde wat er met haar was voorgevallen.

- Welnu, dat is niets. Gij blijft hier bij ons wonen. Wij zullen voor u werken en slaven. Gij zult bij ons een leven hebben zoo schoon en zoo heerlijk, dat een koningin er geen beter hebben kan.

En zoo was het ook van den volgenden morgen af. Ge kunt denken hoe gelukkig Sneeuwwitje was.

Maar enkele dagen later nam de booze koningin van 't land weer eens haar tooverspiegeltje vast en ze vroeg:

Spiegeltje in mijn hand
Wie is er de schoonste vrouw van heel het land?

Het spiegeltje antwoordde:

Gij koningin niet meer de krone spant.
De schoonste vrouw van heel het land
Is Sneeuwwitje rein,
Zoo teer en fijn.
Zij woont in 't bosch bij de zeven kabouters
En is duizend maal schooner dan gij!

De koningin kon zich niet meer houden van woede. Zij ging de tooverheks vinden, die haar vroeger het too ver spiegelt je had verkocht. Deze beloofde haar, tegen betaling van een groote som, Sneeuwwitje te vergeven.

En dat deed dat slecht vrouwmensch inderdaad. Enkele dagen later begaf ze zich naar het bosch, verkleed in een rondleurster. Zij verkocht kammen, allerhande kammen en een van die kammen, de schoonste, was een vergiftigde kam. Wie hem een tijdlang in zijn haar had steken, viel in bezwijming en de dood volgde, stil maar zeker. Zoo gelijk de tooverheks aan de hut van de kabouters kwam, begon ze te roepen:

- Kammen te koop! Schoone kammen te koop!

Nieuwsgierig kwam Sneeuwwitje aan haar deurken staan en de tooverheks het niet na haar onmiddellijk den schoonen kam, die vergiftigd was, te laten zien. De booze vrouw stak hem zelf in de lokken van het arm meisje en zei:

- Ga nu maar eens binnen in den spiegel zien hoe schoon ge zijt.

Nauwelijks was 't meisje binnen of 't vergift begon te werken. Ze viel in bezwijming en de tooverheks loopens naar huis.

Als de koningin enkele uren later haar spiegeltje in de handen nam en vroeg:

Spiegeltje in mijn hand
Wie is er de schoonste van heel het land?
kreeg zij onmiddellijk als antwoord:
Gij weer de krone spant
Als schoonste vrouw van heel het land.

En zij was nu weer tevreden en gelukkig. Als zij maar de schoonste vrouw van heel het land was kon de rest haar niet deren.

Maar de kabouters! Die waren zoo eens ongelukkig

toen zij 's avonds het arm Sneeuwwitje daar levenloos op den grond vonden liggen. Zij meenden allemaal dat ze dood was en, ten einde raad, droegen zij haar op haar beddeken. Maar zie, bij het wegdragen, viel de vergiftigde kam uit de lokken van Sneeuwwitje en 't was of er een mirakel gebeurde. De doodsverf ging van haar wezen weg en zij opende stillekens de oogen, keek verdwaasd rond en, vertroeteld lijk zij werd door de zeven kabouters, bekwam zij zienderoogen. Zij vertelde toen al wat er met haar voorgevallen was.

- Ge moogt niets meer koopen aan de deur van leursters noch rondventers, zeiden de kabouters. En als gij iets of wat noodig hebt, zeg het ons dan maar gerust, wij zullen het u onmiddellijk bezorgen.

En Sneeuwwitje beloofde zulks.

's Anderen daags had het tooverspiegeltje aan de koningin, op haar vraag, geantwoord:

Gij koningin niet meer de krone spant.
De schoonste vrouw van heel het land
  Is Sneeuwwitje rein,
  Zoo teer en fijn,
Zij woont in 't bosch bij de zeven kabouters
En is zoo schoon dat er geen schooner zijn.

Nu was er aan de woede van de koningin geen houden of binden meer aan. Sneeuwwitje moest sterven. Weer ging zij de tooverheks vinden, die, tegen een nog grootere som geld, opnieuw naar 't bosch en de hut van de zeven kabouters trok. Nu ging zij er heen, verkleed in een knecht van den baron, met een zende appelen. De schoonste en grootste appel, zoo blozend, rijp en sappig, was voor Sneeuwwitje, had de barones gezeid.

- Dat is nu goed en braaf van de barones, dacht Sneeuwwitje. Niet zoodra was de knecht vertrokken

of zij beet in den appel en viel roerloos en als dood op den grond.

Als de kabouters nu thuis kwamen schoten zij dadelijk ter hulp. Zij kamden haar haar en keperden het in tressen, om te zien of er geen vergiftigde kam in verborgen was, maar vonden niets. Ook de doctoor van de kabouters werd er bijgehaald. Maar die kon niets ontdekken en hij verzekerde daarbij, dat het arm meisje dood was.

Er schoot aan de zeven kabouters niet anders over dan hun liefste kind in een kistje te leggen en te begraven. Toen zij zagen dat Sneeuwwitje daar maar altijd zoo mooi en fraai liggen bleef, als een die rustig sliep, meenden zij weer dat het meisje niet dood was en besloten haar lichaam in hun huizeken te houden en te midden van hun kamer op een praalbed te leggen. En alle morgens en avonden, toen zij opstonden of gingen slapen, bleven de zeven kabouters rond dat beddeken staan en ze spraken met Sneeuwwitje precies of zij nog altijd leefde. En met één goeden morgen en goeden avond, gingen en kwamen zij.

Eens echter was de koning met zijn gevolg op jacht in het bosch. Hij kwam in de hut van de kabouters een weinig uitrusten. Hij verschrok danig, toen hij zijn dochter daar in doodspraal liggen zag. De kabouters vertelden hem al wat er met het schoone meisje was voorgevallen. Wat zij zelf niet hadden meegemaakt vertelden zij gelijk Sneeuwwitje het hun had verteld. De koning dacht op geen jagen meer. Spoedig moest hij terug naar zijn paleis om zijn vrouw haar welverdiende straf te geven. 't Lichaam van Sneeuwwitje wilde hij echter meenemen. De kabouters moesten het dragen. En zoo gelijk deze al weenende 't lichaam optilden en buiten droegen, struikelde een hunner zoo ongelukkig dat Sneeuwwitje ten gronde viel. Maar zie, door den schok viel het stuk van den

vergiftigden appel, dat het meisje in de keel was blijven steken, ook ten gronde en Sneeuwwitje opende de oogen en herleefde.

Blij waren de kabouters toen, blij, maar de koning, haar vader, was nog blijer. En Sneeuwwitje, haar vader herkennende, vloog in zijn armen en zij ook vertelde hem al wat haar stiefmoeder had misdaan.

De koning verhaastte zich daarop naar het koninklijk paleis. Ik moet u niet zeggen hoe woedend hij was op zijn slechte vrouw. Hij deed haar onmiddellijk gevangen nemen. De twee knechten, die eens Sneeuwwitje naar 't bosch hadden gevoerd, werden nu gelast de koningin er heen te brengen en haar te dooden. En dat zij 't gedaan hebben zou ik zeker gelooven. Wie zou er medelijden kunnen gehad hebben met zulke boosaardige vrouw? Ik in ieder geval niet. En gij?

Aanteekeningen

Aanteekeningen

LI. - **Van den gouden Vogel die spreken kon** (Tooversprookjes).

Verteld te Wintham-aan-de-Schelde, in 1919, door de weduwe J.A. In dit sprookje vinden wij het thema n^{r} 710 van *Antti Aarne's* catalogus: *Das Marienkind*: das Mädchen leugnet in ein verbotenes Gemach hineingeschn zu haben; das Mädchen wird stumm; wird die Gemahlin des Königs; die Jungfrau Maria (eine Zauberin, die böse Schwiegermutter) schafft die Kinder bei Seite; schliesslich gestcht die Königin ihre Schuld und alles nimmt ein gutes Ende.

Bij *M. de Meyer: L'enfant de Marie*.

Het aan dit thema verwante sprookje van de *gebroeders Grimm* heet: *Marienkind*, (n^{r} 3 der verzameling).

Vlaamsche lezing:

Volkskunde, XIII, blz. 161: *Van de schoone Visioene*. Zie *Van Heurck en Boekenoogen, Histoire de l'imagerie populaire*, blz. 323: *Maria het kind der toovergodin*, met Vlaamsche en Fransche legenden.

LII. - **Vuil Prijken** (Tooversprookjes).

Verteld te St-Amands-aan-de-Schelde, in 1911, door Marie P., vrouw X, winkelierster, geboren te Bornhem.

Zie catalogus *Antti Aarne*, n^{r} 510 A, *Asschenbrödel*. Bij *Maurits de Meyer: Cendrillon*.

Vlaamsche varianten: *Rond den Heerd*, XXII, blz. 279: *Het glazen Patoefeltje; Volkskunde*, II, blz. 201-203-201: *Asschenkladdeken, Van den Koning en van Jenne zijn zoet Liefken, Vuilvelleken* (met een studie van *Pol de Mont); Alfons de Cock, Uit de Wonderwereld*, blz. 7: *De Koning en zijn zoet lief Mietje; A.J. Willerijck, Recueil de contes populaires*, blz. 136: *Vuil Pense; A. Joos, Vertelsels van het Vlaamsche Volk*, II, blz. 52: *Van vuil Schortje; A. Lootens, Oude Kindervertelsels*, blz. 55: *Vuiltji vaegt den Oven*.

In de vermelde varianten treft vooral de invloed van de Vlaamsche mannekensbladen nl. van het gekende *Ezelsvel*, van het fonds *Brepols* te Turnhout. (Zie desaangaande *Emile van Heurck en G.I. Boekenoogen*,

Histoire de l'imagerie populaire flamande, blz. 299). Men vergelijke insgelijks met *Peau d'Ane* van *Perrault* en met de sprookjes van *Grimm*, n^r^ 21: *Aschenputtel* en n^r^ 65: *Allerleirauh*.

Dit sprookje is ook verwant aan n^r^ LXXX: *Gelijk het Zout*.

LIII. - **De Wondervogel** (Tooversprookjes).

Verteld te Antwerpen, in 1890, door A.V., een meisje uit den begoeden burgersstand geboren en grootgebracht te Diest.

Antti Aarne geeft in zijn catalogus, onder n^r^ 567, navolgende aanduidingen: *Der Zaubervogel: wer das Herz des Vogels verschluckt, erlangt Gold (oder die Königswürde); Entwendung und Wiedererlangung des Zaubers durch das Kraut, das den der davon geniesst in einen Esel verwandelt*. Bij *Maurits de Meyer L'oiseau magique*.

A. Vermast geeft in zijn verzameling: *Vertelsels uit West-Vlaanderen* een gelijkaardige vertelling: *Het Goudvogeltje*. (IIe deel blz. 34).

Zie bij de gebroeders *Grimm*, n^r^ 60: *Die zwei Brüder* en n^r^ 122: *Der Krautesel*.

LIV. - **Het Tooversabeltje** (Tooversprookjes).

Dit thema komt in den catalogus van *Maurits de Meyer* alleen voor: *Le jeune homme rejeté triomphe à l'aide d'un marteau* (sabre) *magique et devient le mari de la princesse* (n^r^ 308*).

Vlaamsche varianten: *Wodana*, blz. 158: *Dwaze Pier; J.W. Wolf, Deutsche Märchen und Sagen*, blz. 6: *Vom dummen Peter; Jong Vlaanderen*, II, blz. 536 en *Pol de Mont en Alfons de Cock, Dit zijn Vlaamsche Wondersprookjes*, blz. 119: *Het Sabelken en de twee Leeuwkens; Revue des Traditions Populaires*, II, 358: *De la petite épée et des deux lionceaux*.

LV. - **Jezus is eerlijk** (Legendarische sprookjes).

Dit sprookje verscheen in *Volkskunde*, XXV, blz. 100. Het werd opgeteekend in Oost-Vlaanderen door wijlen A. de Cock.

Het thema wordt alleen door *Maurits de Meyer* aangehaald onder n^r^ 771: *Jésus est juste*. Geen verwanten zijn mij bekend.

LVI. - **Weer gelijk de Menschen 't wenschen** (Leugensprookjes).

Verteld te Antwerpen, in 1925, door B.C., geboren te Wareghem, gewezen hoofdonderwijzer te Malderen (Brabant).

Thema 1830 van den catalogus van *Antti Aarne: Der Pfarrer verspricht in seiner Probepredigt solches Wetter, wie die Gemeinde wünscht*; die Gemeinde kann sich nicht einigen; ‘dann mögt ihr es haben

wie früher'. Bij *Maurits de Meyer: Le temps comme les hommes le désirent*.

Vlaamsche lezing:

Vlaamsche Zanten, I, blz. 45, 60 en 61: *Is de Wind, noodig? Is de Dauw noodig*? en *Als het op Medardus regent*.

LVII. - **Goe Dagen en Patientie** (Oorsprongslegenden).

Verscheen in *Rond den Heerd*, IV, blz. 126.

Het thema wordt alleen door *Maurits de Meyer* opgegeven: Oorsprongslegenden, n^{r} 27 d: *Pourquoi les tisserands ont-ils de la patience, les tailleurs les restes, etc*.

Andere Vlaamsche lezingen:

Rond den Heerd, IV, blz. 270 en 279: *De Scheppers; Volkskunde*, IX, blz. 145 en *Pol de Mont en Alfons de Cock, Dit zijn Vlaamsche Vertelsels*, blz. 346: *Waarom de Pastoors goede dagen hebben, de Wevers patientie en de Kleermakers het overschot; Vlaamsche Zanten*, I, blz. 9: *Goede Dagen*.

LVIII. - **Het Hoentje met een Poot** (Legendarische sprookjes).

Verteld te Santhoven, in 1907, door St., een kleine rentenierster, vroeger pastoorsmeid te K. bij Leuven.

Maurits de Meyer vermeldt het thema onder n^{r} 785: *Les poules n'ont qu'une potte. St Pierre a mangé une patte de poule*.

Vlaamsche varianten:

Wodana, I, blz. 179: *Van Ons Heere en Sinte Pieter; J.W. Wolf, Deutsche Märchen und Sagen*, blz. 149: *Hühnchen mit einem Bein; Rond den Heerd*, XVII, blz. 206: *Sint Pieters-vertelling, Volkskunde*, II, blz. 88: *Het gebraden Hoen; Pol de Mont en Alfons de Cock, Dit zijn Vlaamsche Vertelsels*, blz. 153: *Hoentje met een Been; Is. Teirlinck, Folklore flamand*, blz. 27: *Le poulet rôti*.

Zie bij *Grimm*, sprookje 81: *Bruder Lustig*.

LIX. - **De Slechtheid van de Menschen** (Leugensprookjes).

Verteld te Antwerpen, in 1919, door V.W. van Rupelmonde. Komt niet voor in den catalogus van *Antti Aarne*. Bij *M. de Meyer* onder n^{r} 1331* vermeld: *De deux hommes envieux, l'un peut souhaiter tout ce qu'il veut*, à condition que l'autre recevra le double. Il souhaite de perdre un oeil.

Zie *Rond den Heerd*, XII, blz. 320: *Eene Vrage*.

LX. - **Janneken en Mieken en de Tooverheks Peetje Loo** (Toovers prookjes).

Verteld te Willebroeck, in 1906, door een schippersvrouw D.R., 54 jaar.

Vermeld door *Antti Aarne* onder n^{r} 327A: *Hänsel und Gretel*: die Eltem führen ihre Kinder in den Wald; das pfefferkuchenhaus; der Knabe gemästet, die Hexe in den Ofen geworfen; ihre Schätze fallen den Kinderen zu.

Bij *Maurits de Meyer: Frère et soeur*.

Vlaamsche geboekte varianten:

Ons Volksleven, III, blz. 87 en *P.J. Cornelissen en J.B. Vervliet*, blz. 51: *Het peperkoeken Huisken; Amaat Joos*, III, blz. 135: *Van Hansken en Grietje*, id. I, blz. 108 en *Rond den Haard*, XXIV, bl. 141: *Nog van een Mieken en een Janneken; 't Daghet in den Oosten*, IX, blz. 27: *De Zaag van Asschepoetsterke; Volkskunde, V*. 107 en *Pol de Mont en Alfons de Cock, Dit zijn Vlaamsche Vertelsels*, blz. 88: *De Wolf en de Kinderen*.

Zie *Grimm*'s vertelsel (n^{r} 15): *Hänsel und Gretel*.

LXI. - **Zwart Janneken en wit Mieken** (Toovers prookjes).

Verteld te Hemixem, tusschen de jaren 1885 en 1895, door E.C.N. geboren te Casterlé, meid bij pastoor J.B.

Zie nota's van sprookje LXII.

LXII. - **Janneken en Mieken of de zingende Beenderen**. (Toovers prookjes).

Verteld te Boom, in 1890, door vrouw J.D.K., waschvrouw, geboren te Ranst.

Zie *Grimm*'s vertelsel (n^{r} 47): *Van den Machandelboom*.

In sprookje LXII vinden wij het thema 720 van *Antti Aarne: meine Mutter hat mich umgebracht, mein Vater hat mich gegessen*: die Gebeine des Knaben verwandeln sich in einen Vogel; der Vogel lässt einen Mühlstein auf die Mutter fallen, wird wieder zum Knaben. Bij *Maurits de Meyer: Ma mère m'a tué, mon père m'a mangé*.

Vlaamsche geboekte sprookjes:

Volkskunde, I, blz. 229 en *Pol de Mont en Alfons de Cock, Dit zijn Vlaamsche wondersprookjes*, blz. 235: *Van de booze Moeder en de straffende Notenboom; Ons Volksleven*. IX, blz. 191: *Vier Sprookjes van Mieken en Janneken*.

In de navermelde sprookjes wijzigt zich eenigszins het eindmotief; het gedoode kind komt meestal in den Hemel: *Volk en Taal*, II, blz. 122: *Van Magriendelke en Magreindelke; Ons Volksleven*, IX, blz. 192 en *P.J. Cornelissen en J.B. Vervliet, Vlaamsche Volksvertel-*

sels en Kindersprookjes, blz. 94: *Van Janneken en Mieken; A.J. Witeryck, Recueil de contes populaires*, blz. 212 en *Oude Westvlaamsche Vertelsels*, blz. 39: *Wit Karlientje en Zwart Karlientje; Volk en Taal*, II, blz. 204: *Wit Karlientje en Zwart Karlientje; Is. Teirlinck, Contes flamands*, blz. 29: *Wit Karlientje en Zwart Karlientje, Biekorf*, III, blz. 150: *Van Jantjen en van Mietje; Pol de Mont en Alfons de Cock, Dit zijn Vlaamsche Vertelsels*, blz. 370: *Janneken, en Mieken; Juul van Lantschoot, Dit zijn Volksvertelsels*, blz. 7: *Van Mieken en Janneken*.

Hier volgt nog een reeks geboekte Vlaamsche varianten van dit vertelsel; deze sluiten zich meer aan bij onze lezing LXI: *Zwart Janneken en Wit Mieken*:

I.W. Wolf. Deutsche Märchen und Sagen, blz. 155: *Vom guten Janchen und dem bösen Mieken; Rond den Heerd*, XXIV, blz. 162: *Van onnoozel Janneken; Jong Vlaanderen*. II, blz. 572: *Mieken en Janneken; Revue des Traditions Populaires* XI, blz. 462: *Mieke en Janneke*; IX, blz. 191: *Vier sprookjes van Mieken en Janneken; P.J. Cornelissen en J.B. Vervliet, Vlaamsche Volksvertelsels en Kindersprookjes*, blz. 62, 94 en 96: *Van Mieken en Janneken, Van Janneken en Mieken* en *Nog van Mieken en Janneken; A. Joos, Vertelsels van het Vlaamsche Volk*, I, blz. 110: *Nog van een Mieken en een Janneken*; idem. II, blz. 114: *Van Mieken en Janneken*; III, blz. 163: *Van Sint Jozef en de drij Kindjes; Rond den Heerd*, XXIV, blz. 149: *Nog van een Mieken en Janneken* en blz. 150: *Nog van een Mieken en Janneken; Pol de Mont en Alfons de Cock, Dit zijn Vlaamsche vertelsels*, blz. 367: *De witte Vrouw met de wonderbare Doosjes; A. Henot, Haspengouwsche Vertelsels*, blz. 27: *De hartelooze Vrouw*.

LXIII. - **Janneken en Mieken** (Ophoopend vertelsel).

Verteld te Antwerpen, in 1908, door J.C., zaalwachter in het Museum voor Folklore.

Zie ‘Ophoopende vertelsels’ litt. A van den catalogus van *Maurits de Meyer: Le deuil à la mort du petit animal*.

Geboekte Vlaamsche lezingen:

't Daghet in den Oosten, I-II, blz. 161: *'t Haantje en 't Hintje; Volk* en *Taal*, II, blz. 54: *van Kinkankoneke en Kinkonkaneke; Pol de Mont en Alfons de Cock, Dit zijn Vlaamsche Vertelsels*, blz. 14 en *Zoo vertellen de Vlamingen*, blz. 29: *Van Marientje en Marelleken; Is. Teirlinck, Contes flamands*, blz. 107: *Van Pikhaneke en Pikhinneke*.

LXIV. - **De Man die zichzelf niet meer herkent** (Leugensprookjes).

Verteld te Hemixem (1885-1895) door E.C.N. geboren te Casterlé, meid bij pastoor J.B.

Thema 1383 van *Antti Aarne's* catalogus: *Die Frau kennt sich selbst nicht*: in Teer und Federn u.s.w.; der Hund erkennt sie nicht. Bij *Maurits de Meyer: L'homme. (femme) qui ne se reconnaît, plus lui-même*.

Vlaamsche varianten:

A. Joos, Vertelsels van het Vlaamsche Volk, I, blz. 100: *Van iemand, die zich dood gebaarde; Pol de Mont en Alfons de Cock, Dit zijn Vlaamsche Vertelsels*, blz. 266. *Van Katrien die Katrien niet meer was; J.F. Vincx, Dit zijn grappige Vertelsels en Sprookjes*, I, II, blz. 43: *Van eenen Barbier en eenen Dronkaard*.

Gelijkaardige vertelsels bij *Grimm*: n^{r} 34, *Die kluge Elseen* n^{r} 59: *Der Frieder und das Catherlieschen*.

LXV. - **De Eeuwigheid** (Legendarische sprookjes).

Opgeteekend te Hemixem door pastoor J.B., tusschen de jaren 1885-1895.

Dit thema komt niet voor bij *Antti Aarne*. Bij *Maurits de Meyer* gerangschikt onder n^{r} 825*: *Au pays où l'on ne meurt point* (Mathusalem).

Vlaamsche varianten:

Rond den Heerd, II, blz. 110: *Jan Vettegrave; Pol de Mont en Alfons de Cock, Dit zijn Wondersprookjes*, blz. 243: *Van Jan Vettegraaf; Revue des Traditions Populaires*, XII, blz. 77: *Van Jan Vettegraaf; Volk en Taal*, III, *blz*. 208: *Dat het ons in den Hemel niet vervelen en zal*. (A. van Heuverswijn).

LXVI. - **De drie doodgeslagen Bulten** (Leugensprookjes).

Verteld te Hemixem (1885-1895) door E.C.N., meid bij pastoor J.B.

Dit thema werd niet door *Antti Aarne* gecatalogeerd. Bij *Maurits de Meyer* n^{r} 1537*: *Les trois frères bossus tués; on pense que le premier est ressuscitè et on tue ses deux frères qui lui ressemblent*.

Opgeteekende varianten:

Volk en Taal, III, blz. 128: *Van de drij Bulten; Pol de Mont en Alfons de Cock, Dit zijn Vlaamsche Vertelsels*, blz. 407: *De drie Bultenaars*.

LXVII. - **De Taal van de Dieren** (Tooversprookjes).

Verteld te Hemixem (1885-1895) door E.C.N., geboren te Casterlé, meid bij pastoor J.B.

Zie n^{r} 670 van *Antti Aarne's* catalogus; *Die Sprachen der Tiere*: ein *Mann* erlernt die Sprachen der Tiere; seine Frau will das Geheimnis erfahren; der Rat des Hahnes. Bij *Maurits de Meyer: Le langage des animaux*.

Vlaamsche geboekte varianten:

A. Joos, Vertelsels van het Vlaamsche Volk, III, blz. 6: *Van eenen die Beesten verstond; C. Claerbout, Sprookjes en Verhalen*, blz. 14: *Van 'nen Boer die de Beesten verstond*.

LXVIII. - **Het Levenskaarsken** (Sprookjes van den gefopten duivel).

Verteld te Hemixem (1885-1895) door E.C.N., geboren te Casterlé, meid bij pastoor J.B.

Niet vermeld bij *Antti Aarne*. Bij *Maurits de Meyer* n^{r} 1184*: *Laisse-moi vivre aussi longtemps que durera cette chandelle*.

Geboekte Vlaamsche variante:

Is. Teirlinck, Folklore flamand, blz. 90: *Le Fabricant et son secret*.

LXIX. - **'t Boerken en de Ezelseieren** (Koddige vertelsels).

Verteld te Antwerpen, in 1908, door A.V., geboren te Breda (Holland), naaister, ongeveer 60 jaar oud.

Niet vermeld bij *Antti Aarne*. Door *Maurits de Meyer* gerangschikt onder n^{r} 1319*; *Citrouille vendue comme oeuf d'âne*.

Vlaamsche varianten:

Ons Volksleven, XII, blz. 108: V*an Boerken Langoore; Pol de Mont en Alfons De Cock, Dit zijn Vlaamsche Vertelsels*, blz. 440; *Het Paardenei; C. Claerbout. Sprookjes en Verhalen*, blz. 5: *Boertje Langoore*.

LXX. - **Gelijk het Zout** (Novellensprookjes).

Verteld te Antwerpen, in 1915, door een zeventigjarig vrouwtje, wonende in de Duinstraat (zie sprookje XX en voorrede, blz. 8).

Dit thema werd door *Antti Aarne* gerangschikt onder n^{r} 923: *Wie das Salz*: die jüngste der drei Töchter des Königs erklärt ihren Vater zu lieben wie das Salz; der gekränkte Vater erstösst sie, u.s.w. Bij *Maurits de Meyer: Comme le sel*.

Zie het sprookje bij *Grimm: Die Gänschirtin am Brunnen* (179).

Vlaamsche geboekte varianten:

Volkskunde, II, blz. 267 en *Is. Teirlinck, Contes flamands*, blz. 67: *Zoo geeren as zout; A. Joos, Vertelsels van het Vlaamsche Volk*, II, blz. 56: *Van het Zout; A. Lootens, Oude Kindervertelsels*, blz. 55:

Vuiltji voegt den Oven; Volkskunde, II, blz. 208: *Vuilvelleken Pol de Mont en Alfons de Cock, Dit zijn Wondersprookjes*, blz. 155: *Van Sloddeken-vuil; A. Henot, Haspengouwsche Vertellingen*, blz. 81: *De Koningin van het Bal*.

LXXI. - **De drie Verliefden op het Kerkhof** (Novellensprookjes).

Verteld te Burght (Oost-Vlaanderen), in 1913, door vrouw S.d.B., 50 jaar; een gelijkaardig vertelsel werd mij meegedeeld door de vertelster van voorgaand sprookje, in 1917.

Thema: n^{r} 940 van den catalogus van *Antti Aarne: Das hochmütige Mädchen* lockt drei Freier, ohne dass diese von einander wissen, auf den Kirchhof; sie rächen sich indem sie den Mädchen den Schinder als angeblichen Sohn des Gouverneurs zum Bräutigam verschaffen. Bij *Maurits De Meyer: Les trois galants sur le cimetière*.

Vlaamsche gekende varianten:

Ons Volksleven, VIII, blz. 12: *De Bedriegster bedrogen; A.J. Witterijck, Recueil de contes populaires*, blz. 87 en *Oude West-Vlaamsche Vertellingen*, blz. 30: *De Kwezel en de drie Broèrs*.

LXXII. - **De drie Veeren van Vogel Veen** (Tooversprookjes).

Verteld te Wintham-aan-de-Schelde, in 1919, door de w^{e} J.A.

Wij vinden hier het thema 461, luidende bij *Antti Aarne: Drei Hare vom Barte des Teufels*: Weissagung, Briefwechsel und dareus entstehende Heirat; Höllenfahrt, die unterwegs gestellten Fragen werden beantwortet; der reiche Mann muss Fährmann werden; bij *Maurits de Meyer: Les trois cheveux du diable*.

Het overeenkomende sprookje heet bij de gebroeders *Grimm: Der Teufel mit den drei goldenen Haaren*. (n^{r} 29).

Bolte en Polivka onderscheiden de volgende motieven:

A1. Verfolgung des Neugeborenen durch dessen künftigen Schwiegervater und
A2. Vertauschung des Uriasbriefes mit einem Befehle zur Heirat mit der Tochter;
B. Der Schwiegervater schickt den Helden fort, drei Haare des Teufels, Riesen, Drachen, Vogels, zu holen:
C. Begegnende tragen ihm Fragen auf;
D. Des Unholds Frau verbirgt ihn und verschafft ihm die drei Haare. und die Antworten;
E. Er erhält Belohnungen und
F. Heiratet die Königstochter;
G. Der Schwiegervater geht denselben Weg und wird genötigt, den Fährmann abzulösen.

Als Vlaamsche lezingen halen wij aan:

A. Joos, Vertelsels van het Vlaamsche Volk, II, blz. 65 en *Is. Teirlinck, Contes flamands*, blz. 16: *Van den Bessembinderszoon*.

Biekorf, IV, blz. 145 en *J. Leroy, Zeisels en Vertellingen*, I, 395: *Govaert of het Kind met den Helme*.

Pol de Mont en A. de Cock, Dit zijn Wondersprookjes, blz. 64: *Van de drie Haren van den Duivel*.

In onze lezing vinden wij de motieven A_1, B, C, D, E, F en G. (de duivel moet echter den veerman aflossen). Bij *Pol de Mont en de Cock* en ook in de andere Vlaamsche lezingen wijkt het aanvangsmotief nog al merkelijk af van A_1 of A_2. Verder zijn de motieven B, C, D en E er nog al trouw gevolgd. 't Slot wijkt insgelijks af. De jongen wil, eens rijk geworden, de koningsdochter niet meer trouwen. Van den veerman is er geen sprake.

LXXIII. - **'t Manneken. 't Vrouwken en 't Boontje** (Leugensprookjes).

Verteld te Antwerpen, in 1918, door A.J., molenmeester, geboren te Tessenderloo (Limburg).

Thema bij *Antti Aarne* gerangschikt onder n^{r} 1960. *Das grosse Tier oder der grosse Gegenstand*: G. *der grosse Baum (zum Himmel emporwachsende Pflanze u.s.w*. Bij *Maurits de Meyer: Le grand animal ou le grand objet. G. La plante qui s'élève jusqu'au del*.

Vlaamsche gekende lezingen:

't Daghetin den Oosten, VIII, blz. 67. *Leugenzegsel*; III-IV, blz. 130: *Twee Leugenvertelsels; Volkskunde*, IX, blz. 196: *Leugenvertelsel; A. Henot, Sprookjes*, blz. 79: *Een Reisje naar den Hemel, Ons Volksleven*, VIII, blz. 79: *Leugenvertelsel; P.J. Cornelissen en J.B. Vervliet, Vlaamsche Volksvertelsels en Kindersprookjes*, blz. 239: *Van Uilenspiegel en zijn Erwt; C. Claerbout, Sprookjes en Verhalen*, blz. 16: *De Jongen en zijne Boon; J.W. Wolf, Deut sche Märchen und Sagen*, blz. 75: *Jan im Himmel*.

LXXIV. - **De Slimme Mannen van Kessel** (Leugensprookjes).

Verteld te Boom, in 1906, door H.R., oud schipper en oud bevrachter, op 't laatst van zijn leven rentenier; de man was geboortig van Oost-Vlaanderen.

Naast twee thema's opgegeven door *Maurits De Meyer*: 1317* *La taupe enterrèe vivante* en 1329: *Pour débarrasser le prince du coassement des grenouilles* qui l'empêche de dormir, on tire dessus pendant toute la nuit) vinden wij in dit sprookje meerdere andere niet gecatalogeerde thema's.

Alleen van de door *Maurits de Meyer* opgegeven thema's werden een paar lezingen geboekt:

Van 't Prinsken van Luik (in *'t Daghet in den Oosten*, III, blz. 103).

Pol de Mont en Alfons de Cock, Zoo vertellen de Vlamingen, blz. 27: *De Mol levend begraven* en *De Molworp van Hasselt ('t Daghet in den Oosten*, III, blz. 103).

LXXV-LXXXIII. - **Van die van Oolen en Hilleghem** (Leugensprookjes).

1. *De Pol van Oolen*. Verteld te Bornhem, rond het jaar 1895, door vader J.M., 80 jaar.

Thema niet gerangschikt door *Antti Aarne*. Bij *Maurits de Meyer* komt het voor onder n^{r} 1327* van zijn catalogus: *La pinte à deux et trois anses*. La servante au lieu de présenter l'anse à l'hôte (l'empereur), la tient elle même; quand il y en a deux elle en tient une dans chaque mam; quand il y en a trois, elle tient la troisième tournée vers elle.

Vlaamsche geboekte lezingen:

A. Joos, Vertelsels van het Vlaamsche Volk, II, blz. 125: *Van Keizer Karels pint; Rond den Heerd*, XV, blz. 51: *De Pint van Oolen; Ons Volksleven*, II, en *P.J. Cornelissen en J.B. Vervliet, Vlaamsche Volksvertelsels en Kindersprookjes*, blz. 259: *Van Keizer Karel en den Pot met drij Ooren; Is. Teirlinck, Contes flamands*, blz. 129: *Le Pot d'Oolen*.

2. *Keizer Karel te Oolen*.

Verteld door denzelfden.

Bij *Anti Aarne*: n^{r} 1246: *Aexte weggeworfen*: der erste lässt seine Axt fallen; die anderen werfen ihre Aexte an dieselbe Stelle. Bij *M. de Meyer: La première laisse tomber un objet* tous les autres font de même.

Gekende lezingen:

Volkskunde, VI, blz. II: *De Boeren van Oolen en Keizer Karel; Volk en Taal*, I, blz. 46: *Historieken van Keizer Karel en de Rijstpap; Ons Volksleven*, VII, blz. 129 en *P.J. Cornelissen en J.B. Vervliet, Vlaamsche Volksvertelsels en Kindersprookjes*, blz. 261: *Van Keizer Karel en de Rijstpap*.

3. *Hoe die van Oolen hun Kerk verplaatsten*.

Verteld te Antwerpen in 1905 door F.L.V., bouwmeester. N^{r} 1326* bij *Maurits de Meyer: Déplacer l'église*. Pour voir s'ils avancent, quelqu'un met sa veste devant l'église; elle est volée; ils pensent que l'église a passé dessus.

Geboekte lezingen:

Volkskunde, VI, blz. 13: *Hoe die van Oolen hunne kerk verplaatsten; Is. Teirlinck, Contes flamands*, blz. 130: *Les habitants d'Oolen*

en poussant déplacent leur église; Ons Volksleven, II, blz. 54 en *P.J. Cornelissen en J.B. Vervliet, Vlaamsche Volksvertelsels en Kindersprookjes*, blz. 259; *Van de Oolenaars die hunne Kerk van plaats duwden; Ons Volksleven*, IV, blz. 224: *De Boeren van Oolen stooten hunne Kerk voort*.

4-5 en 6. *De gestolen Ezel van den Boer van Hilleghem, De Vraag van den Maalder van Hilleghem en 't Meisje in den Put te Hilleghem*.

Deze spotvertelsels, die algemeen in Vlaanderen verspreid zijn en ook op de kap van inwoners van andere gemeenten worden verteld, werden mij meegedeeld door wijlen den heer H.D.S. van Aalst. Geen varianten werden ervan geboekt.

7. - *De slimme Koster van Oolen*.

Verteld te Bornhem, rond het jaar 1895, door vader I.M., 80 jaar.

N^{r} 1244 van *Antti Aarne's* catalogus: *Der Balken wird in die Länge gezogen*. Bij *Maurits de Meyer: L'objet long porté de travers*.

Vlaamsche geboekte varianten:

Volkskunde, VI, blz. 12: *De Koster van Oolen; Ons Volksleven*, I, blz. 62: *De Boeren van Oolen* (b); *P.J. Cornelissen en J.B. Vervliet, Vlaamsche Volksvertelsels*, blz. 253 *Van den grooten Keersdomper der Kerk van Oolen; Vlaamsche Zanten*, III, blz. 73: *Hoe men Bussels moet dragen*.

8. *Chocolade te Oolen*.

Van denzelfden verteller. Geen Vlaamsche variante geboekt.

9. *De Schouw van Oolen*.

Verteld te Borgerhout bij Antwerpen, in 1898, door J.C., gewezen soldaat en stadsbediende.

Komt slechts voor in den catalogus *Maurits de Meyer: L'âtre donne trop de chaleur*; au lieu de reculer, ils décident de déplacer l'âtre. (1325)*

Vlaamsche geboekte varianten:

Rond den Heerd, XVII, blz. 121: *Over de Kerk en 't Gemeentehuis van Oolen; Volkskunde*, V. blz. 179: *De Boeren rond den Heerd te Hittegem; Volkskunde*, VI, blz. 10; *De Schouw van Oolen; Ons Volksleven*, I, blz. 61: *De Haard van Oolen; P.J. Cornelissen en J.B. Vervliet, Vlaamsche Volksvertelsels en Kindersprookjes*, blz. 252: *Van de Schepenen van Oolen die 't te heet kregen*.

LXXXIV-XCII. - **Van de Walen** (Oorsprongslegenden).

Deze vertelsels op de Walen werden mij verteld, n^{r} 1 te Boom door L.D.W., schoenmaker en later diamantslijper; n^{r} 2 te Willebroeck door W^{e} M.D.H., schippersvrouw; n^{r} 3 te Antwerpen door M.R., stadsbediende, oud lid van het Taalverbond; n^{r} 4, 5, 6, 7 en 9 te Born-

hem door vader I.M. (1895); n^{r} 8 werd overgenomen uit *Rond den Heerd*.

Een paar thema's werden door *M. de Meyer* als volgt gerangschikt: 43a, *Légendes étiologiques: Origine des Wallons*; 43b*, *Pourquoi n'y a-t-il pas de wallons dans le ciel* en 1697*, *Nous trois pour de l'argent*

Vlaamsche geboekte lezingen:

Rond den Heerd, XVI, blz. 87; *Van den Oorsprong der Franschmans*; XX, 159: *Nog al Sinte Pieter en de Waals* (waarom er geen Walen in den Hemel komen); *Volkskunde*, IV, blz. 74, IX, blz. 28: *De Schepping van de Walen; Ons Volksleven*, II, blz. 126: *De Oorsprong van den Kleermaker*; IX, blz. 13: *De Schepping van den Waal; J.F. Vincx Sagen Legenden Sprookjes: De Schepping van den Waal; Rond den Heerd*, XX, blz. 159: *Er zijn geen Deurwaarders in den Hemel; Am. Joos, Vertelsels van het Vlaamsche Volk*, blz. 81: *Van Sinte Pieter en Si Joris; 't Daghet in den Oosten*, VI, blz. 78; *Pol de Mont en Alfons de Cock, Dit zijn Vlaamsche Vertelsels*, blz. 449: *De Afkomst van de Walen* en 352: *De drie Walen; Rond den Heerd*, III, blz. 198: *Drie groote Waals; Volk en Taal*, II, blz. 157: *Waarom de Walen geen Vlaamsch willen leeren; Ons Volksleven*, XII, blz. 112 en *J. Cornelissen en J.B. Vervliet, Vlaamsche Volksvertelsels en Kindersprookjes*, blz. 205: *Van de drij Walen; A.J. Witteryck, Recueil de contes populaires*, blz. 91: *Drie Walen; A. Joos, Vertelsels van 't Vlaamsche Volk*, II, blz. 127: *Van drij Walen; J.F. Vincx, Dit zijn grappige Vertelsels*, I-I, blz. 37: *Van drij botte Walen* en blz. 38: *Van drij Duitsche Jongens die wilden Fransch leeren*.

XCIII. - **Van Woen en Thor** (Legendarische sprookjes).

Verteld te Antwerpen, in 1910, door S.D., geboren in West-Vlaanderen, nabij Yper.

Van dit sprookje, door *Antti Aarne* noch door *M. de Meyer* gecatalogeerd, is mij geen andere Vlaamsche lezing bekend.

XCIV-XCVIII. - **De Twee Leugenaars - 't Zijn allemaal Leugens - Van een die met liegen een Prinses won - Liegen maar aan - Nog een Leugenvertelselken** (Leugensprookjes).

De twee eerste sprookjes werden verteld te Bornhem, in 1901, door A.P., ongeveer 60 jaar oud, spinderbaas; het derde, XCVI, te Antwerpen, in 1905, door F.L., 50 jaar, metsergast, geboren in het Veurne-Ambacht; het vierde, XCVII, te Antwerpen, in 1909, door het meisje F., geboren te Moll, meid; het vijfde insgelijks te Antwerpen door het meisje M.V., 18 à 20 jaren, geboren te Belcele.

Deze vertelsels brengen, naast enkele gekende thema's, gecatalo-

geerd door *Antti Aarne* en *Maurits de Meyer*, ook andere, minder bekende of althans ongeboekte thema's. Hier volgen de geboekte Vlaamsche varianten van de gecatalogeerde thema's:

A. - N^{r} 1881 van *Maurits de Meyer: L'homme porté par les oies à travers les airs*.

Geboekte Vlaamsche varianten:

Nederlandsch Muzeum, 1889, II, blz. 267, en *Pol de Mont* en *Alfons de Cock, Dit zijn Vlaamsche Vertelsels*, blz. 41: *Dronken Kraaien*. *Amaat Joos, Vertelsels van het Vlaamsche Volk*, III, blz. 60: *Van den Man met Ganzen geladen*.

B. - N^{r} 1895 van *Antti Aarne: Ein Mann watet durchs Wasser; in seinen Stiefeln fangen sich dabei viele Fische*. Bij *Maurits de Meyer: La bonne Pêche*.

Geboekte varianten in Vlaanderen:

Nederlandsch Muzeum, 1889, II, blz. 269, en *Pol de Mont* en *A. de Cock, Dit zijn Vlaamsche Vertellingen*, blz. 43: *De Visscher die een goede*

Vangst deed: Ons Volksleven, III, blz. 121, en *Cornelissen* en *Vervliet, Vlaamsche Volksvertelsels*, blz. 240: *Stroopersleugens*.

't Daghet in den Oosten, II, blz. 130: *Twee gekke Vertelsels*.

C. - N^{r} 1896 van *Maurits de Meyer: L'homme qui est tombé hors du ballon*, enfoncé dans la terre, court chercher une bêche - avec des aventures de chasse et autres analogues. Niet vermeld bij *Antti Aarne*.

Geboekte Vlaamsche varianten:

Amaat Joos, Vertelsels van het Vlaamsche Volk, II, blz. 134: *Leugenvertelsel; Nederlandsch Muzeum*, 1889, II, blz. 265: *Eens ging ik op Jacht; Pol de Mont* en *Alfons de Cock, Dit zijn Vlaamsche Vertelsels*, blz. 39: *Jaak, Kobe en Kobeken*.

D. - N^{r} 1920 van *Antti Aarne: Wettstreit im Lügen*. Bij *Maurits de Meyer: Le grand pain, le grand four*.

Geboekte Vlaamsche varianten:

Nederlandsch Muzeum, 1889, II, blz. 268, *Pol de Mont* en *Alfons de Cock, Dit zijn Vlaamsche Vertelsels*, blz. 44: *Een Leugenwedstrijd; Amaat Joos, Vertelsels van het Vlaamsche Volk*, II, blz. 133: *De twee Leugenaars; Is. Teirlinck, Contes flamands*, blz. 104: *Match de deux Menteurs; C. Claerbout, Sprookjes en Verhalen*, blz. 34: *Van Jan Oven en Naas Franschbrood*.

E. - N^{r} 852 van *Antti Aarne: Der Jüngling bringt die Königstochter dazu zu sagen 'das ist eine Lüge'*. Bij *Maurits de Meyer: C'est un mensonge*.

Geboekte Vlaamsche lezingen:

Nederlandsch Muzeum. 1889, II, blz. 272-275: *Hoe de Boer het aan boord legde om de Koningsdochter 'ge liegt eraan!' te doen zeggen; Volkskunde*, IX, blz. 96-102: *Ge liegt er aan; Pol de Mont* en *Alfons*

de Cock, Dit zijn Vlaamsche Vertelsels, blz. 31: *Van den Boer die met liegen eene Koningsdochter won; Volkskunde*, IX, blz. 98: *Om 't hardst liegen voor een Koningsdochter; Volk en Taal*, VII, blz. 137: *Van den Boer en den Kasteelheer; 't Daghet in den Oosten*, X, blz. 137: *Van de leelike Koningsdochter; Volkskunde*, IX, blz. 101: *Van de leelike Koninksdochter*.

XCIX. - **Merci** (Koddige sprookjes).

Verteld te Hemixem (1885-1895) door E.C.N., meid bij pastoor J.B.

Dit vertelsel komt niet voor in de lijst van *Antti Aarne. Maurits de Meyer* rangschikt het als volgt onder n^{r} 1322*: *Mots français ou latins tenus pour injures*.

Vlaamsche geboekte varianten:

Rond den Heerd, V, blz. 62: *Tibi, Koster; Ons Volksleven*, VII, blz. 165 en 166: *Een studentengrap* en *Merci is een leelijk scheldwoord; P.J. Cornelissen* en *J.B. Vervliet. Vlaamsche Volkvertelsels en Kindersprookjes*, blz. 199: *Merci is een leelijk scheldwoord, J.F. Vincx, Dit zijn grappige Vertelsels en Sprookjes van het Vlaamsche Volk*, I-I, blz. 17: *A votre santé, mon ami*; I-I, blz. 31; *Merci is een leelijk Woord*; II-I, blz. 49: *Van een leelijk Scheldwoord*.

C. - **Onze Lieve Heer wist het beter** (Legendarische sprookjes).

Verteld te Bornhem, rond het jaar 1895, door vader I.M., 85 jaar.

Niet gerangschikt door *Antti Aarne*. Bij *Maurits de Meyer* n^{r} 790*: *St Pierre et le Seigneur en gîte*; deux fois de suite St Pierre attrape les coups de l'hôtesse fachée.

Vlaamsche geboekte lezingen:

J.W. Wolf, Deutsche Märchen und Sagen, blz. 145: *Die schlimme Herberge; Volkskunde*, II, blz. 87: *Ieder zijn beurt, maar eenzelfde alles; Pol de Mont en Alfons de Cock, Dit zijn Vlaamsche Vertelsels*, blz. 150: *Sint Pieter krijgt klop; Volk en Taal*, III, blz. 83: *Het Oog des Heeren; A. de Cock en Is. Teirlinck; Brabantsch Sagenboek*, II, blz. 48: *St-Pieter krijgt van den Bezem steel; Rond den Heerd*, II, blz. 166: *De Paaschkluchte*; id. VIII, blz 27; *Hoe dat Woen met Thor wandelen gingen; Is. Teirlinck, Le Folklore flamand*, blz. 25: *Le paysan avare* (met CIV van onze verzameling, n^{r} 750 catalogus *Antti Aarne*).

CI. - **Wat de Kruiwagen riep** (Koddige sprookjes).

Verteld te Bornhem, rond het jaar 1895, door vader I.M., 85 jaar.

Komt niet voor bij *Antti Aarne. Maurits de Meyer* rangschikt het thema als volgt onder n^{r} 1321: *Effrayê par le craquement de la brouette*.

Gelijkaardige geboekte varianten:

Rond den Heerd, V, blz. 407: *Een Dief om ten Kordewaagvoer; Volk en Taal*, IV, blz. 45: *Wat de Kruiwagen eens zei; Ons Volksleven*, XII, blz. 48 en *P.J. Cornelissen en J.B. Vervliet, Vlaamsche Volksvertelsels en Kindersprookjes*, blz. 195: *Van bangen Koben; Pol de Mont en A. de Cock, Dit zijn Vlaamsche Vertelsels*, blz. 163: *De waarschuwende Piepegale*.

CII. - **Het arm Marieken** (Tooversprookjes).

Dit sprookje werd mij verteld, in 1919, door S.d.B. van Moerzeke-Waes. Wij vinden hier het n^{r} 480 van *Antti Aarne: Die Spinnerinnen am Brunnen*: die rechte Tochter und die Stieftochter am Brunnen oder der rollende Kuchen; die rechte Tochter melkt auf der Wanderung die Kuh, schüttelt den Apfelbaum u.s.w. Overeenstemmende typen van dit sprookje zijn nog n^{r} 403: *Die weisse und die schwarze Braut*, 510 A: *Aschenbrödel* en 510 B: *Das goldene, das silberne und das Sternenkleid*. Bij *Maurits de Meyer: L'obligeance récompensée*.

Vlaamsche varianten:

Rond den Heerd, I, blz. 382: *De hemelsche Kroonstukken; Volk en Taal*, VII, blz. 117: *De gouden Regen; A. Joos, Vertelsels van 't Vlaamsche Volk*, II, blz. 103: *Van twee Dochters*.

De hier meegedeelde vertelling komt ongeveer overeen met de lezing van *Rond den Heerd*, die heel en al afwijkt van de twee andere vermelde varianten. Deze hebben meer overeenkomst met de aanduidingen van *Antti Aarne*. De sprookjes van het laatste type worden schier algemeen in den Duitschen sprookjesschat aangetroffen.

CIII. - **Van een Jongen met een sterk Geheugen** (Leugensprookjes).

Verteld te Boom, in 1888, door J.D.B., brouwerszoon, toenmaals 17 jaar oud; hij had dit sprookje door den kuiper van zijn vader hooren Vertellen.

N^{r} 1940 van den catalogus *Antti Aarne: Die sonderbaren Namen*; der Hof in dem Tiere und Gegenstände sonderbare Namen haben. Bij *Maurits de Meyer: Les noms singuliers*.

Vlaamsche gekende lezingen:

Rond den Heerd, XXIII, blz. 205: *Kluchte van een viezen Heer*; XXIV, blz. 235: *Mijnheere Papepratus en zijn Triene; A. Van Dorpe, Volksvertellingen*, blz. 95: *De zeg van een viezen Heer en een Meid die goed was van onthouden; Aug. Cuppens*, blz. 135: *De zeg van een viezen Heer en een Meisje dat sterk was van onthouden; Ons Volksleven*, I, blz. 21: *De zegge van den dommen Knecht*, II, blz. 28: *Van den Knecht die sterk was van onthouden*, blz. 30; *P.J.*

Cornelissen en J.B. Vervliet, Vlaamsche Volksvertelsels en Kindersprookjes, blz. 267: *De domme Knecht*, blz. 270: *Van den Knecht die sterk was van onthouden*, blz. 273: *Van nen viezen Heer*; blz. 278: *Nog van nen viezen Heer, Is. Teirlinck, Contes flamands*, blz. 112: *Le conte du domestique stupide; A.J. Witterijck, Recueil de contes populaires*, blz. 12: *Mijnheere Papepratus en zijn Triene: P. de Mont* en *A. de Cock, Dit zijn Vlaamsche Vertelsels*, blz. 24: *Van een Jongen die goed van aannemen was; J. Leroy, Zeisels en Vertellingen*, I, blz. 313: *Mijnheer Hosperatus*.

Een variante mij meegedeeld door den heer *G.V.H.*, letterkundige te Brussel, eindigt met den uitroep van den knecht: Papatrus doet aan uwen kwavetatus, kom van Rattegetem, juffer Rottegebus en Allegebas zijn bezig mee vechten voor d' helsche grenade. Ik heb ze verjaagd mee Fliepe de Kolejon en ze zijn gevlucht naar 't knuffegetuf, wat zeg gen wil: Pater doet uw mantel aan, kom van uw zolder, mejuffer de kat en de hond zijn bezig aan 't vechten voor een been. Ik heb zeverjaagd met de kolenhaak. Ze zijn gevlucht naar 't verkenshok.

CIV. - **Onze Lieve Heer en de afgunstige Vrouw** (Legendarische sprookjes).

Verteld te Antwerpen, in 1907, door V., knecht bij den heer E. geboren te Viersel.

N^{r} 750 bij *Antti Aarne: Die Wünsche*: der Heiland und Petrus gewähren dem armen Bauer, die sie gastlich aufnimmt, drei gute Wünsche, dem reichen dagegen drei schädliche Wünsche. Bij *Maurits De Meyer: l'Hospitalité du pauvre récompensée*.

Vlaamsche geboekte lezingen:

Wodana, blz. 178: *Gierigheid bedrogen: Wolf, Deutsche Märchen und Sagen*, blz. 43: *Das kleine alte Männlein; Rond den Heerd*, II, blz. 22: *Vrouw Spaar-Maalje*, XIV, blz. 319: *Uit Eerbied voor 't oude; Volk en Taal*, III, blz. 84: *Ons Heere en de Vrek; Ons Volksleven*, IV, blz. 210 en *J. Cornelissen* en *J.B. Vervliet, Vlaamsche Volksvertelsels en Kindersprookjes*, blz. 64: *Van drij Wenschen; A. Joos, Vertelsels van het Vlaamsche Volk*, II, blz. 136: *Van drij Wenschen*; en III, blz. 13: *Van Boer Andreas; A. de Cock en Is. Teirlinck, Brabantsch Sagenboek*, II, blz. 54: *De drie Wenschen: Oorsprong van de Dyle; Pol de Mont en Alfons de Cock: Dit zijn Vlaamsche Vertelsels*, blz. 147 *De Oorsprong van de Schelde; J. Leroy, Zzisels en Vertellingen*, II, blz. 87; *Zeisel over de drie Koningen; Vlaamsche Zanten*, II, blz. 22: *Van Ons Heer en St-Pieter; J.F. Vincx, Grappige Vertelsels*, II-II, blz. 28; *De Oorsprong der Dyle. Rond den Heerd*, II, blz. 166: *De Paaschkluchte*, VIII, blz. 27:

Hoe dat Woen met Thor wandelen gingen; Is. Teirlinck, Le Folklore flamand, blz. 25: *Le paysan avare*.

Bij *Grimm: Der Arme und der Reiche*.

CV. - **'t Strootje, 't Erwtje, 't Kooltjevier en 't Boontje** (Oorsprongslegenden).

Verteld te Antwerpen, in 1914, door E.V., hoogeschoolstudent. Vader geboren te Wuestwezel, moeder van Duitsche afkomst.

Zie *Maurits de Meyer*, n^{r} 126 van de *Légendes ètiologiques*.

Vlaamsche varianten:

J.A. en *L. Leopold, Van de Schelde tot de Weichsel*, I, blz. 2: *Boontje, Strooyke en Koolkevier; Rond den Heerd*, VII, blz. 397: *Van de platte Boonen; Rond den Heerd*, XXIV, blz. 107 en *A. Joos, Vertelsels van het Vlaamsche Volk*, I, blz. 23: *Van de Boon; Volkskunde*, II, blz. 86: *Waarom de labboonen een lidteeken hebben; Pol de Mont en A. de Cock, Dit zijn Vlaamsche Vertelsels*, blz. 115: *Waarom de labboonen een litteeken hebben; Volk en Taal*, III, blz. 226: *Strootje en Koolke Vier*; I. *Teirlinck, Contes flamands*, blz. 100: *Pourquoi la fève a une tache noire, Annales du Comité Flamand de France*, I, V, blz. 97: *Boontje, Strooyke en Koolkevier*.

CVI. - **Dronken Peer** (Koddige sprookjes).

Deze lezing werd mij meegedeeld door Fl. van Duyse. Eenzelfde vertelsel teekende ik op te Bornhem, rond het jaar 1895.

Niet gerangschikt door *Antti Aarne*. Bij *Maurits de Meyer*, n^{r} 1324 van zijn catalogus: *L'homme derrière le crucifix dit bonsoir à l'homme enivré; celui-ci pense que c'est le Christ qui lui parle*.

Vlaamsche geboekte lezingen:

J.W. Wolf, Deutsche Märchen und Sagen, blz. 154: *Der trunkene Peter; Volk en Taal*, II, blz. 201: *Hoe een Dronkaard hem bekeerde*.

CVII. - **Janneken in de Maan** (Oorsprongslegenden).

Dit sprookje is in Vlaanderen algemeen gekend. Ik heb het meerdere malen opgeteekend in verschillende streken van het land.

N^{r} 8 van de 'Oorsprongslegenden' bij *Maurits de Meyer: l'Homme dans la lune*.

Werden geboekt:

Rond den Heerd, II, blz. 79: *'t Manneken uit de Mane*, V. blz. 262: motief uit het sprookje '*Dertiene*', XXIV, blz. 109 en 115: *Van 't Manneken uit de Maan en Nog van't Manneken uit de Maan; A. de Cock, Natuurverklarende Sprookjes*, II, 99 en 99: *Het Manneken in de Maan; Pol de Mont en Alfons de Cock, Dit zijn*

Vlaamsche Vertelsels, blz. 363: *Het Manneken in de Maan; Volkskunde*, VII, blz. 130: *Manneken in de Maan; Volk en Taal*, III, blz. 278: *'t Vertelselke van 't Manneke uit de Mane*, VII, blz. 27: *Van 't Maneventje; Ons Volksleven*, VI, blz. 168, 171, 189 en 192: *Het Manneken in de Maan*, XII, blz. 232: *Het Manneken in de Maan; Amaat Joos, Vertelsels van 't Vlaamsche Volk*, I, blz. 28: *Van 't Manneken uit de Maan*, blz. 38: *Nog van 't Manneken uit de Maan; A. de Cock en Is. Teirlinck: Brabantsch Sagenboek*, II, blz. 59: *Het Manneken in de Maan* (2 lezingen).

CVIII. - **De Twee Dooven** (Leugensprookjes).

Wordt algemeen verteld, meestal echter als mop.

Dit thema, niet vermeld door *Antti Aarne*, wordt door *Maurits de Meyer* als volgt gerangschikt: *Les femmes sourdes qui se racontent comment il va chez elles* (1931*).

Vlaamsche geboekte lezing:

J.F. Vincx, Dit zijn grappige Vertelsels en Sprookjes, II-I, blz. 29: *Van twee doove Wijven*.

CIX. - **Als God neemt** (Koddige sprookjes).

Meegedeeld door den heer L.V. van Antwerpen, die het te Gheel uit den volksmond opschreef.

Gerangschikt onder n^{r} 1328* in den catalogus ven *Maurits de Meyer: Laisser s'enfuir le lait bouillant pendant qu'il déborde*.

Alleen deze lezing, die reeds verscheen in *Volkskunde*, XXIV, blz. 120, is gekend.

CX. - **De gierige Pastoor** (Koddige sprookjes).

Verteld te Bornhem, rond het jaar 1895, door vader I.M., 85 jaar. Nummer 1792* van den catalogus van *Maurits de Meyer: Le curé n'aime pas à donner à quelqu'un une part de son cochon* qu'il vient de tuer; le sacristain lui conseille de pendre le cochon abattu dans le jardin pendant la nuit pour faire croire à tout le monde qu'il a été volé; le sacristain lui-même le vole.

Geboekte lezingen:

Ons Volksleven, XII, blz. 109: *Van eenen Pastoor en zijnen Koster; Pol de Mont en Alfons de Cock, Dit zijn Vlaamsche Vertelsels*, blz. 221: *Van eenen Pastoor, eenen Koster en een Zwijn*.

CXI. - **De Koopman en zijn drie Dochters** (Tooversprookjes).

Verteld te Boom door vrouw L.V., geboren te Wuestwezel in 1837.

Thema 425 C. van den catalogus van *Antti Aarne: Das Mädchen als Frau des Bären*: die jüngste von drei Schwestein bittet den Veter, ihr von der Reise eine Blume (oder Lerche) als Geschenk mitzubringen; sie muss die Gattin eines Bären werden, der sich in einen Prinzen verwandelt; sie sucht ihren Mann. Bij Maurits *de Meyer: Amor et Psyché*.

Het overeenkomende sprookje van de verzameling van de gebroeders *Grimm, 'Das singende springende Löweneckerchen'*, wijkt heel en al af van de Vlaamsche lezingen, die allen dezelfde motieven bevatten en onderling alleen verschillen door enkele bijzonderheden van ondergeschikt belang.

Als Vlaamsche varianten vermelden wij:

I. *Wodana*, blz. 61: *Roosken zonder Doornen*; 2. *Volkskunde*, VIII, blz. 141 en *Pol de Mont* en *Alfons de Cock, Dit zijn Wondersprookjes*, blz. 134: *Van den Koopman en zijn drie Dochters*; 3. *A.J. Witteryck, Contes populaires*, blz. 206: *Een aardig Huwelijk*; 4. *A. Joos, Vertelsels van het Vlaamsche Volk*, III, blz. 169: *Van het schoon Kind*; 5. *Juul van Lantschoot, Dit zijn Volksvertelsels afgeluisterd in het Meetjesland*, blz. 16: *Van de Schoone*; 6. *A. Van Dorpe, Volksvertellingen*, blz. 121: *Het wit Beerken*; 7. *Biekorf*, V. blz. 84 en *J. Leroy, Zeisels en Vertellingen*, II, blz. 31: *De Tooversloter*; 8. *Vlaamsche Zanten*, III, blz. 52: *Van den Ridder Remond*.

Zie insgelijks bij *Grimm: Der Eisenofen* (127).

CXII. - **De hoovaardige Prinses** (Novellensprookjes).

Verteld, in 1917, door Maria V.P., dienstmeid, dochter van een foorreiziger, Antwerpen-Kiel.

Het thema van dit sprookje sluit zich min of meer aan bij het n^{r} 900 van *Antti Aarne: König Drosselbart*: eine Königstochter verhöhnt alle Freier; nennt einen davon Drosselbart; ihr Vater gibt sie einem Bettler zur Frau; ihr Stolz wird gedemütigt; der Bettler gibt sich als König Drosselbart zu erkennen.

Het overeenstemmend sprookje van de *gebroeders Grimm* draagt als titel '*König Drosselbart*' (n^{r} 52.).

Maurits de Meyer (La Princesse orgueilleuse) noemt als Vlaamsche varianten:

Pol de Mont en Alfons de Cock, Dit zijn Vlaamsche Vertelsels, blz. 420: *Van het slimme Barbierken en de schoone trotsche Koningsdochter; Vlaamsche Zanten*, II, n^{r} 75: *Van de hooveerdige Koningsdochter*.

Onze lezing komt nagenoeg overeen met deze laatste variante.

CXIII. - **Lang Leven en vroege Dood** (Koddige sprookjes).

Verteld, rond 1915, te W. in Klein-Brabant, door M.D.H., 85 jaar, geboren te Aalst.

Het thema werd niet gecatalogeerd door *Antti Aarne*; ook bij de *gebroeders Grimm* vinden wij geen overeenkomstig sprookje. *Maurits de Meyer* rangschikt het evenwel onder n^{r} 1390 met de vermelding: *D'un plat qui lui répugne et que sa femme lui offre continuellement, le mari dit qu'il lui portera bonheur; il en est délivré*.

Vlaamsche varianten:

1. *Ons Volksleven*, II, blz. 78 en *P.J. Cornelissen* en *J.B. Vervliet, Vlaamsche Volksvertelsels en Kindersprookjes*, blz. 136: *Van eene booze Vrouw*; 2. *A. Joos, Vertelsels van het Vlaamsche Volk*, II, blz. 109: *Van een booze Vrouw*; 3. *Pol de Mont en Alfons de Cock, Dit zijn Vlaamsche Vertelsels*, blz. 285: *Nieuwbakken Brood is mijn Dood*.

CXIV. - **Waarom de Vrouwen Klappeien zijn en waarom zij iets duivelachtigs hebben** (Oorsprongslegenden).

Verteld te Bornhem, rond het jaar 1895, door vader I.M., 80 jaar.

Wij vinden hier in feite twee verschillende thema's die door *Maurits de Meyer* als volgt onder de oorsprongslegenden worden gecatalogeerd:

11a *Pourquoi les femmes sont-elles babillardes*?

11b *Pourquoi les femmes sont-elles méchantes*?

In Vlaanderen werden de navolgende lezingen geboekt:

A. - *Rond den Heerd*, XV, blz. 287: *'t Populierbladje; Volk en Taal*, III, blz. 12: *Hoe het komt dat de Vrouwen zooveel pralen; Juul van Lantschoot, Dit zijn Volksvertelsels afgeluisterd in het Meetjesland*, blz. 5: *Eene Beverblare; J.F. Vincx, Dit zijn grappige Vertelsels*, I-II, blz. 24: *Waarom de Vrouwen zooveel kunnen babbelen; A. Henot, Haspengouwsche Vertelsels*, blz. 53: *Waarom de Vrouwen babbelziek zijn*.

B. - *Rond den Heerd*, VI, blz. 95: *Sinte Pieter en Ons Heer*; XX, blz. 159: *Nog van den Duivel; A. Joos, Vertelsels van het Vlaamsche Volk*, III, blz. 74: *Van het Wijf en het Serpent; Pol de Mont en Alfons De Cock, Dit zijn Vlaamsche Vertelsels*, blz. 341: *Waarom de Vrouw iets duivelachtigs heeft*.

CXV. - **Joosken's half Franksken** (Leugensprookjes).

Verteld te Keerbergen, in 1895, door V.V., pastoor[(1)].

(1) Zie de pasverschenen tweede uitgave van *Dit zijn Vlaamsche Vertelsels* van *de Mont en de Cock (Vlaamsche Volksvertelsels)*, blz. 231: *Ciesken en zijn Halffranksken*.

CXVI. - **Ieder Manneken heeft een 'Wolventanneken' en ieder Vrouwken heeft een 'Kattenklauwken'** (Koddige sprookjes).

Verteld te Klein-Willebroeck, in 1900, door vrouw M.D.H., 85 jaar, geboren te Aalst.

Dit thema werd niet gecatalogeerd, noch door *Antti Aarne*, noch door *Maurits de Meyer*. Geen geboekte gelijkaardige vertelsels gekend.

CXVII-CXVIII. - **Twee Vertelselkens van domme Lijn**. (Koddige sprookjes).

Verteld te Klein-Willebroeck, in 1900, door vrouw M.D.H., 85 jaar, geboren te Aalst.

Thema's 1386 en 1685 van den catalogus *Antti Aarne*. 1386: *Das Fleisch als Zutat zum Kohl*: die Frau steekt Fleischstücke zu dem Kohl, der auf dem Felde wächst. Bij *Maurits de Meyer: Le beurre* (la graisse) *sur le chou qui se trouve dans le potager*. 1685; *Der Dumkopf als Bräutigam*. Hund Petersilie in die Suppe. *Bij Maurits de Meyer: Le Nigaud*.

Geboekte lezingen:

Volk en Taal, V, blz. 5: *'k Zal het den naasten keer doen*; id. III, blz. 279 *Meerdere Nood; Ons Volksleven*, I, blz. 53: *Het Vertelselken van Lompen Jan*; V. blz. 24: *Jan Dom; P.J. Cornelissen en J.B. Vervliet, Vlaamsche Volksvertelsels en Kindersprookjes*, blz. 147: *Van Jan Dom; Is. Teirlinck, Contes flamands*, blz. 60: *Lompe Jan*.

Zie bij *Grimm* n^{r} 59 *Der Frieder und das Catherlieschen*. (Vergelijk ook sprookje LXIV: *De Man die zichzelf niet meer kent*).

CXIX. - **Manneken Timpeltee** (Tooversprookjes).

Verteld te Bornhero, rond het jaar 1895, door vader I.M., oud 80 jaar.

Thema n^{r} 555 van den catalogus *Antti Aarne: Der Fischer und seine Frau*; der Fisch erfüllt alle Wünsche der Frau eines armen Fischers (schönes Haus u.s.w.); wie sie zuletzt wünscht der liebe Gott zu werden geht alles wieder verloren. Bij *Maurits de Meyer: Le Pêcheur et sa femme*.

Geboekte Vlaamsche lezingen:

Wodana, blz. 170: *De Visscher en zijne Vrouw*; blz. 171: *Vischke Ruiterke; Annales du Comité Flamand de France*, IV, blz. 101 en *Joh. A. Leopold en L. Leopold, Van de Schelde tot de Weichsel*, I, blz. 4: *Der was a keire a Mannekie; Rond den Heerd*, III, blz. 43: *'t Visselken uit de roo Zee; Adolf Lootens, Oude Kindervertelsels*, blz. 62: *Van 't Visschertjin in de roô Zee; Volk en Taal*, II, blz. 34: *Van Jan de Krinkel; Ons Volksleven*, VI. blz. 86: *'t Manneke van*

Tintelenteen; P.J. Cornelissen en J.B. Vervliet, Vlaamsche Volksvertelsels, blz. 57: *'t Manneken van Tintelenteen; A. Joos, Vertelsels van het Vlaamsche Volk*, I, blz. 71: *Van het arme Mieken*; blz. 171: *Van 'Vischken uit de Zee'*; III, blz. 121: *Niemand is tevreden in zijn Lot; Rond den Heerd*, XXIV, blz. 182: *Van Vischken uit de Zee*; XXIV, blz. 134: *Van het arme Mieken; Pol de Mont en Alfons de Cock, Dit zijn Vlaamsche Wondersprookjes*, blz. 238: *Van Janneken Tietentater en het Vischje uit de Zee; Pol de Mont en Alfons de Cock, Zoo vertellen de Vlamingen*, blz. 113: *Van Visschertje; Is. Teirlinck, Contes flamands*, blz. 41: *Vischke, Vischke Kreupelensteen; C. Claerbout, Sprookjes en Verhalen*, blz. 22: *Van Vischjen, Vischjen uit de Zee*.

Zie bij *Grimm* n^{r} 19: *De Fischer un sine Fru*.

CXX. - **Van drie Gebroeders en acht wondere Mannen** (Tooversprookjes).

Verteld te Antwerpen, in 1893, door Michel Vr., rentenier. De man was in zijn eerste jeugd de boezemvriend van de twee zonen van Hendrik Conscience; hij beweerde ook dit sprookje uit den mond van den meester gehoord te hebben. Een gelijkaardige lezing, maar met minder wondere mannen, werd mij bezorgd door C.I.L. van Hoboken. Zie *Grimm* n^{r} 71, *Sechse kommen durch die ganze Welt* en n^{r} 134: *Die sechs Diener*.

Thema 513 van *Antti Aarne: Die Gehilfen*: A. - Sechse kommen durch die ganze Welt: die Gehilfen verrichten am Hofe des Königs für den Jüngling verschiedene Taten. B. - Das zu Wasser und zu Lande fahrende Schiff. Bij *Maurits de Meyer: Les six compagnons merveilleux*.

Geboekte Vlaamsche varianten:

REEKS A. - *Eendragt*, II, 9: *De zeven Winnaars der Koninginne van Mississipi; Rond den Heerd*, XXI, blz. 327: *Uit den Mond van 't Volk*; XXIV, blz. 190: *Van zeven wondere Mannen; Volk en Taal*, I, blz. 7: *Van de Weduwe en van hare vier Zoons*; V, blz. 118: *Van sterke Jan; Ons Volksleven*, III, blz. 63: *Van Wolfjonk en de gevangen Koningsdochters; A.J. Witterijck, Recueil de contes populaires*, blz. 176: *Den Heere met zeven Stuivers; A. Joos, Vertelsels van het Vlaamsche Volk*, I, blz. 180: *Van zeven wondere Mannen*, I, blz. 164: *Nog van drij Broeders; A. Vermast, Vertelsels uit West Vlaanderen*, I, blz. 27: *De Soldaat en zijne vijf Makkers; Vlaamsche Zanten*, II, blz. 126: *Van een schoone Koningsdochter*; III, *blz*. 166: *Hoe Jantje Smid rijk werd; A. Henot, Wondersprookjes uit Haspengouw*, blz. 23: *De vlugge Koningsdochter; Jong Vlaanderen*, II, blz. 35: *Van den Smidsknecht; Revue des Traditions*

Populaires, II, blz. 558: *L'Apprenti Forgeron; J. Leroy, Zeisels en Legenden*, I, blz. 5: *Scharmanteka*.

REEKS B. - *J.W. Wolf, Deutsche Märchen und Sagen*, blz. 127: *Von vier Wunschdingen; 't Daghet in den Oosten*, III, blz. 115: *Vertelsel van het Wonderschip; Ons Volksleven*, II, blz. 13: *Van drij Gebroers en hunne vijf Knechts, P.J. Cornelissen en J.B. Vervliet, Volksvertelsels*, blz. 7: *Van de drie Gebroers en hunne vijf knechten; Theodoor van Nieuwenhuijse, Grootmoedersvertellingen*, II, blz. 43: *Van een Wonderschip; A. Joos, Vertelsels van het Vlaamsche Volk* II, blz. 180: *Van het Schip dat over de Eerde veerde; Gust Lamerant, Vlaamsche Wondervertellingen uit Fransch Vlaanderen*, blz. 56: *Van den Schaper en de drie Reuzen*.

CXXI. - **Ons Heer en de Schoenmaker** (Legendarische sprookjes).

Verteld te Antwerpen, in 1910, door Sylvie D., geboren in West-Vlaanderen rond Yper, meid.

Thema 785 van *Aarne's* catalogus: *Wer ass das Herz des Lammes*? Petrus mit seinem Gefährten auf der Wanderung; der Gefährte ist das Herz des Lammes, leugnet es; die Heilung der Prinzessin; bei der Teilung des Geldes gesteht er, als dem, der das Herz gegessen, der dritte Teil des Geldes zuerkarmt wird. Bij *Maurits de Meyer: Le foie du mouton*.

Geboekte Vlaamsche sprookjes:

Volk en Taal, I, 54: *Ons Heere en de Schoenmaker; Alfons de Cock, Rond den Heerd*, blz. 19: *Onze Lieve Heer en de Schoenmaker; Pol de Mont en Alfons de Cock, Dit zijn Vlaamsche Vertelsels*, blz. 373: *Het Schaap zonder Hart; A. de Cock en Is. Teirlinck, Brabantsch Sagenboek*, II, blz. 41: *Ons Heer en de Bedelaar; C. Claerbout, Sprookjes en Verhalen*, blz. 24: *Van Labbe; Vlaamsche Zanten*, II, blz. 165: *Ons Heer en Sinte Pieter; J.P. Vincx, Sagen, Legenden, Sprookjes*, blz. 128 en *Dit zijn grappige Vertelsels en Sprookjes*, II, I, blz. 7: *Van Onzen Lieven Heer en den Bedelaar*.

Zie *Grimm* n^{r} 81: *Bruder Lustig*.

CXXII. - **De Varkens en de Koeien** (Sprookjes van den gefopten Duivel).

Verteld te Willebroeck, in 1904, door den heer O..., geboren in den omtrek van Brussel, veearts.

N^{r} 1004 van den catalogus van *Antti Aarne: Schweine in den Sumpf, Schafe in die Luft*. Bij *Maurits de Meyer: Les porcs dans le marais; les vaches dans l'arbre*.

Vlaamsche geboekte variante:

Volk en Taal, V, blz. 55: *Van den Boer die akkoord maakte*.

De hoofdmotieven van dit thema vinden wij echter in andere Vlaamsche sprookjes verwerkt nl. in:

Wodana, blz. 47 en *J.W. Wolf, Deutsche Märchen und Sagen*, blz. 105: *Dertien; Jong Vlaanderen*, II, blz. 363, *Revue des Traditions populaires*, II, blz. 496 en *Pol de Mont en Alfons de Cock. Dit zijn Wondersprookjes*, blz. 111: *Van een forschen Kerel of een tweede vertelsel van Dertien; Rond den Heerd*, V, blz. 237, *Volk en Taal*, I, blz. 77: *Dertiene*.

CXXIII. - **De doorgedanste Schoenen van de Prinses** (Tooversprookjes).

Verteld te Antwerpen, in 1912, door M.R., stadsbediende.

Thema 306 van *Antti Aarne's* catalogus: *Die zertanzten Schuhe*: eine Königstochter begibt sich jede Nacht heimlich zu einem Unhold und tanzt mit ihm; ein Jüngling der sich unsichtbar machen kaan, folgt ihr und gewinnt ihre Hand.

Grimm 133: *Die zertanzten Schuhe*.

Niet gecatalogeerd door *Maurits de Meyer*, wat mij veronderstellen laat dat tot heden, geene andere lezingen in Vlaanderen werden geboekt.

CXXIV. - **Doctor Haat en Nijd** (Tooversprookjes).

Verteld te Aalst, in 1909, door H.D.S., 70 jaar, geboortig van Roesselaere, letterkundige en uitgever.

Wij vinden hier het sprookjestype n^{r} 332 van *Antti Aarne's* catalogus: *Der Gevatter Tod*: der Mann als Arzt; der Tod zu Füssen des Kranken (das Bett oder den Kranken umgelegt). Bij *Maurits de Meyer: La mort parrain et la lampe de vie*.

Vlaamsche varianten:

Rond den Heerd, VIII, blz. 341: *Van Pieter Jan Klaais die de dood zocht* (naar *J.W. Wolf*); XXI, blz. 49: *Waarom dat Haat-en-Nijd nog leeft; Charles Deulin, Contes d'un buveur de bière*, blz. 31: *Le compère de la Mort* en blz. 195: *Le filleul de la Mort; Volkskunde*, I, blz. 56: *De Dood is rechtvaardig*, V, blz. 184: *De Dood als Doopvader*, VII, blz. 35: *Compeere de Dood*, XV, blz. 40: *Van een zieken Man die de Dood fopte; Pol de Mont en Alfons de Cock, Dit zijn Wondervertelsels*, blz. 182: *Van Doopvader Dood; Volk en Taal*, III, blz. 259: *Hoe Haat en Nijd op de Wereld gebleven is*, VI, blz. 86: *Van de Moeder en de Dood; Ons Volksleven*, I, blz. 23 en *P.J. Cornelissen en J.B. Vervliet, Vlaamsche Volksvertelsels en Kindersprookjes*, blz. 77: *Van den Man die op zoek ging naar de Rechtveerdigheid; A. Joos, Vertelsels van het Vlaamsche Volk*, III, blz. 95: *Van een rechtveerdigen Peter; J.W. Wolf, Deutsche Märchen und Sagen*, blz. 47: *Von Piet Jan Clas, der den Tod suchte*.

Zie ook, bij de gebroeders *Grimm*, de sprookjes n^r^ 42: *Der Herr Gevatter* en n^r^ 44: *Der Gevatter Tod*.

CXXV. - **De Koopmanszoon van Antwerpen** (Tooversprookjes).

Verteld te Antwerpen, in 1908, door I. Cr., zaalwachter in het Antwerpsch Museum voor Folklore, 65 jaar.

In dit vertelsel vinden wij een aantal gekende motieven behendig verwerkt. Het dient onder de tooversprookjes gerangschikt; thema: *De man op zoek naar zijn vader*.

CXXVI. - **Het Toovergeweer** (Tooversprookjes).

Verteld te Antwerpen, in 1890, door A.V., een meisje van Diest, dat in de Scheldestad de Beroepschool volgde. 't Werd opgeteekend door J.S., student aan het Hooger Handelsgesticht, die het voor het studentenblad *De Goedendag* bestemde. Jaren nadien kwam het, door een louter toeval, in mijn verzameling terecht.

Zie *Antti Aarne*, n^r^ 304: *Der Jäger*. Bij *Maurits de Meyer: Le chasseur*.

Vlaamsche varianten:

Biekorf, VI, blz. 134: *De kleine Schotter; J. Leroy, Zeisels en Vertellingen*, III, blz. 69: *Ridder Ferdinand*.

Zie insgelijks het sprookje van de *gebroeders Grimm: Der gelernte Jäger*.

CXXVII. - **Het Zwanenmeisje van den glazen Berg** (Tooversprookjes).

Verteld te Eecloo, in 1907, door H.D., verver aldaar, 60 jaar.

Wij vinden dit sprookje bij *Antti Aarne* onder n^r^ 530: *Die Prinzessin auf dem Glasberge*. Bij *Maurits de Meyer: Le mont de cristal*.

Het meegedeelde vertelsel is het eenige dat, in Vlaanderen, van dit type werd opeeteekend.

Maurits de Meyer verwijst evenwel naar een nota van *de Cock* in '*Dit zijn Vlaamsche Wondersprookjes*', en die wij hier mededeelen:

'Het thema van blz. 6-10 (van *De Man zonder Ziel*), vormt te Denderleeuw een afzonderlijk vertelsel. Eene prinses is verwenscht in den Glazenberg, in den buik van een paardje. Hare twee oudste broeders willen haar verlossen, maar zijn onvriendelijk tegen het paardje en ondergaan hetzelfde lot. Dan komt de jongste broeder, de onnoozele; deze is vriendelijk, en nadat hij zich drie nachten door een 20-tal spoken vreeselijk heeft laten mishandelen, zijn broeders en zusters onttooverd. Het paardje geneest telkens de wonden door ze af te likken. Daar de berg nu door een weggeloopen oud vrouwken - de portierster - gesloten was, trekt de prins, op raad van het paardje, drie haren uit zijnen staart: een zwart, een grijs en een wit. Met het eerste kan hij vliegen, het tweede geeft hem macht over de dieren, het derde de overwinning in den oorlog.

‘Door een luchtgat vliegt hij met broeders en zusters uit den berg. De nijdige broeders willen hem verdrinken, maar, dank aan zijn paardsharen, ontsnapt hij. De oudste broer alleen gestraft. De jongste zoon volgt vader op. Hij leert de wilde dieren uit het aangrenzende woud exerceeren en vecht met hen in den oorlog.’

In 1921 was de heer *de Cock* niet meer in bezit van deze zeer belangrijke variante.

CXXVIII. - **Waarom er geen Wevers in de Hel komen** (Oorsprongslegenden).

Verteld te Bornhem, in 1899, door vader I.M., 85 jaar.

Dit sprookjestype wordt door *Maurits de Meyer* gerangschikt onder n^{r} 27a van de *‘Légendes étiologiques’: Pourquoi n'y a-t-il pas de tisserands en enfer; les diables incommodés par le bruit du métier*.

Vlaamsche varianten:

Volk en Taal, III, blz. 108: *Van den Wever en den Duivel; Rond den Heerd*, XXIV, blz. 118 en *Amaat Joos, Vertelsels van 't Vlaamsche Volk*, I, blz. 49: *Van 'nen Wever*.

CXXIX. - **Het wondere Tondeldoosje** (Tooversprookjes).

Verteld te Antwerpen, in 1923, door I.M., geboortig van Thielt. Hij gebruikte geenszins het woord ‘tondeldoosje’, maar ‘vierkets’.

Dit sprookje is verwant aan *Jan Snoef en Kroes* (zie n^{r} VI van onze verzameling *De Vlaamsche Vertelselschat*, deel I, type n^{r} 561 van den catalogus van *Antti Aarne* en *Maurits de Meyer: Aladdin-Aladin*). Men zal aldaar de geboekte Vlaamsche varianten aantreffen.

CXXX. - **De Slimme Matrozen** (Koddige sprookjes).

Verteld te Boom, in 1897, door E.D.W., scheepsbouwer, 60 jaar.

Dit sprookjestype wordt door *Maurits de Meyer* gecatalogeerd onder n^{r} 1388: *Le domestique de la paysanne avare se cache derrière la statue de la Ste Vierge* quand elle vient prier dans l'église: la prétendue madone conseille à la paysanne de donner beaucoup à manger et à boire à ses domestiques.

Niet vermeld door *Antti Aarne*.

Vlaamsche varianten:

Rond den Heerd, XXII, blz. 94: *Uit den Mond van 't Volk; 't Daghet in den Oosten*, I-II, blz. 108 en *Aug. Cuppens, Twaalf Vertelsels op zijn Limburgsch*, blz. 39: *De Zeg van 't gierig Bazinneke; Pol de Mont en Alfons de Cock, Dit zijn Vlaamsche Vertelsels*, blz. 162: *Trieneken Schandeveyle*.

CXXXI. - **De Schoone Droom** (Koddige sprookjes).

Verteld te Bornhem rond het jaar 1895 door vader I.M., 85 jaar.

N^{r} 1430 van den catalogus van *Antti Aarne: Der Mann urd die Frau malen sich ihr Glück aus*. Bij *Maurits de Meyer: Châteaux en Espagne*.

Een gelijkaardige variante werd in Vlaanderen geboekt door *Pol de Mont en A. de Cock: Van den Man die Burgemeester zou worden*. (Zie *Volkskunde*, IX, blz. 7 en *Dit zijn Vlaamsche Vertelsels*, blz. 381.)

Zie insgelijks bij *Grimm*: n^{r} 164 *Der faule Heinz* en n^{r} 168 *Die hagere Liere*.

CXXXII. - **De koppige Vrouw** (Koddige sprookjes).

Verteld te Antwerpen, in 1899, door C.R., commies-griffier, geboren te Boom.

N^{r} 1365 van *Antti Aarne: Das widerspenstige Weib*.

Bij *Maurits de Meyer: La femme entêtée*.

Vlaamsche variante:

De koppige Vrouw (Volkskunde, VIII, n^{r} 32). Zie artikel: *Grepen uit het Kinder- en Volksleven* van *August Gittée* (Volkskunde, II, blz. 142).

CXXXIII. - **De schoone Prinses in den Wondertuin** (Novellensprookjes).

Meegedeeld door Florimond Van Duyse. Het sprookje behoorde tot den vertelselschat van zijn vader, dichter Prudens Van Duyse.

Vermeld bij *Maurits de Meyer*, onder n^{r} 925: *Les trois frères dans le jardin du Palais Royal*. Niet vermeld bij *Antti Aarne*.

Een gelijkaardig sprookje, waarschijnlijk van Vlaamsche herkomst, werd door *J.W. Wolf* in *Deutsche Märchen und Sagen* meegedeeld onder den titel: *Die schone Königstochter im Garten* (blz. 39).

CXXXIV. - **Driemaal doodgeslagen** (Koddige sprookjes).

Verteld door P.W., leerling aan het K. Atheneum van Gent, 1920. Hoorde het vertellen door zijn vader, afkomstig uit de omstreken van Leuven. Medegedeeld door Prof. Dr. P.d.K.

Thema 1537 van den catalogus *Antti Aarne: Die fünfmal getötete Leiche*: die Leiche auf dem Pierde, im Schlitten, im Bot u.s.w. Bij *Maurits de Meyer: Le cadavre tué*.

Vlaamsche varianten:

Volkskunde, XIII, blz. 220, 222 en 226: *Pater Koekebak, De Groentedief, Van een Pastoor die vijfmaal gestorven is*, e.a.; *A.J. Witteryck: Recueil de contes populaires*, blz. 35: *De Dronkaard en de Speleman; de Mont en de Cock, Dit zijn Vlaamsche Vertelsels*, blz. 402: *De lustige Doode*.

CXXXV. - **Van een Tooverheks die over Hagen en Heggen vloog** (Sprookje met sage-thema).

Verteld te Antwerpen, in 1908, door Maria M., 28 jaar, dienstmeid, geboren te Ellezelles tusschen Ath en Geeraardsbergen.

CXXXVI. - **Het rood Kasteel** (Legendarische sprookjes).

In 1907 werd mij dit sprookje meegedeeld door den heer Florimond van Duyse. Het behoorde tot den vertelselschat van zijn vader, dichter Prudens Van Duyse.

Type N^{r} 955 van den catalogus *Antti Aarne; Der Räuberbräutigam*: das Mädchen in der Räuberhöhle; unter dem Bett versteckt sieht sie, wie ein anderes Mädchen ermordet wird; der abgeschnittene Finger dient ihr als Beweisstück.

Bij *Maurits De Meyer* 955*: *Barbe bleue*.

Vlaamsche geboekte lezingen:

Wodana, 168: *Het Moordslot; Pol de Mont en Alfons de Cock, Dit zijn Wondersprookjes*, blz. 22: *Van den Kasteelheer en de drie Gezusters; Juul Van Lantschoot, Dit zijn Volksvertelsels*, blz. 40 (verwerkt met thema 301 A.): *Van drij Koningsdochters*.

Zie *Grimm* n^{r} 40: *Der Räuberbrautigam*.

CXXXVII. - **De drie Talen** (Tooversprookjes).

Insgelijks meegedeeld door Florimond Van Duyse. Zie n^{r} CXXXVI hierboven.

N^{r} 671 van den catalogus van *Antti Aarne: Die drei Sprachen*. Bij *Maurits de Meyer, Les trois langages*.

Vlaamsche geboekte varianten:

Joh. A. Leopold en A. Leopold, Van de Schelde tot de Weichsel, I, blz. 60: *De draai Toale; J.F. Vincx, Sagen, Legenden en Sprookjes*, blz. 157: *De drij Talen; Gust-Lamerant, Vlaamsche Wondervertellingen uit Fransch-Vlaanderen*, blz. 50: *Van 't Hondegebas. 't Hanegekraai en 't Puidegerek*.

Zie n^{r} 33 bij *Grimm: Die drei Sprachen*.

CXXXVIII. - **De Waarzegger** (Koddige sprookjes).

Verteld te Antwerpen, in 1916, door A.J., gewezen molenmeester, geboren te Tessenderloo (Limburg).

Komt niet voor in den catalogus van *Antti Aarne*. Bij *Maurits De Meyer*, n^{r} 1529: *L'avare ne veut marier sa fille qu'à un baron*.

Zie 't Daghet in den Oosten, III, blz. 162: *De ronkende Waarzegger*.

CXXXIX. - **De levende St-Rochus** (Koddige Sprookjes).

Verteld te Antwerpen, in 1920, door W.E., schoenmaker, geboren te Boom in 1859.

Niet bij *Antti Aarne*.

Bij *Maurits de Meyer*, n[r] 1827: *Personne vivante comme image de Saint*.

Vlaamsche varianten:

Ons Volksleven, VII, blz. 146: *Sint Job van Mariakerke*, VIII, blz. 41: *Van den Schoenmaker die S. Sebastiaan moest verbeelden; J.F. Vincx, Dit zijn grappige Vertelsels*, I-I, blz. 143: *Sint Job van Mariakerke*, I, blz. 46: *St. Sebastiaan in de Processie; Pol de Mont en Alfons de, Cock, Dit zijn Vlaamsche Vertellingen*, blz. 446: *Sint Antonius en de Vrouw* en *Sint Rochus als een dief aanzien*.

CXXXX. - **De Eenoogige en de Bult** (Koddige sprookjes).

Verteld te Antwerpen (1907-1910) door M.R., stadsbediende.

Niet bij *Antti Aarne*.

Bij *Maurits de Meyer*, n[r] 1620: *Le Borgne et le Bossu*.

Vergelijk de vertelling: *Van den Bult en den Man met één Oog* van *J.F. Vincx* (*Dit zijn grappige Vertelsels*, I-II, blz. 18).

CXXXXI. - **Het Paart van den Duivel** (Koddige sprookjes).

Verteld door denzelfden.

Komt niet voor bij *Antti Aarne*. Bij *Maurits de Meyer*, n[r] 1567: *La femme avare fait venir chez elle le tailleur pour couper l'étoffe*.

Vergelijk het sprookje: *Van 't gierig Wijf en den slimmen Kleermaker* van *J.F. Vincx* (*Dit zijn grappige vertelsels*, III, blz. 21).

CXXXXII. - **De gefopte Koster** (Koddige sprookjes).

Verteld door denzelfden.

Komt niet voor bij *Antti Aarne*.

Bij *Maurits de Meyer*, n[r] 1543: *Mendiant dans l'église* dit à la Sainte Vierge qu'il lui faut une certaine somme d'argent et que, s'il y a un centime qui manque, il fera restitution du double Le sacristain qui veut l'éprouver en est dupe.

Vergelijk de Vlaamsche geboekte sprookjes:

H. Henot, Sprookjes, blz. 30: *Hoe Helmus aan een anderen Os kwam; J.F. Vincx, Dit zijn grappige Vertelsels*, I-II, blz. 27: *Van den H. Antonius en den Soldaat; Rond den Heerd*, XXII, blz. 117: *Vijftig Po'grooten*.

CXXXXIII. - **'t Slim Boerke** (Koddige sprookjes).

Verteld te Antwerpen, in 1908, door *J.C.*, stadsklerk, geboren in het Walenland van Vlaamsche ouders. Was mekaniekwerker in zijn eerste jeugd.

Bij *Antti Aarne*, n^{r} 1240: *Der auf dem Aste sitzende hackt den Aster ab*. Bij *Maurits de Meyer: Il coupe la branche sur laquelle il est assis*.

Vergelijk de geboekte vertelsels:

Van den Boer met zijn Ezelken (*Jong-Vlaanderen*, II, blz. 28), *De Grappen van de Boeren van Oolen* (*Ons Volksleven*, III, blz. 113), *Van den Boer die meende dat hij dood was (P.J. Cornelissen en J.B. Vervliet)*.

CXXXXIV. - CLXIII. - **Twintig Kwelvertelselkens**.

Deze twintig kleine kwelvertelsels werden als volgt verzameld: n^{r} 1 werd overgenomen uit *Rond den Heerd*, XVI, blz. 262; n^{rs} 2, 3 en 12 werden verteld te Antwerpen in 1925 door een zeventig jarig vrouwtje wonende in de Duinstrand (zie vertellingen XX en LXXX alsmede de voorrede deel I, blz. 8); n^{rs} 4 en 7 werden in 1901 te Puers verteld door het meisje E.N; n^{r} 5 werd verteld te Rumpst in 1926 door J.C. steenbakker; n^{r} 6 te Bornhem in 1902 door C.P., een meisje uit de begoede burgerij; n^{rs} 8 en 18 te Boom, door J.D.M; (het laatste is herkomstig van Wachtebeke, waar het algemeen gekend was in de nonnenkostschool); n^{r} 10 te Willebroeck, in 1905 door M.T. schippersvrouw; n^{rs} 11 en 13 door St... X, kleine rentenierster te Santhoven; n^{r} 14, te Arendonck door het meisje V.S., 16 jaar oud; n^{r} 14, te Antwerpen in 1918 door vrouw I. geboren te Mechelen (zij had het echter in Diest hooren vertellen); n^{r} 16 te Antwerpen door R., herkomstig van Gheel; n^{r} 17 te Antwerpen door J.J., geboren te Tessenderloo; n^{r} 19 werd overgenomen uit *'t Daghet in den Oosten* en n^{r} 20 werd verteld te Groot Vorst door vrouw J., landbouwster.

Varianten:

P.J. Cornelissen en J.B. Vervliet, Vlaamsche Volksvertelsels en Kindersprookjes, blz. 276: *Van kleine Kwelvertelsels; A. Joos, Vertelsels van het Vlaamsche Volk*, II, blz. 163, *Rond den Heerd*, XXIV, blz. 191: *Van een stommen Koning; J. Teirlinck, Contes flamands*, blz. 111: *Contes sans fijn; Pol de Mont en Alfons de Cock, Dit zijn Vlaamsche Vertelsels*, blz. 21-23: *Kwelvertelsels*.

Zie verder: *Volkskunde*, I, blz. 89; *Ons Volksleven*, III, blz. 22, II, blz. 17 en 18.

CLXIV. - **Van een Dief en een Pastoor** (Koddige sprookjes).

Verteld te Vorselaer, in 1911, door A.N., landbouwer, 75 jaar.

Het thema komt niet voor bij *Antti Aarne. Maurits de Meyer* rangschikt het in zijn catalogus onder n^{r} 1318*: *Le voleur ou le chien dans l'église pris pour un revenant*.

Vlaamsche lezingen:

Rond den Heerd, XXII, blz. 230: *'t Spook; Pol de Monten, Alfons de Cock, Dit zijn Vlaamsche Vertelsels*, blz. 441: *Het Spook in de Kerk; J.F. Vincx. Dit zijn grappige vertelsels*, I-I, blz. 49-60: *Van eenen baron die terugkwam; Gust Lamerant, Vlaamsche Wondervertellingen uit Fransch-Vlaanderen*; blz. 78: *'t Nieuws van Godevaertsvelde*.

CLXV. - **De Meid van den Pastoor moet donderen** (Koddige sprookjes).

Verteld te Keerbergen, in 1896, door V.V., pastoor.

Niet bij *Antti Aarne*. De catalogus van *Maurits de Meyer* vermeldt onder n^{r} 1839*: *La Servante du curé doit tonner*; elle tombe à travers le plafond de l'église.

Vlaamsche geboekte lezing:

Is. Teirlinck, Le Folklore flamand, blz. 55: *La Servante doit tonner*.

CLXVI. - **De Duiveltjes** (Koddige sprookjes).

Verteld te Willebroeck, in 1910, door *I.V.M.*, schipper, 40 jaar. Wordt algemeen te Antwerpen als mop verteld.

Niet bij *Antti Aarne. Maurits de Meyer* vermeldt in zijn catalogus onder n^{r} 1614*: *Le jeune homme qu'on veut tenir célibataire*; on appelle les femmes des diables; il en veut un.

Vergelijk *Volkskunde*, XVIII, blz. 185: *Hansje met zijn Gansje*.

CLXVII. - **Waarom er geen Maalders in de Hel komen** (Oorsprongslegenden).

Verteld te Elverzelen-bij-Hamme in 1910 door vrouw X., echtgenoote van een fabriekwerker.

Het thema van dit sprookje werd door *Maurits de Meyer* gerangschikt onder de oorsprongslegenden, n^{r} 27b: *Pourquoi n'y-a-t-il pas de meuniers en enfer*; un chien enragé au lieu du meunier dans le sac.

Vergelijk onze lezing met de Vlaamsche geboekte sprookjes:

Volk en Taal, II, blz. 33: *De Mulder en de Duvel; A.J. Witteryck, Recueil de contes populaires*, blz. 55 en *Oude West-Vlaamsche Vertellingen*, blz. 66: *Geene Meulenaars in d'Helle meer; Amaat Joos, Vertelsels van het Vlaamsche Volk*, III, blz. 38: *Hoe de Duivel bedrogen wierd*.

CLXVIII. - **De Pastoor die geen Latijn kende** (Koddige sprookjes).

Verteld te Antwerpen, in 1909, door H.D., mekaniekwerker, 48 jaar, geboren te Kortrijk.

Niet gerangschikt door *Antti Aarne*. De catalogus van *Maurits de Meyer* vermeldt onder n^{r} 1826*: *Le curé qui ne connaît pas le latin*.

Geboekte Vlaamsche lezingen:

Volkskunde, I, blz. 254 en *Pol de Mont en A. de Cock, Dit zijn Vlaamsche Vertelsels*, blz. 345: *Een Pastoor die geen Latijn kende; Is. Teirlinck, Le Folklore flamand*, blz. 59: *Histoire d'un curé qui ne savait pas le Latin; Ons Volksleven*, VII, blz. 107. *Van den Pastoor en de Eend*.

CLXIX. - **De drie Luiaarden** (Leugensprookjes).

Verteld te Rupelmonde, in 1903, door *J.B*. een ouden schipper.

N^{r} 1950 van catalogus *Antti Aarne: Die drei Faulen*: wer der faulste ist; jeder erzählt eine Probe seiner Faulheit. Bij *Maurits de Meyer: Les Paresseux*.

Vlaamsche geboekte varianten:

Rond den Heerd, I, blz. 390: *De drie Leêgaards; Pol de Mont en Alfons de Cock, Dit zijn Vlaamsche Vertelsels*, blz. 238: *De drie Luiaards; Amaat Joos, Vertelsels van het Vlaamsche Volk*, II, blz. 161-162; *Van twee Luieriken* en *Van drij Luieriken*; III, blz. 126: *Van drij Luieriken; J.F. Vincx, Dit zijn grappige Vertelsels*, I-II, blz. 35: *Van drij Luirikken*.

Zie *Grimm* n^{r} 151: *Die drei Faulen*.

CLXX. - **De drie lui Gebroeders** (Leugensprookjes).

Verteld te Boom, in 1907, door H.L. geboren te Hombeek.

Zie nota's onder sprookjes CLXIX.

CLXXI. - **De Koe die likkebaarde** (Koddige sprookjes).

Verteld te Antwerpen, in 1902, door C.R., commies-griffier, geboren te Boom.

Antti Aarne vermeldt dit thema onder n^{r} 1210 van zijn catalogus: *Die Kuh wird auf das Doch gebracht um zu weiden*. Bij *Maurits de Meyer: La vache sur le toit*.

Vlaamsche geboekte lezingen:

Nederlandsch Museum, 1888, blz. 379: *P.J. Cornelissen en J.B. Vervliet, Vlaamsche Volksvertelsels* en *Kindersprookjes*, blz. 255: *Van het Gras op de Kerk van Oolen*, blz. 147: *Van Jan Dom, Is. Teirlinck. Contes flamands*, blz. 127: *Les lécheurs de Hillegem*.

CLXXII. - **Smidje-Smee** (Tooversprookjes).

Dit sprookje werd mij. in 1907, meegedeeld door wijlen Florimond van Duyse.

In dit in Vlaanderen zeer verspreide sprookje ligt het thema 330A van *Antti Aarne's* catalogus verwerkt. Bij *Aarne* luidt het: *Der Schmied und der Teufel (Tod)*: das Haftenbleiben an der Bank, auf dem Apfel-

baum u.s.w.; der Schmied wird weder in den Himmel noch in die Hölle gelassen. Bij *M. de Meyer: Le diable et le forgeron*.

Vlaamsche geboekte lezingen:

Wodana, blz. 54: *Smeken Smeê; Rond den Heerd*, IX, blz. 66: *Smedje-Smeê: Jong Vlaanderen*, II, blz. 91: *Van den Smid en den Duivel; Volk en Taal*, II, blz. 134: *Smidje Smee*, V, 71: *Vertelling van 't Smidje; A.J. Witteryck, Contes populaires*, blz. 79: *Smedje; A. Joos, Vertelsels van het Vlaamsche Volk*, I, 57, en *Rond den Heerd*, XXIV, blz. 125: *Van Smidje Smee; Pol de Mont en Alfons de Cock, Dit zijn Vlaamsche Vertelsels*, blz. 289: *Van Smidje Verholen; Is. Teirlinck, Le Folklore flamand*, blz. 46: *Smidje Smee; A. Vermast, Vertelsels uit West-Vlaanderen*, I, blz. 35: *Smidje Smee; Volkskunde*, I, blz. 45 en *Pol de Mont en Alfons de Cock, Dit zijn Vlaamsche Vertelsels*, blz. 437: *Brave Petrus en zijn zak*.

Men vergelijke dit thema met de thema's 571 (*Het Manneken Miserie en Pietje Krauw*, deel I, XXXIII) en 750 (*De Drie Wenschen, deel* III).

Gelijkaardige sprookjes bij *Grimm*: n^{r} 81, *Bruder Lustig* en n^{r} 82, *De Spielkansel*.

CLXXIII. - **De Rijken In den Hemel** (Legendarische sprookjes).

Verteld, in 1917, door M.L. geboren te Antwerpen en woonachtig te Schooten.

Dit sprookje komt voor bij de *gebroeders Grimm* (n^{r} 167): *Das Bürle im Himmel*. Onder die benaming wordt het door *Antti Aarne* onder n^{r} 802 gerangschikt met de vermelding: bei der Ankunft des Reichen im Himmel wird gespielt und getanzt, weil das so selten vorkommt.

Daar het thema bij *Maurits de Meyer* ontbreekt, veronderstellen wij dat het type, tot heden toe, in Vlaanderen niet geboekt is geworden.

CLXXIV. - **Sinte Pieter en zijn Vrouw** (Legendarische sprookjes)

Verteld te Antwerpen, in 1890, door E.M., van Contich.

Dit sprookjestype komt niet voor bij *Antti Aarne. Maurits de Meyer* vermeldt het onder n^{r} 754**: *St. Pierre et sa femme*: St. Pierre se trouve devant sa maison dans la pluie et dit au Seigneur que la maison est pleine de fumée. Le Seigneur entre; derrière la porte, la femme de St. Pierre se tient avec le manche à balai.

Vlaamsche lezingen:

't Daghet in het Oosten, III, blz. 19 en VI, blz. 78: *Sint Pieter en zijn Wijf, J.F. Vincx, Dit zijn grappige Vertelsels en Sprookjes*, II, blz. 31: *Het rookte er*.

CLXXV. - **Sinte Pieter en de arme Vrouw** (Legendarische sprookjes).

Verteld te Antwerpen, in 1917, door M.L., aldaar geboren maar woonachtig te Schooten, 20 jaar; vader herkomstig van Zuid-Oost-Vlaanderen.

Dit sprookje rangschikt zich tusschen de thema's 750-779 van den catalogus von *Antti Aarne: Gott belohnt und straft*. Het toont wel het meest overeenkomst te hebben met n^{r} 750 van *Maurits de Meyer. L'Hospitalité du pauvre récompensée*.

CLXXVI. - **Het Kasteel met de zeven gouden Torens** (Tooversprookjes).

Verteld te Antwerpen, in 1908, door J.C., zaalwachter in het Antwerpsch museum voor Folklore, 65 jaar.

In dit sprookje, evenals in *De Koopmanszoon van Antwerpen* van denzelfden verteller (CXXV), vinden wij wel gekende motieven, het thema zelf werd niet gerangschikt.

Een dergelijke lezing werd in Vlaanderen nog niet geboekt.

CLXXVII. - **Duimelingsken en de Wolf** (Tooversprookjes).

Verteld te Keerbergen in 1889, door M., seminarist.

Dit sprookje sluit zich aan bij de reeks van de vertelsels van Duimken (zie sprookjes LX - LXI - LXII en LXIII.) Een gelijkaardig sprookjestype is *Smoutebolleken (Pol de Mont en Alfons de Cock. Dit zijn Vlaamsche Wondersprookjes*, blz. 19).

CLXXVIII. - **Van de Wolken en de oude Manen** (Koddige sprookjes).

Verteld te Antwerpen in 1912 door X., stadsbediende.

Geen gelijkaardige Vlaamsche sprookjes werden geboekt.

CLXXIX. - **'t Geld van den Duivel** (Koddige sprookjes).

Geen gelijkaardige Vlaamsche sprookjes werden geboekt.

CLXXX. - **Sneeuwwitje** (Tooversprookjes).

Verteld te Antwerpen, in 1916, door S.C., een Israëlitisch meisje van 9 jaar oud.

Sprookjestype n^{r} 709 van *Antti Aarne's* catalogus: *Schneewittchen*: die böse Stiefmutter versucht das Mädchen zu töten; bei den Zwergen (Räubern)wo der Königssohn das Mädchen findet und zur Frau nimmt. Bij *Maurits de Meyer: Schneewittchen*.

Vlaamsche geboekte varianten:

Volk en Taal, V, blz. 134 en *E. van Heuverswijn. 's Avonds rond den Heerd*, blz. 7: *Sneeuwwitje; Ons Volksleven*, VI, blz. 43, en *P.J. Cornelissen* en *J.B. Vervliet, Vlaamsche Volksvertelsels en Kindersprookjes*, blz. 66: *Sneeuwwitteken; Biekorf*, III. blz. 90: *Sneeuwwitteken*, VI, blz. 341: *Van Sneeuwwitje; Th. van Nieuwenhuyse. Grootmoedersvertellingen*, deel I, blz. 33: *Sneeuwklokske*.

Vergelijk het sprookje n^{r} 53 van de gebroeders *Grimm; Sneewittchen*.